

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till godkännande av avtalet om ersättande av fiskestadgan i bilagan till avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag med en ny fiskestadga samt lag om ändring av lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lag-stiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att riksdagen godkänner ett avtal om ersättande av den fiskestadga som finns som bilaga till avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag med en ny fiskestadga.

Syftet med fiskestadgan är att anpassa bestämmelserna om fiske så att de motsvarar nuläget när det gäller fiskbestånden i Tana älvs vattendrag och den övriga verksamhetsmiljön. I praktiken innebär det att man försöker återställa de försvagade laxbestånden i Tana älvs vattendrag så att det är möjligt att uppnå de fastställda förvaltningsmålen i framtiden. Samtidigt har man strävat efter att hitta möjligheter för den samiska fiskekulturen i Tana älv att fortleva under den period som kräver mycket kraftiga begränsningar av fisket. I fiskestadgan har man även reagerat på spridningen av främmande arter och fiskebestämmelser om fångst av puckellax har fogats till stadgan.

Ett centralt mål med fiskestadgan är att öka antalet lekmogen fisk som kommer åt att leka, så att återhämtningen av laxbestånden kommer igång. Målet när laxfisket öppnas är att hitta minst skadliga alternativ inom fiskesäsongen så att fisket kan öppnas så snart som möjligt när laxbeståndens tillstånd tillåter det.

Samtidigt har det till fiskestadgan fogats en möjlighet att bevilja undantag från bestämmelserna i fiskestadgan för undervisningsfiske och kulturevenemang samt ett tillstånd för deltagande, vars innehavare kan delta i fiske med nätredskap tillsammans med en innehavare av ett allmänt fisketillstånd för lokala fiskare. På det här sättet strävar man efter att göra det möjligt för den samiska fiskekulturen i Tana älvs vattendrag att leva vidare och att överföra kunskap som anknyter till fisket under den nödvändiga återhämtningsperioden för laxbestånden. När det gäller fisketurismen har det till fiskestadgan fogats ett tillstånd avsett för turister för fiske av andra arter än lax samt i anslutning till detta också fastställts specifika fiskeplatser för fiske av havsöring, med hjälp av vilka det är möjligt att förlänga turisternas fiskesäsong.

Fiskestadgan innehåller bestämmelser om bland annat fisketillstånd och tillståndskvoter, tillåtna fångstredskap, fisketider, fredningsdagar, områden där fiske är förbjudet, fångstredskapens tekniska egenskaper samt ordnandet av laxfisket med beaktande av förändringen i laxbeståndens tillstånd.

Fiskestadgan träder i kraft den första dagen i följande månad efter det att parterna har meddelat varandra på diplomatisk väg att de krav som i enlighet med statsförfattningen ställs för att stadgan ska kunna träda i kraft har uppfyllts.

I propositionen ingår ett förslag till lag om ändring av lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag. Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som avtalet träder i kraft, vid

en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet. Målet är att avtalet träder i kraft senast den 1 maj 2024 då den nuvarande fiskestadgan upphör att gälla.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Beredning	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget	6
2.1 Uppföljning av laxbestånden i Tana älvs vattendrag	6
2.2 Grunden för regleringen av laxfisket	8
2.3 Utveckling av laxbeståndens tillstånd och laxfångsterna	9
2.4 Metoder för fångst av lax	10
2.5 Allmän utveckling av laxbestånden i Nordostatlantén	11
2.6 Andra fiskarter än lax	12
2.7 Hot mot laxbeståndet	14
2.8 Senaste tidens rättspraxis	16
3 De senaste utvecklingstrenderna	17
4 Syftet med ändringen av fiskestadgan	19
5 De viktigaste förslagen	20
6 Propositionens konsekvenser	20
6.1 Miljökonsekvenser	20
6.2 Samhälleliga konsekvenser	21
6.3 Ekonomiska konsekvenser	25
6.4 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	25
7 Remissvar	26
8 Bestämmelserna i avtalet och deras förhållande till lagstiftningen i Finland	29
8.1 Inledning	29
8.2 Fiskestadga	30
9 Specialmotivering till lagförslaget	50
10 Ikraftträdande	55
11 Bifall av Ålands lagting	55
12 Förhållande till andra propositioner	55
13 Behovet av riksdagens samtycke samt behandlingsordning	56
13.1 Behovet av riksdagens samtycke	56
13.2 Behandlingsordning	57
LAGFÖRSLAG	66
Lag om ändring av lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag	66
FÖRDRAGSTEXT	72
BILAGA	120
PARALLELLTEXT	120
Lag om ändring av lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag	120

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Fisket i Tana älvs vattendrag regleras genom fiskeavtalet av den 30 september 2016 med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag (FördrS 41 och 42/2017), nedan *fiskeavtalet*, och den fiskestadga för Tana älvs vattendrag som utgör en del av avtalet, nedan *fiskestadgan*. De bestämmelser i fiskeavtalet som hör till området för lagstiftningen har satts i kraft genom lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag (176/2017), nedan *ikraftträdandelagen*.

Den fiskestadga för Tana älvs vattendrag som utgör bilaga till fiskeavtalet innehåller praktiska bestämmelser om ordnandet av fisket i gränsälvområdet. I stadgan fastställs bland annat fiskargrupper och deras utnyttjande av fiskerättigheter, antalet tillstånd för turismfiske per region och vecka, fisketider, skyldighet att lämna fångstanmälan och åtgärder i undantagsfall. Den innehåller också tekniska bestämmelser om fiske.

De allmänna bestämmelserna om fiskestadgan finns i artikel 5 i fiskeavtalet. I artikel 5.2 fastställs ikraftträdandet, giltighetstiden, när giltighetstiden löper ut samt tidsfristen för att begära ändring av fiskestadgan. Fiskestadgan är tidsbunden. Den gäller i fem år från avtalets ikraftträdande. Fiskestadgan gäller därefter i perioder om sju år, utom när endera parten tidigare föreslår ändringar i den. Norge lade fram en begäran om samråd om ändring av fiskestadgan under hösten 2019. Begäran om ändring av fiskestadgan ska läggas fram senast två år innan fiskestadgan upphör att gälla. Norge lade den 8 november 2019 fram en begäran om samråd om revidering av fiskestadgan i enlighet med artikel 5.2 i fiskeavtalet, och Finland meddelade den 18 november 2019 att landet förhöll sig positivt till denna begäran. Den nuvarande fiskestadgan gäller till och med den 1 maj 2024.

1.2 Beredning

Beredningen av fiskestadgan

På Norges initiativ inleddes sommaren 2020 förhandlingar om revidering av fiskestadgan för Tana älvs vattendrag. För förhandlingarna utnämndes delegationer i både Finland och Norge. Man försökte uppnå en liknande struktur på delegationerna i båda länderna. Statsrådet tillsatte Finlands delegation, till vilken utsågs en ordförande, en vice ordförande och en medlem från jord- och skogsbruksministeriet, en ordinarie medlem från justitieministeriet och en ersättare för hen från utrikesministeriet, en medlem och en ersättare från NTM-centralen i Lappland, tre medlemmar och ersättare från Tana fiskeriområde samt en medlem och en ersättare från Sametinget. Dessutom utnämndes till delegationen en permanent sakkunnigmedlem från Saamelaismatkailu- ja yrittäjät ry. Tenon kiinteistönomistajat ry ombads också att föreslå en permanent sakkunnigmedlem och en ersättare, men föreningen föreslog inga personer för uppgifterna.

När förhandlingarna om fiskestadgan inleddes och den finska förhandlingsdelegationen tillsattes uppställdes som ett allmänt mål att ändra fiskestadgan så att det primära målet för avtalet om fisket i Tana älvs vattendrag, återhämtning av laxbestånden, inte äventyras. Förhandlingarna syftade till att inte undergräva fiskargruppernas ställning genom ändringarna i stadgan. I synnerhet när det gäller barn och innehavare av fiskerätt som bor någon annanstans

strävade man efter att förbättra tillträdet till fisket och främja tillgodoseendet av samernas rättigheter i samband med laxfiskekulturen i Tana älv, med beaktande av kraven i finsk lagstiftning. Dessutom har målet varit att göra fiskestadgan bättre fungerande och mindre krävande för förvaltningen, så att den innehåller de nödvändiga elementen för att reglera fisket i framtiden, till exempel möjligheten att tillämpa fångstkvoter. De årliga justeringar av fiskestadgan som föreskrivs i artikel 6 i fiskeavtalet har redan gjorts under flera år och man ansåg att en ändring av fiskestadgan gör det möjligt att minska det årliga behovet av förhandlingar om fisket i Tana älvs vattendrag.

Förhandlingarna om fiskestadgan framskred enligt tidsplanen, men 2021 avbröts förhandlingarna mellan de finska och norska delegationerna. Orsaken till avbrottet var att man observerade en försämring av laxbeståndens tillstånd, vilket ledde till att laxbeståndens tillstånd ansågs kräva snabba åtgärder redan för fiskesäsongen 2021. Norge ansåg därför att det inte fanns förutsättningar för att fortsätta med förhandlingarna och den följande förhandlingen, som var inplanerad i mars 2021 inhiherades. Enligt en rapport av Finlands och Norges gemensamma grupp för uppföljning av och forskning om laxbestånden i Tana älv har laxbestånden i Tana älv minskat så kraftigt att bestämmelserna i den gällande fiskestadgan inte ansågs vara tillräckliga för att skydda laxen. Den observerade förändringen var kopplad till laxens försämrade överlevnad i den marina miljön, vilket har lett till en ytterligare minskning av antalet laxar som återvänder till Tana älvs vattendrag. På grund av den negativa utvecklingen och behovet av ytterligare information om den förlängdes giltighetstiden för fiskestadgan för 2017 med två år genom ett avtal mellan länderna som slöts genom notväxling. I förhandlingarna mellan Finland och Norge om förlängningen av giltighetstiden för fiskestadgan konstaterade parterna enhälligt att giltighetstiden för fiskestadgan bör förlängas så att man får mer information om utvecklingen av laxbeståndens tillstånd och kan nå sådana lösningar i förhandlingarna som motsvarar behovet av ändringar i stadgan. Av den gemensamma gruppen för uppföljning av och forskning om laxbestånden i Tana älvs vattendrag inhämtades ytterligare information om laxbeståndens tillstånd och inverkan av försämringen av laxbeståndens tillstånd på utgångspunkten för den nya fiskestadgan. Förhandlingarna fortsatte i slutet av 2021, då förutsättningarna för återhämtning av laxbestånden blev den viktigaste frågan i den nya fiskestadgan.

Finlands och Norges delegationer förde 14 gemensamma förhandlingar. Den sista förhandlingen mellan ländernas delegationer ägde rum den 16–17 mars 2023 i Helsingfors, där man dock inte kunde enas om alla detaljer i fiskestadgan. Ett godtagbart avgörande uppnåddes mellan delegationernas presidium i juni 2023. Avtalstexten paraferades den 29 juni 2023. På grundval av remissbehandlingen och språkgranskningen gjordes ändringar i fiskestadgan, vilka behandlas närmare i kapitel 7 om remissvaren. På grund av förändringarna paraferades avtalstexten på nytt den 20 december 2023.

Beredningen på nationell nivå

Det nationella arbetet i anslutning till förhandlingarna om fiskestadgan bestod förutom av Finlands delegations möten även av förberedande arbete vid jord- och skogsbruksministeriet. Finlands delegation höll sammanlagt 40 möten. För delegationens möten var praxis att delegationens medlemmar samt deras ersättare och delegationens permanenta sakkunniga kallades till Finlands delegations möten.

För förhandlingarna samlade jord- och skogsbruksministeriet in förslag om behovet av att ändra fiskestadgan genom en begäran om yttrande under perioden 7.2–2.3.2020. För konsekvensbedömningen utarbetades en utvärderingsrapport om hur fiskeavtalet för Tana älvs vattendrag fungerar i syfte att göra det möjligt för de olika intressentgrupperna att komma fram

med sina egna uppfattningar och att skapa en gemensam lägesbild. I Utsjoki ordnades den 7 mars 2020 ett samråd av verkstadstyp, där man samlade synpunkter på behovet av att reformera fiskestadgan. Dessutom behandlade den lokala övervakningsgrupp som inrättats för genomförandet av fiskeavtalet behovet av att reformera fiskestadgan. Det samlade materialet användes i delegationens arbete.

Med Sametinget har vid flera tillfällen förts förhandlingar enligt 9 § i sametingslagen i olika skeden av processen i samband med förnyandet av fiskestadgan för Tana älvs vattendrag. År 2022 ägde förhandlingarna rum den 4 december och den 17 augusti, och de senaste förhandlingarna fördes år 2023 7.2, 2.3, 21.3, 31.3, 12.5, 12.6, 14.6, 22.6 och 1.12. Jord- och skogsbruksministeriets och Sametingets åsikter om innehållet i utkastet till fiskestadga skiljde sig avsevärt åt och man kunde inte enas om att underteckna fiskestadgan vid förhandlingarna den 1 december 2023. Sametinget ansåg att fiskestadgan inte ska undertecknas, utan att förhandlingarna med Norge bör fortsätta.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

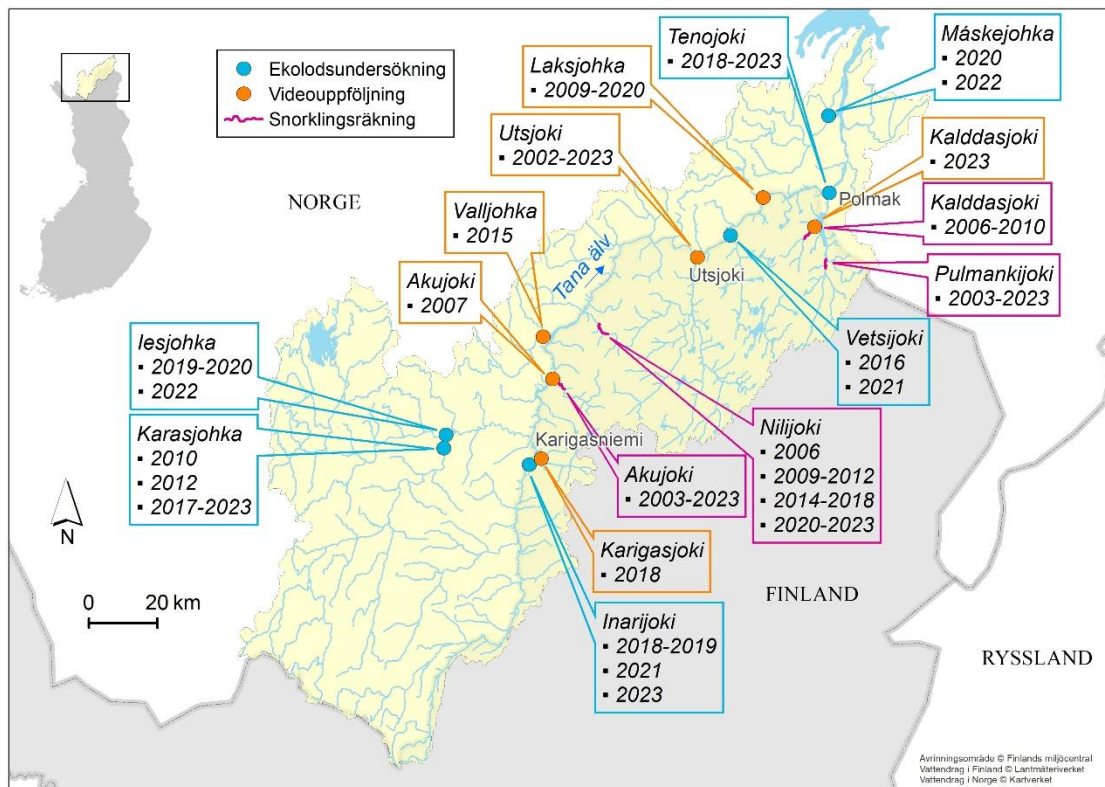
Tana älv är en av världens främsta laxälvar för Atlantlax (*Salmo salar*). Som gränsälvar mellan Finland och Norge räknas även Skietshamjokka älv och Enare älv som är biflöden till Tana älv. Älvarna mäter tillsammans omkring 330 kilometer, varav cirka 270 kilometer löper längs gränsen. I Tana älvs vattendrag kan laxen vandra på en sträcka på cirka 1 200 kilometer.

Cirka två tredjedelar av Tana älvs vattendrag ligger på norska sidan av gränsen. På finska sidan är vattenområdet beläget i kommunerna Enare och Utsjoki, i samernas hembygdsområde. Ungefär 60 kilometer av Tana älvs nedre lopp ligger helt och hållet på norska sidan där älven utmynnar i Ishavet via Tanafjorden.

Laxfisket i Tana älv har reglerats under hela den tid som avtalen om fisket i Tana älvs vattendrag har funnits. Eftersom Tana älv löper längs gränsen mellan bägge länder och älvens nedre lopp ligger på norska sidan har det varit nödvändigt att samarbeta för att reglera fisket. Samarbetet har dessutom varit till fördel för Finland, som i stor utsträckning är beroende av Norge när det gäller fisket i Tana älv. Den första fiskestadgan antogs 1873 som ”Kejsrerliga senatens för Finland beslut angående finsk stadga för fiskets idkande i Tanaälvs fiskeriområde”. I fiskestadgan ingick bestämmelser om årsfredning och veckofredning, förbjuden fångst, maskvidd i fångstredskap, minsta tillåtna mått för fångad lax, fiske i fiskled, begränsning av fiske med pata och så kallat tillstånd för mete. Sedan dess har avtal slutits 1920, 1938, 1953, 1960, 1972 (vilket sågs över 1979 och 1982), 1989 och 2016. Dessutom har det gjorts ett antal andra begränsningar i fiskestadgarna för att möjliggöra ett hållbart utnyttjande av laxbestånden. Allt efter har ändringarna visat sig vara otillräckliga.

2.1 Uppföljning av laxbestånden i Tana älvs vattendrag

Tillståndet för laxbestånden i Tana älv har övervakats regelbundet sedan början av 1970-talet. Uppföljningen är mycket omfattande och mångsidig och ger en mer detaljerad och mångsidig bild av laxbestånden än vad som är fallet i fråga om de flesta andra laxälvar i världen. Uppföljningen av mängden lax som stiger i älven koncentreras för närvarande på material som genom ekolodsmätning, videoupptagning och snorkling har samlats in från olika delar av laxuppstigningsområdet i Tana älv. Den längsta tidsserien gäller Utsjoki, där videouppföljning har gjorts sedan 2002. Ekolodsuppföljningen i Tana älvs huvudfåra inleddes 2018 och materialet har nu samlats in i sex år (figur 1). Dessutom har den årliga grundläggande uppföljningen omfattat statistik över fångster, ålder och insamling av fångstprov för genetiska analyser från olika redskapsfångster och undersökningar av yngel genom elektroniskt fiske.

Figur 1. De viktigaste platserna och metoderna för räkning av vuxna laxar 2002–2023 i Tana älvs vattendrag.

Den genetiska strukturen för laxbestånden i Tana älv har klarlagts på 2000-talet (forskningsprojekt vid Åbo universitet och Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet). De nuvarande genetiska forskningsmetoderna har gjort det möjligt att retroaktivt undersöka laxbeståndens genetik i tidigare insamlade fjällprov. Forskningen har haft stor betydelse internationellt och tack vare den har det klarats att de olika laxbestånden har differentierat sig från varandra. En jämförelse av gamla fångstprov avslöjade att populationen av stor lax i övre loppet av Utsjoki har försvunnit efter 1970-talet, möjligtvis till följd av kraftigt fiske. De genetiska andelarna av laxbestånd i de olika floderna i laxfisket vid Norges norra kust och Rysslands kust har också undersökts (bl.a. Projektet KOLARCTIC Salmon). Utifrån resultaten av undersökningen har det varit möjligt att bedöma andelen laxbestånd från Tana älv av laxfångsten vid den norska kusten.

Genom att kombinera genetiska data med övervakningsdata om fångstprov och fångsttidpunkter har man kunnat utröna att olika laxbestånd vandrar uppströms i Tana älvs huvudfåra enligt samma rytm år efter år. På samma sätt följer lax av olika storlekar en viss rytm i sin lekvandring. Stora laxar som har tillbringat flera år på havsvandring vandrar upp i älven tidigt, och det gör också flergångslekare som återvänder efter en andra havsvandring. Fiskar som har gjort en havsvandring på bara ett år (tiddi) är sist med att återvända till älven. Dessa iakttagelser har stor betydelse, eftersom de å ena sidan ger en förklaring på det försämrade tillståndet för vissa laxbestånd och å andra sidan ger möjlighet att inrikta fångstbegränsningarna mer precist. Genom att kombinera forskningsdata har det varit möjligt att bedöma hur kraftigt laxbestånden i Tana

älv fiskas och hur fiske som sker i flera angränsande områden efter varandra påverkar laxbestånden totalt sett.

Genom ett samförståndsavtal som undertecknades i december 2017 inrättade jord- och skogsbruksministeriet och Norges klimat- och miljöministerium en permanent arbetsgrupp för uppföljning av och forskning om laxbeståndet i Tana älvs vattendrag. Gruppens huvuduppgift är att årligen rapportera om tillståndet för och utvecklingen av laxbestånden i Tana älvs vattendrag. Gruppen ger också vetenskapliga råd till ministerierna på grundval av deras frågor, till exempel när det gäller åtgärder som bidrar till att laxbestånden återhämtar sig. Samtidigt har gruppen till uppgift att utvärdera förvaltningen och uppföljningen av laxbestånden på grundval av NASCO:s riktlinjer, att bedöma behovet av att utveckla uppföljningen och att integrera lokal och traditionell information i gruppens utvärderingar. Gruppen publicerar årligen en bedömning av tillståndet för laxbestånden i Tana älvs vattendrag, där utvecklingen av laxbeståndens tillstånd har granskats för varje biflöde och det fiske som belastar bestånden har utvärderats.

2.2 Grunden för regleringen av laxfisket

Enligt en rekommendation från Internationella havsforskningsrådet ICES bör laxfisket i Nordostatlanten regleras med hjälp av skyddsgränser som fastställs enligt älv och bestånd (t.ex. lekbeståndsmål). Skyddsgränserna gäller i länder med betydande laxälvar som rinner ut i Nordatlanten, med undantag för Island och Ryssland.

Förvaltningsmålen i anslutning till skyddsgränsen måste fastställas så att det med hjälp av dem går att säkerställa att bestånden håller sig över sina skyddsgränsvärden. I förvaltningsmålet fastställs en miniminivå för laxbeståndet som är till för att säkerställa att beståndet hålls livsdugligt på lång sikt. Det förvaltningsmål som fastställts av NASCO är den nivå på beståndet som fiskeriförvaltningen måste sträva efter för att bestånden med största sannolikhet ska förbli på en nivå som överskrider skyddsgränserna (se målet för lekbeståndet).

För laxbestånden i Tana älvs vattendrag har förvaltningsmålet fastställts till 75 procents sannolikhet att målet för lekbeståndet har uppnåtts under de senaste fyra åren (Falkegård m.fl. 2014). För att effekterna av den årliga variationen i förhållandena ska kunna minskas används i allmänhet en granskningsperiod på flera år i fråga om förvaltningsmålen.

Målet för lekbeståndet grundar sig på tanken att laxbeståndets yngelproduktion är beroende av antalet lekande fiskar och att varje älv har sin egen potential för yngelproduktion, det vill säga ett maximalt antal yngel som den i bästa fall kan producera. Det mål för lekbeståndet som används för Tana älvs vattendrag motsvarar NASCO:s skyddsgräns.

Som medlem i NASCO förutsätter Europeiska unionen att även laxfisket regleras så att målen i regleringen överensstämmer med målen i unionens gemensamma fiskeripolitik. Genom NASCO:s rekommendationer har även målen för lekbeståndet och fastställandet av förvaltningsmålen kopplats till EU:s gemensamma fiskeripolitik (GFP). Målet för den gemensamma fiskeripolitiken är att långsiktigt trygga den ekologiska hållbarheten inom fiskeri och vattenbruk, att uppnå ekonomiska, sociala och sysselsättningsmässiga fördelar och att främja livsmedelsförsörjningen. Målet är dessutom att återuppliva och upprätthålla fiskbestånd på nivåer som överskrider det som krävs för att ge maximalt hållbart uttag (MSY, Maximum Sustainable Yield). I den gemensamma fiskeripolitiken tillämpas dessutom försiktighets- och ekosystemansatser.

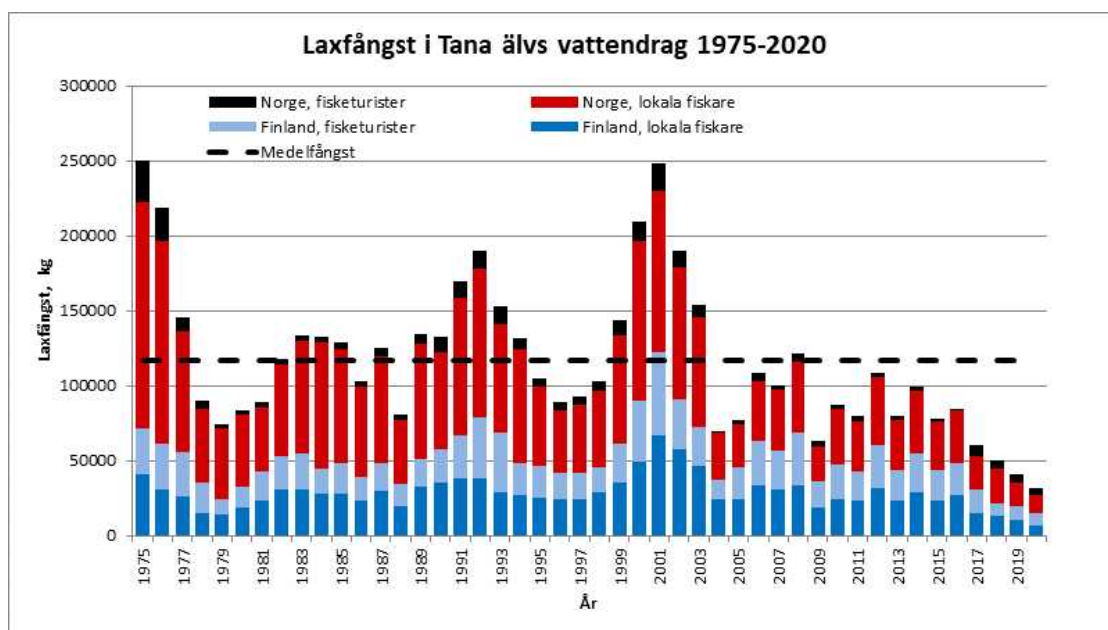
2.3 Utveckling av laxbeståndens tillstånd och laxfångsterna

Uppfyllandet av de förvaltningsmål för Tana älvs vattendrag som härletts från målen för lekbeståndet har kunnat följas upp sedan 2015. En del av laxbestånden i Tana älvs vattendrag har varit i gott skick, men en stor del av laxpopulationerna i vattendraget drabbades av överfiske redan före den totala minskningen av antalet stigande laxar under de senaste åren. Biflödena i Tana älvs vattendrag och deras laxpopulationer är av mycket olika storlek. Tana älvs huvudfåra samt de tre biflödena i övre loppet, älvarna Karasjoki och Jiesjoki samt Enare älv, producerar cirka 80 procent av laxproduktionen i hela vattendraget. I älvarna Karasjoki och Jiesjoki är det fråga om stora lekmogna fiskar som gör flera års havsvandringar och sedan återvänder till Tana älv i början av fiskesäsongen. Storleken på laxarna i Tana älvs huvudfåra och i Enare älv är mindre och tidpunkten för stigningen är senare.

Det svaga tillståndet för många laxbestånd i Tana älvs vattendrag visade sig redan i de första utvärderingarna av hur förvaltningsmålen har uppfyllts. Situationen krävde då en skärpning av fiskebegränsningarna genom det förnyade fiskeavtalet 2017. De begränsningsåtgärder som syftade till laxbeståndens återhämtning riktades på basis av forskningsdata till början av fiskesäsongen för att det skulle vara möjligt att spara sådana flera havsår gamla lekmogna fiskar som vandrar tidigt till älven och som är viktiga med tanke på fortplantningen, och individer som stigit för att leka en ytterligare gång. Begränsningarna måste därför i stor utsträckning riktas också mot den traditionella fångsten på försommaren. Det skulle inte ha varit möjligt att uppnå samma effekt genom att till exempel stoppa fisketurismen helt och hållet eftersom huvudparten av turismen är koncentrerad till senare på sommaren, varvid fisket i större utsträckning är inriktat på små, ett havsår gamla laxar. På motsvarande sätt utsträcktes den planerade återhämtningstiden för laxbestånden till en avsevärt lång tid (10–15 år) för att effekterna på den samiska fiskekulturen vid Tana älv skulle kunna lindras. Genom fiskestadgan för 2017 åstadkoms den nedgång i fiskeridödligheten hos lax som eftersträvades.

Efter det förnyade fiskeavtalet 2017 har emellertid antalet laxar som återvänder från havet till älven minskat ytterligare under de senaste åren, vilket till stor del beror på den ökade naturliga dödligheten under laxens vandring till havs. Den snabba minskningen av laxbestånden från och med 2019 ledde till förbud mot laxfiske under 2021–2023 i Tana älvs vattendrag och de närliggande havsområdena. Förändringen verkar ha samband med miljöfaktorer, närmast laxens överlevnad, när unglax (smolt) simmar från älven till havsmiljön. Glest yngel som följer på ett svagt bestånd av lekmogen fisk utsätts dessutom i älvstadiet för en relativt sett starkare fångst från rovdjurs sida än normalt och för konkurrens från andra arter. Den försämrade överlevnaden i havet under de senaste åren framgår också av uppföljningen, där man har kunnat jämföra antalet unglaxar (smolt) som lämnar Utsjoki med antalet laxar som återvänder efter ett havsår. Däremot har ingen nedåtgående trend observerats när det gäller mängden smolt som produceras i älven, vilket också tyder på att problemen har att göra med havsvandringen.

En liknande försämring av situationen framgår också vid uppföljningen av laxfångsterna. Under perioden 1972–2013 varierade de årliga laxfångsterna i vattendraget mellan 63 och 250 ton, och den genomsnittliga fångsten var 130 ton. Det totala antalet laxar som fångas i hela Tana älvs vattendrag varierade ännu då i allmänhet mellan 30 000 och 50 000. Under toppfångstår har man fångat över 60 000 fiskar och under de knappaste åren omkring 15 000. Största delen av laxfångsten har alltid fiskats i Tana älvs huvudfåra. Fångsten i biflödena har utgjort högst cirka en femtedel av den totala fångsten. Efter början av 2000-talet sjönk laxfångsterna till mindre än 100 ton och den tydliga periodiciteten, där en fångsttopp upprepades med 8–9 års mellanrum har försvunnit i fråga om laxfångsterna i Tana älvs vattendrag. Sedan 2016 har fångstutvecklingen varit kraftigt nedåtgående och den totala fångsten 2020 var 31,6 ton, varefter man varit tvungen att förbjuda laxfisket (figur 2).

Figur 2. Laxfångsten i Tana älvs vattendrag (kg) 1975–2020. Laxfiske har inte varit tillåtet 2021–2023.

I Finland och Norge avviker laxfångsterna med olika fiskemetoder från varandra. I Norge är användningen av traditionella nätreddskap mer omfattande. Efter 2017 togs laxfångsterna i hela Tana älvs avrinningsområde i Norge till 52 procent via nätfiske och i Finland till 44 procent. På motsvarande sätt togs i Norge 38 procent av fångsten med spöfiske och i Finland 56 procent. (källa, rapporten Tenon lohikantojen tila 2020).

2.4 Metoder för fångst av lax

Ett särdrag i området för Tana älvs vattendrag är laxfiskets mångsidighet. Till skillnad från nästan alla andra laxälvar i världen har det i Tana älvs vattendrag, i likhet med i Näätämöjoki, varit tillåtet att använda stående redskap, eftersom de utgör en väsentlig del av den samiska fångstkulturen. Traditionella fångstmetoder som fiske med pata, laxnät och drivgarn är fortfarande viktiga. Fiskemetoderna är gamla, men de har utvecklats över tid. Fiske med spö och konstgjort bete har likaså långa anor i området. Den mångsidiga fångstkulturen, utvecklingen av material och redskap och att de olika redskapen används under olika delar av fiskesäsongen har bidragit till att göra laxfisket mer effektivt. Utvecklingen har ökat sannolikheten för att en fångstmetod är effektiv, även om de årliga förhållandena varierar, jämfört med användningen av en enskild fångstmetod vid älven.

Drivgarnsfiske är en metod för försommarfiske av lax, som utövas som ett gemensamt fiske för två fiskare, från en båt. Den ena fiskaren rör båten och den andra matar ut nätet i vattnet, styr nätet och lyfter upp det med fångst i båten. Detta kräver bland annat att man aktivt följer älvens bottenstruktur och strömningen samt kunskaper i själva fisketekniken. Enligt fiskestadgan för Tana älvs vattendrag får drivgarnsfiske utövas på en sträcka som är högst 500 meter lång och endast inom det egna rikets område, vilket gör det utmanande, eftersom statsgränsen löper i älvens djupfåra och inte i den geografiska mittfåran.

Vid fiske med pata har konstruktionerna ändrats från traditionella material till sådana som är lättare att installera. Tripoder, bockar och pålar av trä har på vissa ställen bytts ut mot stålstörar och nätmaterial har bytts ut från naturliga material (hampa) till moderna konstfibermaterial, förutsatt att bottenkvaliteten möjliggör nya lösningar. På fångstplatser där den steniga botten kräver träkonstruktioner används fortfarande pataredskap av björk. Byggandet av en traditionell pata är krävande och därför har användningen av dem minskat redan under en lång tid. Sedan 1989 års fiskestadga har man tagit hänsyn till utvecklingen av fångstredskap och preciserat ett antal detaljer om patans struktur och om fiske med pata. Fiske med pata är tillåtet endast på särskilda platser som är anvisade för de ursprungliga husen i Tana älvdal och vars läge har fastställts vid fastighetsbestämningsförrättningar som Lantmäteriverket har gjort. Ett hus kan ha flera legaliserade platser för pata: platser för fiske med pata under försommar, midsommar och sensommar. På samma platser kan också flera nuvarande fastigheter ha gemensam fiskerätt.

Fiske med laxnät har som metod liknats vid fiske med pata, men det är mycket enklare att genomföra. Antalet fiskare och lägenheter som är berättigade till laxnätsfångst kontrolleras av delägarlag i Tenojokivarsi och regleringen av fisket grundar sig på redskapsenheter. I likhet med fiske med pata preciserades den tillåtna strukturen för laxnät 1989 i fiskestadgan för Tana älvs vattendrag, eftersom olika redskap, pata och stående laxnät som ursprungligen varit olika hade börjat likna varandra och fiskarna anmälde fångst med "käppnät" som eventuellt var pataredskap med stålstörar. Därför föreskrivs i fiskestadgan att stående laxnät inte får fästas med stolpar vid andra ställen av nätet än dess ändar och nätet ska vara rakt. Två nät får inte kopplas samman eller utsättas i form av krok.

Laxpata, laxnät och drivgarn är gamla fångstmetoder, men materialen och strukturen har blivit moderna med tiden. Därför har detaljerade bestämmelser tagits in i fiskestadgan för Tana älvs vattendrag om hur fiskeredskapen ska konstrueras, så att deras fångsteffektivitet inte ökar oväntat. Till exempel har garnmaterial och material som används i nätens och styrstängslens över- och underteln blivit lättare att hantera, mer hållbara och bättre för laxfångst.

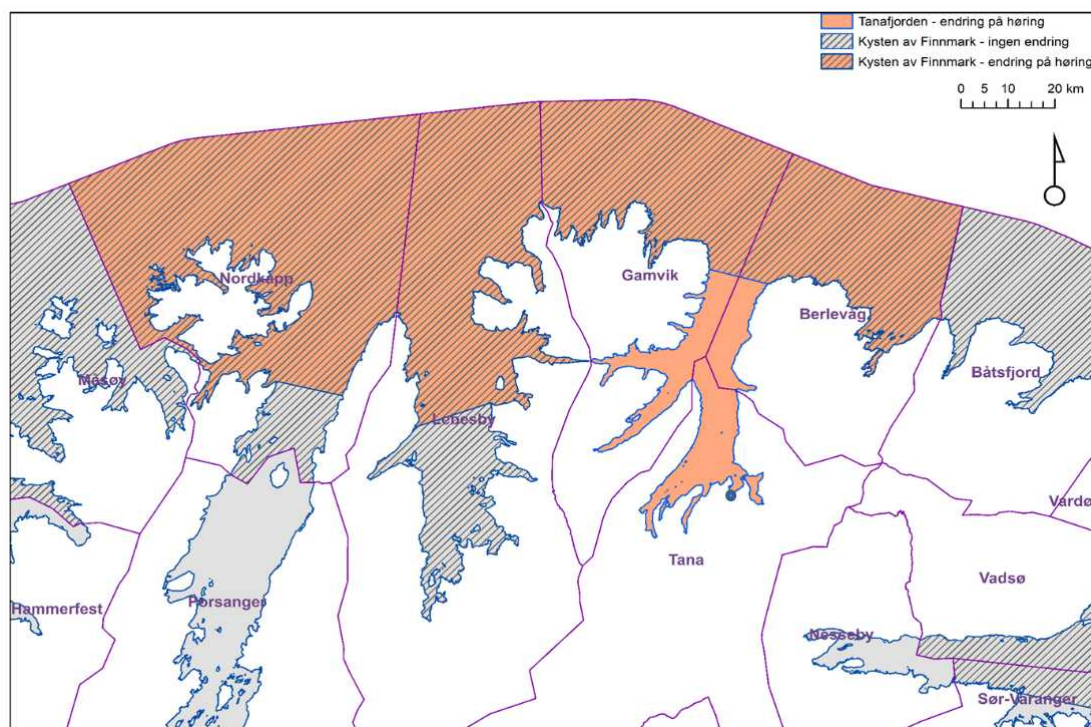
Med tiden har antalet användare av nätreddskap minskat och laxnätets popularitet har ökat i förhållande till fångst med pata, som kräver mycket arbete. Förändringarna i andelarna fångst med nätreddskap har varit måttliga jämfört med minskningen av antalet fiskare som använder dem. Fiskestadgan för 2017 ökade fångstandelen för spöfiskare som fiskar med tillstånd för lokala fiskare (allmänt fisketillstånd för lokala fiskare och spöfisketillstånd för lokala fiskare) jämfört med andelen fångst med nätreddskap och spöfiske med turisttillstånd.

2.5 Allmän utveckling av laxbestånden i Nordostatlant

År 2022 uppgick laxfångsten i Nordostatlant till 568 ton, varav 90 procent fångades i norra delen av regionen, med fångster från Finland, Norge, Ryssland, Sverige och nordöstra Island. Drygt två tredjedelar av denna fångst togs i älvarna och knappt en tredjedel längs kusten. Havsfångsten i Nordostatlant har minskat kraftigt sedan 1980-talet. Detta är ett resultat av både regleringen av fisket (bl.a. förbudet mot havsfiske och de många förbuden och restriktionerna som avser kustfiske i de olika länderna) och försämringen av laxbeståndens tillstånd.

I Norge fiskas lax fortfarande längs kusten i den norra delen av landet. I hela Norge har antalet havsfiskare minskat från 956 år 2020 till mindre än hälften, 351 år 2022, eftersom användningen av kilnot förbjöds söder om Finnmarks län, med undantag för några av fjordarna i Tromsö och Rogaland. Kustfisket har varit mest omfattande i den östra delen av nordligaste Tromsö och i östra delen av Finnmarks län och där fångas också lax från Tana älvs vattendrag. Fiske har tidigare varit tillåtet med kilnot och kroknät, av vilka kroknätet har varit ett mer populärt

redskap, eftersom det är lättare att använda. Den tillåtna fisketiden med kilnot har i sin tur varit längre. Norge förbjöd användningen av kroknät 2022, men ändringen minskade inte fångsten av lax från Tana älvs vattendrag vid kusten. På grund av det svaga tillståndet för laxbestånden i Tana älvs vattendrag har Norge genom nationella beslut infört ett stort fiskeförbudsområde i Tanafjorden och i fyra kommuners område på dess norra sida (figur 3).

Figur 3. Det förbudsområde som fastställdes för fiske längs Norges kust 2021–2023 för att möjliggöra återhämtning för laxbestånden i Tana älvs vattendrag. Tana älv mynnar ut i Tanafjorden på det ställe som markerats med en blå prick på kartan.

ICES har i sin årsrapport för NASCO presenterat en översikt över tillståndet för laxbestånden i Nordostatlantens och mängden laxar före fiskets början (PFA). För denna granskning indelades laxen i laxar som gör en ettårig vandring till havs och laxar som gör en flera år lång vandring till havs. I båda åldersgrupperna kan man se en nedåtgående trend som är starkare i fråga om laxar som vandrar till havs i ett år. I ICES uppskattning har tillståndet i båda åldersgrupperna under observationshistorien varit som svagast år 2021. Granskat per land är den nedåtgående trenden tydlig när det gäller antalet laxar som återvänder från havet, men Norge har trots detta kunnat öka antalet lekmogna fiskar som överlever till lekperioden genom att skärpa regleringen av fisket i sina laxälvar.

2.6 Andra fiskarter än lax

Enligt planen för nyttjande och förvaltning av fiskeriområdet för Tana älv finns i Tana älvs vattendrag 14 ursprungliga fiskarter och några andra fiskarter som har spridits eller planterats i området. De fiskarter som förekommer i området är Atlantlax, öring, harr, röding, sik, elritsa,

storspigg, småspigg, gädda, abborre, lake, ål, flundra, sibiriskt nejonöga, stensimpa, puckellax, hundlax och kanadaröding.

Utöver laxen har man i Tana älvs vattendrag fångat mest öring, sik och harr samt även gädda och lake. Uppföljningen av bestånden är koncentrerad till lax och öring, och det finns inte lika exakta uppgifter om fångsten av andra arter.

Under det senaste decenniet har storleken på de öringar som fångats i Tana älvs vattendrag ökat avsevärt inom både nät- och spöfisket. Så sent som på 1980-talet vägde de fiskar som fångades i genomsnitt klart under ett kilo, men i dag är medelvikten cirka 1,7 kg.

Det har skett tydliga förändringar över tid i den biologiska strukturen hos öringsbestånden i Tana älvs vattendrag. De små öringar med en tillväxtperiod till havs som under 1980- och 1990-talet var ganska vanliga i fångsterna, har nästan försvunnit och mängden större individer med flera tillväxtperioder har ökat. Samtidigt har andelen öring som lekt minst en gång ökat kraftigt. Öringens livscykel är inte så rätlinjig som laxens. Havsöringens havsvandring varar vanligtvis i två år, vilket gör arten mer sårbar för fiske. En havsöring tillbringar vanligen 2–3 somrar i Tanafjorden vid Tana älvs mynning före leken. Mellan somrarna övervintrar den i Tana älvs nedre lopp.

Efter att trycket från fisket minskat verkar öringarna bli större och de klarar sig för att leka fler gånger än tidigare. De årliga öringsfångsterna i Tana älvs vattendrag har bevarats på en stabil nivå, även om fisket har begränsats kraftigt. Under de senaste tio åren har den genomsnittliga fångsten varit 3 300 kg per år.

Enare älv är ett av de viktigaste förökningsområdena för öring i Tana älvs vattendrag. Öringen förökar sig i dess små bifåror och sidobäckar, även i sådana där laxen inte förökar sig alls. Öringsbestånden har förstärkts då fisket i Tana älvs vattendrag under de allra senaste åren har begränsats avsevärt mer än tidigare med syftet att skydda laxbestånden. Möjligheterna att fiska öring har utökats i den nya fiskestadgan. Dessutom tillåter Norge att öring fiskas vid Tana älvs mynning efter att den huvudsakliga tiden för laxens stigning är slut. Effekterna av det utvidgade öringsfisket på öringsbeståndens tillstånd ska följas upp noggrant.

Förekomsten av andra arter i Tana älv beskrivs på följande sätt i planen för nyttjande och förvaltning av fiskeriområdet för Tana älvs vattendrag:

Älvarna Tana, Enare och Kietsimäjoki utgör ett område som nästan i sin helhet är ett naturligt förekomstområde för sik med på vissa ställen god tillväxt. Siken betraktas i området som den viktigaste hushållsfisken efter laxen. Även harr förekommer allmänt längs hela gränsälvssträckningen av Tana älv. I Tana älv och dess lugnvatten är det mycket sällsynt att havsröding påträffas. Havsrödingen stiger vanligen i älven under hösten efter fiskesäsongens slut.

Gäddan är vanligt förekommande i flera fjällsjöar ända till kalfjällsområdet. Gäddan har blivit vanligare i många vattendrag ända upp till Tana älv. Det finns också observationer om att den har spridit sig till vatten där den inte har funnits tidigare. Abborre förekommer främst i källflödena till älvarna Vetsijoki och Pulmankijoki och ibland även i själva vattendraget. I älvsjöarna i Enare älv och Kietsimäjoki finns det rikliga och starka bestånd av abborre. Liksom gäddan har abborren blivit vanligare i många vatten. Orsaken till ökningen är sannolikt den globala uppvärmningen, som förbättrar livsförhållandena för abborre och ger den konkurrensfördelar jämfört med andra fiskarter. Lake förekommer i nästan hela området. Stora lakar är inte ovanliga i fjällrödingssjöarna och i Tana älv.

Storspiggen (*Gasterosteus aculeatus*) är en ganska vanlig fiskart som förekommer i Tana älv och i de större biflödena samt i vissa av sjöarna. Småspiggen (*Pungitius pungitius*) förekommer mindre än storspiggen. Elritsa (*Phoxinus phoxinus*) förekommer dock ojämnt i hela Tana älvs vattendrag. Flundra förekommer regelbundet i Tana älv ända till Alakönkä.

På grund av mänsklig verksamhet spred sig stensimpan (*Cottus gobio*) i början av 1970-talet först till Keneskoski i Utsjoki och därefter till Tana älv. Arten har spridit sig ytterligare och har också observerats i Tana älvs biflöden samt i Pulmankjärvi. Stensimpa förekommer inte på andra håll i Finland i vatten som rinner ut i Ishavet. Som främmande art konkurrerar stensimpan med lokala arter, till exempel laxyngel, om livsmiljön och födan.

2.7 Hot mot laxbeståndet

Laxparasit

Arbetet med att bekämpa laxparasiten *Gyrodactylus salaris* är mycket viktigt med tanke på att säkra kontinuiteten för laxfisket i Tana älvs vattendrag. Parasiten lever på laxens hud och är mycket vanlig i bestånden av Östersjöfax, som har anpassat sig till parasiten. Den förekommer allmänt bland annat i Torne älv och Muonio älv. Laxbestånden i Atlanten har däremot inte anpassat sig till parasiten och om den sprids till laxälvarna på Atlantsidan dödar den älvynghen så att hela stammen utplånas. Laxparasiten spred sig på 1970-talet till mer än 50 laxälvar i Norge. Efter omfattande bekämpningsåtgärder återfinns den fortfarande i åtta älvar i södra och mellersta Norge. Det har tagit årtionden och kostat miljontals euro att bekämpa parasiten. Den närmaste förekomsten av laxparasiten är i det nedre loppet av Tuulomajoki vattendrag i Ryssland, dit den tydligen spred sig i slutet av 2010-talet i samband med inplantering av regnbåge.

Finska livsmedelssäkerhetsverket Evira (numera Livsmedelsverket) har utarbetat beredningsplaner för Tana älv och Näätamöjoki och kommit med rapporten "[Teno- ja Näätamöjokien suojelu Gyrodactylus salaris-loiselta](#)" (Skydd av Tana älv och Näätamöjoki mot parasiten *Gyrodactylus salaris*). Enligt rapporten kan beredningsplaneringen inte ha målet att frigöra Tana älv eller Näätamöjoki från laxparasit om smittan sprids dit, så förebyggande åtgärder är mycket viktiga när det gäller att skydda laxbestånden i Tana älv och Näätamöjoki.

Bestämmelser om skyddet av fiskbestånden i de vattendrag som mynnar ut i Nordatlanten mot parasiten *Gyrodactylus salaris* ges i jord- och skogsbruksministeriets förordning (1376/2004). Förordningen omfattar restriktioner i användningen av betesfisk, rensning av fisk samt restriktioner som gäller fiskeredskap och båtar. Fiskeredskap och båtar ska vara desinficerade eller helt torra. För att bekämpa parasiten har NTM-centralen i Lappland inrättat ett nätverk av desinficeringsstationer i kommunerna Enare och Utsjoki och ser dessutom till att informera om hur parasiten bekämpas och om spridningsrisken, bland annat på infotavlor som placerats längs huvudvägarna.

Vattenpest

Kanadensisk vattenpest (*Elodea canadensis*) är en mörkgrön, 30–200 cm lång undervegetation i strandvatten som förekommer i insjöar i Finland och vid Östersjöns stränder. Den trivs särskilt i sjöar, men växer också i långsamt strömmande älvar, stora diken och lättsaltat bräckt vatten. Namnet "pest" avser växtens seghet och snabba spridning, eftersom den i frodiga sjöar kan bilda massiva växtbestånd.

Kanadensisk vattenpest har i lagstiftningen kategoriserats som en invasiv art. En invasiv art får inte släppas ut i miljön eller importeras till Finland från ett land utanför EU eller från ett annat EU-land, hållas i besittning, odlas, transporteras, släppas ut på marknaden, förmedlas eller säljas eller på annat sätt överlåtas. Utöver den kanadensiska vattenpesten förekommer i Finland sporadiskt smal vattenpest (*Elodea nuttallii*), som är en invasiv art i hela EU.

Kanadensisk vattenpest kommer från Nordamerika och spred sig också till Europa redan på 1800-talet. År 1884 planterades kanadensisk vattenpest i Kaisaniemi botaniska trädgård, där den snabbt började sprida sig i södra Finland. I Finland är arten allmänt etablerad i södra Finland och södra delarna av Mellersta Finland och den sprider sig aggressivt i nordöstra Österbotten. Även i landskapen Österbotten, Kajanaland samt Muonio och Enontekis har förekomster upptäckts. I Norge finns kända förekomster i den södra delen av landet, den nordligaste i Trondheims län.

Puckellax

Det svenska namnet på puckellaxen (*Oncorhynchus gorbuscha*) kommer från hanens lekdräkt, som förutom krokåken omfattar en stor puckel som växer på ryggen. Till storleken är puckellaxen vanligen mellan 45 och 65 cm och mellan 1 och 3 kg. I havet är fiskarna stålglänsande och tonar i blått på ryggen, silver på sidorna. Magen är ljus. Vid lektiden i älven mörknar hanarnas rygg och sidor och brungröna och klarvita fläckar framträder på de nedre delarna av sidorna.

Puckellaxen är en vandringsfisk som växer till sig i havet och förökar sig i älven. Till skillnad från laxen (*Salmo salar*) dör alla puckellaxar efter leken. Artens lektid är i juli–september och ynglen vandrar till havet som ungefär 4–5 cm långa under sin första sommar. Puckellaxens livscykel är alltid två år och arten uppvisar lekande bestånd både udda och jämna år.

Det ursprungliga utbredningsområdet för puckellaxen finns på båda sidor av Stilla havet, i Nordamerika och Asien. Arten är en av de klart talrikaste laxarterna i Stilla havet. Under 1900-talets senare hälft planterade ryssarna puckellax både i Östersjön och i Nordatlanten längs Vita havets kust och Murmanskusten. Genom planteringarna kunde man få ut starka naturliga bestånd som förökade sig under udda år, särskilt i de älvar som rinner ut i Vita havet, från vilka arten under de senaste åren har spridit sig västerut, även till Tana älv och Näätämöjoki. Den explosionsartade utvidningen av utbredningsområdet i Nordatlanten och den kraftiga ökningen av antalet puckellaxar började 2017. Tillväxtkurvan steg på nytt 2021. Till exempel uppskattades antalet puckellaxar i Tana älv före 2017 till ett maximum på några hundra individer per år (udda år). År 2017 uppskattades antalet till omkring 5 000 och år 2023 till cirka 170 000. Enligt uppgifter från Ryssland var antalet stigande puckellaxar i vissa älvar på halvön avsevärt lågt 2023.

De skadliga verkningarna av den introducerade puckellaxen är för närvarande inte kända med säkerhet. Potentiellt kan puckellaxen skada bestånden av våra ursprungliga vandringsfiskar (lax, öring), till exempel genom konkurrens och/eller spridning av fisksjukdomar. Dessutom kan döende puckellaxar, om de förekommer i stora mängder, påverka näringsbalansen i älvarna och därmed också strukturen i biosamhället. Det finns fortfarande ganska knappt med forskningsdata om puckellaxens inverkan på de ursprungliga fiskarterna i Barentsområdet och om möjligheterna att begränsa tillväxten av puckellaxbestånden. Bristen på information försvårar utarbetandet av både lägesrapporter och handlingsplaner för förvaltning av bestånden av puckellax.

Den explosionsartade ökningen av bestånden av puckellax har gett upphov till stor oro över artens inverkan på den ursprungliga vattennaturen, fiskarterna och fiskeförhållandena i området. Särskilt i norra Norge har aktivt riktat fiske inletts för att så långt som möjligt avlägsna puckellaxen från vattendragen. På lokal nivå har man i de flesta fall organiserat och infört mångskiftande metoder för att avlägsna puckellaxen, till exempel fångstredskap som stänger hela floden. Genomslaget och effekterna av dessa åtgärder, till exempel när det gäller storleken på den följande generationens lekbestånd, är dock hittills dåligt undersökta. Den norska staten försöker förhindra att puckellaxen sprids till dess territorium och har i detta syfte bedrivit storskaligt vårdfiske på puckellax i mynningen av tiotals laxälvar i norra Norge, inklusive Tana älv. Norges fångst av puckellax i Tana älv lyckades inte som förväntat, endast omkring 8 000 puckellaxar fångades. Däremot har lyckat vårdfiske rapporterats från flera andra laxälvar i Norge och landet fortsätter med liknande verksamhet i framtiden.

Även på den finska sidan genomfördes 2023 projekt för riktat fiske av puckellax för att avlägsna den i enlighet med lagen om tidsbegränsat förbud mot laxfiske i Tana älvs vattendrag samt jord- och skogsbruksministeriets förordning som kompletterar den. Totalt inleddes 13 projekt. I Naturresursinstitutets projekt kring invasiva arter i Barentsområdet utvecklades och testades dessutom fångstmetoder för puckellax i Tana älvs vattendrag. Utvecklingsarbetet omfattade samarbete mellan forskare, lokala fiskare och andra aktörer samt myndigheter på den finska och den norska sidan. På den finska sidan fångades i huvudsak genom drivgarnsfiske totalt omkring 15 000–16 500 puckellaxar. Erfarenheten visar att det är möjligt att fånga puckellax med hjälp av traditionella fångstmetoder. Genom att noggrant välja tidpunkter och platser för fångsten kan man effektivt undvika bifångster av lax. I förhållande till den totala mängden på 170 000 stigande puckellaxar är det svårt att helt eliminera puckellaxen med dessa fångstmetoder.

2.8 Senaste tidens rättspraxis

Högsta domstolen meddelade den 13 april 2022 två avgöranden, där fiske i Tana älvs vattendrag behandlades. I domen HD:2022:25 yrkade åklagaren att den lokala sammen A skulle straffas för fiskeförseelse. A hade fiskat lax med stående nät i Utsjoki utanför den tillåtna fiskesäsongen i augusti i strid med statsrådets förordning om fisket i sidovattendragen till Tana älvs vattendrag (297/2017), som utfärdats med stöd av lagen om fiske. Högsta domstolen ansåg av de skäl som framgår av avgörandet att förordningens bestämmelse om fiskesäsongen stod i strid med de rättigheter i 17 § 3 mom. grundlagen som tillförsäkrades A i egenskap av same. Högsta domstolen lät med stöd av 107 § grundlagen bli att tillämpa bestämmelsen i förordningen och förkastade åtalet för fiskeförseelse.

År 2017 var laxbeståndens tillstånd inte lika svagt i Utsjoki som i resten av Tana älvs vattendrag. Högsta domstolen ansåg därför inte att fiskebegränsningarna var proportionerliga och inte heller att de var nödvändiga med hänsyn till skyddet av bestånden av vandringsfisk. Dessa fiskebegränsningar hade trätt i kraft genom förordning av statsrådet. Högsta domstolen bedömde straffbarheten av A:s förfarande i enlighet med omständigheterna vid tidpunkten för händelsen, det vill säga 2017 och laxbeståndens tillstånd då. Forskningsresultaten visar att laxbestånden försvagats ytterligare sedan 2017.

I det andra fallet, HD 2022:26, yrkade åklagaren att de lokala samerna A, B, C och D skulle straffas för olovlig fångst för att de på statens vattenområde i Vetsijoki hade fiskat med konstgjort bete och spö utan tillstånd av Forststyrelsen. Av de skäl som framgår av avgörandet ansåg Högsta domstolen att det särskilda tillståndet enligt 10 § 2 mom. (379/2015) lagen om fiske att fiska i vattendrag där lax och öring stiger jämte tillhörande tillståndspraxis förorsakade så betydande begränsningar för de lokala samerna att en tillämpning av lagbestämmelsen uppenbart skulle stå i strid med deras rättigheter som tryggas i 17 § 3 mom. grundlagen. Högsta

domstolen lät med stöd av 106 § grundlagen bli att tillämpa bestämmelsen i lagen om fiske och åtalet för olovlig fångst förkastades.

Vid tidpunkten för händelsen var priset på tillstånd enligt 10 § i lagen om fiske högre än självkostnadspriset och fisketillstånden var inte kvoterade för lokala samer. Detta kan ha lett till att tillstånden inte räckte till för alla. Högsta domstolen ansåg därför i sitt avgörande att de lokala samerna hade försatts i samma ställning som turistfiskarna och att bestämmelsen i fråga på ett väsentligt sätt begränsade det fiske som hör till den samiska ursprungskulturen.

Efter fallet har 10 § i lagen om fiske (427/2019) ändrats. Enligt gällande lag har personer som är bosatta i de tre nordligaste kommunerna rätt att av Forststyrelsen lösa in ett personligt säsongstillstånd som inom de tillståndsvillkor som Forststyrelsen fastställer berättigar till handredskapsfiske i sådana områden i personens hemkommun där lax och öring stiger och som tillhör staten. Priset för tillståndet bestäms enligt självkostnadsvärdet i enlighet med 2 § i jord- och skogsbruksministeriets tillståndsförordning (1140/2021).

I de ovannämnda avgörandena har man bedömt förhållandet mellan fiskebegränsningarna och den fiskerätt för lokala samer som skyddas av grundlagen. Vid bedömningen av de fiskebegränsningar som drabbar samerna ska 17 § 3 mom. i grundlagen och de rättigheter som tryggas i internationella avtal beaktas. I båda avgörandena ansåg Högsta domstolen att den fiskerätt som de lokala samerna åtnjuter och som skyddas av grundlagen ändå inte är obegränsad, utan att även samernas fiskerätt, för tryggnad av bestånden av vandringsfisk, kan begränsas med stöd av den grundläggande miljö rättigheten enligt 20 § i grundlagen. Högsta domstolen konstaterade dessutom att det, även med tanke på proportionaliteten i fiskebegränsningarna, i princip är möjligt att kräva ett personligt tillstånd av lokalbefolkningen. Högsta domstolen lade vikt vid bestämmelsen om grundläggande miljö rättigheter i 20 § i grundlagen och ansåg att tillståndssystemet grundar sig på tillförlitliga sammanställningar av fångst- och fiskeuppgifter och på uppföljning av laxbeståndens tillstånd och att dessa grunder hänför sig till den grundläggande rättigheten i fråga.

De ovannämnda avgörandena av Högsta domstolen har också granskats i samband med beredningen av den här regeringspropositionen. På grundval av Högsta domstolens avgöranden kan det anses att vid begränsning av samernas utövande av sin traditionella fiskekultur ska begränsningarna stå i proportion till målen och till vara åtgärder som är nödvändiga med hänsyn till skyddet av bestånden av vandringsfisk. De variabler som beskriver laxbeståndens tillstånd och en hållbar användning av laxbestånden har varit klart nedåtgående från tidpunkten för de ovannämnda rättsfallen, det vill säga från och med 2017. Målet för propositionen är att återställa de försvagade laxbestånden till en hållbar nivå. Syftet med att tillåta laxfiske är att söka de minst skadliga alternativen under fiskesäsongen, så att fiske kan tillåtas så snart som möjligt när laxbeståndens tillstånd tillåter det. En hållbar och ekologisk användning av naturen och tryggnaden av fiskbestånden även i framtiden tjänar både samernas och andras intressen. Genom begränsningsåtgärderna tryggas för sin del att det finns livskraftiga fiskbestånd som är nödvändiga för att samernas traditionella kulturform ska kunna utövas samt att bland annat framtida samegenerationers rätt att bedriva sin fiskekultur skyddas. Det svaga tillståndet för laxbestånden kräver en begränsning av fisket för alla grupper av fiskare. Begränsningarna i propositionen anses vara proportionerliga och nödvändiga i förhållande till de ovannämnda målen.

3 De senaste utvecklingstrenderna

Stigningsvandringarna mellan 2019 och 2023 i Nordatlanten och även i Tana älvs vattendrag var exceptionellt svaga. År 2020 utgjorde det totala antalet laxar som vandrade upp i Tana älv

mindre än hälften av antalet laxar 2018, som också ansågs vara litet. Under 2021 försämrades laxbeståndens tillstånd i fråga om laxar som återvänder från havet ytterligare, det vill säga antalet laxar som återvänder från havet minskade trots att fiskeförbudet fiskesäsongen 2021 ledde till att det fanns dubbelt fler lekmogna fiskar i Tana älvs vattendrag än året innan. Avkomor till dessa lekmogna fiskar kan fiskas om cirka 6–7 år när de återvänder från havsvandringen till älven för att leka. Under de senaste åren har mängden laxar som återvänt efter ett års vandring varit liten och situationen har fortsatt även under 2023. I Tana älvs laxbestånd har det observerats att antalet laxar som vandrar upp i älven efter ett havsår korrelerar bra med antalet laxar som är 2 och 3 havsår gamla de följande åren. Utifrån vetenskapliga råd har det under de senaste åren rekommenderats minsta möjliga laxfiske eller avstående från laxfiske.

I samband med uppföljningen bedöms även årligen antalet laxar som återvänder från havet innan fisket av dem inleds. Enligt forskningsrapporten från 2023 var, liksom de två föregående åren, i nästan alla laxbestånd antalet laxar som återvänder från havet så litet att det redan i det skedet understeg det förvaltningsmål som beskriver en hållbar yngelproduktion, och något överskott för fiske fanns inte. I normala fall fiskas över hälften av de laxar som vandrar upp i älven innan de hinner leka. I situationen 2021–2023 var det nödvändigt att förbjuda laxfisket. Utan förbudet mot laxfiske 2023 skulle den laxmängd som överlever fram till lek ha stannat högst på 2020 års nivå, som var rekorddålig. Uppgifter om antalet stigande laxar 2023 tyder på att situationen fortsätter att försämrats. Resultaten visar fortfarande att ökningen av mängden lax som stiger efter ett års havsvandring förblir svag och att nedgången fortsätter.

Den kraftiga försämringen av laxbestånden har krävt snabba reaktioner på situationen för att den negativa utvecklingen ska kunna stoppas och en återhämtning av laxproduktionen uppnås genom en ökning av antalet lekmogna fiskar. Därför förbjöds laxfiske helt mellan 2021 och 2023 och Norge har kompletterat sitt förbud mot laxfiske längs sin kust i ett stort område med förbud mot laxfiske på båda sidor om Tana älv. Samtidigt fångas små mängder lax från Tana älv genom kustfångst också utanför det här området.

I samband med beslut om förbud har man undersökt möjligheterna att tillåta laxfiske i liten utsträckning. Uppfattningarna om fiskemöjligheterna har varierat mycket under de senaste åren, när antalet laxar som vandrar till Tana älvs vattendrag har varit mellan 20 000 och 25 000 och underskrider hållbarhetsmålen även i situationer helt utan fiske, och det inte har varit möjligt att finna en lösning på hur fisket skulle ha kunnat tillåtas på ett rättvist sätt utan risk för att fångstmängden blir betydande.

Laxfisket i Tana älvs vattendrag har redan tidigare varit reglerat och begränsat i syftet att säkerställa laxbeståndens tillstånd. Begränsningarna har även tidigare visat sig vara otillräckliga. Ett exempel är att fiske med pata enligt fiskestadgan för 2017 var tillåtet i 17 dagar. I detta avseende skulle ett förslag om att tillåta fiske i liten skala i tio dagar vara en avsevärt lång tid. De förslag till småskaligt fiske som framförts på orten har varit generösa jämfört med fisketiden för fiskestadgan 2017. När fiskedagarna är få är det svårt att uppskatta intensiteten i fisket. Exempelvis var syftet med den fiskestadga som trädde i kraft 2017 att minska fiskeridödligheten med 30 procent. För detta ändamål var det nödvändigt att begränsa fisketiden med mer än 30 procent. Förfarandet ledde till det önskade resultatet.

Även maximalt begränsat är i Finland och Norge det sammanlagda antalet innehavare av fiskerätt som har rätt att fiska så stort att fångstmängden lätt ökar till mer än 2 000 laxar, om fiskarna förväntas få en lax/fiskare. Det finns inga erfarenheter av tillämpande av fångstkvoter i Tana älvs vattendrag. Antalet säsongstillstånd som sålts årligen har varit cirka 500 i Finland och över 1 000 i Norge.

I debatten om fiskebegränsningar och i yttrandet om regeringens förslag till ett tidsbegränsat förbud mot laxfiske i Tana älvs vattendrag år 2023 (RP 289/2022 rd) har man ställt mycket motstridiga krav på begränsat fiske, bland annat genom att förkasta lösningar med hjälp av fångstkvoter, som skulle göra det möjligt att bättre kontrollera intensiteten i ett obegränsat fiske. I lösningar som tillåter laxfiske måste hänsyn också tas till det faktum att när laxbestånden är så svaga ökar ett fortsatt fiske risken för att återhämningsprocessen inte alls kommer i gång eller försenas (Allee-effekten, ett jämviktsläge där laxbeståndet förblir svagt) och att situationen förlängs.

Då fiske tillåts måste hänsyn dessutom tas till att effekterna av besluten avspeglas i Norge, där det eventuellt skulle vara nödvändigt att öppna kustfisket av lax om fiske tillåts i Tana älvs vattendrag.

Öppnande av laxfisket förutsätter en förbättring av situationen och en ökning av antalet lekmogna fiskar så att det uppkommer ett överskott i laxbestånden som kan fiskas innan fisket börjar påverka bestånden. Förbudet mot laxfiske har haft positiva effekter på situationen och sedan 2021 har antalet lekmogna fiskar som kommit till lekplatserna fördubblats jämfört med en situation där fisket hade fortsatt i enlighet med 2017 års fiskestadga. Den genomsnittliga livscykeln för lax i Tana älvs vattendrag är cirka 7 år, vilket innebär att lax som återvänder från havet från och med 2028 kommer från större bestånd.

4 Syftet med ändringen av fiskestadgan

När förhandlingarna om fiskestadgan inleddes och den finska förhandlingsdelegationen tillsattes uppställdes som ett allmänt mål att ändra fiskestadgan så att det primära målet för avtalet om fisket i Tana älvs vattendrag, återhämtning av laxbestånden, inte äventyras. Förhandlingarna syftade till att inte undergräva fiskargruppernas ställning genom ändringarna i stadgan. I synnerhet när det gäller barn och innehavare av fiskerätt som är bosatta någon annanstans strävade man efter att förbättra tillträdet till fisket och främja tillgodoseendet av samernas rättigheter i samband med laxfiskekulturen i Tana älv, med beaktande av kraven i finsk lagstiftning. Dessutom var målet att göra fiskestadgan bättre fungerande och mindre krävande för förvaltningen, så att den innehåller de nödvändiga elementen för att reglera fisket i framtiden, till exempel möjligheten att tillämpa fångstkvoter.

Tillsättandet av delegationen åtföljdes också av ett uttalande av statsrådet, där statsrådet betonade att Finlands utgångspunkt vid förhandlingarna är att återhämtningen av laxbestånden i Tana älvs vattendrag inte äventyras och förutsatte att förhandlingarna ska främja tillgodoseendet av samernas rättigheter.

Information om den kraftiga försämringen av laxbestånden under förhandlingarnas gång 2020 krävde en översyn av åtgärderna för återhämtning av laxbestånden. Den försämrade överlevnaden för laxen under havsvandringen krävde en ny bedömning av fiskemöjligheterna med tanke på motverkande av att laxbeståndens återhämtning äventyras. Huvudsyftet med fiskestadgan är därför att öka antalet lekmogna fiskar som kommer för att leka för att återhämtningen av laxbestånden ska komma igång. Samtidigt är målet att öppna laxfisket på nytt genom att fastställa kriterier för återhämtningen av laxbestånden. Målet med att öppna laxfisket är att inom fiskesäsongen söka efter de minst skadliga alternativen för perioder då fiske kan tillåtas. Dessutom är målet att förbättra fiskemöjligheterna för andra arter än lax, på ett sådant sätt att detta inte skadar återhämtningen av laxbestånden.

5 De viktigaste förslagen

Syftet med ändringen av fiskestadgan är att skapa möjligheter för laxfiske på ett sådant sätt att återhämtningen av laxbestånden i Tana älvs vattendrag kan inledas och begränsat laxfiske kan tillåtas så snart som möjligt utan att återhämtningen äventyras.

Fiskestadgan har anpassats till en situation där det är nödvändigt att kraftigt återuppliva laxbestånden, samtidigt som fiskemöjligheterna för andra arter än lax och havsröding utvidgas. Utvidgningen av dessa fiskemöjligheter sker på ett sådant sätt att bifångstdödligheten för lax inte ökar i någon större utsträckning. I det här avseendet understryks också fiskarens eget ansvar, för om lax ingår i fångsten ska den eventuellt släppas fri, beroende på fiskebestämmelserna.

I fiskestadgan har också lagts till en möjlighet att bevilja undantag från bestämmelserna i fiskestadgan för undervisningsfiske och kulturevenemang. På detta sätt har man velat göra det möjligt för den samiska fiskekulturen i Tana älvs vattendrag och därmed sammanhängande kunskaper och färdigheter att föras vidare även i situationer där lax annars inte skulle kunna fiskas. Till fiskestadgan har också fogats tillstånd för deltagande, vars innehavare kan delta i fiske med nätreddskap tillsammans med en innehavare av ett allmänt fisketillstånd för lokala fiskare.

I fiskestadgan har införts bestämmelser om riktat fiske av puckellax för att möjliggöra fiske som syftar till att kontrollera denna främmande art när den anträffas i större utsträckning i Tana älvs vattendrag. Man har förberett sig för kraftiga puckellaxvandringar genom att utveckla lämpliga fångstmetoder som är effektiva för puckellaxen, men som gör det möjligt att undvika bifångster av lax. I fiskestadgan har man förberett sig på olika lösningar vid fångst av puckellax och ordnande av samarbete mellan Finland och Norge.

6 Propositionens konsekvenser

6.1 Miljökonsekvenser

Miljökonsekvenserna av fiskestadgan för Tana älvs vattendrag är klart positiva. Syftet med den kraftiga begränsningen av laxfisket är att begränsa försämringen av laxbeståndet och skapa förutsättningar för återhämtning av laxbestånden. Erfarenheterna från 2021–2023 visar att förbudet mot laxfiske ökade antalet lekmogna fiskar till ungefär det dubbla jämfört med den föregående situationen. Om laxfisket inte hade förbjudits 2021–2023, skulle antalet laxar som stiger enligt uppskattning ligga på 2020 års nivå eller förmodligen lägre. På detta sätt har man skapat förutsättningar för laxbeståndens återhämtning, men de rikligare årskullarna av lax kommer till uttryck i fångsterna först om 6–7 år. Även om förbuden mot laxfiske har haft en positiv inverkan på laxens stigning, är antalet stigande laxar fortfarande lågt. Det är också viktigt att komma ihåg att situationen måste ses över för varje laxbestånd, eftersom det totalt finns omkring 30 genetiskt differentierade laxbestånd i Tana älvs vattendrag.

I bestämmelserna om laxfiske i den nya fiskestadgan har hänsyn tagits till storleksskillnaderna mellan de genetiskt differentierade laxbestånden och deras olika vandringstider i Tana älvs huvudfåra. Mer detaljerad information har använts för att göra det möjligt att på ett biologiskt hållbart sätt öppna upp för ett socialt viktigt begränsat laxfiske genom att varje vecka undersöka de olika laxbeståndens tillstånd.

I fiskestadgan utvidgas fiskemöjligheterna för andra arter, vilket också kan vara en bidragande orsak till ökad bifångstdödlighet för lax. När det gäller miljökonsekvenserna är det också viktigt

att bestämmelserna för öringsfiske skiljer sig från bestämmelserna för laxfiske, och öringen har flyttats till kategorin andra fiskarter. Dessa ändringar har genomförts på ett sådant sätt att det är möjligt att undvika bifångster av lax. I fråga om spöfiske har antalet krokar begränsats. Fisketurism är tillåten endast med lätta flugfiskeredskap där flugans storlek är begränsad. När det gäller nätfisket är vårens fiskesäsong begränsad till en tid då laxen ännu inte stiger som aktivast. I augusti har fiskeplatserna för annan fisk begränsats till ett område som inte innefattar området mellan Alakönkäs nedre del och Levajokis mynning, där det finns många områden för laxyngelproduktion.

De tidigare begränsningarna för laxfiske i Tana älvs vattendrag har också varit till nytta för öringen och har lett till att öringsbestånden har stärkts. Öringen har vuxit i medelstorlek och klarar sig för att leka fler gånger än tidigare. Därför har det varit möjligt att öppna upp mera möjligheter för öringsfiske. Även om öringsbeståndet har blivit starkare, kommer det i och med att öringsfisket utvidgas att krävas noggrann övervakning av öringsbeståndets tillstånd också i fortsättningen.

Öringens livscykel är betydligt mer varierad än laxens. I Tana älvs vattendrag tar havsöringens lekvandring vanligtvis två år, varvid fisken övervintrar i Tana älvs vattendrag och går upp för att äta nära Tana älvs mynning. En längre vandring under vilken öringarna flera gånger kan vara föremål för fiske gör med tanke på fisket öringsbestånden mer sårbara än laxen. Öringen vandrar för att äta nära flodmynningar och kuster, och är inte nödvändigtvis lika utsatt som laxen för förändringar i förhållandena i öppet hav i Nordatlanten. Det har visat sig att kustnära vandringsbeteende utsätter öringen för angrepp från laxlusen, som förekommer i laxodlingen, medan laxen ganska snabbt rör sig mot öppet hav, där problemet med löss är betydligt mindre. Inga skador på grund av laxlus har konstaterats på öringsbestånden i Tana älvs vattendrag, eftersom kassodling av lax inte är tillåten i Tanafjorden.

Införandet av bestämmelser om fiske av puckellax i fiskestadgan gör det möjligt att bättre kontrollera denna främmande art. Bestämmelserna om puckellax är utformade på ett sådant sätt att de i framtiden gör det möjligt att begränsa mängden puckellax genom fiske utan att puckellaxfisket vållar laxbestånden väsentlig skada.

6.2 Samhälleliga konsekvenser

Konsekvenser för samerna och den övriga lokalbefolkningen

Tana älvs vattendrag är beläget i kommunerna Utsjoki och Enare, vilket enligt definitionen i 4 § i sametingslagen (974/1995) är samernas hembygdsområde. Naturnäringarna har en stor betydelse för den samiska kulturen. Den betydelsen är större än den direkta betydelsen för ekonomi och sysselsättning. Kännetecknande för naturnäringarna har varit att en person kan ha flera inkomstkällor. Trots minskningen av laxbestånden i Tana älv har den lax som lokala fiskare fångar en stor betydelse som matfisk för hushållen i området och som direkt eller indirekt inkomstkälla i turistnäringen. I området finns det dock inte sådana kommersiella fiskare som avses i 4 § 17 punkten i lagen om fiske, utan fisket är av betydelse för näringen genom den turism som anknyter till det. Det mångsidiga fisket i Tana älvs vattendrag är ett livsvillkor för att den älvsamiska kulturen i Utsjoki ska bevaras och utvecklas. Det är viktigt att föra vidare den traditionella kunskapen om fiskekulturen för att förutsättningarna för att utöva kulturen ska bevaras.

Bestämmelsen i 17 § 3 mom. i grundlagen innehåller den statsförfattningsrättsliga grunden för samernas ställning. Enligt bestämmelsen har samerna som urfolk rätt att bevara och utveckla

sitt språk och sin kultur. Grundlagsbestämmelsen skyddar samernas kulturform, som omfattar traditionella näringar såsom renskötsel, fiske och jakt. Laxfisket i Tana älv är starkt knutet till den samiska kulturen. Till fiskekulturen hör traditionella fiskemetoder såsom fiske med pata, fiske med laxnät och fiske med drivgarn. Även spöfiske och den därmed sammanhängande fisketurismen är en del av den samiska fiskekulturen. Livskraftiga laxbestånd gör det möjligt att på ett hållbart sätt utnyttja de fångstformer som hör till den samiska kulturen, vilket är en viktig förutsättning för att den samiska fiskekulturen ska kunna bevaras på lång sikt, från generation till generation. Den kraftiga försämringen av laxbestånden hotar också förutsättningarna för fiskekulturen, eftersom en stor del av laxbestånden ligger mycket långt från de biologiska hållbarhetsmålen och fisket i en sådan situation ökar risken för ytterligare försämring.

Samernas grundlagsenliga rätt till kulturell autonomi innebär inte obegränsad rätt att besluta om traditionell näringsverksamhet. Lokalbefolkningen har traditionellt också kunnat bedriva renskötsel, jakt och fiske på samma grunder som samerna. Av denna anledning inskränks rätten att använda de mycket effektiva traditionella fiskemetoderna och den bredare rätten att registrera fiskebåtar som används för fisketurism också i den nya fiskestadgan på samma sätt som enligt tidigare praxis, till att omfatta bara de innehavare av fiskerätt som bor i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag.

För att laxbeståndens tillstånd ska kunna förbättras och målet om ett hållbart fiske nås krävs en kraftig begränsning av laxfisket. Detta förutsätter en gradvis reglering av laxfisket, beroende på återhämtningen av laxbestånden och de olika laxbeståndens vandringstider i Tana älvs huvudfåra. Ett tydligt kriterium för att tillåta laxfiske har fastställts i fiskestadgan och det har fastställts hur fisket ska öppnas för att det ska vara meningsfullt för bevarandet av den samiska fiskekulturen vid Tana älvs vattendrag. Lösningen syftar till att göra det möjligt att öppna laxfisket så snabbt som möjligt och med så små skador som möjligt som konsekvens.

På grund av den kraftiga försämringen av laxbestånden har laxfisket varit helt förbjudet i Tana älvs vattendrag 2021–2023. I Naturresursinstitutets rapport "[Tenojoen lohenkalastuskiellon yhteiskunnalliset vaikutukset ja niiden seuranta](#)" (De samhällsliga konsekvenserna av förbudet mot laxfiske vid Tana älvs vattendrag och uppföljningen av dessa), som publicerades 2022, redogörs för de samhällsliga konsekvenserna av förbudet mot laxfiske 2021. Undersökningen visar att fiskeförbudet har haft betydande negativa samhällsliga konsekvenser. Förbudet mot laxfiske har påverkat den övergripande välfärden i det lokala samhället. Detta kommer att leda till att de ekonomiska, kulturella, välfärdsmässiga och sociala effekterna i de lokala samhällena ökar om förbudet måste förlängas i framtiden. Lax och laxfiske utgör en central och grundläggande del av lokalbefolkningens liv på flera olika nivåer. För samerna vid älvstranden är betydelsen ännu större än för andra, eftersom hela deras kultur bygger på detta.

Generellt sett var man överens om vikten av att skydda laxbestånden och trots de negativa effekterna ansåg man att ett totalförbud på ett år var berättigat och förbudet fick stöd eftersom det bidrog till att laxbestånden återhämtade sig. Undersökningen visade att de kulturella konsekvenserna av förbudet i framtiden bör beaktas mer och att man bör överväga att tillåta fiske i begränsad utsträckning. Undersökningen visade också att det med tanke på minimering av de negativa samhällsliga konsekvenserna skulle vara mycket viktigt att tillåta fiske i begränsad utsträckning för lokalbefolkningen.

Enligt undersökningen skulle dessutom den sociala acceptansen och den potentiella effektiviteten av begränsningarna kunna ökas om det var möjligt att inrikta fiskforskningen mer övergripande och ta större hänsyn till lokal information och lokala synpunkter för att fisket ska kunna inriktas mer på andra arter än lax. Lokala fiskares deltagande i vårdfiske och planeringen

av det skulle möjliggöra bedrivande av selektivt vårdfiske som är inriktat på lokala förhållanden och stöder de vetenskapliga observationerna. Det selektiva vårdfisket skulle när det gäller att stärka laxbestånden öka effektiviteten av förbudet mot att fiska lax. Intervjuerna visade att havsfiske, skador som orsakas av laxodlingen, predation och klimatförändringar bör beaktas vid skydd av och forskning om laxbestånden. Det behövs mer information om havsfisket och om förhållandena där samt om puckellaxen, som staterna bör satsa på.

År 2021 medförde fiskeförbudet en inkomstförlust på cirka 4,1 miljoner euro jämfört med fiske enligt 2017 års fiskestadga. Största delen av inkomsterna hänför sig direkt eller som multiplikatoreffekter till fisketurism. De negativa ekonomiska konsekvenserna har fördelats ojämnt och verkar framför allt ha varit en bidragande orsak till ökade inkomstskillnader, det vill säga konsekvenserna för mindre bemedlade och äldre har varit större. Dessa observationer gäller i huvudsak fördelningen av fisketillståndsintäkterna mellan ägarna av fiskevatten. Hälsokonsekvenser som upplevts till följd av fiskeförbudet hänför sig främst till psykiskt välbefinnande, vilket på lång sikt också inverkar på den fysiska hälsan. Fisket spelar en viktig roll i fråga om stressminskning bland lokalbefolkningen. Avsaknaden av fiskemöjligheter uppskattas till och med öka långvarig depression och självmord. Fiskeförbudet ansågs också ha inverkat på vissas kost och varit en bidragande orsak till mindre motion och ökad alkoholkonsumtion.

Vid förhandlingarna om fiskestadgan sökte man efter en lösning som skulle medge att laxfiske tillåts i liten utsträckning. Uppfattningarna om begränsat fiske och multiplikatoreffekterna av detta i de olika delarna av Tana älvs vattendrag skilde sig mycket åt och med beaktande av laxbeståndets tillstånd, som underskrider hållbarhetsmålen även i situationer där inget fiske alls utövas. I nuläget är det mycket viktigt att undvika ett för stort fisketryck så att situationen för laxbestånden inte försämras ytterligare eller återhämtningen fördröjs varvid också problemen blir långvariga. Därför har det ansetts att regleringen av laxfisket bör genomföras successivt och att laxfisket öppnas först när de kriterier som fastställs i fiskestadgan har uppfyllts.

Man har försökt lindra de skadliga effekterna av de drastiska begränsningarna av laxfisket genom att tillåta fiske av andra fiskarter i större utsträckning än vad som föreskrivs i fiskestadgan för 2017. Man har velat underlätta tillträdet till älven och upprätthållandet av kunskaperna och färdigheterna gällande fiske från båt genom att tillåta spöfiske från båt av andra arter för dem som bor på orten. Genom att möjliggöra ett begränsat fiske av havsöring och organisera fiske av puckellax bidrar man också till att skydda och trygga områdets livskraft, laxfiskekulturen och näringen med anknytning till fisk. Fiskeområden för havsöring har definierats med hjälp av traditionella kunskaper.

Fiskestadgan innehåller dessutom bestämmelser för att skydda den samiska kulturen genom att användningen av traditionella, effektiva redskap, såsom pata, drivgarn och stående nät, fortsättningsvis tillåts i begränsad utsträckning när det finns ett överskott i laxbestånden som kan fiskas. I enlighet med bosättningsprincipen ska användningen av dessa redskap begränsas till de lokala fiskerättsinnehavarna. Strukturen för att tillåta laxfiske har i fiskestadgan bildats så, att när laxbeståndens tillstånd möjliggör det, tillåts fiske i enlighet med bosättningsprincipen i första hand för personer som är fast bosatta på orten. I en situation där laxfiske i övrigt inte är tillåtet på grund av laxbeståndens tillstånd har man dock försökt bevara och förmedla kunskaper och färdigheter gällande den samiska fiskekulturen från en generation till en annan genom att som nytt element i fiskestadgan ge den behöriga myndigheten befogenhet att bevilja undantag för undervisnings- eller kulturbaserat laxfiske. I fiskestadgan ingår också ett tillstånd för deltagande, vilket gör det möjligt att delta i traditionellt laxfiske tillsammans med en ortsbo som har fiskerätt samt en möjlighet att införa fisketillstånd för barn i alla kategorier av tillstånd. Detta bidrar till att trygga fiskemöjligheterna för samer som bor någon annanstans än vid Tana

älvs vattendrag, barns och ungas möjligheter att delta i fisket samt möjligheterna att förmedla traditionell kunskap och kultur i anslutning till fisket.

Konsekvenser för innehavare av fiskerätt som är stadigvarande bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag

Enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis omfattar äganderätten till ett vattenområde även fiskerätten och fiskerätten åtnjuter det egendomsskydd som garanteras i 15 § i grundlagen. Den föreslagna fiskestadgan har konsekvenser också för ställningen för icke-ortsbor som innehar fiskerätt. Av propositionen följer att om laxfiske tillåts i enlighet med 5 § i den föreslagna fiskestadgan, får icke-ortsbor som innehar fiskerätt fiska lax först i det andra skedet.

Ställningen för innehavare av fiskerätt som är bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag har stärkts på så sätt att de när omständigheterna blir bättre får fiska lax före fisketuristerna i enlighet med 5 § 3 punkten i fiskestadgan. Dessutom får icke-ortsbor som innehar fiskerätt vid riktat fiske av puckellax använda spö och konstgjort bete i stället för flugfiskeredskap och därtill kan för den här gruppen reserveras högst en tredjedel av alla typer av tillstånd för turismfiske. Möjligheten att använda fiskebåtar förblir oförändrad i förhållande till den gällande fiskestadgan. Närmare bestämmelser om förutsättningarna finns i ikraftträdandelagen.

Konsekvenser för regionutvecklingen

Laxbeståndens försämrade situation påverkar företagets möjligheter att bedriva verksamhet i Utsjoki. Den förändrade situationen har krävt olika åtgärder av turismföretagarna, såsom diversifiering av verksamheten. Till följd av fiskeförbudet 2021 har 46 procent av de företag som deltog i företagsundersökningen anpassat sin verksamhet till exempel genom att producera nya tjänster, byta bransch, skapa nya produkter, styra marknadsföringen, minska verksamheten eller lägga ned sin verksamhet. I princip är de ekonomiskt starkare och de mest mångsidiga entreprenörerna mer flexibla och klarar sig bättre. Därför har inte alla lokala företagare upplevt fiskeförbudet som ett problem. Däremot kan upphörandet av små inkomstkällor – uthyrning av enskilda fritidshus, tillståndsinkomster för aktörer inom fisketurism och husbehovsfiske – ha en stor kumulativ negativ inverkan på företagare, barnfamiljer och pensionärer med låga inkomster.

På grundval av uppgifterna om laxbeståndens tillstånd kan man uppskatta att den nuvarande situationen fortsätter i flera år och att det inte är möjligt att snabbt återgå till en situation där laxfisket skulle kunna generera en sådan andel av omsättningen som tidigare. På längre sikt ökar åtgärderna för återhämtning av laxbestånden intresset för Tana älv som mål för fiskeresor och därmed också fisketurismens verksamhetsförutsättningar. Denna situation kan också bidra till att den lokala ekonomin blir mer diversifierad, eftersom andra möjligheter måste utvecklas i stället för laxfisket, som bygger på några månaders säsongsbaserad verksamhet.

Om laxbeståndens tillstånd inte hade förutsatt det totalförbud som krävs i nuläget, utan kraftiga fiskebegränsningar, hade de i stället för att riktas mot annat fiske i större utsträckning riktats mot den fisketurism som inte såsom ägorätten eller den samiska fiskekulturen skyddas genom de grundläggande fri- och rättigheterna. Även i detta fall skulle fisketurismens verksamhetsmiljö avsevärt försvåras.

Som ett led i att mildra effekterna av det förbud mot laxfiske som ingår i den nya fiskestadgan och som är relaterat till nuläget har möjligheterna att fånga andra fiskarter än lax utökats. För

detta ändamål har en ny typ av fisketillstånd införts i fiskestadgan för andra arter än lax. Dessutom har särskilda platser för fiske av havsöring reserverats för turister. Lösningen kan bidra till att lindra den svåra situationen för fisketurismföretag och ge fiskevattenägare intäkter från försäljning av fisketillstånd. Det är dock känt att dragningskraften hos andra fiskar än lax i fisketurismen kring Tana älvs vattendrag för närvarande inte är särskilt stor, bortsett från puckellaxen, som har fångat ett stort intresse, åtminstone under den korta tid då den fisk som vandrat upp i älven är användbar som föda.

6.3 Ekonomiska konsekvenser

Fisketurismen vid Tana älvs vattendrag är av mycket stor betydelse för Utsjoki kommun. Intäkterna från laxfisket beror huvudsakligen på fisketuristernas penninganvändning och tillståndavgifter, och antalet fisketurister och fiskedygn är en rätt bra indikator för laxfiskets lokala ekonomiska inverkan. Den andel som laxfisket medförde uppskattades 2018 till 11 procent av omsättningen på 40 767 000 euro för verksamhetsställena för företagen i Utsjoki, det vill säga till 4 500 000 euro, varav den största delen härrör från laxfiske som utövas av turister.

När det inte har varit möjligt att sälja laxfisketillstånd för turister, har andra fisketillstånd sålts till turister för cirka 2 000 dygn per år i stället för tidigare nästan 11 000 dygn. På motsvarande sätt har värdet av försäljningen av fisketillstånd för Tana älvs vattendrag sjunkit till mindre än en tiondel från en nivå på 600 000 euro till en nivå på 20 000–40 000 euro. Det är troligt att situationen förblir liknande under många år framöver.

6.4 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Den nya fiskestadgan innehåller vissa ändringar i regleringen av myndigheternas befogenheter. Nya befogenheter för myndigheter som omfattar skönsmässig bedömning: I 8 § behörighet att meddela närmare föreskrifter om användningen av tillstånd för fiske av andra arter, i 10 § behörighet att meddela närmare föreskrifter om fiskeredskap, i 19 § behörighet att fastställa noggrannare gränser för områden där spöfiske är förbjudet (Alaköngäs–Bildám och Borsejohka–Levajokis mynning) samt inrätta ett extra förbudsområde för spöfiske; i 33 § behörighet att meddela närmare föreskrifter om fångstanmälan gällande puckellax samt bestämma att fångstanmälan när fisket regleras med fångstkvoter ska göras utan obefogat dröjsmål efter att fisken fångats, i 35 § behörighet att bevilja lokala organisationer tillstånd till riktat fiske av puckellax för att avlägsna den samt att separat fastställa områden där fiske för att avlägsna puckellaxen är tillåtet med fångstredskap som är avsedda för detta, i 37 § behörighet att meddela kompletterande föreskrifter om desinficering av fångstredskap och båtar, samt i 40 § behörighet att i enskilda fall bevilja en organisation dispens från bestämmelserna i fiskestadgan för undervisningsfiske eller kulturevenemang.

En del av de bestämmelser i den gällande fiskestadgan som ger myndigheterna befogenhet att göra skönsmässiga bedömningar ingår i den nya fiskestadgan, i princip med samma innehåll. Sådana är befogenheten i 39 § att närmare fastställa områdesavgränsningar och fiskeplatser (37 § i den gällande fiskestadgan) samt befogenheten i 40 § (38 § i den gällande fiskestadgan) att i enskilda fall bevilja en organisation dispens från bestämmelserna i fiskestadgan om fiskar fångas för vetenskaplig forskning, praktiska prov eller utvecklingsåtgärder som gäller fiskbestånden.

I 3 § i ikraftträdandelagen föreskrivs att Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland ska vara behörig myndighet enligt ovan nämnda paragrafer i fiskestadgan. Ökningen av arbetsbördan är svår att bedöma i sin helhet, men det anses ändå att de föreslagna ändringarna i myndigheternas behörigheter påverkar resurserna vid NTM-centralen i Lappland. Enligt NTM-centralen i

Lapplands bedömning ökar de nya uppgifterna avsevärt belastningen på fiskerimyndighetens förvaltning och det krävs ytterligare resurser för att genomföra dessa uppgifter fullt ut. Man kan inte i förväg bedöma exempelvis hur många ansökningar för undervisningsfiske eller kulturevenemang som kommer in med stöd av dispens enligt 40 § i fiskestadgan. De kraftiga begränsningarna av laxfisket ökar också behovet av fiskeövervakning.

7 Remissvar

Samförstånd om fiskestadgan uppnåddes slutligen i presidiet i juni 2023 och avtalet paraferades den 29 juni 2023. Därefter begärdes utlåtande om avtalet mellan Finland och Norge om fiskestadgan för Tana älvs vattendrag och dess undertecknande av följande aktörer: justitieministeriet, utrikesministeriet, miljöministeriet, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland, Naturresursinstitutet, Lapplands polisinrättning, Lapplands gränsbevakningssektion, Forststyrelsen, Sametinget, delägarlaget i Nuorgam, delägarlaget i Vetsiko, delägarlaget i Utsjoki kyrkby, delägarlaget i Outakoski, delägarlaget i Alatalo, delägarlaget i Iivana, delägarlaget i Pikkujärvi, Tenonlaakson yrittäjät ry, Saamelaismatkailu- ja yrittäjät ry, Finlands naturskyddsförbund rf, Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf, Tenon kiinteistönömistajat ry, Lapin Vapaa-ajankalastajat ry, Centralförbundet för Fiskerihushållning rf och Lapin kalatalouskeskus. Remisstiden var 30.6–8.9.2023.

Det kom in 24 yttranden. Yttrande lämnades av justitieministeriet, utrikesministeriet, miljöministeriet, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland, Naturresursinstitutet, Gränsbevakningsväsendet, Forststyrelsen, Sametinget, delägarlaget i Nuorgam, delägarlaget i Vetsiko, delägarlaget i Utsjoki kyrkby, delägarlaget i Outakoski, Tenonlaakson yrittäjät ry, Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf, Tenon kiinteistönömistajat ry, Centralförbundet för Fiskerihushållning rf, Lapin kalatalouskeskus, Utsjoki kommun, Kiinteistö Oy Utsjoen Seitatormä, Samerådet, Vattenområdeägarnas förbund VEALO rf, Tenon Tunturituvat Ky samt tre privatpersoner.

En företrädare för justitieministeriet ansåg i sin avvikande mening att utkastet till fiskestadga inte i tillräcklig utsträckning beaktar de grundläggande och mänskliga rättigheterna för urfolket samerna och grundlagsutskottets ställningstaganden i anslutning till dem. Enligt den avvikande meningen ska i bestämmelsen om fiskargrupper på gränsälvssträckningen beaktas alla de grupper som har rättigheter som hänger samman med de grundläggande rättigheterna och utgör en ny grupp fiskare som är grundad på samiskhet. I justitieministeriets avvikande mening ansågs det också att det i 5 § om reglering av laxfisket finns skäl att i princip tillåta fiske i mycket liten omfattning. Ministeriet ansåg att de mycket kraftiga begränsningar av de grundläggande rättigheterna som föreslås i utkastet till fiskestadga endast ska tillämpas om det inte är möjligt att med alternativ som begränsar de grundläggande rättigheterna i mindre utsträckning uppnå målen (skydd och återhämtning av laxbestånden).

Undertecknandet av avtalet förordades av miljöministeriet, utrikesministeriet, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland samt Naturresursinstitutet. De som stödde undertecknandet av avtalet ansåg att det är viktigt att reglera fisket på de sätt som föreslås för att skydda laxbestånden och få dem till en hållbar nivå, vilket skulle göra det möjligt att förvalta bestånden på ett sätt som är bättre anpassat till laxbeståndens tillstånd. Gränsbevakningsväsendet och Forststyrelsen hade inget att yttra sig om i ärendet. De som motsatte sig undertecknandet av fiskestadgan var delägarlagen (delägarlaget i Nuorgam, delägarlaget i Vetsiko, delägarlaget i Utsjoki kyrkby, delägarlaget i Outakoski), Sametinget, Tenonlaakson yrittäjät ry, Tenon kiinteistönömistajat ry, Centralförbundet för Fiskerihushållning rf, Lapin kalatalouskeskus, Samerådet, Utsjoki kommun samt Vattenområdeägarnas förbund VEALO rf. I yttrandena från dem som motsatte sig undertecknandet av fiskestadgan ansågs utkastet i strid med grundlagen

begränsa skyddet av egendom och skyddet av samekulturen eller begränsa rättigheterna för innehavare av fiskerätt i alltför hög grad. Dessutom ansågs det att utkastet till fiskestadga var alltför restriktivt, bland annat när det gäller möjligheterna att fiska puckellax.

Utifrån de förslag till textändringar i fiskestadgan som ingick i remissvaren fördes förhandlingar med Norge både i Finland och i Norge, vilket ledde till följande ändringar i utkastet till fiskestadga: I fiskestadgan infördes inledande och avslutande bestämmelser för att klargöra när ändringarna av fiskestadgan träder i kraft och den ändrade fiskestadgans giltighet. Formuleringarna preciserades och förenhetligades och de termer som förekommer i paragraferna förklarades i flera paragrafer i stället för att enbart anges som hänvisningar till paragrafer (bl.a. 4, 5, 7, 9 och 14 §). Kriteriet i 5 § om att tillåta laxfiske preciserades så att en enda vecka som uppfyller kriterierna räcker till för att laxfiske ska tillåtas. I 7 § om kategorier av fisketillstånd ändrades definitionen av åldersgränsen för barn till att fastställas nationellt, vilket gör det möjligt att fastställa åldersgränsen till 18 år i Finland. I 19 § ändrades bestämmelsen om närmare fastställande av gränserna för förbjudna områden också till en uppgift för en nationellt behörig myndighet.

Paragraf 32 om minimimått och återutsättning av fisk förtydligades genom infogande av bestämmelser om återutsättning av fisk som överskrider fångstmåttet eller som fångats efter att den tillåtna fångstmängden har överskridits. I 33 § preciserades bestämmelsen om fångstanmälan så att det är möjligt att anmäla fångster av puckellax endast i antal i samband med riktat fiske av puckellax för att avlägsna den.

Responserna om fiske av puckellax var olika i Finland och i Norge. I Finland föreslogs det utifrån responserna att möjligheterna att fiska puckellax borde öppnas även för annan fångst än sådan som baserar sig på projekt och bedrivs i enlighet med 35 §. Norge ansåg för sin del att formuleringen i 35 § 3 mom. om gemensamt godkännande av projekt som påverkar laxens stigning var alltför restriktiv i förhållande till internationella avtal om gränsöverskridande konsekvenser.

Vid de fortsatta förhandlingarna kom man fram till att öppna möjligheter för fångst av puckellax genom att man i 10 § i fiskestadgan som godkända redskap för riktat fiske på puckellax lade till drivgarn och stående nät samt spö och konstgjort bete. I samband med ändringen infördes i 35 § en möjlighet för myndigheterna att separat fastställa områdena och att meddela närmare föreskrifter om fångst av puckellax som inte grundar sig på projekt. När det gäller omfattande projekt ändrades formuleringen i 35 § så att den part som genomför ett sådant projekt i framtiden måste samarbeta och engagera den andra parten i varje skede av projektet.

Avtalstexten paraferades på nytt den 20 december 2023. Republikens president beviljade bemyndigande att underteckna avtalet den 21 december 2023. Avtalet undertecknades den 22 december 2023 i Oslo. Samma remissinstanser som yttrade sig om undertecknandet av avtalet ombads yttra sig om avtalet och om ändringen av ikraftträdandelagen för Tana älvs fiskeavtal. Regeringens utkast till proposition var ute på remiss 22.12.2023–15.1.2024.

Det kom in 20 yttranden. Yttrande lämnades av justitieministeriet, utrikesministeriet, miljöministeriet, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland, Naturresursinstitutet, Gränsbevakningsväsendet, Forststyrelsen, Sametinget, delägarlaget i Nuorgam, delägarlaget i Vetsiko, delägarlaget i Utsjoki kyrkby, delägarlaget i Outakoski, Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf, fiskeriområdet för Tana älv, Tenon kiinteistönomistajat ry, Centralförbundet för Fiskerihushållning rf, Utsjoki kommun, Vattenområdeägarnas förbund VEALO rf, Alva Saamelaisten ihmisoikeusyhdistys ry samt tre privatpersoner.

Yttrandena var till stor del förenliga med de synpunkter som framfördes under det föregående remissförfarandet. Av de ändringar i fiskestadgan som gjordes efter ytterligare förhandlingar ansågs det positivt att det är möjligt att fastställa åldersgränsen för barn på nationell nivå. I Finland är det möjligt att fastställa åldersgränsen för fisketillstånd för barn till 18 år. Som positiva ändringar kommenterades också möjligheten till kulturrelaterade undantagstillstånd i situationer där laxfiske inte annars är tillåtet och att fiskeriområdet för Tana älv gjordes delaktigt i genomförandet av fiskestadgan. Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation ansåg i sitt yttrande att det är motiverat att begränsa laxfisket. I Naturresursinstitutets yttrande ansågs det att den föreslagna fiskestadgan bättre skulle göra det möjligt att förvalta bestånd som anpassats till laxbeståndens tillstånd och att organisera fisket. I yttrandet uppmärksammades också fiskebestämmelserna i samband med successivt fiske, eftersom beslut om reglering av ett område sannolikt leder till diskussioner och politiska påtryckningar för att ändra fiskearrangemangen i andra områden, och därför bör de enskilda lösningarnas inverkan på volymen av laxfisket och fiskedödligheten i sin helhet bedömas noggrant.

De flesta yttrandena var fortfarande negativa, och innehöll upprepningar av tidigare ställningstaganden samt tog ställning till den undertecknade fiskestadgan. Delägarlagen (delägarlaget i Nuorgam, delägarlaget i Vetsiko, delägarlaget i Utsjoki kyrkby, delägarlaget i Outakoski), fiskeriområdet för Tana älv, Sametinget, Tenon kiinteistönömistajat ry, Centralförbundet för Fiskerihushållning rf, Alva Saamelaisten ihmisoikeusyhdistys ry samt Vattenområdeägarnas förbund VEALO rf motsatte sig fortfarande klart att fiskestadgan godkänns. I yttrandena från dem som motsatte sig undertecknandet av fiskestadgan ansågs utkastet i strid med grundlagen begränsa skyddet av egendom och skyddet av samekulturen eller begränsa rättigheterna för innehavare av fiskerätt i alltför hög grad.

I flera yttranden ansågs det att den föreslagna fiskestadgan inte i tillräcklig utsträckning beaktar HD:s prejudikat eller grundlagsutskottets ställningstaganden om samernas fiskerättigheter. I de kritiska yttrandena uppmärksammades också likabehandlingen av olika grupper av fiskare ur olika synvinklar och kritik riktades mot hur likabehandling av de olika delägarlagen tillämpats i fråga om de fredningsområden som ingår i fiskestadgan. De ändringar som förhandlats fram efter den senaste remissbehandlingen hade beaktats i yttrandena, men vissa av dem ansågs inte tillräckliga och man ville se puckellaxen som en resurs och inte som en främmande art som ska elimineras.

I Sametingets och utrikesministeriets yttranden tog man fasta på det sätt på vilket de fiskebestämmelser som utgår ifrån laxbeståndens tillstånd verkställs. Sametinget ansåg att inskränkningarna i de grundläggande rättigheterna borde grunda sig på en lag som riksdagen har stiftat och att det förbud mot laxfiske som följer av bestämmelserna i fiskestadgan inte ska kunna fastställas årligen genom förordning, utan att förbudet alltid ska fastställas på lagnivå. I utrikesministeriets yttrande hade man dock gjort en noggrann bedömning av delegeringen av behörigheten att ingå avtal. Utrikesministeriet ansåg att en överenskommelse mellan myndigheterna om de fiskekvoter och fisketider som nämns i 4 § i den nya fiskestadgan i enlighet med kriterierna i 5 § i fiskestadgan är förenlig med bestämmelserna om delegering i artikel 6 i fiskeavtalet. Eftersom den nya fiskestadgan i sig fastställer kriterier för när laxfiske inte kan tillåtas och de behöriga myndigheterna i första hand får i uppgift att uppfylla dessa kriterier och fastställa ett förbud mot laxfiske som direkt följer av detta i ett avtal mellan myndigheterna (protokollet enligt artikel 7.4 i fiskeavtalet), anser utrikesministeriet att även dessa åtgärder är problemfria när det gäller delegeringen av behörigheten att ingå avtal.

I justitieministeriets yttrande hänvisades till den tidigare avvikande åsikt som en företrädare för ministeriet hade framfört och det konstaterades att de omständigheter som framkom i den

avvikande åsikten ansågs berättigade och ska beaktas till den del de inte beaktades i den undertecknade fiskestadgan.

Begäran om yttrande lämnades inte till finansministeriet, men de kontaktades under den fortsatta beredningen av regeringens proposition. Finansministeriet bedömde preliminärt att i fråga om innehållet i propositionen inverkar bland annat de ekonomiska konsekvenserna på i vilken mån ministeriet kan stödja det och bedömningen av dessa konsekvenser verkar i propositionen delvis bara allmänt hållen. Det är dock svårt att noggrannare än vad som beskrivs bedöma vilka konsekvenser propositionen har för NTM-centralen i Lapplands behov av ytterligare resurser, eftersom en del av uppgifterna redan har utförts och arbetsbördan kan variera väldigt mycket. Inkomsterna av fisketurismen är beroende av laxbeståndens tillstånd, och det går inte att återgå till den tidigare situationen om inte laxbestånden stimuleras.

NTM-centralen i Lappland ansåg att man med nuvarande resurser inte till fullo kunde utföra de uppgifter som enligt den nya fiskestadgan föreskrivits för NTM-centralen, och att de nya uppgifterna avsevärt ökar belastningen på fiskerimyndighetens förvaltning vid NTM-centralen i Lappland. Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation föreslog att ett fisketillstånd för andra arter ska kosta 10–20 euro per fiskedygn per person.

På grundval av remissvaren kompletterades motiveringstexterna i regeringens proposition med en närmare beskrivning av det förfarande som föreskrivs i artiklarna 6 och 7 i avtalet om fiske i Tana älvs vattendrag och dess koppling till bestämmelserna om laxfiske i fiskestadgan. Samtidigt lade man till en bedömning utifrån de senaste statusbedömningarna av hur laxbeståndens tillstånd kommer att påverka laxfiskemöjligheterna under den kommande fiskesäsongen.

I motiveringen lades också till ett avsnitt om den senaste tidens rättspraxis och konsekvensbedömningen preciserades utifrån NTM-centralen i Lapplands yttrande. Också avsnittet om beredningen kompletterades i fråga om förhandlingarna med Sametinget. Dessutom preciserades och rättades propositionen utifrån anmärkningarna från justitieministeriets laggranskningsenhet.

8 Bestämmelserna i avtalet och deras förhållande till lagstiftningen i Finland

8.1 Inledning

Parterna i fiskeavtalet för Tana älvs vattendrag, det vill säga Republiken Finlands regering och Konungariket Norges regering, vill ändra bestämmelserna i fiskestadgan i fiskeavtalet mellan länderna. Fiskestadgan är fortsättningsvis en del av fiskeavtalet mellan Finland och Norge, där parterna framhäver sitt ansvar i förhållande till internationella konventioner och behovet av att skydda och säkerställa fiskbestånden i Tana älvs vattendrag genom en ändamålsenlig reglering av fisket baserat på försiktighetsprincipen. Parterna erkänner betydelsen av naturens mångfald och av ett hållbart nyttjande av naturresurserna. Parterna erkänner samernas rättigheter som urfolk och lokalbefolkningens rättigheter, och den betydelse naturresurserna har för samerna som urfolk för bevarandet av deras kultur, samt de rättigheter som andra innehavare av fiskerätt har. Parterna understryker betydelsen av informationsutbyte och samarbete i användningen och förvaltningen av gemensamma naturresurser, och betonar att lokala innehavare av fiskerätt och andra lokala aktörer ska ha omfattande möjligheter att påverka denna förvaltning.

8.2 Fiskestadga

Fiskestadgan i anslutning till fiskeavtalet för Tana älvs vattendrag utgör en integrerad del av avtalet mellan Finland och Norge om fiske i Tana älvs vattendrag. Syftet med fiskestadgan är att ge närmare bestämmelser om de fisketider, det antal fisketillstånd och de fångstmängder som används för reglering av fisket så att det är lämpligt för de olika fiskbestånden i Tana älvs vattendrag. Utöver det innehåller fiskestadgan tekniska definitioner för fångstredskapens konstruktion, placering och hur de används. Som en ny fråga har man bland annat infört en stegvis reglering av laxfisket, vilket gör det lättare att förvalta bestånden på ett sätt som är anpassat till laxbeståndens tillstånd, möjligheten att i enskilda fall bevilja tillstånd för undervisnings- eller kulturbaserat fiske, tillstånd att delta i fiske, som möjliggör deltagande i fiske med fasta redskap och därmed sammanhängande överföring av kunskaper och färdigheter samt riktat fiske av puckellax för att förbättra möjligheterna att kontrollera puckellaxen.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Syftet med fiskestadgan. I paragrafen anges enligt förslaget det måltillstånd som ligger till grund för bestämmelserna i fiskestadgan, vilket kompletterar avtalets syfte enligt artikel 1 i avtalet om fisket i Tana älvs vattendrag. Avsikten är inte att paragrafen ska tillämpas självständigt, men den kan fungera som riktlinje och allmänt mål för tillämpandet av de materiella bestämmelserna i fiskestadgan.

Utgångspunkten för paragrafen om syftet med fiskestadgan är att man vid tillämpandet av fiskestadgan ska sträva efter att främja en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar användning och förvaltning av fiskbestånden i Tana älv. En annan central princip är att främja samernas ursprungsfolksrättigheter och de lokala kulturtraditionerna.

2 §. Tillämpningsområde. I paragrafen föreslås en bestämmelse om att fiskestadgan ska gälla den del av Tana älv, Enare älv och Kietsimäjoki som utgör riksgrens mellan Finland och Norge. Kapitel 8 i fiskestadgan, som gäller skydd mot biologisk påverkan, föreslås däremot gälla hela avrinningsområdet för Tana älvs vattendrag. Kapitlet innehåller bestämmelser med syftet att försöka förhindra spridningen av laxparasiten *Gyrodactylus salaris* och växten vattenpest i vattendragets område samt en paragraf om kontroll av den främmande arten puckellax. Fiskebestämmelserna i fiskestadgan gäller inte biflödena eller Tana älvs nedre lopp i Norge. I artikel 3 i avtalet om fiske i Tana älvs vattendrag fastställs att fiskestadgans bestämmelser för Tana älvs nedre lopp som tillhör Norge inte kan vara lindrigare än gällande bestämmelser för gränsälvssträckningen. I enlighet med samma artikel fastställs fiskestadgan för sidovattendragen till Tana älvs vattendrag nationellt. När det gäller sidovattendragen ska lagstiftningen och bestämmelserna på nationell nivå ta hänsyn till skyddet och en hållbar användning av laxbestånden, men de kan avvika från fiskebestämmelserna för Tana älvs huvudfåra, om laxbeståndens tillstånd tillåter det eller om laxbeståndets tillstånd med rätta kräver strängare regleringsåtgärder än vad som är möjligt gällande Tana älvs huvudfåra.

Innehållet i paragrafen motsvarar i övrigt 1 § i den gällande fiskestadgan, men i 2 mom. föreslås en ändring av hänvisningen så att den motsvarar den föreslagna ändring av numreringen som föranleds av det nya 2 kap. I den gällande fiskestadgan ingår bestämmelserna om skydd mot biologisk påverkan i 6 kapitlet, men i den ändrade fiskestadgan föreslås helheten i fråga ingå i 8 kapitlet.

3 §. Fiskargrupper på gränsälvssträckningen. Paragrafen motsvarar 2 § i den gällande fiskestadgan. Definitionen av fiskargrupperna i såväl Finland som Norge förblir oförändrade. I paragrafen definieras enligt förslaget fiskargrupper som avviker från varandra i fråga om

fisketider, möjligheter att använda fångstredskap och typer av fisketillstånd. I Finland är fiskare indelade i fyra olika grupper. Liksom i det nuvarande avtalet delas fiskarna in i fast bosatta i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag och fast bosatta någon annanstans. Det är meningen att fast bosättning till stor del liksom i nuläget ska definieras snävare än i lagen om hemkommun (201/1994). Enligt nuvarande praxis förutsätts det att fiskarna faktiskt är bosatta i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag. Den strängare definitionen ingår också i fortsättningen i sak med samma innehåll i 9 § i ikraftträdandelagen.

Beträffande fiskerätten hänvisar man till definitionerna i 4 § i lagen om fiske (379/2015). När avtalets fiskestadga tillämpas avser innehavare av fiskerätt delägarlag och ägare av delägarfastigheter. Definitionerna av fiskargrupperna är separata för finska och norska fiskare eftersom lagstiftningen om grupperna är olika i de två länderna. En praktisk skillnad är att Finland har definierat fiskare som innehar fiskerätt men som inte bor i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag som en egen grupp.

Till den första gruppen hör innehavare av fiskerätt som är fast bosatta i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag.

Till den andra gruppen hör innehavare av fiskerätt som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag.

Den tredje gruppen består av personer som är fast bosatta i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag och inte innehar fiskerätt.

Den fjärde gruppen utgörs av andra personer som inte innehar fiskerätt i det område där fiskestadgan för Tana älvs vattendrag gäller eller som inte är fast bosatta i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag.

I Norge grundar sig definitionen av fiskargrupper på de definitioner som används i 4 och 5 § i den norska lagen om fiskerätt i Tana älvs vattendrag (LOV-2014-06-20-51).

2 kap. **Bestämmelser om laxfiske**

4 §. Fiske av lax och havsröding. Syftet med paragrafen är att ange en grund för de förfaranden som parterna använder för att årligen bedöma möjligheterna till laxfiske i enlighet med processen enligt artikel 6 och 7 i avtalet om fiske i Tana älvs vattendrag. Bedömningen grundar sig på laxbeståndens tillstånd som gruppen för uppföljning av och forskning om laxbestånden i Tana älvs vattendrag bedömer årligen. I samband med detta bedöms det överskott av laxbestånden som kan utnyttjas, det vill säga om tillräckligt många laxar har stigit till vattendraget i förhållande till de mål för lekbeståndet som ställts upp för laxbeståndet i vattendraget.

Laxbeståndens situation i Tana älvs vattendrag är generellt sett mycket svag, och under de senaste åren har det inte funnits något överskott i laxbestånden som skulle ha gjort det möjligt att fiska. Bestämmelserna om laxfiske måste i nuläget utformas på ett sådant sätt att laxbestånden kan återhämta sig, vilket också krävs i NASCO:s rekommendationer för förvaltningen av laxbestånden. Bestämmelserna om laxfiske måste därför innehålla förutbestämda mål för framtiden, så att laxfisket kan öppnas på ett flexibelt sätt så fort det är möjligt. I 1 mom. föreslås som förutsättning för möjligheten till laxfiske att det i laxbestånden i älvområdet finns ett överskott som kan fiskas. I 1 mom. hänvisas det också till att en bedömning av situationen årligen ska ske genom ett förfarande som är väletablerat för bedömning av behovet av ändringar i fiskestadgan.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om att den kvot som fastställs för laxfisket inte får vara större än det överskott som, utifrån uppgifterna för den föregående fiskesäsongen, beräknas kunna utnyttjas. Vid fördelningen av det överskott som kan fiskas ska hänsyn tas till båda länderna och grupperna av fiskare i båda länderna. Dessutom ska lokala innehavare av fiskerätt höras då fiskekvoterna fastställs. Närmare bestämmelser om hörande av de lokala innehavarna av fiskerätt finns i lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag. Med kvot avses här till exempel att man fastställer en fångstkvot för båda länderna, det vill säga fastställer hur många laxar som sammanlagt kan fångas i de båda länderna. Inom ramen för den här kvoten ska det dessutom vara möjligt att i vardera landet fastställa en kvot per fiskare.

5 §. *Reglering av laxfisket.* Enligt förslaget fastställs det i paragrafen utifrån förvaltningsmålet vid vilka tidpunkter laxfisket öppnas och hur fisket utvidgas när laxbeståndens situation förbättras. Det nya i lösningen är att den möjliggör reglering av laxfisket inom fiskeperioden utifrån uppgifterna för den föregående fiskeperioden när begränsningar som är nödvändiga med tanke på laxbeståndens tillstånd inte medger laxfiske som spänner över hela perioden.

I paragrafen föreslås det att laxfisket regleras stegvis utgående från laxbeståndens tillstånd, laxbeståndens återhämtning och de kända vandringstidpunkterna för de olika laxbestånden i Tana älvs huvudfåra. Utgångspunkten för regleringen är information om den veckovisa förekomsten av de olika laxbestånden i Tana älvs huvudfåra, som årligen jämförs med uppskattningen av laxbeståndens tillstånd i Tana älvs vattendrag som grundar sig på den årliga lägesrapporten från Finlands och Norges gemensamma grupp för uppföljning av och forskning om laxbestånden i Tana älv. Besluten om reglering av laxbeståndet är därmed baserade på en uppskattning av laxbeståndets tillstånd året innan och på långtidsinformation om de olika laxbeståndens vandringsbeteende.

Enligt paragrafen tillåts laxfiske om det utifrån bedömningen av laxbeståndens tillstånd under det föregående året finns en enda vecka under fiskesäsongen, då antalet laxar som tillhör den röda beståndskategorin, som utifrån uppföljningsresultaten beskriver de svagaste bestånden under den föregående fiskesäsongen, är mindre än 20 procent av den totala laxfångsten under samma tid i Tana älvs huvudfåra. Den mängd lax som det är tillåtet att fånga fastställs på grundval av uppföljningen av laxbestånden enligt den kvot som man i de årliga förhandlingarna kommit överens om, enligt vad som föreskrivs i 4 § i den ändrade fiskestadgan. Den föreslagna utgångspunkten för laxfisket är långt ifrån målet för hela fiskeavtalet, enligt vilket laxbestånden ska uppfylla de förvaltningsmål som uppställts för dem och fisket i första hand ska inriktas på laxbestånd som har uppnått god status. Att fiske tillåts i begränsad utsträckning har emellertid ansetts nödvändigt för att den samiska fiskekulturen i anslutning till laxfisket i Tana älvs vattendrag ska kunna bevaras.

Enligt 1 punkten får laxfiske inte tillåtas under veckor då mer än 20 procent av den lax som påträffas i huvudfåran under en viss tidsperiod tillhör laxbestånd av röd beståndskategori. Att tillåta fiske när laxbeståndens situation är mycket svag ökar risken för att laxbeståndens återhämtning hämmas eller fördröjs avsevärt. Förbudet mot laxfiske 2021–2023 har visat sig vara ett effektivt sätt att öka antalet lekmogna fiskar som kommer för att leka i vattendragen.

I enlighet med 2 punkten tillåts laxfiske för personer som är fast bosatta i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag under de veckor då mindre än 20 procent av de laxar som påträffas i huvudfåran tillhör laxbestånd av röd beståndskategori. Laxfiske är tillåtet med spö och konstgjort bete samt med nät eller pata två dagar i veckan. Laxar som är över 65 centimeter ska återutsättas och laxfisket ska upphöra när fångstkvoten enligt 4 § har fyllts.

Begränsningarna av laxfisket ska enligt grundlagsutskottets utlåtanden i första hand riktas mot fiske som inte åtnjuter sådant skydd som avses i 17 § 3 mom. i grundlagen, det vill säga samernas rätt att utöva sin kultur. Eftersom begränsningen av fisket i Tana älvs vattendrag även i fortsättningen kommer att ske i enlighet med bosättningsprincipen, är det i det första skedet av tillåtandet av laxfiske endast motiverat att tillåta laxfiske för lokalbefolkningen. Därigenom kan man ta hänsyn till skyddet för den samiska fiskekulturen, då mer än hälften av dem som bor på orten är samer och andelen samer av dem som utnyttjar fiskerättigheter är ännu större.

I enlighet med 3 punkten tillåts laxfiske för personer som är fast bosatta i älvdalarna i Tana älvs vattendrag samt för innehavare av fiskerätt som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag under de veckor då mindre än 10 procent av de laxar som påträffas i älven tillhör laxbestånd av röd beståndskategori. Laxfiske är tillåtet med spö och konstgjort bete samt med nät eller pata två dagar i veckan. Laxar som är över 65 centimeter ska återutsättas och laxfisket ska upphöra när fångstkvoten enligt 4 § har fyllts.

I enlighet med 4 punkten kan parternas behöriga myndigheter, det vill säga i Finland jord- och skogsbruksministeriet, tillåta ett mer omfattande laxfiske när laxbeståndens tillstånd har förbättrats mer än vad som anges ovan i 2 och 3 punkten. Att tillåta fiske i större omfattning innebär att fiske tillåts även för turister. En förutsättning för att fiske ska kunna tillåtas i större omfattning är en tillräcklig återhämtning av laxbeståndens tillstånd. Exakt när detta sker eller exakt hur det går till kan inte i nuläget bedömas. Bedömningen av förutsättningarna för att tillåta fiske i större omfattning och meddelandet av detaljerade bestämmelser om fisket ska ske inom ramen för det årliga samrådsförfarande som föreskrivs i artiklarna 6 och 7 i avtalet om fiske i Tana älvs vattendrag.

Formuleringen av 4 och 5 § i den nya fiskestadgan skulle leda till att ikraftsättandet av de årliga bestämmelserna om att tillåta laxfiske inte kräver riksdagens medverkan. Detta skulle också gälla en situation då laxfiske inte kan tillåtas i enlighet med 5 § 1 punkten. I enlighet med artiklarna 6 och 7 i fiskeavtalet ska det varje år på grundval av forskningsdata konstateras vilket av kriterierna i 5 § (1–4 punkten) som uppfylls. Villkoren för laxfisket är precisa och noggrant avgränsade och omfattar inget utrymme för skönsmässig bedömning. De omständigheter som gäller laxfisket enligt 5 § ska konstateras i ett protokoll enligt artikel 7.4 i fiskeavtalet mellan länderna, som i Finland träder i kraft nationellt genom förordning av statsrådet.

Möjligheterna att tillåta laxfiske har bedömts utifrån uppgifter från tidigare år. På basis av bedömningen av laxbeståndens tillstånd 2022 var laxbeståndens tillstånd så svagt att det inte hade varit möjligt att tillåta laxfiske i enlighet med 5 § 2 punkten, varvid laxfiske endast hade varit möjligt med stöd av dispens enligt 40 § i förslaget till fiskestadga. På grundval av bedömningen av laxbeståndens tillstånd 2023 har det inte skett någon förbättring av laxbeståndens tillstånd jämfört med föregående år, vilket tyder på att kriterierna för att tillåta laxfiske enligt 5 § 2 punkten i fiskestadgan inte kommer att uppfyllas under fiskesäsongen 2024.

3 kap. **Fiskevårdsavgifter och fisketillstånd**

6 §. Fiskevårdsavgift. Paragrafen motsvarar den gällande 3 §. De fisketillstånd som är avsedda för fisketurism fördelas i fortsättningen jämnt mellan Finland och Norge och medborgare från båda länderna kan lösa dem i vardera landet. På skyldigheten att betala fiskevårdsavgift tillämpas därmed lagstiftningen i det land i vilket fisketillstånd löses.

7 §. Kategorier av fisketillstånd. Paragrafen om kategorier av fisketillstånd föreslås innehålla bestämmelser om fisketillståndens innehåll utgående från indelningen i fiskargrupper som definieras i 3 §. Kategorierna av fisketillstånd i paragrafen motsvarar i övrigt 4 § i den tidigare

fiskestadgan, men paragrafhänvisningarna ändras och som ny kategori införs tillstånd för fiske av andra arter. I paragrafen ingår dessutom ett nytt tillstånd för deltagande och tillstånd att förena fisketillstånd med fisketillstånd för barn.

Allmänt fisketillstånd för lokala fiskare berättigar till att fiska med alla fiskemetoder som är tillåtna enligt fiskestadgan med de begränsningar som anges på andra ställen i fiskestadgan. Tillståndet gäller för en fiskesäsong. Rätt att köpa tillståndet har i Finland de i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag fast bosatta innehavare av fiskerätt som avses i 3 § 1 mom. 1 punkten och i Norge de innehavare av fiskerätt som avses i 3 § 2 mom. 1 punkten.

Spöfisketillstånd för lokala fiskare berättigar till att fiska med spö och konstgjort bete från strand och båt med de begränsningar som anges på andra ställen i fiskestadgan. Tillståndet gäller för en fiskesäsong. Rätt att köpa tillståndet har i Finland de fiskare som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten och som är bosatta i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag och inte innehar fiskerätt.

Tillstånd för fiske från båt berättigar till att fiska lax och andra arter med spö och konstgjort bete med de begränsningar som anges på andra ställen i fiskestadgan. Tillståndet gäller ett dygn i taget och det har fastställts en kvot för det totala antalet tillstånd. En del av tillstånden kan i Finland reserveras för i 3 § 1 mom. 2 punkten avsedda innehavare av fisketillstånd som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag, men i övrigt är rätten att lösa tillstånd inte begränsad. Det föreslås att antalet tillstånd och fördelningen av dem mellan olika områden fastställs i 8 §.

Tillstånd för fiske med spö berättigar till att fiska lax och andra arter med spö och konstgjort bete med de begränsningar som anges på andra ställen i fiskestadgan. Tillståndet gäller ett dygn i taget och en kvot har fastställts för totalantalet tillstånd. En del av tillstånden kan i Finland reserveras för de innehavare av fisketillstånd som avses i 3 § 1 mom. 2 punkten, men i övrigt är rätten att lösa tillstånd inte begränsad. Antalet tillstånd och fördelningen av dem mellan olika områden fastställs i 8 §.

Tillstånd för fiske av andra arter föreslås berättiga till fiske av andra arter än lax och havsröding med spö och konstgjort bete med beaktande av de begränsningar som anges på andra ställen i fiskestadgan.

I 2 mom. föreslås dessutom ett tillstånd för deltagande, som kan kopplas till det allmänna fisketillståndet för lokala fiskare. Tillståndet ger innehavaren rätt att tillsammans med en person som har ett allmänt fisketillstånd för lokala fiskare delta i fiske med nätreddskap, vilket avser drivgarn, stående nät och pata som traditionellt används i Tana älvs vattendrag. Innehavaren av det allmänna fisketillståndet för lokala fiskare ska själv vara på plats vid fisket. Syftet med tillståndet är att främja lärandet och överföringen av kunskaper och färdigheter i anslutning till den samiska laxfiskekulturen vid Tana älvs vattendrag. Tillståndet förbättrar också möjligheterna att få medhjälpare vid fiske med fångstredskap.

I 3 mom. föreslås ett fisketillstånd för barn som kan förenas med alla kategorier av fisketillstånd och som berättigar barn som är fast bosatta utanför älvdalarna vid Tana älvs vattendrag att fiska med ett spö och konstgjort bete åt gången. Fisketillstånd för barn som kan förenas med andra typer av tillstånd räknas inte med i kvoterna för fisketillstånd. Specifikationerna om barnets ålder görs separat i Finland och Norge på grund av ländernas olika lagstiftning. I Finland betraktas personer under 18 år som barn och definitionen av fisketillståndet för barn fogas enligt förslaget till 10 § i ikraftträdandelagen som ingår i denna regeringsproposition.

I 4 mom. föreslås för tydlighetens skull en bestämmelse om att alla fisketillstånd är personliga, varför det exempelvis inte är möjligt att sälja dem vidare.

Det obligatoriska fisketillstånd som behövs längs gränsävssträckningen grundar sig på artikel 10 i fiskeavtalet, enligt vilken den som fiskar längs gränsävssträckningen ska lösa fisketillstånd innan fisket inleds. Enligt bestämmelsen i avtalet ansvarar parterna, det vill säga de avtalsslutande staterna, för att ordna försäljningen av tillstånd. Detta innebär att innehavare av fiskerätt, det vill säga bland annat delägarlagen på samfällt vattenområde och deras delägarfastigheter, inte har den bestämmanderätt över försäljning av fisketillstånd som i princip hör till fiskerätten. Följaktligen kan inte heller 12 § i lagen om fiske tillämpas på gränsävssträckningen. I den fastställs det att en delägare i ett samfällt vattenområde utan de övriga delägarnas samtycke kan ge någon annan tillstånd att nyttja fiskerätt som tillkommer delägaren. Däremot ska det också i fortsättningen vara möjligt att hyra ut fiskerätt.

8 §. *Fördelning av fisketillstånd.* I 1 mom. föreslås det bestämmelser om hur antalet tillstånd per fiskesäsong för fiske från båt och fiske från strand ska bestämmas. Antalet bestäms årligen i enlighet med förhandlingsförfarandet i artikel 6 och 7 i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag. För tillstånden för fiske från båt och fiske från strand fastställs inte någon kvot på förhand, eftersom det inte är möjligt att förutse hur snabbt laxbestånden återhämtar sig och hur stor tillståndskvoten är.

I 2 mom. anges antalet tillstånd för fiske av andra arter per fiskesäsong. Det maximala antalet tillstånd av detta slag slogs redan i förhandlingarna om fiskeavtalet för 2017 fast till 12 000, som fördelas jämnt mellan Finland och Norge.

Enligt 3 mom. kan en kvot på högst en tredjedel av de tillstånd för fiske från båt och tillstånd för fiske från strand som säljs i Finland reserveras för sådana i 3 § 1 mom. 2 punkten avsedda innehavare av fiskerätt som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag. Enligt förslaget ska den här kvoten reserveras i samma förhållande för alla kategorier av tillstånd. Den exakta kvoten, priset på tillståndet och fördelningen till de innehavare av fiskerätt som hör till gruppen regleras närmare i 12 § i den ikraftträdandelag för fiskeavtalet som ingår i propositionen. Det är fråga om ett tillstånd som säljs till innehavare av fiskerätt och som inte kan säljas vidare eller överföras till en annan person.

I 4 mom. föreslås det bestämmelser om att det för innehavare av fiskerätt som är bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendag ska reserveras tillstånd som möjliggör fiske när fiskbeståndens tillstånd förbättras och det är möjligt att utöva fiske i enlighet med 5 § 1 mom. 3 punkten. Den här fisketillståndskvoten måste vara tillräcklig i förhållande till det överskott i fiskebeståndet utifrån vilket fångstkvoten bildas.

Enligt 5 mom. föreslås båda parter ha möjlighet att utfärda närmare bestämmelser om hur tillstånden för fiske av andra arter används. Detta möjliggör till exempel en exaktare inriktning av fisket av andra arter till önskade områden om man vill öka eller minska fisketrycket exempelvis på öring eller gädda.

Det har ansetts nödvändigt att reservera egna kvoter för innehavare av fiskerätt som är icke-ortsbor för att de fiskebegränsningar som ingår i avtalet inte ska bli orimliga för innehavargruppen i fråga. Det är möjligt att nationellt bestämma ett klart lägre pris för de tillstånd som ingår i kvoten än priset för de tillstånd som säljs till turister. I praktiken finns det dock vissa svagheter i hur tillståndskvoten fungerar i det att efterfrågan på kvoterade fisketillstånd kan överskrida antalet tillgängliga tillstånd under den mest eftertraktade fiskesäsongen.

4 kap. **Fångstredskap**

9 §. *Tillåtna fångstredskap för fiske efter lax och havsröding.* Paragrafen föreslås innehålla specifikationer för de fångstredskap som är tillåtna inom det område där fiskestadgan gäller. Tillåtna fångstredskap för fiske efter lax och havsröding är mockpata, mjärdpata, stående nät, drivgarn, spö och konstgjort bete.

I fråga om tillåtna fångstredskap delas fiskarna in i två grupper och alla fångstredskap som räknas upp i 1 mom. får endast användas av de innehavare av allmänt fisketillstånd för lokala fiskare som avses i 3 § 1 punkten. Övriga fiskare får enbart använda spö och konstgjort bete.

I övrigt motsvarar paragrafen 6 § i den gällande fiskestadgan, men enligt förslaget tas omnämmandet av havsöring bort och den reglering i 2 mom. av fångstredskap som är tillåtna vid fiske efter andra arter flyttas till den nya 10 § och som ny bestämmelse fogas begränsningar i fråga om fisketurism till de tillåtna fångstredskapen.

En inriktning av olika fiskebegränsningar utifrån fast bosättningsort behövs för skyddande av laxbestånden samt med tanke på hänsyn till skyddet för den samiska kulturen. Av de tillåtna fångstredskap som anges i 9 § i fiskestadgan hör mockpata och mjärdpata, stående nät och drivgarn till den samiska laxfisketradition som är typisk för älvdalarna vid Tana älvs vattendrag. Genom att reservera de här traditionella fångstredskapen enbart för de innehavare av fiskerätt som är bosatta i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag har man velat skydda den lokala fiskekultur som är förknippad med den samiska fisketraditionen i en situation, där fiskbestånden inte håller för ett omfattande fiske. En begränsning som grundar sig på boningsort har ansetts vara det bästa sättet att genomföra detta skydd av kulturen.

Som ett tänkbart alternativ till begränsningen av användningen av traditionella fångstredskap framfördes inom den finska delegationen också en sådan begränsning att man i fiskestadgan definierar samerna som en separat fiskargrupp varigenom användningen av traditionella fångstredskap skulle kunna begränsas till dem. Det här sågs emellertid inte som möjligt, eftersom direkta rättsverkningar som gäller samerna som personer inte har kopplats till någon annan lagstiftning än sametingslagen (974/1995) och samiska språklagen (1086/2003). Att göra en sådan begränsning i fiskestadgan ansågs problematiskt, eftersom definitionen av same i sametingslagen inte kan användas som villkor för något annat än anteckning i vallängd. Det har inte heller ansetts möjligt att i fiskestadgan definiera samiskhet. Situationen skulle vara en annan om det i annan allmän lagstiftning fanns en heltäckande definition av samiskhet på ett sådant sätt att man i fiskestadgan kunde hänvisa till den definitionen.

Motsvarande indelning av tillåtande av användning av fångstredskap har ingått också i den tidigare fiskestadgan. I ett mer omfattande och globalt perspektiv fiskas lax i älv med få undantag endast med spö, eftersom fiske med fångstredskap har ansetts vara en alltför effektiv fiskemetod i älv. I detta avseende utgör fiskebestämmelserna för Tana älvs vattendrag ett anmärkningsvärt undantag.

Enligt 3 mom. föreslås att övriga fångstredskap och fiskemetoder är förbjudna. För undvikande av oklarheter har förbudet preciserats särskilt så att det gäller också utter.

I paragrafen föreslås också en bestämmelse om att innehavare av tillstånd för fiske från båt som nämns i 7 § 1 mom. 3 punkten får fiska med konstgjort bete eller fluga. Med konstgjort bete avses mer allmänt konstgjort bete som är försett med krok, förutom drag också spinnare, jigger och wobblers.

På motsvarande sätt föreslås det att tillstånd för fiske från strand som nämns i 7 § 1 mom. 4 punkten berättigar endast till fiske med flugfiskeredskap utan kastvikt eller flöte. Ett undantag till bestämmelsen har dock införts och den gäller i Matinköngäs enligt i terrängen uppsatta skyltar och i Enare älv uppströms från Matinköngäs och i hela Kietsimäjoki, där det är tillåtet att fiska också med andra spöfiskeredskap än flugspö samt med drag eller med fluga med kastvikt. Man ville fortsättningsvis bevara begränsningen eftersom den gör det möjligt att minska konflikter mellan fiskare som utövar olika typer av fiske och styra fisket till sådana former, där det används färre krokar. I fråga om barn under 16 år som har löst tillstånd görs ett undantag i användningen av flugfiskeredskap som kräver kastfärdigheter och de kan fiska med fluga och flöte i hela det område de löst tillstånd för. Åldersgränsen motsvarar allmän praxis för vid vilken ålder unga övergår till att omfattas av de bestämmelser om redskap som gäller vuxna på forsfikeställen i Finland.

10 §. *Tillåtna fångstredskap för fiske efter andra arter än lax och havsröding.* Tillåtna fångstredskap för fiske efter andra arter än lax och havsröding är stående nät, spö och konstgjort bete, katsa samt notgarn i Enare älv ovanför Matinköngäs.

De redskap som är tillåtna vid spöfiske definieras separat avseende spöfisketillstånd för lokala fiskare och spöfisketillstånd för turister. Fiske med allmänt fisketillstånd för lokala fiskare och spöfisketillstånd för lokala fiskare som avses i 7 § 1 mom. 1 och 2 punkten är tillåtet med både drag och lätta flugfiskeredskap. Med drag avses drag utrustade med krokar; förutom drag även spinnare, jigggar och wobblers, men antalet krokar är begränsat till en trekrok eller högst tre enkelkrokar. Med spöfisketillstånd enligt 7 § 1 mom. 5 punkten som är avsett för fiske efter andra arter än lax och havsröding får endast lätta flugfiskeredskap användas. Syftet med båda bestämmelserna är att styra fisket till redskap med vilka det inte är sannolikt att man får lax som fångst och med vilka det är lättare att frisläppa lax som blivit bifångst än med konstgjort bete som har flera krokar.

I paragrafen föreslås också bestämmelser om riktat fiske av puckellax med drivgarn och spöfiskeredskap utöver fiske i projektform för att avlägsna puckellaxen. Närmare bestämmelser om genomförandet av sådant fiske föreslås ingå i 35 § 2 mom. Den här möjligheten att genom spöfiske utöva riktad fångst av puckellax föreslås gälla innehavare av fiskerätt samt personer som är fast bosatta i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag.

I fråga om barn under 16 år som har löst fisketillstånd föreslås ett undantag i användningen av flugfiskeredskap som kräver kastfärdigheter och de kan fiska med fluga och flöte och använda också andra än egentliga flugfiskeredskap i hela det område de löst tillstånd för.

Andra redskap och fiskemetoder är förbjudna. För undvikande av oklarheter har förbudet preciserats särskilt så att det gäller också utter.

I 8 mom. föreslås att parternas behöriga myndigheter kan meddela närmare föreskrifter om fiskeredskap. Den andra partens myndigheter ska underrättas om sådana närmare föreskrifter. Avsikten med bestämmelsen är att göra det möjligt att i olika delar av gränsälvsträckningen vid behov reglera närmare hurdan fiske som är tillåtet exempelvis i fråga om fiske som riktar sig mot en viss fiskart. I Finland fastställs den behöriga myndighet som avses i paragrafen närmare i 3 § i ikraftträdandelagen.

11 §. *Allmänna bestämmelser om tekniska föreskrifter, bete och krokredskap vid spöfiske.* Paragrafen motsvarar i övrigt den gällande 11 §, men det föreslås att rubriken preciseras så att den bättre beskriver innehållet i paragrafen och det framgår att paragrafen också innehåller tekniska bestämmelser om spöfiske. I paragrafen förbjuds användning av räkor, fisk eller mask

som bete i allt spöfiske. Råkor och mask har ansetts vara för effektivt bete vid laxfiske och är förbjudet av den anledningen. Bakgrunden till förbudet mot betesfisk är även bekämpningen av parasiten *Gyrodactylus salaris*. Med stöd av artikel 15 i fiskeavtalet är det förbjudet att föra över fisk från ett annat vattendrag. Genom förbudet effektiviseras denna begränsning och man vill dessutom förhindra situationer där betesfisk från andra vattendrag förs in på grund av okunskap.

I 2 mom. förbjuds sådant fiske med huggkrok, där man försöker kroka fisken utanför munnen. Samtidigt fastställs hurdan krok som får användas som hjälpmedel för att lyfta en fisk som har fastnat i redskap upp i båten eller på land. Med fångstredskap avses både stående redskap och spöredskap.

För tydlighetens skull föreslås det att det gällande 3 mom. flyttas till en separat paragraf. Bestämmelser om isfiske efter lake föreslås ingå i 12 § i den ändrade fiskestadgan.

12 §. Isfiske efter lake. Enligt förslaget begränsas rätten att använda lakkrok till endast i 3 § 1 mom. 1 och 3 punkten avsedda personer som är fast bosatta i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag och isfisket äger rum vintertid. Dessutom föreslås en bestämmelse om att det vid sådant fiske är tillåtet att använda död betesfisk från Tana älvs vattendrag. I den gällande fiskestadgan ingår bestämmelserna om isfiske efter lake i 11 §.

5 kap. **Organisering av fisket, fiskesäsong och fisketider**

13 §. Allmän veckofredning. Paragrafen motsvarar den gällande 7 §. Den fastställer en tid för allmän veckofredning då fiske av lax och havsröding är helt förbjudet. Fiske av andra fiskarter avses vara tillåtet också under den tiden i insjöar som hör till Tana älv eller andra gränsälvar när fisket sker mer än 200 meter från älvens utlopp eller inlopp. De fångstredskap som är tillåtna för andra fiskarter anges i 10 § 1 mom. Dessutom bestäms fisketiderna närmare för olika fångstredskap i senare paragrafer i fiskestadgan. Den allmänna veckofredningen förbjuder fiske för ett dygn från söndag kväll till måndag kväll. Den tid när fredningens börjar anges både i finsk tid och i norsk tid för att fredningen ska börja samtidigt i båda länderna.

14 §. Spöfiskesäsong för fiske efter andra fiskarter än lax och havsröding. I paragrafen om spöfiskesäsongen fastställs start- och slutdatum för den tillåtna fiskesäsongen för spöfiske. Säsongen avses vara längre för personer som dem som är bosatta i älvdalarna vid Tana älv och som har rätt till ett sådant allmänt fisketillstånd för lokala fiskare eller spöfisketillstånd för lokala fiskare som avses i 7 § 1 mom. 1 och 2 punkten. Deras spöfiskesäsong börjar den 1 juni och fortsätter till och med den 20 augusti. Även om möjligheterna till laxfiske är mycket dåliga, har det ansetts viktigt att möjliggöra spöfiske av andra arter bland annat för att hålla uppe och föra vidare färdigheterna i spöfiske och fiske med båt. Till denna del har paragrafen samma innehåll som 8 § i den nuvarande fiskestadgan.

I 2 mom. anges den fisketid som gäller för sådana spöfisketillstånd avsedda för fiske av andra arter än lax och havsröding som är tillgängliga för alla fiskare. Den fisketiden börjar den 10 juni och slutar den 10 augusti. Dessutom är det tillåtet att efter det fiska inom särskilt avgränsade områden till och med den 20 augusti. Dessa områden är lågströmmande vatten där det enligt traditionell kunskap inte kommer att förekomma lax i slutet av sommaren. Områdena har dessutom avgränsats på så sätt att de saknar större fördjupningar där det kan finnas lax.

15 §. Nätfisketiden för fiske efter andra arter än lax och havsröding. Jämfört med de fisketider som är tillåtna enligt den gällande fiskestadgan förlängs den tid som nät får användas delvis, eftersom fiske med nät av andra arter enligt 17 § i den gällande fiskestadgan är tillåtet från den

20 maj till den 10 juni och i Enare älv och Kietsimäjoki från den 20 maj till den 20 augusti. I den gällande fiskestadgan likställs öring med lax, men det är meningen att i den ändrade stadgan tillåta fiske av öring på samma villkor som för fångst av annan fisk. Av den anledningen nämns inte havsöring i den föreslagna paragrafen och preciseras paragrafrubriken så att den motsvarar det ändrade innehållet. I Tana älvs vattendrag har det alltid bedrivits nätfiske också efter andra arter än lax. Denna typ av fiske har blivit allt viktigare när läget blivit allt mer trängt för laxbestånden. Fisketiderna har bestämts på så sätt att riskerna för bifångst av lax ska vara små. Av samma orsak ska fiskesäsongen vara kortare i mellersta delen av Tana älv, där lekområden för lax är vanligt förekommande och där risken för bifångst av lax därför har bedömts vara större än i övrigt.

Nätfiske ska enligt paragrafen vara tillåtet inom hela gränsålsområdet från islossningen till den 20 juni. Dessutom tillåts fiske från den 1 till den 20 augusti, med undantag av området mellan Levajokis mynning och den nedre delen av Alaköngäs. I Enare älv och Kietsimäjoki ska fiskesäsongen pågå från islossningen fram till den 20 augusti.

Fiskfångsten när det gäller annan fisk består främst av öring samt harr och i mindre utsträckning av sik, gädda och lake. De tillåtna fångsttiderna medger också effektivt fiske av gädda och ett bättre utnyttjande av öringbestånden, vilket har föreslagits som ett möjligt sätt att minska dödligheten bland laxsmolt.

16 §. Fisketid för drivgarn. I paragrafen fastställs den tillåtna säsongen för fiske med drivgarn, även om möjligheterna till laxfiske är beroende av hur laxbestånden återhämtar sig och de måste bedömas separat i enlighet med 4 och 5 §. Fiskesäsongen börjar den 1 juni och fortsätter till och med den 15 juni. Under säsongen är fiske tillåtet under två dygn i veckan och fiskedygnet börjar klockan 19. Fisketiden börjar samtidigt i båda länderna och starttiden anges också i norsk tid. Fiskesäsongen är densamma som enligt 13 § i 2017 års fiskestadga, då fiske har varit tillåtet två dygn i veckan.

Drivgarn används i början av fiskesäsongen, och föremål för fångst blir då särskilt de svaga laxbestånden i de övre delarna av Tana älvs vattendrag samt lekmogen lax med flera havsår och återvandrande leklax också från andra laxbestånd i Tana älvs vattendrag. Deras antal är viktigt för att laxbestånden ska återhämta sig.

17 §. Fisketid för stående nät. I paragrafen fastställs den tillåtna säsongen för fiske med stående nät som används för laxfiske, även om möjligheterna till laxfiske är beroende av hur laxbestånden återhämtar sig och de måste bedömas separat i enlighet med 4 och 5 §. Fiskesäsong börjar den 1 juni och fortsätter till och med den 31 juli. Fiskesäsongen börjar samtidigt som fisket med drivgarn. Tanken är att de fiskare som har rätt att använda fiskeredskap kan välja mellan olika fångstmetoder. Tidigare har fisket fortsatt i Enare älv till och med den 12 augusti, men det tillägget ska nu slopas på grund av det försämrade tillståndet för laxbestånden i Enare älv. I övrigt motsvarar paragrafen 14 § i den gällande fiskestadgan.

Den veckovisa fisketiden ska vara uppdelad i två perioder. Fiske med stående nät ska vara tillåtet under två dygn i veckan mellan den 1 juni och 15 juli och under tre dygn i veckan mellan den 16 och 31 juli. Fiskedygnet börjar samtidigt i båda länderna, klockan 19 finsk tid.

18 §. Fisketid för pata. Paragrafen motsvarar den gällande 15 § om fisketid för pata. I paragrafen fastställs den tillåtna säsongen för fiske med laxpata som används för laxfiske, även om möjligheterna till laxfiske är beroende av hur laxbestånden återhämtar sig och de måste bedömas separat i enlighet med 4 och 5 §. Fiskesäsong börjar den 1 juni och fortsätter till och med den 31 juli. Fiskesäsongen börjar samtidigt som fisket med drivgarn. Tanken är att de fiskare som

har rätt att använda fiskeredskap ska kunna välja mellan olika fångstmetoder. Den veckovisa fisketiden ska vara uppdelad i två perioder. Fiske med pata ska vara tillåtet under två dygn i veckan mellan den 1 och 15 juni och under tre dygn i veckan mellan den 16 juni och 31 juli. Fiskedygnet börjar samtidigt i båda länderna, klockan 19 finsk tid.

I praktiken har fiske med pata börjat i stor skala först efter det att fisket med drivgarn har avslutats. Detta har berott på att förhållandena har varit mycket svåra för fiske med pata i början av fiskesäsongen till följd av hög vattenföring och högt vattenstånd på grund av vårfloden. I slutet av fiskesäsongen har fångstmängderna gradvis minskat när laxens lekvandring avtar.

År 2017 var det nödvändigt att förkorta fiskesäsongen för fiske med pata till dess nuvarande form av samma skyddsrelaterade skäl som den ovan beskrivna förkortningen av fisketiden för annat nätfiske. Fiske med pata är tillåten endast under två fiskedygn i början av fiskesäsongen, och föremål för fångst blir då särskilt de svaga laxbestånden i de övre delarna av Tana älvs vattendrag samt lekmogen lax med flera havsår och återvandrande leklax också från andra laxbestånd i Tana älvs vattendrag. Man har dock velat bevara möjligheten att använda pata under hela den fiskesäsong då traditionella fångstredskap är tillåtna, även om drivgarnsfiske är den viktigaste fångstmetoden fram till mitten av juni.

Fiske med pata skiljer sig från andra traditionella sätt att fiska lax på så sätt att det krävs mycket arbete för att bygga en pata och genom att förändringar i vattenståndet i stor utsträckning kan påverka hur mycket fisk en pata ger. Patafiske är eventuellt också den mest traditionella metoden för laxfiske i Tana älvs vattendrag, även om det också här har skett en teknisk utveckling i fråga om material. Patafiske är arbetsdrygt och därför har tiden för fiske med pata inte förkortats, utan ligger kvar på nuvarande tre dygn under den egentliga säsongen för patafiske från den 16 juni till slutet av juli. Nätfångstmaterialet i de delar av patan i vilken fisk fångas och tidpunkten för fångsten inverkar på hur gamla de laxar som fångas är.

19 §. Förbudna områden för spöfiske. I 1 mom. 1 punkten begränsas spöfiske i närheten av pator som placerats ut för fiske. Fiske ska vara förbjudet innanför patornas ledarmar och på ett område som ligger närmare än 50 meter nedanför patan eller närmare än 10 meter från dess sida. I 2 punkten förbjuds fiske närmare än 10 meter från stående nät. Syftet med bestämmelserna är att förhindra skador på fångstredskap och att förhindra att fiskar blir bortjagade från närheten av fångstredskapen. Skyddsavstånden har bedömts utifrån erfarenhet från motsvarande fiske och samtidigt har man försökt fastställa avstånden så att de inte onödigt förhindrar fiske i den smala älvfåran.

I 1 mom. 3 punkten förbjuds fiske från broar. Fiske på broar kan leda till farliga situationer för andra fiskare och för dem som använder bron. I fråga om 1 mom. 1–3 punkten har paragrafen samma innehåll som 12 § i den gällande fiskestadgan. I 4 punkten begränsas spöfisket i närheten av laxförande biälvars mynningar. Förbudet avses skydda de fiskar som söker sig till biälvarna. Dessa kan ibland stanna i närheten innan de vandrar upp i biälven eller röra sig i närheten av mynningen. Fiske är i regel förbjudet på ett område som sträcker sig 50 meter uppströms och 100 meter nedströms ända fram till djupfåran. Bestämmelsen har förenklats och förtydligats i förhållande till den nuvarande fiskestadgan och de undantag som gjorts med stöd av den, där omfattningen på förbudsområdena har varierat mellan olika älvmynningar.

Dessutom inrättas mer omfattande områden med fiskeförbud vid slutet av Tana älvs huvudfåra, dvs. sammanflödet av Enare älv och Karasjoki, samt där Kietsimäjoki slutar i Enare älv. De förbudsområdena sträcker sig över hela älvområdet. I dessa fall har ett mer omfattande område ansetts nödvändigt på grund av formen på älvområdet.

Avståndet till älvmyningen räknas i förhållande till observationspunkten från biälvens närmaste strand eller den närmaste älvfårans närmaste strand, om det finns flera älvfåror vid biälvens utlopp.

Dessutom fredas två områden från spöfiske i Yläköngäs och Alaköngäs i Tana älv. Syftet med att freda områdena är att minska risken för bifångst av lax vid spöfiske i dagsläget, där laxbeståndens tillstånd är svagt och det krävs åtgärder för att återställa laxbestånden. Det ansågs med tanke på helheten vara en bättre lösning att inrätta fredningsområden än att införa ytterligare begränsningar för användningen av spöfiskeredskap. De behöriga myndigheterna bestämmer mer exakt var områdena börjar och tar slut. Det beror på att förhållandena i dessa älvfåror varierar beroende på flödesriktningen. Därför kan det med avseende på laxskyddet vara motiverat att fastställa områdesgränserna på olika sätt vid älvstranden i Finland och Norge.

Enligt fiskestadgan ska den behöriga myndigheten dessutom kunna inrätta ett extra fredningsområde nära Vetsijokis mynning från stranden till djupfåran, vilket har ansetts vara påkallat främst för Norges vidkommande. Närmare bestämmelser om den behöriga myndigheten finns i 3 § i ikraftträdandelagen.

20 §. Förbjudna områden för fiske med nät. I 1 mom. förbjuds fiske med nät i biälvarnas mynningar på en sträcka av 200 meter från biälvens mynning nedströms. Avståndet till älvmyningen räknas i förhållande till observationspunkten från biälvens närmaste strand eller den närmaste älvfårans närmaste strand, om det finns flera älvfåror vid biälvens utlopp. Men bestämmelsen innebär samtidigt att begränsningen gäller alla fåror i biälven. Paragrafen motsvarar i övrigt 27 § i den gällande fiskestadgan, men det nuvarande 2 mom. utgår och i stället blir det gällande 25 § 4 mom. nytt 2 mom. Enligt det får not inte användas närmare än 200 meter från älvens utlopp, inlopp, fors eller strömdrag.

21 §. Antalsbegränsning för fångstredskap av garn. Paragrafen motsvarar i övrigt den gällande 16 §, men havsöring ska enligt förslaget inte längre nämnas i paragrafen. I paragrafen begränsas antalet fångstredskap som tillåts vid laxfiske. De som innehar fiskerätt får använda endast ett drivgarn, ett stående nät eller en pata åt gången. Att tillåta användning av endast ett stående nät eller en pata åt gången avses vara ett sätt att minska fiskedödligheten för lax och bidra till att uppnå förvaltningsmål som visar på ett bra tillstånd. Detta instrument ska på samma sätt som i den nuvarande fiskestadgan användas även i fortsättningen, eftersom det är lätt att genomföra och övervaka och för sin del gör det möjligt för fler fiskare att utöva fiskekultur än om flera nätfiskeredskap tillåts.

I paragrafen fastställs dessutom att ett fångstredskap i Norge räknas per innehavare av fiskerätt och i Finland per fastighet med rätt till sådant fiske. Det har varit nödvändigt att fastställa detta specifikt per land, eftersom fiskerätt definieras på olika sätt i de två staternas nationella fiskelagstiftning. I Finland är fiskerätten i huvudsak kopplad till ägande av en fastighet. Om en fastighet har flera ägare som har rätt att fiska med de fångstredskap som omfattas av fastighetens fiskerätt beslutar ägarna sinsemellan vem som använder fiskerätten. När det gäller fiskerättigheter enligt särskilda grunder har vissa fångstplatser fastställts för användning av vissa fångstredskap, och dessa fångstredskap får inte användas någon annanstans än på de fångstplatser som fastställts vid lantmäteriförrättning.

22 §. Fiske från båt. Paragrafen motsvarar den gällande 18 §. Enligt paragrafen är det förbjudet att fiska från båt med motorn igång och från båt som är förankrad i ström. Förbudet gäller också utläggande av fiskeredskap, som exempelvis rev och konstgjort bete vid spöfiske. Det har ansetts att en bestämmelse om förbud mot att lägga ut fiskeredskap behövs fortsatt för att

undvika oklara situationer. Mer allmänt är syftet med förbudet att förhindra att bra fångstplatser reserveras för fiske genom att båtar förankras i närheten.

23 §. Olagligt förfarande. Paragrafen motsvarar den gällande 19 §. Enligt paragrafen är all verksamhet som inte har något annat syfte än att skrämra fisken eller hindra fiskens fria gång förbjuden. Avsikten är att hindra att någon skrämmer fisken genom att placera föremål i vattnet eller ovanför vattnet eller att någon bygger hinder i vattnet som hindrar fisken från att vandra fritt. I paragrafen förbjuds även annan verksamhet med samma syfte. Exempelvis erfarenheterna från 2023 av en pata avsedd för fångst av puckellax i närheten av Seidaholmen i Norge visar att laxen är skygg och misstänksam och att den ändrar sitt beteende när den stöter på hinder i vattendraget. Därför behöver paragrafen kvarstå i fiskestadgan.

6 kap. **Tekniska bestämmelser om fiskeredskap**

24 §. Utmärkning av fångstredskap. Paragrafen motsvarar den gällande 20 §. Bestämmelserna om utmärkning av fångstredskap motsvarar kraven i 7 § 1 mom. 2 punkten i den nationella fiskeförordningen. Enligt paragrafen ska fångstredskapen märkas ut så att de lätt kan observeras av dem som färdas på vattnet, det vill säga med ett flöte som når minst 15 centimeter ovanför vattenytan eller med en flagga vars kortaste sida är minst 15 centimeter och som är fäst vid en flaggstång som har en höjd av minst 40 centimeter ovanför vattenytan.

Redskapen ska också förses med namnet på och kontaktuppgifter till den som satt ut fångstredskapet. Utöver det ska namnet den fastighet som fiskerätten hänför sig till anges, eftersom fiskerättigheterna i området fastställs enligt fastighet. För att underlätta tillsynen anges det liksom tidigare att uppgifterna om den som satt ut fångstredskapet ska fästas på ett synligt flöte i ändan av redskapet eller på en pata på tvärpatans yttersta stolpe eller bock.

25 §. Knutavstånd och garnkvalitet. Det föreslagna 1 mom. motsvarar i övrigt det gällande 21 § 1 mom., men ordalydelsen ändras så att omnämmandet av havsöring stryks. Nu bestäms minsta tillåtna knutavstånd för fiske av lax och havsröding. Det minsta tillåtna knutavståndet är 58 millimeter, och mätmetoden i den nuvarande fiskestadgan står kvar, det vill säga från en knuts mittpunkt till följande knuts mittpunkt. Syftet med regleringen av knutavståndet är att förhindra att unga fiskar samt andra arter än de som är föremål för fisket fastnar i fångstredskapen.

I 2 mom. förbjuds användning av genomskinliga material såsom monofil vid nätfiske av lax och havsröding. Syftet med bestämmelsen är också att göra en tydlig skillnad mellan de nätfångstredskap som används för fiske av lax och havsröding och de som används för fiske av annan fisk. Momentet motsvarar det gällande 21 § 2 mom., men preciseras så att när spunnet nylon används ska de enskilda filamenten vara 8 denier eller tunnare.

Paragrafens 3 mom. ändras inte. Det är förbjudet att använda metalltråd, metallvajer eller liknande material. De har traditionellt inte har hört till de fångstredskap som används för laxfiske i Tana älvs vattendrag.

26 §. Pata. Paragrafen motsvarar i övrigt 22 § i den gällande fiskestadgan, men med ett tillägg i 2 mom. Enligt det ska när nätgarn används i konstruktioner som leder fisken in i fångstredskapet knutavståndet vara minst 58 millimeter, och vidare får som material endast användas garn av spunnet nylon. Momentet avses också innehålla bestämmelser om hur tjockt garnet ska vara. Paragrafens 1 och 2 mom. innehåller närmare bestämmelser om pators konstruktion och om vilka delar av patan som inte får användas för att fånga fisk, utan bara för att leda fiskarna in i patans fångst-del. I 2 mom. fastställs maskstorlekarna för nätduk, som är ett av alternativen som får användas i de delarna av patan. Maskstorlekarna fastställs på så sätt att

de maskstorlekar som man lättast fångar lax med utesluts. I 3 mom. fastställs det att kroknät eller mjärde är den del av patan i vilken fisk fångas. Det får finnas högst tre fiskfångande delar i en pata. När det gäller kroknät fastställs också maximilängden för enskilda kroknät och mätmetoden. I paragrafen anges också den tillåtna längden på och placeringen av hjälpledarmarna.

Patakonstruktioner åskådliggörs med figurer i anslutning till paragrafen. Av dem framgår det vilka som är de tillåtna kombinationerna för placeringen av de fiskfångande delarna i patan. Dessutom fastställs den högsta tillåtna totallängden för patan. Syftet med bestämmelsen är att förhindra konstruktion av alltför stora pator, eftersom fångsteffektiviteten då kan bli exceptionellt hög.

27 §. Stående nät för fiske av lax och havsröding. Paragrafen motsvarar i övrigt den gällande 23 §, men havsöring ska inte längre nämnas i rubriken och i 1 och 2 mom. Paragrafen anger noggrant konstruktionen på nät avsedda för fångst av lax och havsröding, eftersom det har förekommit försök att ändra nätens fångsteffektivitet så att den liknar kroknät som används i pator eller vid kusten genom att lägga till extra störrar eller vikter i näten. Av den anledningen fastställer paragrafen att nätet vid fångst ska vara ett rakt nät och att nätet får fästas med stolpar eller andra fästanordningar, såsom vikter, endast i ändarna. Det anges särskilt att nätet inte får sättas ut i form av en krok. Också fästmetoden för nätet anges noggrant för att det inte ska vara möjligt att som fästanordning använda en konstruktion med flera vikter eller flera stänger, vilket skulle göra det möjligt att sätta ut näten i områden där omständigheterna annars gör det omöjligt.

Enligt 2 mom. får ett nät eller flera sammankopplade nät vara högst 30 meter långa. Syftet är att förhindra överdimensionerat fiske av lax och havsröding. Denna bestämmelse hade samma innehåll redan i 1991 års fiskestadga. I 3 mom. förbjuds konstgjort strömskydd och ledarm vid laxfiske med stående nät. Om man använder strömskydd eller ledarm bildas ett lugnvatten efter redskapet, där fisken då stannar upp och därmed är lätt att fånga.

28 §. Drivgarn. Paragrafen motsvarar 24 § i den gällande stadgan. Enligt paragrafen är drivgarn är ett rakt nät utan kil. Drivgarn får vara högst 45 meter långa, och avståndet mellan två drivgarn ska vara minst 200 meter vid drivgarnsfiske. Drivning får i ett sammanhang ske på en sträcka av högst 500 meter. Syftet med bestämmelserna är att förhindra ett överdimensionerat fiske av lax och havsröding och att behålla samma fiskeeffektivitet med drivgarn som i dag, så att åtgärder för återupplivning av laxbestånden kan vidtas.

29 §. Nätredskap för fiske av andra fiskarter. Paragrafens 1 mom. motsvarar i övrigt 25 § 1 mom. i den gällande fiskestadgan, men havsöring nämns inte längre i momentet samtidigt som nätdjupet ökas till 3 meter och tjockleken på nätet ändras. Avsikten har varit att definiera de nät som används för fiske av andra fiskarter än lax och havsröding så att sannolikheten att lax eller havsröding fångas som bifångst är liten. Av den anledningen är det endast tillåtet att använda högst tre meter djupa bottennät. Nätet ska vara en enkel nätduk tillverkad av entrådig nylon (monofil) på högst 0,20 millimeter tjock. Med nät tillverkade på detta sätt kan huvudparten av laxen och havsrödingen komma igenom utan att fångas. Dessutom föreslås i momentet en ny bestämmelse enligt vilken nätets djup inte får överstiga vattendjupet på fiskeplatsens djupaste punkt. Avsikten är att det inte lätt ska gå att bilda en lös påse i lodrät riktning av ett nät som överensstämmer med bestämmelserna. Lax och annan fisk kan lättare fångas på så sätt. Den tillåtna tjockleken på garn som används i nät blir åter 0,20 millimeter, vilket gällde i fiskestadgan från 1989. Bestämmelsen återinförs eftersom lokala fiskare har upplevt att tunnare garn är för svagt för fiske av gädda. Paragrafens 2 mom. ändras inte. Vid fiske av andra fiskar är det förbjudet att använda konstgjort strömskydd och ledarm för att locka fiskarna att komma i närheten av fångstredskapen.

I 3 mom. ändras knutavståndet i stående nät och not så att knutavståndet får vara högst 40 millimeter i stället för nuvarande 35 millimeter. Momentet motsvarar i övrigt det gällande 25 § 3 mom. I 3 mom. fastställs maskstorleken på nätreddskap för fiske av andra fiskarter så att den lämpar sig för exempelvis sik- eller harrfångst, men inte särskilt bra för fiske av lax och havsröding. Konstruktionen av not som används för fångst av andra fiskar fastställs på samma sätt som för fångstredskapen i pator och för laxfiske, med undantag av maskstorlek. Paragrafen avses inte innehålla det gällande 25 § 4 mom. Momentet utgår ur paragrafen och blir i stället nytt 2 mom. i 20 § om förbjudna områden för fiske med nät.

30 §. Djupfåra och avstånd mellan fångstredskap. Paragrafen motsvarar den gällande 26 §. I paragrafen regleras placeringen av fångstredskap och avstånden mellan dem. Ingen del av ett fångstredskap ska få sättas ut över djupådran. Bestämmelsen ska också gälla djupådran i ett bilopp till älven. Vidare måste den yttersta delen av fångstredskapet vara på minst tio meters avstånd från den motsatta stranden. Definitionen av den motsatta stranden preciseras så att man med tio meters avstånd även avser sådana öar, holmar och klippor i älvfåran som har egna lopp mellan sig. Bestämmelsen behövs eftersom det kan finnas flera fåror i älven, i synnerhet vid vattendragets källområden eller i närheten av biälvarnas mynningar. Minimivstånd mellan pator och stående nät har angivits och de beräknas utifrån de delar av fångstredskapen som är närmast varandra.

31 §. Upptagning av fångstredskap. Paragrafen motsvarar den gällande 28 §. Enligt paragrafen ska fångstredskap tas upp på land genast efter det att fiskesäsongen för redskapet är avslutad. Utrustning som används för att märka och sätta ut redskap ska tas upp på land inom två veckor från det att fiskesäsongen har avslutats. Med detta avses alla konstruktioner som är tillåtna enligt stadgan, som bockar, stolpar och ris samt flöten eller störor som används för att fästa näten. Syftet med regeln är att förhindra olagligt fiske och ge tillräckligt med tid för att avlägsna övrig utrustning i anslutning till fisket.

7 kap. **Bestämmelser om fångsten**

32 §. Minimimått och återutsättning av fisk. Paragrafen motsvarar i huvudsak 29 § i den gällande fiskestadgan, men utöver minimimåttet beaktar paragrafen också införande av maximalt fångstmått och fångstkvoter i fiskebestämmelserna. Enligt den gällande 29 § är det endast förbjudet att fiska fisk som övervintrar och fisk som inte uppfyller minimimåttet.

Enligt 1 mom. ska fångad lax, havsöring och havsröding vara minst 30 centimeter. Minimimåttet förblir oförändrat i förhållande till den gällande fiskestadgan. Eftersom fiskestadgan gäller ett älvsområde dit fisken lekvandrar har minimimåttet kunnat hållas relativt lågt. Det är inte motiverat att sätta ett högre minimimått, då det inte skulle göra någon nytta för återställande av bestånden i älvsområdet. De minsta individerna som vandrar upp i älven är ”tiddi” som ätit upp sig i bara ett havsår och som man inte har sett minska i mängd till skillnad från de stora fiskarna med mer än två havsår bakom sig. En högre minimimått skulle tvärtom öka fisketrycket på dessa stora lekmogna fiskar som är viktiga när de gäller att skydda laxbestånden. När det gäller öringen kan det finnas biologiska grunder att öka minimimåttet, men det har ansetts att läget är klarare om måttet hålls på samma nivå som för lax.

I 2 mom. anges det hur fångsmåttet ska mätas. Metoden är i övrigt densamma som enligt 2 § i förordningen om fiske (1360/2015), men stjärtfenan pressas inte samman.

Det är förbjudet att fånga fisk som övervintrat, det vill säga även fisk som övervintrats i älven efter leken. De laxar som återvänder till havet efter lekvandringen utgör en viktig del av lekbeståndet i de små biälvarna i Tana älvs vattendrag och dessutom är de övervintrade fiskarna

i dåligt skick efter vintern och också av dålig kvalitet som matfisk, vilket gör ett fångstförbud nödvändigt. I 4 mom. räknas de situationer upp där fångad fisk alltid ska släppas tillbaka i vattnet. Det gäller fisk som fångats utanför den tillåtna fisketiden eller med ett förbjudet fiskeredskap eller en förbjuden fiskemetod. Dessutom gäller bestämmelsen övervintrad fisk, fisk som inte uppfyller fångstmåttet, det vill säga fisk som är mindre än minimimåttet eller större än maximimåttet, och situationer där fiskaren får mer fisk än vad fångstknoten för fisket tillåter, det vill säga där den tillåtna fångstmängden överskrids. Det innebär att fisk som fångats på dessa sätt måste släppas tillbaka i vattnet oberoende av om de är döda eller inte.

I 5 mom. finns bestämmelser om hur den fisk som släpps tillbaka i vattnet ska hanteras. Fångad fisk som släpps tillbaka i vatten ska hanteras så varsamt som möjligt för att undvika onödigt smärta och onödigt lidande och för att de ska vara så livsdugliga som möjligt. God hantering av fisk som släpps tillbaka i vattnet innebär bland annat att minimera beröring och den tid fisken är uppdragen, att försiktigt och snabbt lösgöra fisken från krok eller nät och att varsamt släppa tillbaka den i vattnet. Den nuvarande fiskestadgan innehåller ingen motsvarande bestämmelse om hantering av fisk som släpps tillbaka i vattnet.

33 §. Fångstanmälan till registret. Enligt paragrafen är alla som fiskar inom det område där fiskestadgan gäller skyldiga att rapportera fångsten. Fångstanmälningar ska vara tillräckligt detaljerade och bygga på fiskarens anteckningar. Fiskedagbok får föras på papper eller elektroniskt. Fiskaren ska rapportera uppgifterna till det elektroniska fångstregistret för Tana älvs vattendrag. För varje fångad lax, havsöring, havsröding och regnbåge rapporteras fångstområde, datum för fisket, kön, vikt och längd samt fångstredskap. Dessutom ska antalet fiskar som återutsatts uppges. De rapporterade upplysningarna har avgränsats på så sätt att de ger väsentlig information för övervakningen av laxbestånden i Tana älv. Rapporteringsskyldigheten innebär att förfarandena för insamling av fångstuppgifter blir mer enhetliga mellan staterna. Eftersom det är fråga om särskilt värdefulla laxbestånd är det motiverat att införa regler om rapporteringsskyldighet.

Vid riktad fångst av puckellax behöver kön, vikt och längd på fångad puckellax inte anmälas, utan i stället ska antalet puckellaxar som fångats anmälas. Parternas behöriga myndigheter ska vid behov kunna meddela närmare föreskrifter om anmälan om puckellaxfångst.

Paragrafen har i övrigt samma innehåll som 30 § i den gällande fiskestadgan, men bestämmelsen om tidsfristen för fångstanmälan ändras. Tidsfristen för inlämnande av fångstrapport för innehavare av allmänt tillstånd för lokala fiskare och spöfisketillstånd för lokala fiskare förlängs jämfört med nuläget, och vidare införs bestämmelser om mellanrapportering av fångster i mitten av fiskesäsongen. Dessutom avses paragrafen innehålla nya bestämmelser om den behöriga myndighetens möjlighet att besluta om tidpunkten för anmälan om fångst när fisket regleras med fångstknoter och om rapportering av barnens fångst i anknytning till tillstånd som vuxna har.

8 kap. Skydd mot biologisk påverkan

34 §. Främmande arter. Paragrafen motsvarar den gällande 31 §. I paragrafen föreskrivs det att främmande arter som fångas inte får släppas tillbaka i vattnet, ska i stället avlivas. Syftet är att förhindra spridningen av främmande arter och minska de skador de orsakar, som exempelvis konkurrens om samma lekområden och andra resurser med de ursprungliga fångstarterna i Tana älvs vattendrag. Puckellax (*Oncorhynchus gorbuscha*) påträffas regelbundet i Tana älv, och den har snabbt ökat i antal de senaste åren. Regnbågsforell har inte påträffats i Tana älv, men arten används i viss utsträckning inom vattenbruk och kan på det sättet även ha kommit ut i Tana älv.

Kravet att avliva främmande arter som fångas gäller även eventuella andra främmande arter som fångas.

35 §. Riktad fångst av puckellax. Paragrafen gäller det förfarande genom vilket behöriga myndigheter i Finland och Norge ska kunna bevilja tillstånd för fiske som avviker från bestämmelserna i fiskestadgan och vars syfte är att fånga puckellax. Närmare bestämmelser om behöriga myndigheter finns i 3 § i ikraftträdandelagen. Puckellax är en främmande art som har ökat i antal sedan mitten av 2010-talet. Åren 2021 och 2023 ökade antalet puckellaxar över två gånger mer än laxen. Det kan till och med skada Tana älvs vattensystem. Puckellaxen har en strikt tvåårig livscykel och dess uddaårslekande och jämnårslekande populationerna är separerade från varandra. I Nordatlanten och även i det egentliga förekomstområdet är den uddaårslekande populationen betydligt starkare än den jämnårslekande populationen. Bestånden av puckellax kännetecknas av kraftiga variationer, bestånden kan öka eller rasa snabbt.

Därför har det ansetts att fiskestadgan behöver kompletteras med en paragraf som gör det möjligt för myndigheterna i båda länderna att styra den riktade fångsten av puckellax genom att bevilja dispens för fångst av puckellax. Dessutom är fångst av puckellax tillåten med alla andra i fiskestadgan tillåtna fångstmetoder. Vid förfarandet med dispens indelas planerna för fiske av puckellax i två grupper beroende på om de kan hindra laxen från att stiga helt eller begränsa stigningen i betydande grad.

Myndigheterna i båda länderna kan enligt 1 mom. för sig bevilja lokala organisationer tillstånd till riktat fiske av puckellax för att avlägsna den, under förutsättning att ett sådant projekt inte begränsar stigningen av lax i betydande grad. Sådana projekt ska genomföras under ledningen av en innehavare av fiskerätt. Med lokala organisationer avses här exempelvis fiskeriområden, delägarlag eller föreningar med anknytning till bedrivande av fiske som har sin hemort i avrinningsområdet för Tana älvs vattendrag.

I 2 mom. finns bestämmelser om de behöriga myndigheternas möjlighet att fastställa särskilda områden där riktad fångst av puckellax får bedrivas med fångstredskap som avses i 10 § 1 mom. 2 och 4 punkten och att utfärda närmare bestämmelser om sådant fiske för att avlägsna puckellax. Dessutom får myndigheterna utfärda närmare bestämmelser om riktad fångst av puckellax och om det förfarande där behovet av projekt för riktad fångst för att avlägsna puckellax bedöms i samband med den årliga utvärderingen av fiskestadgan. De närmare bestämmelserna kan gälla exempelvis fångstområden, tidpunkter eller preciseringar av fångstredskapen. I enlighet med 3 mom. ska den part som genomför projektet vid omfattande projekt för fångst för att avlägsna puckellax som kan hindra laxen från att stiga helt eller begränsa stigningen i betydande grad se till att den andra parten involveras i varje skede av projektet. Till exempel kommer projekt som det dammprojekt i Seidaholmen som Norge genomförde 2023 i fortsättningen att kräva att den finska parten involveras i projektet för att avlägsna puckellax under hela projektet från start till genomförande.

36 §. Användning av betesfisk och rensning av fisk. Paragrafen motsvarar den gällande 32 §. Enligt paragrafen är det förbjudet att ta med betesfisk från andra vattendragsområden till Tana älvs vattendrag. Betesfisk får heller inte användas vid spöfiske och kastfiske i avrinningsområdet för Tana älvs vattendrag. Syftet med bestämmelsen är att förhindra att främmande arter och fiskbestånd eller sjukdomar och parasiter som sprids via dem sprids i Tana älvs vattendrag. Bestämmelsen är nödvändig i synnerhet därför att den minskar risken för spridning av parasiten *Gyrodactylus salaris* i Tana älvs vattendrag.

Inom vattendragets avrinningsområde är det också förbjudet att i den omedelbara närheten av naturliga vatten rensa eller på annat sätt rengöra fisk från andra vattendrag. Syftet med bestämmelsen är att förhindra att fisk som rensas hanteras på så sätt att det medför en risk för att parasiten *Gyrodactylus salaris* och andra fisksjukdomar sprids till Tana älvs vattendrag. Bestämmelsen utgör inget hinder för att hantera fångad fisk i kök eller andra utrymmen där det inte finns någon risk att spillvatten kommer ut direkt i vattenmiljön.

37 §. Torkning och desinficering av fiskeredskap och båtar. Paragrafen motsvarar i övrigt den gällande 33 §, men 1 mom. ändras så att fiskeredskap och annan utrustning samt båtar och andra transportmedel som har använts i andra vattendrag ska vara torra innan de får användas i avrinningsområdet och även så att det till momentet fogas ett särskilt omnämnande också om desinficering av alla fiskeredskap och transportmedel när det är möjligt.

Syftet med bestämmelsen är att förhindra och säkerställa att bland annat parasiten *Gyrodactylus salaris* och vattenpest (*Elodea canadensis* och *Elodea nuttallii*) samt andra fisksjukdomar eller parasiter sprids till Tana älvs vattendrag. Jämfört med den gällande bestämmelsen ingår detta som ett nytt omnämnande i 1 mom. Till skillnad från laxbestånden i Östersjön dödar parasiten *Gyrodactylus salaris* yngel av Atlantlax och kan äventyra Tanalaxens hela existens. Enligt uppskattning går det inte att få bort parasiten från Tana älvs vattendrag om den sprids dit. *Gyrodactylus salaris* är en parasit som ofta påträffas bland laxbestånden i älvarna som mynnar ut i Östersjön, exempelvis i Torne älv, vilket ökar spridningsrisken. Utöver desinficering förhindrar en grundlig torkning parasiten från att spridas. Bestämmelsen avses gälla hela avrinningsområdet, för *Gyrodactylus salaris* även kan spridas till vattendraget via andra fiskarter.

Paragrafens 2 mom. ändras inte. I 2 mom. föreskrivs det om möjligheten för de behöriga myndigheterna i båda staterna att nationellt meddela kompletterande föreskrifter om desinficering, till exempel när det kommer mer exakta och förändrade metoder eller kunskaper om bekämpning av parasiter. Närmare bestämmelser om behöriga myndigheter finns i 3 § i ikraftträdandelagen.

9 kap. Övriga bestämmelser

38 §. Båtregister. Paragrafen motsvarar till övriga delar 36 § i den gällande fiskestadgan, men i 3 mom. görs en hänvisningsteknisk ändring till följd av den ändrade paragrafnumreringen. Enligt paragrafen är fiske från båt tillåtet endast med en fiskebåt som är registrerad i båtregistret för Tana älv och som har nationalitetsbeteckning och nummer. Syftet med bestämmelsen är att reglera antalet båtar som används för fiske i älvmråden där det finns begränsat med populära fiskeplatser och att minska risken för att parasiten *Gyrodactylus salaris* eller andra främmande arter sprids till de områdena. En eventuellt riskscenario avseende parasiten är att den skulle kunna överföras från en fiskebåt som använts i Torne älv och där fångst bestående av Östersjöfax har hanterats.

Paragrafen avses ange ramarna för reglerna om registrering av båtar. Reglerna bestäms närmare på nationell nivå. I 3 mom. anges maximiantalet fiskebåtar som får registreras för olika grupper av fiskare. Lokala personer som bor i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag får registrera högst tre båtar. Det maximala antalet på tre båtar beror på att sådana innehavare av fiskerätt som har rätt att använda traditionella fiskeredskap behöver två båtar exempelvis för att bygga och underhålla pator. En pata eller ett annat fångstredskap kan ligga långt ifrån en plats som används för spöfiske, och därför tillåts båt även för spöfiske. Lokala turistföretag ska få registrera högst femton båtar och övriga lokala fiskare en båt.

Också de innehavare av fiskerätt som inte bor i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag avses få registrera högst en båt. Närmare bestämmelser om villkoren för registrering av båtar finns i 15 § i ikraftträdandelagen.

Efter fiskesäsongen 2023 finns det 1 174 registrerade båtar, som står i 637 personers namn. Två tredjedelar av ägarna har registrerat endast en båt (cirka 432 ägare) och omkring 200 ägare har 2–3 båtar. Jämfört med 2016 (före det nya fiskeavtalet 2017) har det inte skett någon nämnvärd förändring i antalet registrerade båtar, men en större del av båtarna har övergått i en enskild ägares besittning.

39 §. Närmare fastställande av områdesavgränsningar och fiskeplatser. Paragrafen motsvarar den gällande 37 §. I paragrafen finns bestämmelser om hur älvfårans bredd i huvudfåran och bifåror samt djupfårans sträckning i bifåror fastställs. Bestämmelsen har införts för de situationer där det behövs förtydligande bestämmelser om fångstredskapens placering i enlighet med 30 §. Djupfåran i huvudfåran till Tana älv fastställs vid en regelbundet återkommande rågång mellan Norge och Finland.

I 2 mom. räknas det upp vilka preciseringar i fråga om fiskeplatserna som de behöriga myndigheterna kan fastställa. Det är främst fråga om en informativ hänvisning till gällande nationell lagstiftning. Preciseringar av teknisk karaktär som gäller exempelvis placeringen av en laglig pata kan behövas för att organisera fisket i ett läge där platsen för en pata blir oändamålsenlig på grund av förändringar i älvbotten eller av andra orsaker. Närmare bestämmelser om den behöriga myndigheten finns i 3 § i ikraftträdandelagen.

40 §. Undantag från enstaka åtgärder. Jämfört med den gällande fiskestadgan preciseras dispenserna enligt paragrafen, och vidare kompletteras paragrafen med en bestämmelse om den behöriga myndighetens rätt att bevilja dispens för laxfångst i undervisningssyfte eller kulturellt syfte.

I 1 mom. föreskrivs det om de förutsättningar under vilka den behöriga myndigheten i enskilda fall på begäran får bevilja dispens från bestämmelserna i fiskestadgan när fisk fångas för vetenskaplig forskning, praktiska prov eller utvecklingsåtgärder. Dispensen ska vara motiverad med tanke på främjandet av skydd eller hållbart nyttjande av fiskbestånden samt vara förenlig med det i artikel 1 angivna syftet med avtalet. Enligt 1 mom. ska dispensen dessutom beviljas av myndigheten i det land där verksamheten utövas.

I 2 mom. anges de förutsättningar under vilka den behöriga myndigheten i enskilda fall kan bevilja organisationer dispens från bestämmelserna i fiskestadgan för undervisningsfiske eller kulturevenemang. Syftet med detta är att göra det möjligt att upprätthålla den kunskap som anknyter till den samiska fiskekulturen och överföra den till nästa generation också när laxfiske inte annars är tillåtet på grund av laxbeståndens tillstånd. Dispensen ska vara motiverad med tanke på att överföra lokalkännedom och traditioner i anslutning till fisket samt vara förenlig med det i artikel 1 i avtalet angivna syftet med avtalet med ekologiskt och socialt hållbart fiske som centralt inslag. Enligt 2 mom. ska dispensen dessutom beviljas av myndigheten i det land där verksamheten utövas. Momentet ger myndigheten prövningsrätt när det gäller att bedöma om förutsättningarna för dispens är uppfyllda. Dessutom ska minst en lokal innehavare av fiskerätt delta i fisket. Momentet är allmänt utformat i syfte att tillräckligt fallspecifikt bedömning av hur behövlig dispens är i olika situationer under den tid fiskestadgan är i kraft.

Dispens ska kunna beviljas i enskilda fall, vilket innebär att antalet projekt som genomförs med dispens bör vara litet i förhållande till normalt fiske. Den myndighet som beviljar dispens ska efter behov göra en avvägning mellan hur väl de föreslagna projekten förverkligar syftet med

dispensen och hur projekten påverkar laxbestånden. Fiske med stöd av dispens ska således alltid vara så pass småskaligt att det inte i praktiken påverkar de försvagade laxbestånden. Vid bedömningen av behovet av dispens ska laxbeståndens tillstånd beaktas, vilket till exempel innebär att fiske med dispens i nuläget bara skulle få ha liten inverkan på laxens dödlighet i förhållande till normalt fiske, och i mån av möjlighet också vilka områden projekten gäller.

Organisationer ska kunna beviljas dispens, vilket ger olika officiella och inofficiella sammanslutningar, såsom fiskeriområden, delägarlag eller icke officiella byalag eller byföreningar, möjlighet att ansöka om dispens.

Det väsentliga när det gäller deltagande i ett projekt som ordnas med dispens är det fisketryck som projekten orsakar. Därför kan bara några få projekt pågå samtidigt. Genom organisationer kan fler delta än vid normalt fiske, där man i regel fiskar ensam eller som hushåll. Det kan till och med röra sig om många deltagare om man samtidigt försäkras om att inverkan på laxbeståndet förblir litet. Exempelvis kan en hel skolklass eller dagisgrupp delta i ett sådana enstaka fiskeevenemang. Den mängd lax som fångas eller släpps tillbaka i vattnet vid fiske med dispens kan utgöra ett element vid projektbedömningen.

Dispensen ska vara motiverad med tanke på att överföra lokalkännedom och traditioner i anslutning till fisket. Vid behov ska överföringen av lokalkännedom och traditioner och effekterna av sättet att genomföra projektet vara kärnelementen i bedömningen av projektet. I 3 § 4 mom. i ikraftträdandelagen föreslås bestämmelser om utlåtande som ska begäras av fiskeriområdet i Tana älv. Dessa utlåtanden kan användas när ansökningar om dispens bedöms.

I 3 mom. finns bestämmelser om informering av den andra parten och innehavarna av fiskerätt. Bestämmelser om vilken myndighet som är behörig att fatta beslut om dispens när villkor enligt 40 § är uppfyllda finns i 3 § i ikraftträdandelagen.

Enligt 4 mom. ska omfattningen av dispensen anpassas efter laxbeståndens tillstånd. Med detta avses att dödligheten till följd av fångst med dispens ska vara begränsad och stå i rätt proportion till de nödvändiga begränsningarna av laxfisket, när laxbeståndens tillstånd är svagt. Dispens får inte äventyra de åtgärder som vidtas för att laxbestånden ska kunna återhämta sig.

10 kap. **Slutbestämmelser**

41 §. Giltighet. Paragrafen innehåller bestämmelser om fiskestadgans giltighetstid, giltighetstidens utgång och tidsfristen för begäran om ändring av stadgan. Fiskestadgan ska vara i kraft sju år från och med dess ikraftträdande. Fiskestadgan fortsätter därefter att gälla alltid sju år i sänder. Stadgan upphör dock att gälla efter giltighetstiden om den ena parten innan stadgan upphör att gälla framför en begäran om ändring av stadgan. Ett förslag om ändring av stadgan ska läggas fram senast två år innan stadgan upphör att gälla.

42 §. Ikraftträdande. Paragrafen innehåller bestämmelser om ikraftträdandet av fiskestadgan. Den ändrade fiskestadgan träder i kraft den första dagen i följande månad efter det att parterna har meddelat varandra på diplomatisk väg att de krav som i enlighet med statsförfattningen ställs för att stadgan ska kunna träda i kraft har uppfyllts. När den ändrade fiskestadgan träder i kraft upphävs den fiskestadga som tillhör 2016 års avtal om fisket i Tana älvs vattendrag. Giltiga språk för fiskestadgan är finska och norska.

9 Specialmotivering till lagförslaget

I 95 § i grundlagen förutsätts det att de bestämmelser i internationella förpliktelser som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft nationellt genom en särskild ikraftträdandelag. Propositionen innehåller ett förslag till ändring av en blandad ikraftträdandelag.

1 §. *Ikraftträdande.* Paragrafen avses få ett nytt 2 mom. med bestämmelser om att de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Oslo den 22 december 2023 ingångna avtalet om ersättandet av den fiskestadga som finns som bilaga till det avtal som avses i 1 mom. med en ny fiskestadga gäller som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem. En närmare redogörelse för de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen finns nedan i avsnittet om behovet av riksdagens samtycke.

2 §. *Avtal om avvikelser från bestämmelserna i fiskestadgan.* Paragrafen föreslås få nya 3 och 4 mom. Enligt 3 mom. ska beslut om de kvoter för laxfiske som avses i 4 och 5 § i fiskestadgan och om tillåtande av laxfiske fattas i de årliga förhandlingarna med Norge i enlighet med artiklarna 6 och 7 i avtalet. I det nya 4 mom. föreskrivs det att företrädare för de lokala innehavarna av fiskerätt ska vara fiskeriområdet i Tana älv, som ska delta i det utvärderingsarbete som avses i artiklarna 6 och 7 och som gäller kvoter för laxfiske och bestämmelser som avviker från fiskestadgan.

Fiskeriområdet uppgift är att i enlighet med 23 § i lagen om fiske utveckla fiskerihushållningen inom det egna området och främja samverkan mellan medlemmarna för ett hållbart nyttjande hållbar vård av fiskeresurserna. Medlemmar i ett fiskeriområde är innehavarna av fiskerätt inom området samt de landsomfattande organisationerna inom fiskeribranschen. Till följd av fiskeriområdets centrala uppgifter och samverkansroll faller det sig naturligt att de företrädare för innehavarna av fiskerätt som väljs för uppgifter som gäller utvärdering och anpassning av avtalet om fiske i Tana älvs vattendrag väljs genom fiskeriområdet.

3 §. *Behörig myndigheter enligt fiskestadgan.* Paragrafrubriken föreslås bli ändrad för att bättre beskriva paragrafens nya innehåll. Paragrafen föreslås få ett nytt 1 mom. om att jord- och skogsbruksministeriet är den behöriga myndighet som avses i 5 § i fiskestadgan vid beslut om att tillåta mer omfattande laxfiske enligt 4 punkten i den paragrafen. Det nuvarande 1 mom. blir 2 mom. och ändras genom tillägg av hänvisning till 8, 10, 19, 33, 37, 39 och 40 § i fiskestadgan. Det innebär att den behöriga myndighet som avses i de paragraferna är Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland. Enligt 8 § i fiskestadgan får Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland meddela närmare föreskrifter om användningen av tillstånd för fiske av andra arter, enligt 10 § om fiskeredskap för fiske av andra arter än lax och havsröding och enligt 37 § om desinficering av fiskeredskap och båtar. I 19 § i fiskestadgan ges får Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland befogenhet att fastställa noggranna zongränserna för de fredningsområden som avses i 5 punkten. Enligt 19 § i fiskestadgan får centralen dessutom inrätta ett extra fredningsområde i området mellan Galbajoki och Vetsijoki (Veahččajohtjálbmi). Med stöd av 33 § i fiskestadgan har Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland möjlighet att bestämma att fångstanmälan ska göras utan obefogat dröjsmål efter att fisken fångats när fisket regleras med fångstkvoter och att meddela närmare föreskrifter om anmälan om puckel-laxfångst. Fiskestadgans 39 § gäller närmare fastställande av områdesavgränsningar och fiskeplatser, och detta har hört till centralens befogenheter redan med stöd av den tidigare fiskestadgan. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland kan i enlighet med 40 § i fiskestadgan även i fortsättningen bevilja organisationer dispens från bestämmelserna i fiskestadgan om fiskar fångas för vetenskaplig forskning, praktiska prov eller utvecklingsåtgärder som gäller fiskbestånden. Enligt det nya 40 § 2 mom. i fiskestadgan kan centralen bevilja organisationer dispens från bestämmelserna i fiskestadgan för

undervisningsfiske eller kulturevenemang. Innan sådan dispens beviljas ska centralen begära ett utlåtande av fiskeriområdet i Tana älv. En bestämmelse om detta finns i det föreslagna nya 3 mom.

Med närmare föreskrifter avses en myndighets möjlighet att genom förvaltningsbeslut precisera en bestämmelse i fiskestadgan eller att rikta fisket inom ramen för en bestämmelse i stadgan på önskat sätt, exempelvis genom att närmare ange vilken typ av fångstredskap som ska användas. Paragrafernas syfte går inte att utvidga genom en precisering, med andra ord ska en myndighet exempelvis inte kunna tillåta fångstredskap eller fångstmetoder som inte nämns i fiskestadgan.

Paragrafen föreslås få ett nytt 3 mom. där det föreskrivs att Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland är den behöriga myndighet som avses i 35 § i fiskestadgan. Dessutom innehåller momentet en bestämmelse som innebär att om riktad fångst av puckellax enligt 35 § i fiskestadgan hindrar laxen från att stiga helt eller begränsar stigningen i betydande grad, är jord- och skogsbruksministeriet behörig myndighet.

Dessutom föreslås ett nytt 4 mom. om skyldighet för Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland att begära utlåtande av fiskeriområdet i Tana älv innan dispens enligt 40 § i fiskestadgan beviljas för undervisningsfiske eller kulturevenemang. Avsikten är att utlåtandet ska ge den som fattar beslut tilläggsinformation om projektens egenskaper. Syftet är då att de lämpligaste projekten vid behov kan väljas bland ansökningarna i det fall att alla sökande, av orsaker som hänför sig till skyddet av laxbestånden, inte kan beviljas dispens.

4 §. Myndighet som svarar för bekämpning av fisksjukdomar. En teknisk ändring föreslås. Den innebär att Livsmedelsverket är den behöriga myndighet i Finland som avses i artikel 15.7 i avtalet.

5 a §. Arbetsgruppen för förvaltning av laxbestånden i Tana älv. Det föreslås att en ny 5 a § fogas till ikraftträdandelagen. De lokala innehavarna av fiskerätt deltar enligt flera artiklar i fiskeavtalet i fiskerihushållningen med dessutom också i beredningen av beslut som fattas på basis av uppgifter om laxbeståndens och de övriga fiskbeståndens tillstånd i Tana älv. Det anses att detta nu behöver formaliseras. För detta ändamål har Norge och Finland inrättat en gemensam arbetsgrupp för förvaltning av laxbestånden i Tana älv. Finland avser för sin del formalisera arbetsgruppens verksamhet genom att skriva in bestämmelser om arbetsgruppens uppgifter och medlemmar i ikraftträdandelagen.

Arbetsgruppen ska bereda den förvaltningsplan som avses i artikel 4 i avtalet och den årliga utvärderingen av behovet av att ändra fiskestadgan i enlighet med artikel 6 i avtalet. Ett sådant beredningsorgan behövs för att utvärderingen av behovet att ändra fiskestadgan årligen ska kunna göras i tillräckligt god tid för överenskommelse om ändringar i fiskestadgan ska kunna nås årligen före ingången av april. Jord- och skogsbruksministeriet ska ansvara för att komma överens om arbetsgruppens uppdrag tillsammans med den behöriga myndigheten i Norge. Enligt den föreslagna 5 a § utser jord- och skogsbruksministeriet två företrädare för Finland. Företrädarna för innehavarna av fiskerätt ska enligt förslaget utses på framställning av fiskeriområdet i Tana älv.

6 §. Utarbetande och fastställande av en förvaltningsplan. Det föreslås att 2 mom. ändras så att hänvisningen till 23 § i lagen om fiske, som gäller fiskeriområdet, stryks och paragrafen kompletteras med ett omnämmande av fiskeriområdet i Tana älv, som Naturresursinstitutet ska bereda förvaltningsplanen i samarbete med. Den tidigare ikraftträdandelagen stiftades innan fiskeriområdena har bildats och därför innehåller den tidigare paragrafen en hänvisning till

lagen om fiske. Hänvisningen behövs inte längre i och med att fiskeriområdet i Tana älv har inrättats.

7 §. Fångstregister. Paragrafens 2 och 3 mom. innehåller hänvisningar till paragrafen om fångstregistret i fiskestadgan. Hänvisningarna ändras för att motsvara den nya paragrafnumreringen i fiskestadgan. I övrigt kvarstår paragrafen oförändrad.

8 §. Ordnandet av försäljningen av fisketillstånd. Hänvisningarna i den gällande paragrafen ändras för att motsvara den nya paragrafnumreringen i fiskestadgan. I övrigt kvarstår paragrafen oförändrad.

9 §. Fast bosättning i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag. I den gällande paragrafen finns en hänvisning till 2 § 1 mom. 1 punkten i fiskestadgan. Hänvisningen ändras för att motsvara den nya paragrafnumreringen i fiskestadgan. I övrigt är avsikten inte att ändra paragrafen.

10 §. Prissättningen av fisketillstånd. Strukturen i paragrafen förblir oförändrad, men paragrafhänvisningarna i 1 och 2 mom. ändras så att de motsvarar paragrafnumreringen i den ändrade fiskestadgan. I 1 mom. 3 punkten föreslås en bestämmelse om priset på tillstånd för fiske av andra arter, som föreslås vara 5 euro per fiskedygn. Också den nya 2 mom. 4 punkten gäller priset på tillstånd för fiske av andra arter, och i punkten ingår ett liknande prisintervall för tillstånd för fiske av andra arter som sedan 2018 års ändring (232/2018) av ikraftträdandelagen har använts i samband med de andra typer av tillstånd som nämns i 2 mom. Det nuvarande 3 mom. blir nytt 4 mom. Till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. där det föreskrivs att personer under 18 år som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag har rätt till ett sådant fisketillstånd för barn som avses i 7 § 3 mom. i fiskestadgan. Det nuvarande 4 mom. blir nytt 6 mom.

Där finns bestämmelser om prissättningen av de fisketillstånd som avses i 7 § i fiskestadgan. Utgångspunkten är att priset på ett obligatoriskt fisketillstånd inte får vara orimligt högt för dem som innehar fiskerätt. Innehavarna av fiskerätt har mångsidiga fiskemöjligheter. För beslut om beviljande av ägartillstånd och spöfisketillstånd för lokala fiskare måste det utredas om villkoren för beviljande av den aktuella tillståndstypen är uppfyllda. Dessutom krävs det resurser för att följa fångstutrustningarna för säsongstillstånd och vilka konsekvenser fångsten har, vilket innebär att också kostnadssambandet måste beaktas i prissättningen. I prissättningen av dessa tillstånd ska hänsyn också tas till tillståndets tidsmässiga omfattning. Priset på spöfisketillstånd för lokala fiskare bör vara högre än priset på tillstånd som innehavare av fiskerätt förutsätts ha, men betydligt lägre än tillstånd för turismfiske.

11 §. Grunder för användningen av fisketillståndsintäkter. Paragrafen förblir i övrigt oförändrad, men en paragrafhänvisning ändras.

12 §. Fisketillstånd för sådana innehavare av fiskerätt som är fast bosatta annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag. Det föreslås att hela paragrafen skrivs om. Enligt fiskestadgan kan av de i 8 § 1 mom. avsedda tillstånd för fiske från strand och tillstånd för fiske från båt som säljs i Finland och av de i 8 § 2 mom. avsedda tillstånd för fiske av andra arter som säljs i Finland en kvot på högst en tredjedel reserveras för innehavare av fiskerätt som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag. I den föreslagna paragrafen fastställs kvoterna för dessa fisketillstånd till en tredjedel av de uppställda kvoterna, vilket förenklar förfarandet jämfört med tidigare praxis.

Det föreslås inga innehållsmässiga ändringar i det tidigare 2 mom., som nu blir 3 mom. Endast en hänvisning till de föregående momentet läggs till. I det preciseras det att kvoten får användas

bara på basis av fiskerätt baserad på en icke-ortsbos ägande. Syftet med dessa fisketillståndskvoter är att trygga ställningen för personer som innehar fiskerätt för icke-ortsbor så att kärnan i egendomsskyddet förblir intakt. Egendomsskyddet garanteras i 15 § i grundlagen och skyddar dessa personer fiskerätt. Syftet är att förhindra en oändamålsenlig användning av fisketillståndskvoten. Med oändamålsenlig användning avses köp av tillstånd som hör till kvoten genom att arrendera fiskerätt som tillhör en ortsbo. I 11 § i lagen om fiske ges innehavare av fiskerätt rätt att arrendera ut sin fiskerätt eller en del av den. Annanstans avses med innehavare av fiskerätt ett delägarlag, men vid Tana älv även enskilda delägarfastigheter som hör till ett delägarlag. Detta har lett till en situation där ortsbor arrenderar ut en del av sin fiskerätt och fortfarande själva fiskar inom den del som de har kvar. Arrangemanget möjliggör att båda parterna i arrendeavtalet fiskar samtidigt utan att omfattningen av någon deras fiskerätt i praktiken minskar. Detta föranleder överfiske i förhållande till fiskerättens omfattning och kränker egendomsskyddet för ägare som inte är ortsbor genom att omfattningen av den kvot som riktats till dem minskar på grund av en ortsbos fiskerätt. Ett tillstånd som hör till kvoten får fortfarande köpas av en icke-ortsbo på basis av arrenderad fiskerätt.

Enligt 4 mom. ska möjligheten att lösa in sådana tillstånd för fiske från båt eller från strand som ingår i kvoten fördelas fastighetsvis mellan innehavarna av fiskerätt i förhållande till ägarandelarna. Det har varit nödvändigt att i ikraftträdandelagen för användningen av fiskerätt fastställa andelstalet 0,5 som nedre gräns för ägarandelen för att fiske på basis av en mycket liten ägarandel inte ska vara möjligt. Med andelstal avses fastighetens ägarandel av det samfällda vattenområdets fiskerätt. Andelstalet 0,5 betyder alltså en enskild fastighets ägarandel i Outakoski, Utsjoki kyrkby, Veahčaknjärga eller Nuorgam delägarlags samfällda vattenområden i Utsjoki kommun. Talet 0,5 motsvarar andelstalet 0,00005 i andra delägarlag än de ovan nämnda. Talen baserar sig på de mantalstal som tidigare fastställts för fastigheterna. Det minsta ägandet som ger rätt till tillstånd ska enligt förslaget ge rätt till ett dygnstillstånd. Enligt uppskattning finns det cirka hundra fastigheter i området för vilka denna tröskel inte överskrids, det vill säga cirka 10 procent av de fastigheter som enligt beräkning åtminstone delvis ägs av personer som är bosatta utanför älvdalarna vid Tana älv.

Enligt momentet ska dessutom varje icke-ortsbo som är innehavare av fiskerätt ha rätt att köpa ett tillståndsdrygn för varje ökning av andelstalet med sex enheter. När tröskelvärdet fastställts har ett material som beställts från Lantmäteriverket använts, som innehåller uppgifter om områdets fastigheters fiskerätt. Jord- och skogsbruksministeriet har sett över materialet så att det av det framgår den andel av områdets fiskerätt som hör till innehavare av fiskerätt som inte är ortsbor. Det föreslagna tröskelvärdet har bestämts utifrån efterfrågan på tillstånd under tidigare år samt omfattningen av fiskerätt för fastigheter som ägs av icke-ortsbor.

Det är problematiskt att bestämma tröskelvärdet eftersom ägandet av fiskerätterna fördelar sig mycket ojämnt mellan fastigheterna i området, då några stora fastigheter äger en betydande andel av hela det samfällda vattenområdets fiskerätt, och det dessutom finns ett stort antal fastigheter som har en mycket liten ägarandel. Om det inte fanns något tröskelvärde eller om tröskelvärdet var mycket lågt, skulle möjligheten att köpa tillstånd öka i en sådan omfattning att tillstånden bara skulle räcka till de snabbaste tillståndsköparna och en stor del av de fastigheter som är berättigade att köpa tillstånd skulle bli helt utan. Om tröskelvärdet i stället är mycket högt, till exempel 20, skulle bara riktigt stora fastigheter få rätt att köpa mer än ett tillstånd under fiskesäsongen. Därför har tröskelvärdet fastställts så att tillstånden skäligen kan fås i förhållande till antalet av icke-ortsbor ägda fastigheter som berättigade till tillstånd och användningen av tillstånden.

Enligt det föreslagna 5 mom. ska varje innehavare av fiskerätt som inte är ortsbo ha rätt att köpa ett tillståndsdrygn som ger rätt till fiske av annan fisk utan att deras antal begränsas av den

koefficient som är bunden till andelstalet. Om efterfrågan på tillstånd som berättigar till fångst av annan fisk visar sig vara så stor att hela kvoten blir använd, är det också möjligt att fastställa en kvot för denna typ av tillstånd på samma sätt som enligt 4 mom. Valet av ett enklare förfarande beror på att efterfrågan på denna typ av tillstånd har varit liten och förfarandet belastar fiskeriområdet i Tana älv, som svarar för tillståndsförsäljningen, betydligt mindre än det till antalet fiskerättigheter kopplade förfarandet, som är motiverat i fråga om tillstånd till laxfiske.

I 6 mom. föreslås bestämmelser om att oreserverade tillstånd som hör till den särskilda fisketillståndskvoten kan släppas för försäljning inom ramen för kvoten för fisketurism. Momentet behövs för att fisketillståndskvoten inte ska hindra försäljningen av fisketillstånd i ett läge där alla tillstånd inom den särskilda tillståndskvoten inte går åt. Att icke-reserverade tillstånd kan släppas för försäljning inom en tillståndskvot som är öppen för alla fiskare ligger också i alla ägargruppers intresse, eftersom tillståndsinkrävta intäktsförs till alla ägare av vattenområdet. Detta har gjorts även med stöd av det gällande bemyndigandet att utfärda förordning, men en direkt bestämmelse i lag gör läget klarare. Det är uttryckligen fråga om att reservera tillstånd för att användas, men de kan köpas eller skrivas ut senare än tidsfristen.

Det föreslagna 7 mom. gäller påvisande av antalet fiskerättigheter. Lantmäteriverket ska årligen uppdatera uppgifterna för försäljningen av fisketillstånden inom den särskilda fisketillståndskvoten. Lantmäteriverket ska årligen före april i sitt fastighetsregister samt i lagfarts- och inteckningsregistret uppdatera uppgifterna om fastigheterna med fiskerätt i området och fastighetsägarnas hemkommun. På så sätt har fiskeriområdet tillgång till uppdaterade uppgifter om antalet fiskerättigheter per fastighet och antalet fiskerättigheter för ägare som inte är ortsbor. Ändringar i ägarförhållandena i fråga om fastigheter vid Tana älv som skett efter den årliga uppdateringen beaktas inte vid tillståndsförsäljningen under fiskeperioden. De kostnader som föranleds av uppdateringsuppgiften täcks av fisketillståndsinkomsterna. Om endast andra tillstånd än sådana som berättigar till laxfiske finns att köpa, kan uppdateringar göras mera sällan eller för tillståndsförsäljning skaffas endast uppgifter om de fastigheter som bytt ägare.

Enligt 8 mom. ska det som i 4 och 5 mom. föreskrivs om andelstal och ägarandel också tillämpas på icke-ortsbor som äger ett privat vattenområde som berättigar till motsvarande fiskerätt. Fastställandet av jord- och vattenområdenas värde har i fråga om alla fastigheter baserats på det beskattningsvärde för fastigheten som fastställts utifrån mantalet i samband med storskiftet. På samma sätt som andelstalet för ett delägarlag för ett samfällt vattenområde har det för privata vattenområden i samband med storskiftet bestämts ett mantalstal som beskriver vattenområdets värde. Mantalstalet 0,00005 motsvarar också inom de privata vattenområdena andelstalet på 0,5 för Outakoski, Utsjoki kyrkby, Veahčaknjárga eller Nuorgam delägarlag i Utsjoki kommun som använts vid fördelningen av den särskilda fisketillståndskvoten.

Fastigheternas ursprungliga mantal och fördelningen av dem inom samma vattenrättsliga by finns i Lantmäteriverkets dokument. Vid förrättningar som förklarats slutförda efter år 1997 har mantal inte längre fördelats. För Tana älvs fisketillståndsförsäljning har det mantal som i tiden bestämts för fastigheterna fördelats genom en separat uträkning i förhållande till arealerna mellan avstyckade fastigheter och stamfastigheter i det material som Lantmäteriverket producerat för försäljningen av fisketillstånd för Tana älv så att fiskerättsuppgifterna för områdets fastigheter för närvarande är jämförbara med varandra.

För att lösa in tillstånd som ingår i kvoten måste en fastighetsägare som innehar fiskerätt och som är fast bosatt utanför Tana älvs avrinningsområde styrka en tillräckligt stor ägarandel eller omfattning på ägande av vattenområde. Lägenhetens mantal framgår av fastighetsförrättningen

om upprättandet av hushållet. Om lägenheten ägs gemensamt eller om ägaren är en juridisk person, är den som ansöker om tillstånd skyldig att visa att han eller hon har rätt till tillstånd för lägenheten i fråga. För fisketillstånden i fråga skulle det inte vara möjligt att tillämpa ett förfarande enligt 12 § i lagen om fiske där en delägare har rätt att ge något annat tillstånd att utnyttja sin fiskerätt.

I 9 mom. föreskrivs det om ett förfarande genom vilket de innehavare av fiskerätt som inte bor i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag tilldelas en tillräcklig fisketillståndskvot för laxfiske när laxfiske enligt 5 § 3 punkten i fiskestadgan är möjligt. Fiskemöjligheterna ska ses över varje vecka, eftersom det inte på förhand är känt när laxbeståndens tillstånd medger fiske på det sätt som avses i 5 § 3 punkten. Också omfattningen på fiskat överskottet i laxbeståndet ska beaktas i antalet fisketillstånd. Enligt förslaget ska bestämmelser om tillståndskvoten utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 10 mom. föreskrivs det om bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare föreskrifter om storleken på fisketillståndskvoter, om storleken på den koefficient som berättigar till följande fisketillstånd, om tidsfrister för reservering av fisketillstånd och om överföring av icke-reserverade tillstånd som hör till fisketillståndskvoten till köp inom ramen för tillståndskvoten för fisketurism. Bemyndigandet att utfärda förordning behövs, eftersom ändringar i fiskeförhållandena eller fiskbeståndens storlek kan medföra behov av ändringar i bestämmelserna om en särskild tillståndskvot, i det fall att antalet sådana tillstånd för fisketurism som avses i 8 § i fiskestadgan eller deras användningsområden förändras eller om en ändamålsenlig användning av fisketillstånden för innehavare av fiskerätt som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag annars förutsätter det.

14 §. Båtregistret för Tana älv. En hänvisning i den gällande paragrafen ändras för att motsvara den nya paragrafnumreringen i fiskestadgan. I övrigt kvarstår paragrafen oförändrad.

10 Ikraftträdande

Det föreslås att det lagförslag om ändring av ikraftträdandelagen för avtalet om fiske i Tana älvs vattendrag som ingår i propositionen träder i kraft samtidigt med avtalet vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Den ändrade fiskestadgan träder i kraft den första dagen i följande månad efter det att parterna har meddelat varandra på diplomatisk väg att de krav som i enlighet med statsförfattningen ställs för att stadgan ska kunna träda i kraft har uppfyllts. Den nuvarande fiskestadgan gäller till och med den 1 maj 2024, vilket innebär att avtalet bör sättas i kraft före ingången av fiskesäsongen 2024. I praktiken innebär det att lagförslaget måste stadfästas senast i februari–mars 2024. Även Norge bör genomföra den nationella behandlingen enligt samma tidtabell.

11 Bifall av Ålands lagting

Fiskestadgan innehåller inga bestämmelser som hör till landskapet Ålands behörighet och ikraftsättandet av stadgan förutsätter inte bifall av landskapet Åland.

12 Förhållande till andra propositioner

Vid finansministeriet har en ändring av lagen om hemkommun (201/1994) beretts och regeringens proposition lämnas till riksdagen i februari–mars 2024. Lagen planeras träda i kraft i juni 2025. I propositionen i fråga föreslås att författningsnumret för den gällande lagen om hemkommun i 9 § i ikraftträdandelagen (176/2017) ersätts med författningsnumret för den nya

lagen om hemkommun. Eftersom de här propositionerna behandlas i riksdagen samtidigt måste riksdagen se till att de harmoniseras.

13 Behovet av riksdagens samtycke samt behandlingsordning

13.1 Behovet av riksdagens samtycke

Enligt 94 § i grundlagen krävs riksdagens godkännande för fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse, eller som enligt grundlagen av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande.

Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis ska en bestämmelse anses höra till området för lagstiftningen om den gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, om den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, om den sak som bestämmelsen gäller enligt grundlagen ska föreskrivas i lag eller om det finns lagbestämmelser om den sak som bestämmelsen gäller eller om det enligt rådande uppfattning i Finland ska lagstiftas om saken. Enligt dessa kriterier hör en bestämmelse i en internationell förpliktelse till området för lagstiftningen oavsett om bestämmelsen strider mot eller stämmer överens med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11/2000 rd, GrUU 12/2000 rd och GrUU 38/2000 rd).

I 2 § i fiskestadgan fastställs dess geografiska tillämpningsområde. Eftersom tillämpningsområdet påverkar tillämpningen av de övriga bestämmelserna i avtalet som hör till området för lagstiftningen hör också 2 § i fiskestadgan till området för lagstiftningen.

I 3 § i fiskestadgan anges det vilka grupper som är berättigade till att köpa de fisketillstånd som krävs i gränsälvsträckningen enligt avtalet. I paragrafen delas de in enligt både bostadsort och innehav av fiskerätt. Indelningen påverkar vilken typ av tillstånd en person har rätt att köpa. Fiskestadgans 5 § gäller regleringen av laxfisket. Regleringen utgår från den ovannämnda indelningen av de grupper som har fiskerätt. I 7 § i fiskestadgan anges det på allmän nivå vad olika fisketillstånd ger rätt till och vem som har rätt att köpa tillstånd. Bestämmelserna i 3, 5 och 7 § i fiskestadgan påverkar vilka fiskebegränsningar som tillämpas på en fiskare. Bestämmelserna har kopplingar till egendomsskyddet och samernas rätt att bevara och utveckla sin kultur. De har också samband med grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

Fiskestadgans 6 § gäller tillämplig lagstiftning i fråga om skyldigheten att betala fiskevårdsavgift. Bestämmelser om fiskevårdsavgift finns i 79 § i lagen om fiske (379/2015). Bestämmelsen hör till området för lagstiftningen.

I 8 § i fiskestadgan finns bestämmelser om maximiantalet tillstånd som får användas för turismfiske. Dessutom sägs det i paragrafen att Finland får reservera högst en tredjedel av tillstånden för innehavare av fiskerätt som är fast bosatt någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag. Bestämmelserna påverkar grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, och därför hör bestämmelserna till området för lagstiftningen.

Bestämmelserna i 4 kap. 9–12 § i fiskestadgan innehåller bestämmelser om tillåtna fångstredskap, villkoren för fisketillstånd och förbjudna fiskemetoder. Bestämmelserna har samband med egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen och med grundlagens 17 § 3 mom., där det föreskrivs om samernas rätt att som urfolk bevara och utveckla sin kultur. Fisket anses tillhöra den samiska kulturen. Bestämmelserna gäller utövande av rättigheter som är tryggade i

grundlagen och hör därmed till området för lagstiftningen. Kapitlet innehåller dessutom tekniska bestämmelser om fiskeredskap. De gäller i sig användning av egendom, men kan knappast betraktas som egentliga begränsningar för användning av egendom. I fiskelagstiftningen införs motsvarande bestämmelser antingen genom förordning av statsrådet eller genom ministerieförordning.

Bestämmelserna om tillstånd till turismfiske berör individens rättigheter och skyldigheter. Dessutom förhindrar de fiskerättsinnehavare från att administrera fisketillstånd som de normalt själv skulle överlåta och villkoren för dem.

I 5 kap. (13–23 §) i fiskestadgan finns bestämmelser om fredningstider, fiskesäsonger, förbjudna spöfiskeområden, förbjudna områden för fiske med nät, antalsbegränsning för fångstredskap av garn och användning av båt. I 20 § i fiskestadgan finns ett förbud mot fiske med nät inom vissa områden. Bestämmelserna begränsar delvis fiskerätten, som omfattas av egendomsskyddet i grundlagen, med undantag av den allmänna fiskerätt som kan likställas med allemansrätten.

I 6 kap. 24–31 § i fiskestadgan finns tekniska bestämmelser om fiskeredskap. De gäller i sig användning av egendom, men kan knappast betraktas som egentliga inskränkningar i användningen av egendom. I fiskelagstiftningen införs motsvarande bestämmelser antingen genom förordning av statsrådet eller genom ministerieförordning. Bestämmelser om utmärkning, utsättning och upptagning av fångstredskap finns i 24, 30 och 31 §. Utsättning och utmärkning av fångstredskap regleras i 48 § i lagen om fiske samt närmare i 7–10 § i statsrådets förordning om fiske (1360/2015). Bestämmelserna i kapitlet hör alltså endast delvis till området för lagstiftningen.

I 32 och 33 § i fiskestadgan finns det bestämmelser om minimimått på fiskar och återutsättningsskyldighet och om det närmare innehållet i skyldigheten att göra fångstanmälan. Bestämmelserna i 34–37 § i fiskestadgan gäller bekämpning av fisksjukdomar. I 35 § finns bestämmelser om den möjlighet som parternas behöriga myndigheter har att bevilja tillstånd till riktat fiske av puckellax och att fastställa särskilda områden där nät och spöfiskeredskap är tillåtna vid riktad fångst av puckellax. Bestämmelserna berör grunderna för individens skyldigheter, som enligt 80 § i grundlagen ska regleras i lag. Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

I 38 § i fiskestadgan begränsas användningen av båt vid fiske i Tana älv. Bestämmelserna begränsar utövandet av fiskerätten och hör till området för lagstiftningen. I 39 och 40 § i fiskestadgan finns bestämmelser om parternas behöriga myndigheters möjligheter att fastställa vissa områdesavgränsningar och fiskeplatser och att bevilja dispens från bestämmelserna i fiskestadgan. Dessa bestämmelser är förenade med utövande av offentlig makt, vilket ska grunda sig på lag. Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

På de grunder som anges ovan innehåller fiskestadgan i propositionen flera bestämmelser som hör till området för lagstiftningen och deras godkännande förutsätter riksdagens samtycke.

13.2 Behandlingsordning

Beslut om godkännande eller uppsägning av en internationell förpliktelse och lagförslag om ikraftträdande av en internationell förpliktelse godkänns i enlighet med 94 § 2 mom. och 95 § 2 mom. i grundlagen med enkel majoritet. Om förslaget gäller grundlagen ska beslutet dock fattas med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

Fiskebegränsningarna i förhållande till ansvaret för miljön, egendomsskyddet, jämlikheten, näringsfriheten och samernas ställning som urfolk

Bestämmelserna i den ändrade fiskestadgan inskränker utövandet av fiskerätt, som omfattas av egendomsskyddet enligt 15 § 1 mom. i grundlagen, skyddet av den samiska kulturen enligt 17 § 3 mom. i grundlagen och näringsfriheten, som garanteras i 18 § i grundlagen. Dessutom har bestämmelserna samband med jämlikhetskravet i 6 § i grundlagen och med bestämmelsen om ansvar för miljön i 20 § i grundlagen.

I samband med att grundlagsbestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna ändrades angav grundlagsutskottet följande krav som förutsättningar för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna: inskränkningarna ska bygga på reglering på lagnivå, inskränkningarna ska vara noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade, grunderna för inskränkningarna ska vara godtagbara med avseende på systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna, de ska vara påkallade av ett vägande samhälleligt behov, det går inte att genom lag föreskriva om inskränkningar av kärnan i de grundläggande fri- och rättigheterna, inskränkningarna ska vara nödvändiga för att målet ska nås och de ska stå i rätt proportion till det rättsobjekt som skyddas av de grundläggande fri- och rättigheterna och vikten av det samhällsintresse som ligger bakom inskränkningarna, när grundläggande fri- och rättigheter måste man ha en tillräckligt hög nivå på skyddet och Finlands internationella människorättsförpliktelser iakttas. Fiskebegränsningarna i fiskestadgan måste bedömas med avseende på de allmänna förutsättningarna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUB 25/1994 rd och GrUU 8/1996 rd).

Hur tillståndssystemet enligt fiskeavtalet och fiskestadgan påverkar de grundläggande fri- och rättigheterna har bedömts i en tidigare proposition om avtalet och stadgan (RP 239/2016 rd). Grundlagsutskottet granskade (GrUU 5/2017 rd) den propositionen. Innehållet i den nu föreslagna ändrade fiskestadgan ändras inte i fråga om fisketillstånden, med undantag för det nya tillstånd för fiske av andra arter som fogas till kategorierna av fisketillstånd. Men det inverkar inte på de grundläggande fri- och rättigheterna. Utöver tillståndskategorierna är det med stöd av fiskestadgan i fortsättningen möjligt att koppla ett tillstånd för deltagande till det allmänna fisketillståndet för lokala fiskare samt fisketillstånd för barn till alla tillståndstyper.

Jämlikhet

Jämlikhetsbestämmelsen i 6 § i grundlagen utgår i princip från att alla ska behandlas lika oberoende av bostadsort. Bestämmelsen om jämlikhet hindrar dock inte i sig att olika grupper behandlas på olika sätt eller att de får en annorlunda ställning i lagstiftningen i samma situation, om det går att presentera godtagbara skäl till det med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna. Grundlagsutskottet har anfört krav på att särbehandlingen inte får vara godtycklig och att skillnaderna inte får bli orimliga i förhållande till bestämmelserna om likabehandling i grundlagen (GrUU 11/2012 rd, GrUU 37/2010 rd och GrUB 11/2009 rd).

Tana älvdal hör till samernas hembygdsområde och majoriteten av invånarna vid älven är samer. I samband med beredningen av 2017 års fiskestadga för Tana älvs vattendrag bedömdes att 35 procent av de fiskerättigheter som grundar sig på ägande av vattenområdet i älvdalarna vid Tana älv, beräknat utifrån andelstalen, hör till dem som är fast bosatta i älvdalarna. Utöver det har odelade lägenheter i flera ägares besittning 30 procent av fiskerättigheterna, och av dessa innehas en stor del av ägare som är bosatta i älvdalarna. Personer som bor någon annanstans har 25 procent av andelarna. Staten och olika sammanslutningar har resterande 10 procent.

I 2017 års fiskestadga, som trädde i kraft med grundlagsutskottets medverkan, har fiskebegränsningarna redan riktats på olika sätt till innehavaren av fiskerätten beroende på var denne bor och någon ändring av detta har inte föreslagits i denna proposition. De som bor i Tana älvdal har mer omfattande fiskerätt än de som bor någon annanstans. De som är bosatta i Tana älvdal har dessutom indelats i två grupper i fiskestadgan: de som är fast bosatta på orten och som är sådana innehavare av fiskerätt som avses i 4 § 1 mom. 10 punkten i lagen om fiske och de som är fast bosatta på orten och som inte är sådana innehavare av fiskerätt. De innehavare av fiskerätt som är fast bosatta på orten har den mest omfattande fiskerätten och de har rätt att lösa in ett allmänt fisketillstånd för lokala fiskare som berättigar till att fiska med alla fiskemetoder som är tillåtna enligt fiskestadgan för Tana älvs vattendrag, det vill säga också effektiva, traditionella nätreddskap. De som är fast bosatta på orten och inte innehar fiskerätt har rätt att lösa in spöfisketillstånd för lokala fiskare, vilket berättigar till fiske med spö och konstgjort bete från strand och båt. De personer som hör till dessa grupper har definierats som de första för vilka laxfiske är tillåtet enligt 5 § i fiskestadgan, när det är möjligt att tillåta laxfiske.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 5/2017 rd) ansett att fiskebegränsningarna i 2017 års fiskestadga i högre grad borde ha riktats mot sådant fiske som skyddas i 17 § 3 mom. i grundlagen och artikel 27 i FN:s MP-konvention. Eftersom det att vara same emellertid inte i den finska lagstiftningen har definierats på så sätt att det i fiskestadgan skulle gå att koppla till subjektiva rättigheter, anses principen om bostadsort fortfarande till sina grundläggande karaktär vara det effektivaste sättet att rikta fiskebegränsningarna i enlighet med vad grundlagsutskottets uttalat. Vanlig vistelseort anses i det här fallet utgöra ett godtagbart skäl till att begränsningarna av fångstmetoderna och fisketiderna är lindrigare för dem som är bosatta på orten, för vilka fisket i Tana älv är en integrerad del av det normala livet och för vilka fiske för husbehov eller fisketurism är en viktig inkomstkälla. En närmare granskning av hur den samiska fiskekulturen kan tryggas finns i avsnittet *Samernas ställning som urfolk*.

Även om fiskebegränsningarna i princip ska gälla innehavarna av fiskerätt på lika villkor oberoende av bostadsort, har det redan med stöd av 2017 års fiskestadga varit möjligt att ge dem som bor i älvdalarna vid Tana älv en bättre ställning än dem som bor någon annanstans. Principen om bostadsort har gällt sedan 1979, det vill säga redan före 2017 års fiskestadga. Därmed har det även nu ansetts att det skyddsmål för laxbestånden som stöds av bestämmelsen om miljöansvar i 20 § i grundlagen kan anses vara en sådan godtagbar och proportionerlig orsak som berättigar till att de innehavare av fiskerätt som bor i Tana älvdal har en annan ställning än de som bor i övriga Finland. Fiskebegränsningarna i fiskestadgan står således inte i strid med jämlikhetsbestämmelsen. Regleringen av fisket i Tana älv går ut på att jämka samman skyddsmålet för laxbestånden och olika fiskargrupperns fiskerättigheter.

Egendomsskydd

Enligt bestämmelsen om egendomsskydd i 15 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens egendom tryggad. Grundlagsutskottet har i flera omgångar dryftat egendomsskyddet i anslutning till fiskerätten och begränsningar därav (se t.ex. GrUU 44/2016 rd, GrUU 58/2014 rd, GrUU 8/2012 rd, GrUU 20/2010 rd, GrUU 14/2010 rd, GrUU 8/1996). Fiskerätten i anslutning till ägande av vattenområden är en förmån med förmögenhetsvärde som omfattas av egendomsskyddet i grundlagen och som ger en principiell befogenhet att förfoga över, använda och utnyttja egendomen samt bestämma över den. I fiskerätten ingår rätten att nyttja fiskbeståndet i vattenområdet ekonomiskt och rätten att organisera användningen och förvaltningen av vattenområdet. Den fisk som är föremål för nyttjandet är i juridisk mening herrelöst gods fram till dess att man skaffar äganderätt till den genom förvärv som motsvarar inmutning.

Den fiskerätt som omfattas av egendomsskyddet har av hävd varit föremål för en hel del begränsningar som delvis kommit till med grundlagsutskottets medverkan såsom begränsningar och förbud som gäller själva fiskandet samt skyldighet att acceptera annan rätt att fiska på ett vattenområde än den som tillkommer ägaren till vattenområdet. I synnerhet i sin bedömning av de begränsningar av vattenägarens rättigheter som följer av den allmänna fiskerätten har grundlagsutskottet tagit hänsyn till att fiskbeståndet som rör sig fritt i vattendraget i konstitutionellt hänseende är objekt som har ett förmögenhetsvärde och kontinuerligt förnyas och att den rätt att fiska inom ett vattenområde som uppstår på grund av ägandet är en synnerligen egenartad form av ägande (GrUU 8/2012 rd, s. 3/I och GrUU 8/1996 rd, s. 3/I).

I sin bedömning av huruvida inskränkningar i användningsrätten till egendom är godtagbara och proportionella har grundlagsutskottet under 2010-talet lagt särskild vikt vid de grunder som är förankrade i grundlagens 20 § (t.ex. GrUU 10/2014 rd, GrUU 36/2013 rd och GrUU 6/2010 rd). Utskottet har i sina utlåtanden ansett att trots att egendomsskyddet innefattar bland annat ägarens principiella frihet att använda sig av egendom så kan ägarens rättigheter ändå begränsas genom en lag som uppfyller de krav som ställs på en lag som begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna, inklusive proportionalitetskravet. Dessutom anser utskottet att om ändringarna åtminstone delvis har positiva effekter också med tanke på målet att trygga den biologiska mångfalden, som är kopplad till bestämmelsen om miljöansvar i grundlagen, är regleringen inte problematisk med hänsyn till grundlagen. Utskottet har ansett att de lösningar som föreslås ska ha godtagbara och samhälleligt vägande grunder med koppling till 20 § i grundlagen.

Som det konstateras ovan i avsnittet om jämlikhet fördelas fiskerättigheterna i fråga om Tana älvdal på olika sätt mellan innehavarna av fiskerätt. Det innebär att fiskestadgan för Tana älvs vattendrag innehåller inskränkningar i egendomsskyddet i form av fiskebegränsningar. Inskränkningarna framgår på så sätt att laxfisket är noggrant reglerat och att laxfiske måste tillåtas stegvis för att fisketrycket inte ska bli för stort. Det försämrade tillståndet för laxbestånden innebär att en avvägning måste göras mellan olika grundläggande fri- och rättigheter när laxfiske tillåts, och i första fasen ska laxfiske vara tillåtet bara för de fast bosatta på orten, varvid principen om bostadsort accentueras. I den första fasen ska laxfiske tillåtas för dem som bor på orten för att möjligheten att fiska lax ska gälla dem för vilka laxfisket är en integrerad del av det normala livet. I nästa fas tillåts laxfiske för sådana innehavare av fiskerätt som är icke-ortsbor. Avsikten är att på så sätt garantera egendomsskyddet för fastighetsägare som bor någon annanstans. Skillnaden i förhållande till 2017 års fiskestadga är att innehavare av fiskerätt från andra orter i den ändrade fiskestadgan inte längre så att säga har samma status som fisketurister, utan icke-ortsbor som är innehavare av fiskerätt tillåts fiska lax före turisterna.

Det får inte glömmas bort att även om laxbeståndens tillstånd medför att laxfiske måste begränsas kännbart genom fiskestadgan har möjligheterna att fiska andra arter samtidigt utvidgats. Också i lägen där laxfiske inte är tillåtet kommer fiske av andra arter att vara tillåtet i större utsträckning än enligt den gällande fiskestadgan. De samlade fiskebegränsningarna berör inte kärnan i egendomsskyddet, eftersom bland annat begränsningar som gäller fångstredskap, fiskesäsonger och fredningstider samt minimimått och fångstkvoter används frekvent i fiskelagstiftningen för att skydda fiskbestånd (GrUU 14/2010 rd). Dessutom har strävan varit att genom bestämmelserna i fiskestadgan att möjligheten till begränsat laxfiske kan öppnas så snart som möjligt allt eftersom laxbestånden återhämtar sig på så sätt att återhämtningen fortsätter och möjligheten att fiska så småningom i allt större utsträckning kan öppnas för andra grupper av fiskare. I sin helhet anses fiskebegränsningarna vara nödvändiga och proportionerliga med avseende på skyddet av laxbestånden. Därmed har begränsningarna utan tvekan sådana godtagbara och tungt vägande skäl som är förankrade i grundlagens 20 § om miljöansvar.

Samernas ställning som urfolk

Samerna har rätt att såsom urfolk bevara och utveckla sitt språk och sin kultur och denna rätt tryggas i 17 § 3 mom. i grundlagen. Enligt förarbetet till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna omfattar bestämmelsen även traditionella näringar som ingår i samernas kultur som exempelvis fiske. Det står klart att laxfisket fyller en central funktion i den älvsamiska kulturen när det gäller att fiska med traditionell fångstmetoder och med nyare, kulturellt baserade fångstmetoder. Samernas fiskekultur tryggas därför i fiskestadgan genom att användningen av traditionella fiskemetoder, det vill säga mockpata och mjärdpata, nättfiske med stående nät, drivgarnsfiske, spöfiske och spinnfiske, fortfarande tillåts när laxfiske är tillåtet. På annat håll i världen är det på några få undantag när inte tillåtet att använda nätreddskap vid fiske i laxälvar. Ett nytt element i fiskestadgan är dessutom ett tillstånd för deltagande. Det innebär att det är möjligt att till ett allmänt fisketillstånd för lokala fiskare koppla ett tillstånd för deltagande som ger en i tillståndet namngiven person rätt att delta i fiske med fångstredskap tillsammans en person som har ett allmänt fisketillstånd för lokala fiskare. Tillståndet för deltagande det möjligt att överföra den samiska fiskekulturen från en generation till en annan i lägen där exempelvis en släkting som bor någon annanstans inte annars har fiskerätt. Fiskestadgan anger inte vem som kan få tillstånd för deltagande. Avsikten är att låta innehavaren av det allmänna tillståndet själv bestämma vem som ska få tillstånd.

Grundlagsutskottet har konstaterat att statsrådet bör utreda med vilka andra åtgärder samernas rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur kan stödjas och främjas trots att fisket begränsas (GrUU 27/2022 rd). Strävan har varit att beakta grundlagsutskottets ställningstagande dels genom tillståndet för deltagande, dels också genom det föreslagna tillägget i fiskestadgan om beviljande av dispens för undervisningsfiske eller kulturevenemang. Bestämmelser om dispens finns i 40 § i fiskestadgan. Paragrafen är allmänt formulerad för att den ska medge en tillräckligt flexibel och fallspecifik prövning, och den avgränsar inte överdrivet noggrant vem som får ansöka om dispens och vem som kan beviljas dispens. Syftet med dispensförfarandet är att möjliggöra upprätthållande och utveckling av den samiska fiskekulturen också i lägen där laxfiske inte annars kan tillåtas.

Ett villkor i dispensförfarandet är att Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland begär utlåtande av fiskeriområdet i Tana älv. Då kan dispensen beviljas till rätt aktör på orten. Det väsentliga är att det är motiverat att bevilja dispens för överföring av lokal och traditionell kunskap om fisket, och den bästa instansen att bedöma detta är fiskeriområdet i Tana älv utifrån sin lokalkännedom. Dessutom är det möjligt att delvis lindra de konsekvenser som inskränkningarna av laxfisket har för den samiska kulturen genom stadgans bestämmelser om fiske av andra arter än lax. Vid fångst av andra arter är det exempelvis tillåtet att använda båt, vilket gör det möjligt att upprätthålla viktig traditionell kunskap om att hur man färdas i älven.

Samernas fiskerätt är visserligen skyddad genom 17 § 3 mom. i grundlagen, men den är inte obegränsad. Också högsta domstolen har hänvisat till detta i sitt avgörande HD:2022:25. Enligt 20 § i grundlagen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Det innebär att för bestämmelser om begränsning av fiskerättigheter i konstitutionellt hänseende i sista hand grundar sig på att garantera en hållbar och mångsidig avkastning på fiskresurserna i enlighet med 20 § i grundlagen och på att skydda fiskbeståndens naturliga livscykel. Också samernas fiskerätt måste begränsas för att trygga laxbestånden i en situation där mängden uppvandrande lax har minskat ytterligare.

De föreslagna fiskebegränsningarna gäller således inte bara annat fiske, utan också fiske som samerna bedriver. Begränsningarna leder därmed till försämrade möjligheter till det

traditionella fisket i anknytning till samernas kulturform. Begränsningarna gäller fisketider, fiskeredskap, fiskeplatser och, som sagt, innehavare av fiskerätt på olika sätt. Begränsningarna i propositionen skapar emellertid förutsättningar för att laxbestånden ska återhämta sig och kunna nå en hållbar nivå. Det tjänar också samernas intresse och skapar förutsättningar att även i framtiden trygga samernas rätt att utöva sin kultur. För att det ska vara möjligt att utöva den traditionella kulturella fiskerätten även i framtiden, måste laxbestånden i Tana älv vara på en hållbar nivå. Också enligt grundlagsutskottets uppfattning är aspekterna kring skyddet av lax av betydelse för bevarandet av samernas fiskekultur också i framtiden (GrUU 5/2017 rd och GrUU 27/2022 rd, se även HD 2022:25, punkt 37). Utifrån uppföljningen av laxbestånden har deras tillstånd bedömts vara så dåligt att den mängd lax som återvänder från havet till älven inte uppfyller utgångspunkterna för hållbart fiske ens innan en enda lax har fångats. Situationen har inte förbättrats jämfört med tidigare år.

Syftet med begränsningarna i fråga om laxfiske är att stoppa försämringen av laxbeståndens tillstånd i Tana älv, att skapa förutsättningar för att laxbestånden ska kunna återhämta sig och nå en hållbar nivå samt att möjliggöra laxfiske för kommande generationer och på så sätt en fortsättning på den samiska fiskekulturen. Försämringen av laxbeståndens tillstånd har långtgående konsekvenser. Syftet med begränsningarna är i detta skede att på det sätt som förutsätts i 20 § i grundlagen genom det allmänna trygga laxbeståndens tillstånd. Begränsningarna anses nödvändiga och proportionerliga i förhållande till det eftersträvade målet, eftersom det inte möjligt att effektivt och på kortare tid trygga fiskbestånden på något annat sätt än genom att ingripa i fisket. I ett läge där det inte finns något överskott av en naturresurs som kan utnyttjas skulle det vara problematiskt att tillåta obegränsad exploatering för att tillgodose en grundläggande fri- eller rättighet. Syftet med regleringen är att laxbestånden ska ligga på en hållbar nivå, och detta kan bidra till att främja den samiska kulturens fortlevnad i framtiden. Därför bedöms fiskebegränsningarna inte vara för stränga i förhållande till de eftersträvade effekterna, och de anses stå i rätt proportion till samernas kulturella fiskerättigheter, som också de tryggas i 17 § 3 mom. i grundlagen.

Näringsfrihet

Fiskebegränsningarna har även en koppling till näringsfriheten, som tryggas i 18 § 1 mom. i grundlagen. Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att i enlighet med lag skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Principen om näringsfrihet anses vara den grundläggande regeln när det gäller näringsidkande, men det är möjligt att avvika från regeln när andra viktiga samhällsintressen talar för det. Den ändrade fiskestadgan innehåller betydande begränsningar av laxfisket. Enligt propositionen ska laxfiske vara tillåtet för fisketurister först när laxbeståndens tillstånd ligger på en mer hållbar nivå. Detta inverkar på turismföretagarnas verksamhet i området.

Samtidigt har möjligheten att fiska andra fiskarter utvidgats i den ändrade fiskestadgan. För fiske av andra arter har det exempelvis fastställts separata områden där också turister får bedriva spöfiske fram till och med den 20 augusti, medan spöfiske i övrigt med tillstånd för turismfiske får bedrivas endast fram till och med den 10 augusti. De särskilda områdena lämpar sig särskilt för fiske av havsöring och har fastställts på grundval av lokal traditionell kunskap. Avsikten är att genom utvidgade tillstånd för fisketurism som ger rätt att fiska andra arter trygga turismföretagarnas grundlagsfästa rätt att idka näring och lindra konsekvenserna av att laxfisket begränsas.

Ansvar för miljön

Grunden för de föreslagna fiskebegränsningarna i fiskestadgan utgörs av 20 § i grundlagen, enligt vilken var och en bär ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Bestämmelsen accentuerar att miljöskyddet förutsätter ett brett samarbete mellan olika aktörer. Ansvar för miljöskyddet gäller både det allmänna och privata aktörer. Enligt grundlagsutskottets utlåtandep Praxis skapar bestämmelsen inte några förpliktelser för enskilda individer och den utgör inte heller en särskild grund för att inrikta toleransförpliktelser speciellt på ägarna. Å andra sidan kan bestämmelsen om egendomsskydd och bestämmelsen om miljöansvar som delar av samma regelverk av grundläggande rättigheter inverka på tolkningen av varandra i ett sammanhang där målet bland annat är att främja en hållbar balans mellan människan och naturen i lagstiftningsväg (RP 239/2016 rd, s. 84, GrUU 44/2010 rd och GrUU 20/2010 rd). Avsikten är att fiskebegränsningarna i fiskestadgan ska stödja syftet enligt fiskeavtalet mellan Finland och Norge (FördrS 42/2017) att säkerställa en hållbar förvaltning av laxbestånden och mångfalden i fiskbestånden. Detta ska eftersträvas genom reglering baserad på bästa tillgängliga kunskap och på planmässig förvaltning så att förutsättningar skapas för återställande av laxbestånden och möjligheterna för laxbestånden att nå en hållbar nivå främjas.

Bakom 20 § 1 mom. i grundlagen ligger tanken om att momentet är särskilt kopplat till naturens egenvärde och kommande generationers rättigheter (GrUU 38/1998 rd, s. 2). För att laxfiske ska kunna tillåtas krävs det att laxbestånden återställs till en mer hållbar nivå. De kommande generationernas rättigheter accentueras när det gäller att stävja av den kraftiga försämringen av laxbeståndet, eftersom mindre laxbestånd hotar bedrivandet av laxfiske och på så sätt särskilt förutsättningarna för den samiska fiskekulturen.

När principerna om hållbart nyttjande av miljön följs måste både dagens och framtida generationers behov av miljön beaktas på ett rättvist sätt. I samband med reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna har man betonat att miljövård, en oförstörd miljö och miljöns renhet, sundhet och mångfald är ett allt viktigare samhällsligt mål. Bevarandet av en livskraftig miljö är en förutsättning för förverkligandet av de andra grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd, s. 20).

Grundlagsutskottet har fäst särskild vikt vid skyldigheten att skydda fiskbestånden (GrUU 58/2014 rd, s. 7) och konstaterat att en sådan skyldighet skulle understryka att det allmänna inte enbart är bemyndigat utan också skyldigt att bära ansvar för naturen och dess mångfald, vilket tar sig konkret uttryck bland annat i fiskebegränsningar (GrUU 5/2017 rd).

Till följd av att laxbeståndet har försvagats kraftigt finns det med beaktande av 20 § i grundlagen godtagbara grunder för de begränsningar av fiskerätten som ingår i propositionen. Grundlagsutskottet bedömde 2022 hur skyddet av laxbestånden i Tana älv förhåller sig till en betydande inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna och slog fast att det utifrån 20 § i grundlagen har lagts fram godtagbara grunder för den föreslagna regleringen (GrUU 91/2022 rd). Utskottet har inte haft något att anmärka på regleringens förhållande till egendomsskyddet och näringsfriheten (GrUU 27/2022 rd). De nu föreslagna fiskebestämmelserna är nödvändiga för att förbättra laxbeståndens tillstånd. Skyddet för samernas fiskekultur och begränsningarna av laxfisket står i konflikt med varandra eftersom det långsiktiga målet, att laxbestånden ska återhämta sig, leder till inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna på kort sikt. Men det bör ändå anses att uppnåendet av det långsiktiga målet är en godtagbar orsak till en begränsning av laxfisket under en kortare tid, eftersom laxbeståndens återhämtning samtidigt tryggar den samiska fiskekulturen i framtiden. Samtidigt är det meningen att undvika en risk för att de försvagade laxbestånden ytterligare fördröjer och försvårar återhämtningen till en hållbar nivå. Bestämmelserna i fiskestadgan är av central betydelse när det gäller att trygga tillgodoseendet av de grundläggande rättigheterna i fråga om miljön.

De begränsningar av laxfiske som föreslås i stadgan har ansetts vara nödvändiga, eftersom observationer visar att laxbestånden i Tana älvs vattendrag har försvagats avsevärt efter det att 2017 års fiskeavtal ingicks. Efter 2019 har mängden uppvandrande lax i vattendragen minskat så mycket att det jämfört med målen för lekbeståndet inte finns något överskott att fiska innan den uppvandrande laxen blir föremål för fiske. Dessutom har storleken på de olika laxbestånden minskat från år till år från och med 2019. Läget kräver att laxbestånden återhämtar sig. Genom begränsat laxfiske kan man inverka positivt på fiskedödligheten och på det sättet på laxbeståndens tillstånd. Myndigheten ansvarar för att laxbestånden i Tana älv nyttjas hållbart på lång sikt. I nuläget går det inte att handla i strid med försiktighetsprincipen på ett sätt där en tydlig utveckling med allt svagare laxbestånd fortsätter.

Grundlagsutskottet har i samband med beredningen av den gällande lagen om fiske ansett att de bemyndiganden att utfärda förordning som gäller fiskebegränsningar ska förenas med bestämmelser om ett allmänt förbud mot att äventyra fiskarter eller fiskbestånd eller bestämmelser om skyldighet att vårda eller skydda (GrUU 58/2014 rd, s. 7). Enligt grundlagsutskottet skulle en sådan skyldighet i överensstämmelse med miljöansvarsbestämmelsen i 20 § i grundlagen understryka att det allmänna inte enbart är bemyndigat utan också skyldigt att bära ansvar för naturen och dess mångfald. I enlighet med grundlagsutskottets utlåtande fogade riksdagen ett nytt 1 mom. till 52 § i lagen om fiske. Enligt momentet ska statsrådet och jord- och skogsbruksministeriet ”för bevarande av naturens mångfald för sin del sörja för ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskresurserna”.

I 5 § i fiskestadgan finns bestämmelser om närmare reglering av laxfisket, i 4 kap. om tillåtna fångstredskap och tekniska föreskrifter om fångstredskap och i 5 kap. om organisering av fisket, såsom allmän veckofredning, tillåtna fisketider och förbjudna områden för spöfiske och fiske med nät. I 6 kap. i fiskestadgan finns tekniska bestämmelser om fiskeredskap. Begränsningarna i fiskestadgan har planerats med utgångspunkt i så noggranna och tillförlitliga forskningsrön som möjligt. Syftet är att få den effekt på återhämtningen av de svaga laxbestånden som krävs.

Laxbeståndens svaga tillstånd i Tana älv är antagligen en följd av laxens havsförhållanden och dess möjligheter att överleva där. Människan kan påverka fiskbestånden genom fiske. Laxfångsterna i Tana älv har sedan början av 2000-talet minskat jämfört med den tidigare nivån och uppföljningsdata visar att laxbestånden i vissa biälvar är mycket svaga. Enligt observationer har antalet stora laxar minskat stadigt från år till år. För att bestånden ska kunna återhämta sig innehåller den gällande fiskestadgan lösningar som lett till att fiskedödligheten minskat med 30 procent i förhållande till tidigare. Enligt tidigare bedömningar krävdes en sådan minskning. Nu har man emellertid konstaterat att en minskning av fiskedödligheten inte har hjälpt bestånden att återhämta sig tillräckligt, eftersom det inte går att påverka havsförhållandena lika effektivt. Därför har man i den ändrade fiskestadgan blivit tvungen att se över bestämmelserna om laxfiske och att begränsa laxfisket med en noggrannare metod.

I den nya fiskestadgan har man strävat efter att skapa en ny metod för att på ett mer konkret sätt knyta laxfisket till laxbeståndens aktuella tillstånd. Det är fråga om att gradvis öppna upp fisket genom att varje vecka granska läget för de svagare laxbestånden och välja de veckor då det finns minst lax i de svagaste lägesklasserna i rörelse. Fiskesäsongen kan därför inte fastställas i fiskestadgan på förhand, utan den avgörs årligen i förhandlingar mellan Finland och Norge enligt artiklarna 6 och 7 i fiskeavtalet. Förhandlingarna medger lindring av fiskebegränsningarna när fiskbeståndens tillstånd tillåter det.

Bestämmelserna om laxfiske kan anses uppfylla de allmänna förutsättningarna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna, eftersom begränsningarna av fisket är noggrant avgränsade och tillräckligt exakt formulerade (huvudsakligen 4 och 5 § i fiskestadgan) och

syftet med regleringen, det vill säga att laxbeståndens tillstånd ska nå en hållbar nivå, är godtagbart och har tungt vägande samhälleligt grunder som anknyter till tryggandet av de grundläggande rättigheterna i fråga om miljön. Den föreslagna regleringen är nödvändig för att trygga laxbestånden och har även i övrigt proportionerliga dimensioner för att uppnå målet. Dessutom har regleringsåtgärderna för fisket riktats utifrån tillförlitliga och exakta forskningsrön från en lång tidsperiod.

De grundläggande rättigheterna i fråga om miljön handlar framför allt om att jämka samman dem med andra grundläggande fri- och rättigheter, i synnerhet samernas rätt att främja och bevara sin kultur samt egendomsskyddet. Att skapa förutsättningar för återhämtning av laxbestånden och få laxbeståndens tillstånd att nå en hållbar nivå, vilket är syftet med regleringen, skapar i sin tur förutsättningar för att upprätthålla den samiska fiskekulturen även i framtiden. För att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tillgodoses även i kommande generationer måste laxfisket begränsas. Bestämmelserna i fiskestadgan har formulerats med målet att sammanjämka alla ovan nämnda intressen. På ovannämnda grunder kan det anses godtagbara och vägande skäl för begränsningarna som anknyter till bestämmelsen om ansvar för miljön i 20 § i grundlagen.

Avtalet om ersättande av den fiskestadga som finns som bilaga till avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag med en ny fiskestadga kan inte anses innehålla bestämmelser som gäller grundlagen på det sätt som avses i dess 94 § 2 mom., och lagförslaget i propositionen gäller inte grundlagen på det sätt som avses i dess 95 § 2 mom. Avtalet innehåller inte bestämmelser som gäller grundlagen eller ändring av rikets territorium, och det är i avtalet inte fråga om med hänsyn till Finlands suveränitet betydande överföring av behörighet till en internationell organisation eller institution eller till Europeiska unionen. Avtalet kan därför enligt regeringens uppfattning godkännas med enkel majoritet och förslaget till lag om sättande i kraft av avtalet godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås det att riksdagen godkänner det i Oslo den 22 december 2023 ingångna avtalet om ersättande av fiskestadgan i bilagan till avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag med en ny fiskestadga.

Det är önskvärt att propositionen behandlas av grundlagsutskottet.

Kläm 1

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås det att riksdagen godkänner det i Oslo den 22 december 2023 ingångna avtalet om ersättande av fiskestadgan i bilagan till avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag med en ny fiskestadga.

Kläm 2

Eftersom avtalet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag (176/2017) 2 § 1 mom., 3 och 4 §, 6 § 2 mom., 7 § 2 och 3 mom., 8–12 och 14 §, av dem 7 § 2 mom. sådant det lyder i lag 97/2019, 8 och 12 § sådana de lyder i lag 322/2022, 10 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 232/2018 och 322/2022 och 14 § sådan den lyder i lagarna 322/2018 och 382/2019, samt

fogas till 1 § ett nytt 2 mom., till 2 § nya 3 och 4 mom. och till lagen en ny 5 a § som följer:

1 §

Ikraftträdande

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Oslo den 22 december 2023 ingångna avtalet om ersättande av den fiskestadga som finns som bilaga till det avtal som avses i 1 mom. med en ny fiskestadga gäller som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Avtal om avvikelser från bestämmelserna i fiskestadgan

Jord- och skogsbruksministeriet ingår med Norges regering eller den myndighet som utsetts av Norges regering ett avtal om avvikelser från ett i artiklarna 6 och 7 avsett fiskeavtal om bestämmelserna i fiskestadgan samt ett protokoll om uppfyllande av förutsättningarna enligt fiskestadgan för de på förhand överenskomna regleringsåtgärder som avses i artikel 5. Bestämmelser om skyldigheten att förhandla med sametinget vid ingående av avtal finns i sametingslagen (974/1995).

Beslut om kvoter för i 4 och 5 § i fiskestadgan avsett laxfiske och tillåtande av laxfiske fattas årligen i enlighet med artikel 6 och 7 i avtalet.

Fiskeriområdet i Tana älv företräder lokala innehavare av fiskerätt genom att delta i det i artikel 6 och 7 i avtalet avsedda utvärderingsarbete som gäller kvoter för laxfiske och bestämmelser som avviker från fiskestadgan.

3 §

Behöriga myndigheter enligt fiskestadgan

Jord- och skogsbruksministeriet är den behöriga myndighet som avses i 5 § i fiskestadgan.

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland är den behöriga myndighet som avses i 8, 10, 19, 33, 37, 39 och 40 § i fiskestadgan.

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland är den behöriga myndighet som avses i 35 § i fiskestadgan. I de projekt som avses i 3 mom. i den paragrafen är dock jord- och skogsbruksministeriet den behöriga myndigheten.

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland ska begära utlåtande av fiskeriområdet i Tana älv innan dispens enligt 40 § i fiskestadgan beviljas för undervisningsfiske eller kulturevenemang.

4 §

Myndighet som svarar för bekämpning av fisksjukdomar

Livsmedelsverket är den behöriga myndighet som avses i artikel 15.7 i avtalet.

5 a §

Arbetsgruppen för förvaltning av laxbestånden i Tana älv

Jord- och skogsbruksministeriet avtalar med Norges behöriga myndighet om innehållet i uppdraget för arbetsgruppen för förvaltning av laxbestånden i Tana älv och utser myndigheternas företrädare i gruppen samt utser på framställning av fiskeriområdet i Tana älv företrädare för innehavare av fiskerätt. Arbetsgruppen för förvaltning av laxbestånden i Tana älv deltar i beredningen av den förvaltningsplan som avses i artikel 4 i avtalet samt i den årliga utvärderingen av de bestämmelser som avviker från fiskestadgan i enlighet med artikel 6 i avtalet.

6 §

Utarbetande och fastställande av en förvaltningsplan

Naturresursinstitutet ska bereda planen i samarbete med Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland samt med fiskeriområdet i Tana älv.

7 §

Fångstregister

Utöver de uppgifter som avses i 33 § i fiskestadgan ska även fiskarens namn och kontaktuppgifter samt använd typ av fisketillstånd föras in i fångstregistret. Uppgifterna i registret ska användas för de ändamål som nämns i artikel 13.2 i avtalet. Trots sekretessbestämmelserna får uppgifter i fångstregistret lämnas ut till myndigheter utanför Finland för att fullgöra internationella förpliktelser som är bindande för Finland och anknyter till förvaltningen och skyddet av fiskresurserna. Trots sekretessbestämmelserna får uppgifter även lämnas ut till fisketillsynsmyndigheterna för tillsynsändamål och till fiskerimyndigheterna för planering av förvaltningen av fiskresurserna. Personuppgifter i registret ska gallras ut fem år från utgången av det år då den berörda personen gjorde sin senaste fångstanmälan. Bestämmelser om sekretessen för personuppgifter och utlämnande av uppgifter finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och om annan behandling av personuppgifter i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av

sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och i dataskyddslagen (1050/2018). På behandling av personuppgifter tillämpas dock inte artikel 18.1 a eller 18.1 b i den nämnda förordningen.

Skyldigheten att rapportera uppgifter om fångst enligt 33 § i fiskestadgan ska också iakttas inom den laxförande del av Tana älvs vattendrag som avses i artikel 2.2 i avtalet. Närmare bestämmelser om förfarandet vid fångstanmälan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Ordnandet av försäljningen av fisketillstånd

Fiskeriområdet i Tana älv svarar för ordnandet av försäljningen av fisketillstånd enligt artikel 10 i avtalet.

Fiskeriområdet kan avtala med en privat serviceproducent eller med ett sådant delägarlag för ett samfällt vattenområde som är innehavare av fiskerätt (*serviceproducent*) om skötseln av försäljningen av tillstånd för fiske från båt enligt 7 § 1 mom. 3 punkten i fiskestadgan, tillstånd för fiske från strand enligt 4 punkten i det momentet och tillstånd för fiske av andra arter enligt 5 punkten i det momentet. Avtalet kan inte omfatta fisketillstånd som hör till en sådan kvot som avses i 8 § 3 och 4 mom. i fiskestadgan.

En serviceproducent ska vara tillförlitlig och sakkunnig. Serviceproducenten ska ha sådan teknisk, ekonomisk och operativ beredskap som krävs för skötseln av uppgiften. Serviceproducenten har rätt att för utförandet av uppgiften ta ut en skälig avgift som betalas av tillståndsköparen och som får utgöra högst fem procent av tillståndets pris. Fiskeriområdet ska ingå ett skriftligt avtal med serviceproducenten om uppgiftens innehåll, redovisningen av tillståndsavgifter och annat som behövs för skötseln av uppgiften samt om avgiften.

Fiskeriområdet ska betala intäkterna från försäljningen av fisketillstånd till jord- och skogsbruksministeriet. Redovisningstidpunkten anges genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Fiskeriområdet och varje serviceproducent är skyldiga att ordna åtkomst för fiskaren till det elektroniska fångstregistret för uppfyllande av skyldigheten att rapportera fångst. Samma skyldighet åligger andra som upplåter fisketillstånd inom den laxförande del av Tana älvs vattendrag som avses i artikel 2.2 i avtalet.

9 §

Fast bosättning i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag

En person anses vara fast bosatt i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag på det sätt som avses i 3 § 1 mom. 1 punkten i fiskestadgan, om personens hemkommun enligt 2 § i lagen om hemkommun (201/1994) den sista dagen av det kalenderår som föregick fiskesäsongen var Utsjoki eller Enare, och personen under det år som föregick fiskesäsongen de facto hade bott minst sju månader i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag.

10 §

Prissättningen av fisketillstånd

För fisketillstånd som avses i 7 § i fiskestadgan tas följande avgifter ut:

- 1) allmänt fisketillstånd för lokala fiskare 40 euro per fiskesäsong,
- 2) spöfisketillstånd för lokala fiskare 150 euro per fiskesäsong,

3) för innehavare av fiskerätt 10 euro per fiskedygn för sådant tillstånd för fiske från båt och 5 euro per fiskedygn för sådant tillstånd för fiske från strand samt 5 euro per fiskedygn för sådant tillstånd för fiske av andra arter som hör till tillståndskvoten enligt 8 § 3 mom. i fiskestadgan, dock högst sammanlagt 150 euro per fiskesäsong.

Priset för fisketillstånd enligt 7 § 1 mom. 3–5 punkten i fiskestadgan baserar sig på gängse pris, där marknadspriset för fisketillstånd av motsvarande slag beaktas när priset bestäms. Priset får bestämmas så att det varierar beroende på tillståndszonen, tillståndstypen och tidpunkten. Priset

- 1) för tillstånd för fiske från båt är 0–150 euro per fiskedygn,
- 2) för tillstånd för fiske från strand är 0–150 euro per fiskedygn,
- 3) för tillstånd för fiske från båt och från strand i Enare älv ovanför Matinköngäs och i Kietsimäjoki är 0–150 euro per fiskedygn,
- 4) för tillstånd för fiske av andra arter är 0–150 euro.

Personer under 18 år beviljas utan avgift ett sådant tillstånd som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten.

Personer under 18 år kan beviljas ett sådant tillstånd som avses i 2 mom. till ett lägre än gängse pris eller utan avgift.

Personer under 18 år som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag har rätt till ett sådant fisketillstånd för barn som avses i 7 § 3 mom. i fiskestadgan.

Närmare bestämmelser om priset för de fisketillstånd som avses i 2 och 4 mom. utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

11 §

Grunder för användningen av fisketillståndsinntäkter

De medel som flyter in från de fisketillstånd som avses i 7 § i fiskestadgan ska användas för

- 1) ersättningar som betalas till ägare av ett vattenområde inom gränsälvsområdet för användning som baserar sig på utnyttjande av fiskevatten,
- 2) kostnader för fiskeövervakning och ordnande av tillståndsförsäljning, samt
- 3) kostnader för övervakning och forskning som gäller fiskebestånden samt drift och utveckling av fångstregistret.

Jord- och skogsbruksministeriet fastställer fördelningen av de tillståndsinntäkter som influtit föregående år mellan de användningsändamål som anges i 1 mom. Den som svarar för ordnandet av tillståndsförsäljningen i enlighet med 8 § fördelar tillståndsinntäkterna från det föregående året som ersättningar enligt 1 mom. 1 punkten till ägarna av vattenområden inom gränsälvsområdet. Om det belopp som en ägare av ett vattenområde skulle få vid fördelningen är högst 50 euro, delas medlen inte ut till ägaren, utan de stannar hos fiskeriområdet. Ersättningarna anses inte vara sådana statsunderstöd som avses i statsunderstödslagen (688/2001). På preskription av ersättningsfordringar tillämpas 85 § i lagen om fiske.

Närmare bestämmelser om användningen av medel som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

12 §

Fisketillstånd för sådana innehavare av fiskerätt som är fast bosatta annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag

Av sådana tillstånd för fiske från båt och tillstånd för fiske från strand som avses i 8 § 1 mom. i fiskestadgan är andelen fisketillstånd för sådana innehavare av fiskerätt som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag en tredjedel av båda tillståndskategorierna.

Av sådana tillstånd för fiske av andra arter som avses i 8 § 2 mom. i fiskestadgan är andelen fisketillstånd för sådana innehavare av fiskerätt som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag en tredjedel av tillståndskategorin i fråga.

De tillstånd som avses i 1 och 2 mom. får användas endast på basis av sådan på ägande av fastighet grundad fiskerätt som innehas av personer bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag (*icke-ortsbo*).

En icke-ortsbo som innehar fiskerätt och vars fastighets andelstal av det samfällda vattenområde som ligger inom gränsälvsområdet är 0,5 har per fastighet rätt att köpa ett tillståndsdygnet av de i 1 mom. avsedda tillstånd som berättigar till laxfiske. Den koefficient som berättigar till följande fisketillstånd fastställs så att det andelstal som överstiger det ovan nämnda andelstalet berättigar till köp av ytterligare ett tillståndsdygnet för varje ökning av andelstalet med sex hela enheter.

En icke-ortsbo som innehar fiskerätt och vars fastighets andelstal av det samfällda vattenområde som ligger inom gränsälvsområdet är 0,5 har rätt att köpa tillståndsdygnet i enlighet med 2 mom. för tillstånd som berättigar till annat fiske än fiske av lax och havsröding till de priser som anges i 10 § utan begränsningar av den koefficient som berättigar till följande fisketillstånd.

De tillstånd som inte reserverats från de i 1 och 2 mom. avsedda kvoterna kan överföras för försäljning inom den tillståndskvot för fisketurism som avses i 8 § 3 och 4 mom. i fiskestadgan, om de inte före utgången av tidsfristen reserverats i tillståndsförsäljningssystemet. Tillstånd för fiske från båt och tillstånd för fiske från strand ska reserveras senast fredag kl. 15 den vecka som föregår fisket. Tillstånd för fiske av andra arter enligt 8 § 2 mom. i fiskestadgan ska reserveras senast den 15 juli kl. 15 eller, om dagen i fråga är en lördag eller söndag, den föregående fredagen senast kl. 15.

En icke-ortsbo som innehar fiskerätt ska vid köp av tillstånd påvisa sin ägarandel. Lantmäteriverket ska på begäran innan fiskesäsongen inleds lämna fiskeriområdet uppgifter om ägarna till fastigheterna i området, ägarnas hemkommun och antalet fiskerättigheter per fastighet.

Vad som i 4 och 5 mom. föreskrivs om andelstal och påvisande av ägarandel tillämpas också på icke-ortsbor som äger ett privat vattenområde som berättigar till motsvarande fiskerätt.

Bestämmelser om den fisketillståndskvot för laxfiske som avses i 8 § 4 mom. i fiskestadgan utfärdas separat genom förordning av statsrådet. Vid fastställandet av kvoter ska hänsyn tas till det antal fiskeveckor under vilka villkoren enligt 5 § 2 mom. 3 punkten i fiskestadgan uppfylls, och till storleken på kvoten för laxfångst.

Genom förordning av statsrådet får det utfärdas närmare bestämmelser om ovan i denna paragraf avsedda fisketillståndskvoters storlek, om storleken på den koefficient som berättigar till följande fisketillstånd, om tidsfrister för reservering av fisketillstånd och om överföring av icke-reserverade tillstånd som omfattas av fisketillståndskvoten till att köpas inom ramen för tillståndskvoten för fisketurism, ifall det antal tillstånd för fisketurism som avses i 8 § 3 och 4 mom. i fiskestadgan eller deras användningsområden ändras eller en ändamålsenlig användning av tillståndskvoterna annars förutsätter det.

14 §

Båtregistret för Tana älv

Det båtregister för Tana älv som avses i 38 § i fiskestadgan är trafik- och transportregistret enligt 216 § i lagen om transportservice (320/2017).

På registreringen av fiskebåtar i Tana älv tillämpas lagen om transportservice med de undantag som föreskrivs i 15–17 § i denna lag.

Bestämmelser om sättande i kraft av de bestämmelser som inte hör till området för lagstiftningen i det avtal som avses i 1 § 2 mom. i denna lag och om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 22 februari 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah

FISKESTADGA FÖR TANA ÄLVS VATTENDRAG

Republiken Finlands regering och Konungariket Norges regering, nedan parterna, som

önskar ändra den fiskestadga som hör till avtalet mellan Republiken Finland och Konungariket Norge om fisket i Tana älvs vattendrag av den 30 september 2016 med en ny fiskestadga,

har kommit överens om följande:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syftet med fiskestadgan

Syftet med denna fiskestadga är att i enlighet med målen i avtalet mellan Finland och Norge om fisket i Tana älvs vattendrag främja en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar användning och vård av Tana älvs fiskbestånd samt främja samernas rättigheter som urfolk och lokala kulturtraditioner.

2 §

Tillämpningsområde

Denna fiskestadga utgör en integrerad del av avtalet mellan Finland och Norge om fiske i Tana älvs vattendrag.

Bestämmelserna i fiskestadgan tillämpas på den gränssävssträckning som avses i artikel 2.1 i avtalet. Bestämmelserna om skydd mot biologisk påverkan i 8 kap. tillämpas i hela avrinningsområdet för Tana älvs vattendrag.

3 §

Fiskargrupper på gränssävssträckningen

I Finland delas personer som är berättigade till att köpa fisketillstånd in i följande grupper:

- 1) sådana innehavare av fiskerätt som avses i 4 § 1 mom. 10 punkten i lagen om fiske (379/2015) och som är fast bosatta i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag,
- 2) sådana innehavare av fiskerätt som avses i 4 § 1 mom. 10 punkten i lagen om fiske och som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag,
- 3) personer som är fast bosatta i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag,
- 4) personer som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag och som inte är sådana innehavare av fiskerätt som avses i 4 § 1 mom. 10 punkten i lagen om fiske.

I Norge delas personer som är berättigade till att köpa fisketillstånd in i följande grupper:

- 1) sådana innehavare av fiskerätt som avses i 4 § i lagen om fiskerätten i Tana älvs vattendrag (*Tanalagen*) och som har rätt att fiska med alla fångstredskap,
- 2) sådana innehavare av fiskerätt som avses i 5 § i lagen om fiskerätten i Tana älvs vattendrag och som har rätt att fiska med spö och konstgjort bete,

3) personer som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag och som inte är sådana innehavare av fiskerätt som avses i lagen om fiskerätten i Tana älvs vattendrag.

2 kap.

Bestämmelser om laxfiske

4 §

Fiske av lax och havsröding

Om fiskekvoterna och fisketiderna avtalas årligen i enlighet med artikel 6 och 7 i avtalet om fisket i Tana älvs vattendrag och enligt 5 § i fiskestadgan utifrån laxbeståndens tillstånd och det överskott som kan utnyttjas.

Kvoten som fastställs för laxfisket får inte överskrida uppskattningen av det överskott som kan utnyttjas. Fiskekvoterna ska fastställas så att de beaktar båda parternas olika fiskargrupper. Kvoterna ska fastställas i samråd med de lokala rättighetshavarna.

5 §

Reglering av laxfisket

Utgångspunkten för regleringen är den veckovisa förekomsten av de olika laxbestånden i Tana älvs huvudfåra i procent (bilaga *Tabell 1*).

Denna procent jämförs med laxbeståndens tillstånd i den årliga lägesrapporten om laxbestånden i Tana älvs vattendrag. Tillsammans ger dessa en allmän bild av förekomsten av sådana laxbestånd som inte har genererat sådant överskott som kunnat utnyttjas under minst tre av de senaste fyra åren (*röd beståndskategori*). Utifrån detta fogas följande villkor:

1) När mer än 20 procent av den lax som påträffas i älven under en viss tidsperiod tillhör laxbestånd av röd beståndskategori tillåts inte laxfiske.

2) Under de veckor då mindre än 20 procent av de laxar som påträffas tillhör laxbestånd av röd beståndskategori tillåts laxfiske enligt följande:

Laxfiske med spö och konstgjort bete samt med nät eller pata är tillåtet två dagar i veckan.

Alla laxar som är över 65 centimeter ska återutsättas. Endast de personer som avses i 3 § 1 mom. 1 och 3 punkten och 2 mom. 1 och 2 punkten kan delta i fisket. Fisket ska avslutas när fångstknoten har fyllts.

3) Under de veckor då mindre än 10 procent av de laxar som påträffas tillhör laxbestånd av röd beståndskategori tillåts laxfiske enligt följande:

Laxfiske med spö och konstgjort bete, nät eller pata är tillåtet minst två dagar i veckan.

Alla laxar som är över 90 centimeter ska återutsättas. Endast de personer som avses i 3 § 1 mom. 1, 2 och 3 punkten och 2 mom. 1 och 2 punkten kan delta i fisket. Fisket ska avslutas när fångstknoten har fyllts.

4) När laxbeståndets tillstånd tillåter det kan parternas behöriga myndigheter tillåta mer omfattande laxfiske än vad som föreskrivs ovan i 3 punkten samt tillåta laxfiske för sådana icke-ortsbor som avses i 3 § 1 mom. 4 punkten och 2 mom. 3 punkten.

3 kap.

Fiskevårdsavgifter och fisketillstånd

6 §

Fiskevårdsavgift

Skyldigheten att betala fiskevårdsavgift vid fiske på gränsälvssträckningen följer av lagstiftningen i det land i vilket fisketillstånd löses.

7 §

Kategorier av fisketillstånd

De i artikel 10 i avtalet avsedda fisketillstånden för fiske på gränsälvssträckningen indelas i följande kategorier:

1) *allmänt fisketillstånd för lokala fiskare* berättigar till att fiska med alla fiskemetoder som är tillåtna enligt denna stadga, med de begränsningar som anges nedan och i den omfattning som fiskerätten nationellt anger; rätt att köpa ett allmänt fisketillstånd för lokala fiskare har i Finland de innehavare av fiskerätt som avses i 3 § 1 mom. 1 punkten och i Norge de innehavare av fiskerätt som avses i 3 § 2 mom. 1 punkten; det allmänna fisketillståndet för lokala fiskare gäller för en fiskesäsong,

2) *spöfisketillstånd för lokala fiskare* berättigar till att fiska med spö och konstgjort bete från strand och båt med de begränsningar som anges nedan; rätt att köpa ett spöfisketillstånd för lokala fiskare har i Finland de personer som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten och i Norge de innehavare av fiskerätt som avses i 3 § 2 mom. 2 punkten; spöfisketillståndet för lokala fiskare gäller för en fiskesäsong,

3) *tillstånd för fiske från båt* berättigar till att fiska med spö och konstgjort bete från båt med de villkor och begränsningar som anges nedan,

4) *tillstånd för fiske från strand* berättigar till att fiska med spö och konstgjort bete från strand med de villkor och begränsningar som anges nedan.

5) *tillstånd för fiske av andra arter* berättigar till fiske i enlighet med de villkor och begränsningar som anges i 10 §. Med fisketillståndet i fråga får lax och havsröding inte fiskas.

Till det allmänna fisketillståndet för lokala fiskare som nämns i 1 mom. 1 punkten kan ett tillstånd för deltagande kopplas. Tillståndet för deltagande ger en i tillståndet namngiven person rätt att tillsammans med en person som har ett allmänt fisketillstånd för lokala fiskare delta i fiske med fångstredskap. Tillståndet för deltagande berättigar inte till självständigt fiske.

Samtliga kategorier av fisketillstånd som nämns i 1 mom. kan förenas med ett eller flera fisketillstånd för barn. Ett fisketillstånd för barn ger ett i tillståndet namngivet barn som är fast bosatt någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag rätt att fiska med högst ett spö och konstgjort bete åt gången. Fisketillstånd för barn räknas inte med i tillståndskvoterna enligt 8 §. Parternas behöriga myndigheter kan meddela närmare föreskrifter om fisketillstånd för barn.

Alla fisketillstånd är personliga.

8 §

Fördelning av fisketillstånd

Det maximala antalet tillstånd per fiskesäsong för fiske från båt och fiske från strand som avses i 7 § 1 mom. 3 och 4 punkten bestäms årligen mellan Finland och Norge.

Det maximala antalet tillstånd för fiske av andra arter som avses i 7 § 1 mom. 5 punkten är 12 000 fiskedygn per fiskesäsong, som fördelas lika mellan Finland och Norge.

En kvot på högst en tredjedel av de tillstånd som avses i 1 och 2 mom. och som säljs i Finland, kan reserveras för sådana i 3 § 1 mom. 2 punkten avsedda innehavare av fiskerätt som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag.

När laxfiske enligt 5 § 3 mom. är tillåten ska för sådana innehavare av fiskerätt som avses i 3 § 1 mom. 2 punkten och som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag reserveras en andel som fastställs separat av den tillståndskvot som motsvarar laxfångstkvoten.

Parternas behöriga myndigheter kan meddela närmare föreskrifter om användningen av tillstånd för fiske av andra arter.

4 kap.

Fångstredskap

9 §

Tillåtna fångstredskap för fiske efter lax och havsröding

Tillåtna fångstredskap för fiske av lax och havsröding är

- 1) mockpata (joddu), mjärdpata (meardi),
- 2) stående nät,
- 3) drivgarn,
- 4) spö och konstgjort bete.

De som har ett i 7 § 1 mom. 1 punkten avsett allmänt fisketillstånd för lokala fiskare får använda de redskap som avses i 1 mom. Övriga fiskare får använda endast spö och konstgjort bete.

Andra redskap och fiskemetoder än de som nämns i 1 mom., inklusive utter, är förbjudna.

Innehavare av tillstånd för fiske från båt som nämns i 7 § 1 mom. 3 punkten får fiska med ett konstgjort bete eller en fluga.

Innehavare av tillstånd för fiske från strand som nämns i 7 § 1 mom. 4 punkten får fiska med fluga utan flöte eller kastvikt samt i följande områden också med drag och fluga med flöte eller kastvikt.

- 1) i Matinköngäs enligt i terrängen uppsatta skyltar,
- 2) i Enare älv uppströms från Matinköngäs och i Kietsimäjoki i dess helhet.

Barn under 16 år med fisketillstånd för barn får fiska med fluga med flöte.

10 §

Tillåtna fångstredskap för fiske efter andra arter än lax och havsröding

Tillåtna fångstredskap för fiske efter andra arter än lax och havsröding är

- 1) stående nät,
- 2) drivgarn och stående nät vid riktad fångst av puckellax enligt 35 §,
- 3) spö och konstgjort bete, fiske är tillåtet med drag eller med flugfiskeredskap av högst klass #6. Tafsens spets får ha en maximal tjocklek på 0,25 millimeter och kroken får vara högst av storlek 8. Ett konstgjort bete får ha högst en trekrok eller högst tre enkelkrokar.

- 4) spö och konstgjort bete vid riktad fångst av puckellax enligt 35 §,

5) katsa,

6) not i insjöar i Enare älv ovanför Matinköngäs.

De som har ett i 7 § 1 mom. 1 punkten avsett allmänt fisketillstånd för lokala fiskare får använda de redskap som avses i 1 mom.

Det spöfisketillstånd för lokala fiskare som avses i 7 § 1 mom. 2 punkten berättigar till att fiska med spö och konstgjort bete i enlighet med 1 mom. 3 och 4 punkten.

Det tillstånd för fiske av andra arter som avses i 7 § 1 mom. 5 punkten berättigar till att fiska med ett (1) spö med flugfiskeredskap av högst klass #6. Tafsens spets får ha en maximal tjocklek på 0,25 millimeter och kroken får vara högst av storlek 8. Fluglinan måste vara flytande och högst en (1) enkelkrok får användas.

Rätt att i enlighet med 1 mom. 4 punkten använda spö och konstgjort bete vid riktad fångst av puckellax har personer som avses i 3 § 1 mom. 2 punkten.

Barn under 16 år får fiska med fluga och flöte.

Andra redskap och fiskemetoder än de som nämns ovan, inklusive utter, är förbjudna.

Parternas behöriga myndigheter kan meddela närmare föreskrifter om fiskeredskap. Den andra partens myndigheter ska underrättas om sådana närmare föreskrifter.

11 §

Allmänna bestämmelser om tekniska föreskrifter, bete och krokredskap vid spöfiske

Det är förbjudet att använda räkor, fisk eller mask som bete.

Det är förbjudet att använda krokredskap på ett sådant sätt och under sådana förhållanden att fisken kan krokas utanför munnen. Det är dock tillåtet att använda skaftförsedd huggkrok, fiskyxa och håv som hjälpmedel för att lyfta en fisk som har fastnat i redskap upp i båten eller på land.

12 §

Isfiske efter lake

Lakkrok får endast användas vid isfiske av lake av fiskare som avses i 3 § 1 mom. 1 och 3 punkten och 2 mom. 1 och 2 punkten.

Vid fiske med lakkrok är det tillåtet att använda död betesfisk från Tana älvs vattendrag.

5 kap.

Organisering av fisket, fiskesäsong och fisketider

13 §

Allmän veckofredning

Under fiskesäsongen är allt fiske förbjudet från söndag kl. 19 (18) till måndag kl. 19 (18), med undantag för fiske i insjöar av andra fiskarter än lax och havsröding när fisket sker mer än 200 meter från älvens utlopp eller inlopp.

14 §

Spöfiskesäsong för fiske efter andra fiskarter än lax och havsröding

För personer som är fast bosatta i älvdalarna vid Tana älv och som har ett allmänt fisketillstånd för lokala fiskare eller spöfisketillstånd för lokala fiskare som avses i 7 § 1 mom. 1 och 2 punkten, är fiske med spö och konstgjort bete (spöfiske) tillåtet från den 1 juni till den 20 augusti.

Fiske med tillstånd för fiske av andra arter som avses i 7 § 1 mom. 5 punkten är tillåtet från den 10 juni till 10 augusti.

Dessutom är spöfiske som avses i 1 och 2 mom. tillåtet inom särskilt angivna områden (bilaga 2) till den 20 augusti.

15 §

Nätfisketiden för fiske efter andra arter än lax och havsröding

Fiske med nät efter andra fiskarter än lax eller havsröding är tillåtet från islossningen fram till den 20 juni. Från den 1 augusti till och med den 20 augusti är det tillåtet att fiska med nät från Pulmanki till nedre delen av Alaköngäs samt från Levajokis mynning till Kaarasjokis och Enare älvs sammanflöde.

I Enare älv och Kietsimäjoki är fiske tillåtet från islossningen fram till den 20 augusti.

16 §

Fisketid för drivgarn

Fiske med drivgarn är tillåtet från den 1 till 15 juni, från måndag kl. 19 (18) till onsdag kl. 19 (18).

17 §

Fisketid för stående nät

Fiske med stående nät är tillåtet från den 1 juni till 31 juli.

Under fiskesäsongen mellan den 1 juni och 15 juli samt mellan den 1 och 12 augusti är fiske med stående nät tillåtet från måndag kl. 19 (18) till onsdag kl. 19 (18).

Under fiskesäsongen mellan den 16 och 31 juli är fiske med stående nät tillåtet från måndag kl. 19 (18) till torsdag kl. 19 (18).

18 §

Fisketid för pata

Fiske med pata är tillåtet från den 1 juni till 31 juli. Från den 1 till 15 juni är fiske tillåtet från måndag kl. 19 (18) till onsdag kl. 19 (18). Från den 16 juni till 31 juli är fiske tillåtet från måndag kl. 19 (18) till torsdag kl. 19 (18).

När fiske inte är tillåtet ska nätgarnen i tvärpata (doaris), ledarm (čuollu) och hjälpledarm (vuojahat) vara upplyfta ovanför vattenytan eller på land. Alla andra knutna delar av fångstredskap, inklusive kroknät (joddu) och mjärddar (meardi) i patan, ska förvaras på land.

19 §

Förbjudna områden för spöfiske

Spöfiske är förbjudet

1) innanför patornas ledarmar och på ett område som ligger närmare än 50 meter nedanför patan eller närmare än 10 meter från dess sida,

2) närmare än 10 meter från stående nät,

3) från bro,

4) från båt och från strand vid älvmynningar i ett område som sträcker sig från biälvens närmaste stränder 50 meter uppströms och 100 meter nedströms ända fram till djupfåran, förutom vid följande biälvar i vilka fiske är förbjudet i följande områden:

Karášjohka/Kaarasjoki (NOR) (Enare älvs och Kaarasjokis/Karášjohkas sammanflöde); i båda älvarna ett område som sträcker sig från vardera älvmynningen 50 meter uppströms och 200 meter nedströms Tana älv och över älvfåran.

Anárjohka (NOR) från punkten där Skiehččanjohka/Kietsimäjoki slutar i Anárjohka/Enare älv; ett område som sträcker sig 50 meter uppströms och 100 meter nedströms från biälvens närmaste stränder över älvfåran.

5) över älvfåran i följande områden:

Alaköngäs–Bildám

Borsejohka–Levajokis mynning (Leavvajohtjálbmi)

Parternas behöriga myndigheter fastställer noggrannare gränser för de områden som nämns i 5 punkten.

Utöver de ovannämnda områdena kan den behöriga myndigheten i båda staterna inrätta ett extra förbudsområde i området mellan Galbajoki och Vetsijoki (Veahččajohtjálbmi) från stranden i staten i fråga till djupfåran.

20 §

Förbjudna områden för fiske med nät

Vid en laxförande biälv får det inte i djupfåran i huvudälven på den sida biälven rinner ut sättas ut stående nät, drivgarn eller pator nedanför biälven närmare än 200 meter från biälvens och huvudälvens sammanflöde.

Not får inte användas närmare än 200 meter från älvens utlopp, inlopp, fors eller strömdrag.

21 §

Antalsbegränsning för fångstredskap av garn

Vid fiske av lax och havsröding med drivgarn, stående nät eller pata får man endast använda ett redskap åt gången per innehavare av fiskerätt i Norge och per fastighet med rätt till sådant fiske i Finland.

22 §

Fiske från båt

Det är förbjudet att fiska, inklusive att lägga ut redskap från båt med motorn igång och från båt som är förankrad i ström.

23 §

Olagligt förfarande

All verksamhet som inte har något annat syfte än att skrämma fisken eller hindra fiskens fria gång är förbjuden.

6 kap.

Tekniska bestämmelser om fiskeredskap

24 §

Utmärkning av fångstredskap

Stående nät och pator som har satts ut för fångst ska märkas ut så att de lätt kan observeras av dem som färdas på vattnet. Fångstredskapen ska förses med ett flöte som når minst 15 centimeter ovanför vattenytan eller med en flagga vars kortaste sida är minst 15 centimeter och som är fäst vid en flaggstång som har en höjd av minst 40 centimeter ovanför vattenytan.

Redskapen ska förses med namnet på och kontaktuppgifter till fiskaren samt namnet på den fastighet som fiskerätten hänför sig till. På stående nät fästs märket på ett lätt synligt flöte i ändan av redskapet. På en pata fästs märket på en skylt eller ett flöte på tvärpatans (doaris) yttersta stolpe eller bock.

25 §

Knutavstånd och garnkvalitet

Vid fångst av lax och havsröding är det minsta tillåtna knutavståndet i stående nät, drivgarn och kroknät i pator 58 millimeter mätt från en knuts mittpunkt till följande knuts mittpunkt när fångstredskapet är vått.

I nät som avses i 1 mom. får endast användas garn tillverkat av hampa, bomull, nylonbindgarn eller spunnet nylon (nylon, perlon, terylen). Genomskinligt material, såsom entrådigt nylongarn, får inte användas. Om spunnet nylon används ska de enskilda filamenten vara 8 denier eller tunnare.

Det är förbjudet att använda metalltråd, metallvajer eller liknande material i fångstredskap.

26 §

Pata

En pata ska ha en tvärpata (doaris), en behövlig ledarm (čuollu) och en hjälpledarm (vuojahat) av en sådan konstruktion att dessa delar av fångstredskapet inte fångar fisk. Avståndet mellan träbockar och stolpar i tvärpata och hjälpledarm får vara högst 3 meter.

I en tvärpata, ledarm och hjälpledarm får dessutom användas endast ris, nätduk eller grindar av ris eller nätduk. Om nätduk används i ledarmen, ska knutavståndet i nätet vara antingen högst 40 millimeter eller minst 150 millimeter. Det är förbjudet att använda nät av ett genomskinligt material, såsom entrådigt nylongarn. Om nätgarn används i konstruktioner som leder fisken in i fiskeredskapet, ska knutavståndet vara minst 58 millimeter, och som material får användas endast garn tillverkat av spunnet nylon (där de enskilda filamenten ska vara 8 denier eller tunnare) som ska vara minst 1,1 millimeter tjockt (210/8x3, norskt garn nr 8).

Den del av patan i vilken fisk fångas ska vara kroknät (joddu) eller mjärde (meardi). I samma pata får högst tre kroknät och/eller mjärddar användas. Kroknätet ska sättas som en skarp kil, vilken får vara högst 25 meter lång. Kroknätets längd mäts längs den längsta sidan.

I anslutning till kroknätet får användas en högst 15 meter lång hjälpledarm och en ledarm enligt figur 1. Hjälpledarmen och ledarmen har som uppgift att styra laxen in i det fångande kroknätet.

Kroknät nr 1 ska vara fäst vid den yttersta kilstolpen enligt figur 1.

Kroknät nr 2 och 3 ska vara fästa vid

- A) ändan av kroknätet (figur 2, kroknät nr 3)
- B) hjälpledarmen (figur 2, kroknät nr 2)
- C) ledarmen (figur 1, kroknät nr 2), eller
- D) tvärpatan (figur 1, kroknät nr 3).

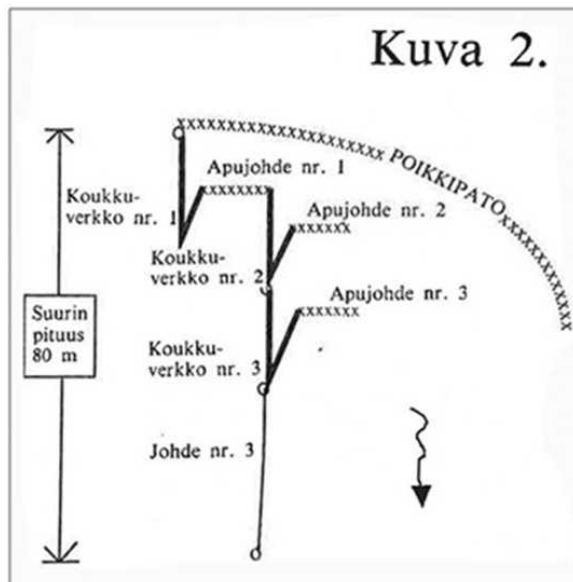
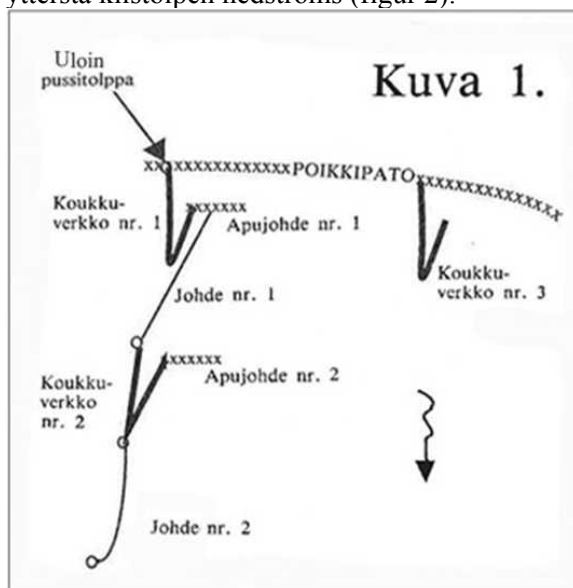
Ledarmen ska vara fäst nedanför varje kroknät/mjärde vid

A) kroknätet (figur 1, ledarm nr 2), eller

B) hjälpledarmen (figur 1, ledarm nr 1).

Om flera parallella kroknät är fästade vid tvärpatan, får ledarm användas endast vid det yttersta kroknätet (figur 1, kroknät nr 1 och 3).

Den sammanlagda längden av kroknät och ledarm får vara högst 80 meter mätt från den yttersta kilstolpen nedströms (figur 2).

27 §

Stående nät för fiske av lax och havsröding

Stående nät avsett för fångst av lax eller havsröding är ett enkelt rakt nät med flöte i vardera ändan. Nätet får inte fästas med stolpar eller andra fästanordningar vid andra ställen av nätet än dess ändar. Fästanordningen får endast bestå av ett sänke eller en enskild stång. Stående nät får inte sättas ut i form av en krok.

Stående nät avsett för fångst av lax eller havsröding får vara högst 30 meter långt. Två eller flera nät får inte kopplas samman, om deras sammanlagda längd skulle överstiga 30 meter.

Vid fiske med stående nät får konstgjort strömskydd eller ledarm inte användas.

28 §

Drivgarn

Drivgarn är ett enkelt rakt nät utan kil. Ett drivgarn får vara högst 45 meter långt. Vid drivgarnsfiske ska avståndet mellan två drivgarn vara minst 200 meter.

Drivning får i ett sammanhang ske på en sträcka av högst 500 meter. Vid drivgarnsfiske får endast en båt användas.

29 §

Nätredskap för fiske av andra fiskarter

Stående nät för fiske efter andra fiskarter än lax och havsröding får vara högst 3 meter djupa bottenät som består av enkel nätduk utan påse (grimm) tillverkad av entrådlig nylon (monofil) med en maximal tjocklek på 0,20 millimeter. Nätets djup får inte överstiga vattendjupet på fiskeplatsens djupaste punkt.

Vid fiske med stående nät får konstgjort strömskydd eller ledarm inte användas.

Knutavståndet i stående nät och not ska vara minst 29 millimeter och högst 40 millimeter mätt från en knuts mittpunkt till följande knuts mittpunkt när fångstredskapet är vått. I en not får användas endast garn tillverkat av hampa, bomull, nylonbindgarn eller spunnet nylon.

30 §

Djupfåra och avstånd mellan fångstredskap

Ingen del av en pata eller ett stående nät får sättas ut över djupfårans mittlinje, varken i huvudloppet eller i ett bilopp. Den yttersta delen av ett fångstredskap får inte på någon punkt sträcka sig närmare den motsatta stranden än 10 meter. Med motsatt strand avses också öar, holmar och klippor som har egna lopp mellan sig.

En pata får inte till någon del ligga närmare än 120 meter från en annan pata.

Stående nät och en pata eller två stående nät får inte till någon del ligga närmare än 60 meter från varandra.

31 §

Upptagning av fångstredskap

Fångstredskap ska tas upp på land genast efter att fiskesäsongen för redskapet är avslutad. Utrustning som används för att märka och sätta ut redskap ska tas upp på land inom två veckor från det att fiskesäsongen har avslutats.

7 kap.

Bestämmelser om fångsten

32 §

Minimimått och återutsättning av fisk

Lax, havsöring och havsröding som är mindre än 30 centimeter ska släppas tillbaka i vattnet. Fiskens längd mäts från spetsen av överkäken till stjärtfenans yttersta spets.

Det är förbjudet att fånga fisk som övervintrat.

Fisk ska alltid släppas tillbaka i vattnet om den

- 1) fångats utanför tillåten fisketid,
- 2) fångats med förbjudet fiskeredskap eller förbjuden fiskemetod,
- 3) övervintrat,
- 4) inte uppfyller fångstmåttet, eller
- 5) fångats efter att den tillåtna fångstmängden har överskridits.

Fisk som släpps tillbaka i vattnet ska hanteras så varsamt som möjligt.

33 §

Fångstanmälan till registret

Fiskare är skyldiga att föra fiskedagbok (elektronisk eller på papper) och att till det elektroniska fångstregistret för Tana älvs vattendrag rapportera följande upplysningar om varje fångad lax, havsöring, havsröding, puckellax och regnbåge:

- 1) område inom vilken fisket har skett,
- 2) datum för fisket,
- 3) kön, längd och vikt,
- 4) antal fiskar som återutsatts,
- 5) fiskeredskap (spö/konstgjort bete, drivgarn, stående nät, pata).

Vid återutsättning behöver inte fiskens kön, längd och vikt rapporteras.

När det gäller puckellaxar som fångats i samband med riktad fångst av puckellax som avses i 35 § ska antalet puckellaxar och övriga upplysningar som avses i 1 mom., förutom punkt 3, anmälas. Parternas behöriga myndigheter kan meddela närmare föreskrifter om anmälan om puckellaxfångst.

Den som har fiskat utan att få någon fångst ska rapportera upplysningarna i 1, 2 och 5 punkten.

Innehavare av allmänt fisketillstånd för lokala fiskare och spöfisketillstånd för lokala fiskare ska lämna in fångstanmälan före den 1 september. Ovannämnda innehavare av fisketillstånd ska dessutom lämna in en elektronisk fångstrappport eller en fiskeloggbok i pappersform senast måndagen i vecka 27 i fråga om fiske som skett före vecka 27.

Fiskare ska rapportera alla sina fångster av lax, havsöring och havsröding innan de kan köpa ett nytt fisketillstånd.

När fisket regleras med fångstkvoter kan parternas behöriga myndigheter årligen bestämma att fångstanmälan ska göras utan obefogat dröjsmål efter att fisken fångats.

Fångst av andra fiskarter kan rapporteras tillsammans med fångsten av lax, havsöring och havsröding eller efter att fiskesäsongen avslutats. Rapporteringen för dessa arter ska omfatta totalvikten för varje art.

Innehavaren av ett tillstånd som är förenat med ett eller flera fisketillstånd för barn ska rapportera barnens fångst.

8 kap.

Skydd mot biologisk påverkan

34 §

Främmande arter

Puckellax, regnbåge och eventuella andra främmande arter som fångas ska avlivas omedelbart.

35 §

Riktad fångst av puckellax

En behörig myndighet kan bevilja lokala organisationer tillstånd till riktat fiske av puckellax för att avlägsna den. Fisket ska genomföras under ledning av en innehavare av fiskerätt. Tillståndet beviljas av myndigheten i det land där fisket utövas.

Parternas behöriga myndigheter kan fastställa särskilda områden i vilka fångstredskap som avses i 10 § 1 mom. 2 och 4 punkten är tillåtna vid riktad fångst av puckellax. Den andra partens behöriga myndigheter ska informeras om sådant fiske och närmare bestämmelser om fisket för att avlägsna puckellax ska utfärdas. Behovet av riktad fångst för att avlägsna puckellax bedöms årligen i samband med den utvärdering som avses i artikel 7.2 i avtalet om fisket i Tana älvs vattendrag.

Om det bedöms att fisket för att avlägsna puckellax hindrar laxen från att stiga helt eller begränsar stigningen i betydande grad, ska den behöriga myndigheten hos den part som genomför åtgärden så långt det är möjligt involvera den andra parten och samarbeta med denna i varje skede av projektet.

36 §

Användning av betesfisk och rensning av fisk

Det är förbjudet att ta med betesfisk från andra vattendragsområden till Tana älvs vattendrag.

Det är förbjudet att använda betesfisk vid spöfiske i avrinningsområdet för Tana älvs vattendrag.

Inom vattendragets avrinningsområde är det i den omedelbara närheten av naturliga vatten inte tillåtet att rensa fisk från andra vattendrag.

37 §

Torkning och desinficering av fiskeredskap och båtar

Fiskeredskap och annan utrustning samt båtar och andra transportmedel som har använts i andra vattendrag ska vara torra innan de får användas i avrinningsområdet. Syftet med detta är att undvika att bland annat *Gyrodactylus salaris* och vattenpest (*Elodea canadensis* och *Elodea nuttallii*) sprids till vattendraget. Alla fiskeredskap och transportmedel ska också desinficeras när det är möjligt.

Parternas behöriga myndigheter kan meddela kompletterande föreskrifter om desinficering av fiskeredskap och båtar.

9 kap.

Övriga bestämmelser

38 §

Båtregister

Bestämmelser om registreringen av båtar i Tana älvs vattendrag finns i den nationella lagstiftningen. Innan bestämmelser utfärdas ska den andra partens behöriga myndighet höras.

Fiske från båt är tillåtet endast med en fiskebåt som är registrerad i båtregistret för Tana älv och som har nationalitetsbeteckning och nummer.

Lokala personer som enligt 3 § har rätt att fiska med nät får registrera högst tre båtar. Lokala personer som enligt 3 § har rätt att fiska med nät och som bedriver turistnäring får registrera högst 15 båtar. Andra lokala fiskare samt sådana innehavare av fiskerätt som avses i 3 § 1 mom. 2 punkten får registrera högst en båt.

39 §

Närmare fastställande av områdesavgränsningar och fiskeplatser

Parternas behöriga myndigheter fastställer tillsammans älvfårens bredd enligt medelvattenståndet under sommaren i huvudfåran och bifåror samt djupfårens sträckning i bifåror. Djupfåran på gränsälvsträckningen framgår av den senaste rågången mellan Norge och Finland.

Den behöriga myndigheten i staten i fråga kan fastställa

- 1) gränsen mellan älv och insjö,
- 2) gränsen mellan huvudfåra och bifåra,
- 3) en ny plats för en pata, om platsen för patan blir oändamålsenlig på grund av förändringar i älvbotten eller andra orsaker,
- 4) tillåtna notfiskeplatser för fiske av andra fiskarter i insjöar i Enare älv.

40 §

Undantag från enstaka åtgärder

Parternas behöriga myndigheter kan i enskilda fall bevilja en organisation dispens från bestämmelserna i fiskestadgan om fiskar fångas för vetenskaplig forskning, praktiska prov eller utvecklingsåtgärder som gäller fiskbestånden. Dispensen ska vara motiverad med tanke på främjandet av skydd eller hållbart nyttjande av fiskbestånden samt vara förenlig med det i artikel 1 angivna syftet med avtalet. Dispensen beviljas av myndigheten i det land där verksamheten utövas.

Dessutom kan parternas behöriga myndigheter i enskilda fall bevilja en organisation dispens från bestämmelserna i fiskestadgan för undervisningsfiske eller kulturevenemang. Dispensen ska vara motiverad med tanke på att överföra lokalkännedom och traditioner i anslutning till fisket samt vara förenlig med det i artikel 1 angivna syftet med avtalet. Dispensen beviljas av myndigheten i det land där verksamheten utövas. Minst en innehavare av fiskerätt enligt 3 § 1 mom. 1 punkten eller 2 mom. 1 punkten ska delta i fisket.

Innan dispensen beviljas ska innehavarna av fiskerätt och den andra partens behöriga myndigheter informeras. Den andra partens behöriga myndighet ska informeras om beviljade dispenser.

Omfattningen av dispensen ska anpassas enligt laxbeståndens tillstånd.

10 kap.

Slutbestämmelser

41 §

Giltighet

Med beaktande av artikel 5.2 i avtalet om fisket i Tana älvs vattendrag är denna fiskestadga i kraft sju år från och med att fiskestadgan träder i kraft. Fiskestadgan fortsätter därefter att gälla alltid sju år i sänder, om ingendera av parterna minst två år innan fiskestadgan slutar att gälla har föreslagit en ändring av den.

42 §

Ikraftträdande

Denna fiskestadga träder i kraft den första dagen i följande månad efter det att parterna har meddelat varandra på diplomatisk väg att de krav som i enlighet med statsförfattningen ställs för att stadgan ska kunna träda i kraft har uppfyllts.

När denna fiskestadga träder i kraft upphävs den fiskestadga som tillhör avtalet mellan Republiken Finland och Konungariket Norge om fisket i Tana älvs vattendrag av den 30 september 2016.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna fiskestadga.

Som skedde i Oslo den 22 december 2023 i två exemplar på finska och norska. Båda texterna är lika giltiga.

För Republiken Finlands regering:

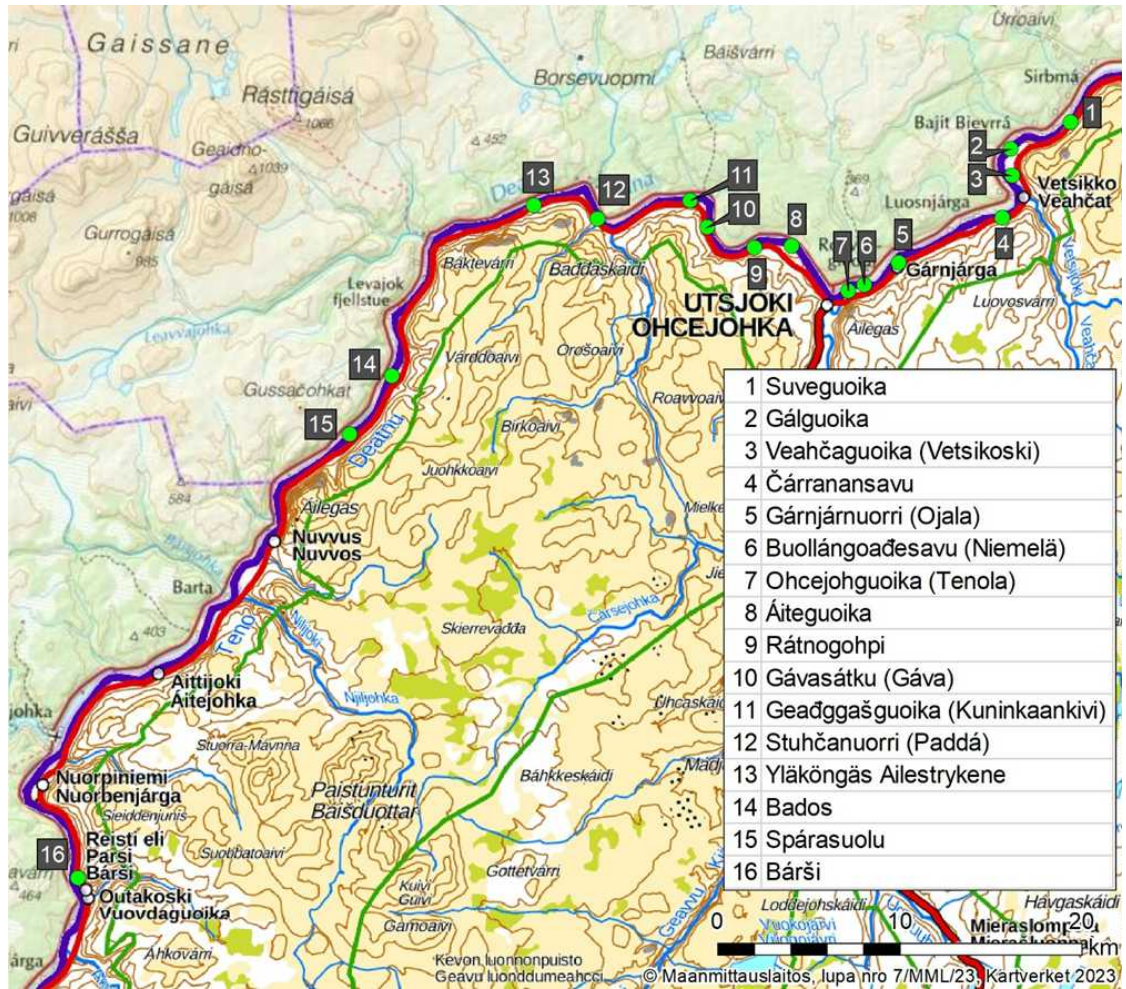
För Konungariket Norges regering:

Tabell 1. Procentuella andelar av de ulike bestånden i samband med fiske etter blandbestand med alle fangstredskap i hela Tana älv. Siffrorna visar andelen lax från varje bestånd varje vecka under hela säsongen. Siffrorna är genomsnitt från alla de fem projektåren i projektet Genmix. (2006–2008, 2011–2012). Tabellen är hämtad från Genmix-projektets rapport.¹

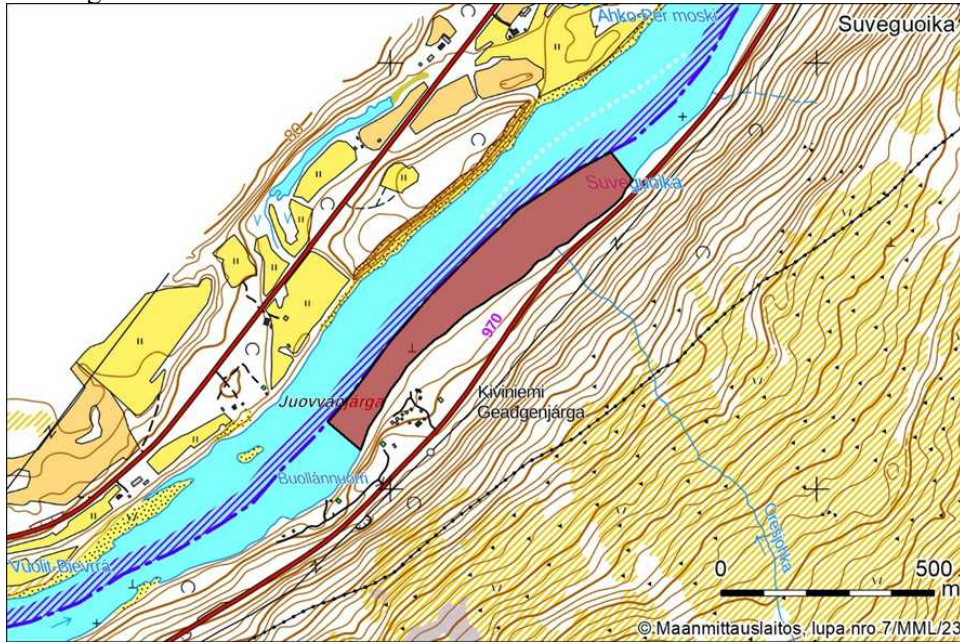
Vecka	21–23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
Tana älvs huvudfåra	9 %	14 %	15 %	20 %	23 %	35 %	42 %	46 %	55 %	53 %	60 %	48 %	53 %
Máskejohka	1 %	0,4 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	0,2 %	3 %	0,4 %
Buolbmátjohka/Pulmankijoki	2 %	2 %	1 %	1 %	0,3 %	0,1 %	0 %	0,1 %	0,1 %	0 %	0 %	0 %	0,4 %
Lákšjohka	5 %	3 %	2 %	1 %	1 %	0,3 %	0,2 %	0,1 %	0 %	0,2 %	0 %	0 %	0 %
Veahčajohka/Vetsijoki	7 %	6 %	6 %	4 %	3 %	3 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	0,5 %
Ohcejohka/Utsjoki (+biälvar)	7 %	11 %	11 %	6 %	5 %	4 %	3 %	3 %	1 %	2 %	1 %	0,3 %	0,4 %
Goahppelašjohka/ Kuoppilasjoki	2 %	5 %	3 %	4 %	2 %	2 %	1 %	1 %	1 %	0 %	1 %	0 %	0,2 %
Leavvajohka	2 %	4 %	3 %	3 %	3 %	2 %	1 %	1 %	1 %	0,1 %	1 %	0 %	0 %
Váljohka	10 %	7 %	5 %	4 %	2 %	2 %	1 %	1 %	1 %	0,3 %	0,4 %	1 %	0,2 %
Små biälvar i övre loppet (Áhkojohka/Akujoki, Báišjohka och Njiljohka/Nilijoki)	4 %	6 %	8 %	9 %	6 %	5 %	5 %	5 %	3 %	4 %	3 %	6 %	3 %
Kárášjohka	24 %	14 %	12 %	13 %	14 %	10 %	8 %	8 %	6 %	3 %	3 %	2 %	1 %
Iešjohka	19 %	11 %	12 %	11 %	12 %	11 %	10 %	8 %	6 %	7 %	4 %	4 %	4 %
Anárjohka/Enare älv (+biälvar)	10 %	16 %	20 %	24 %	27 %	25 %	27 %	25 %	23 %	28 %	26 %	34 %	37 %

¹ Falkegård, M., Erkinaro, J., Vähä, J.-P. & Kuusela, J. 2023. Genetisk bestandsidentifisering av skjellprøver fra fiske etter blandete laksebestander i Tana i 2006-2008 og 2011-2012 (Genmix). NINA Rapport 2309. Norsk institutt for naturforskning

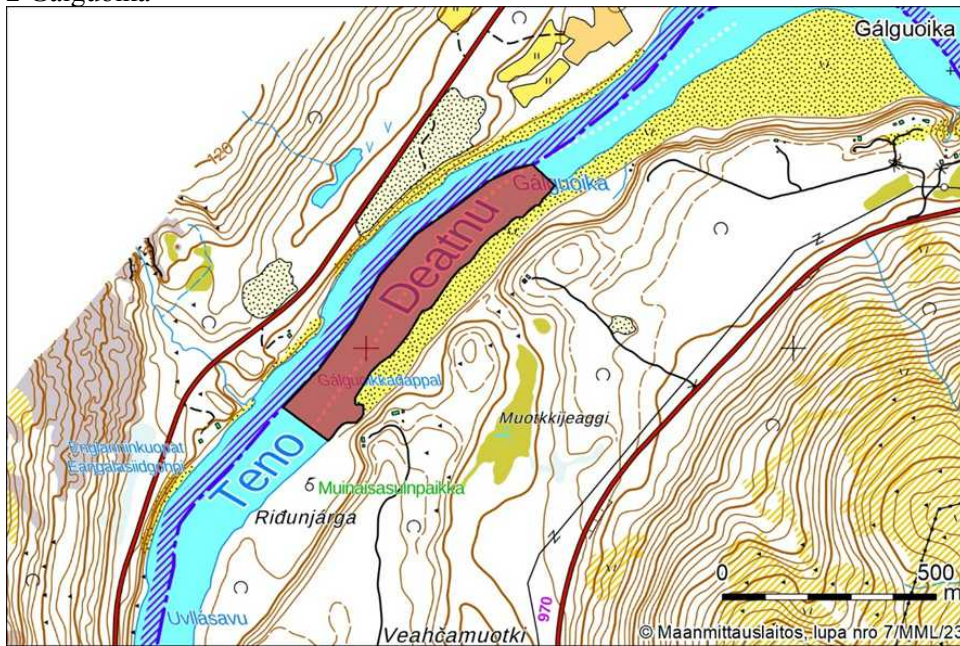
Bilaga 2 Fiskeplatser för havsöring

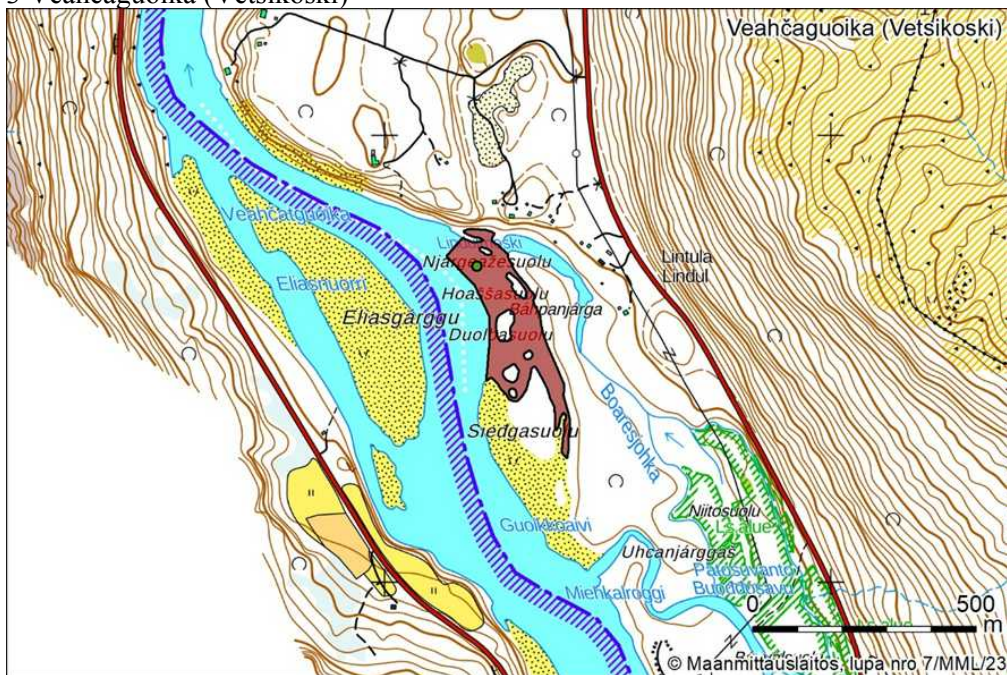
1 Suveguoika

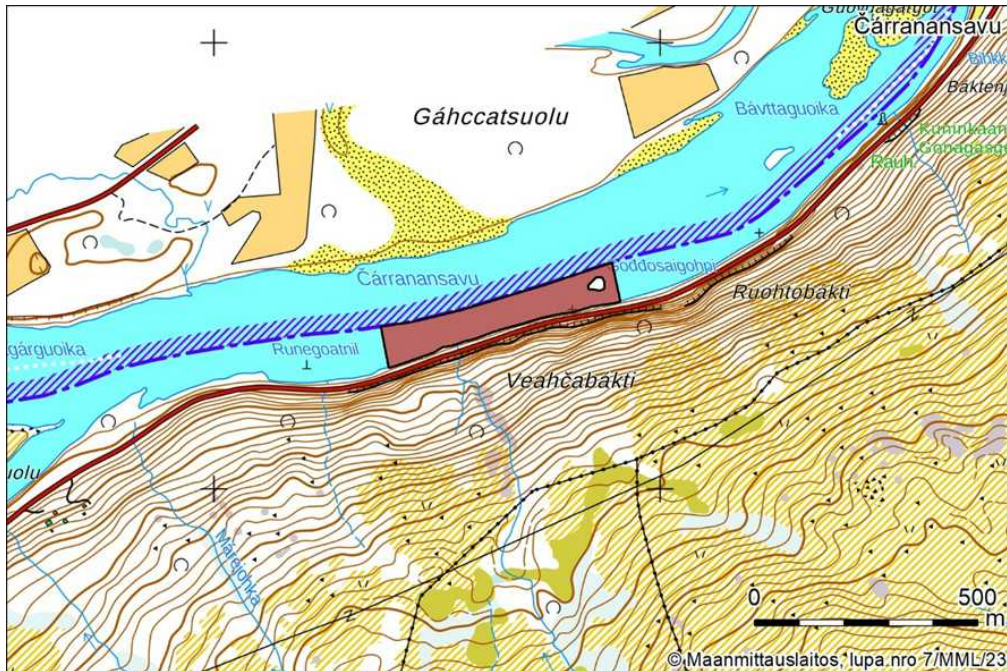
2 Gálguoika

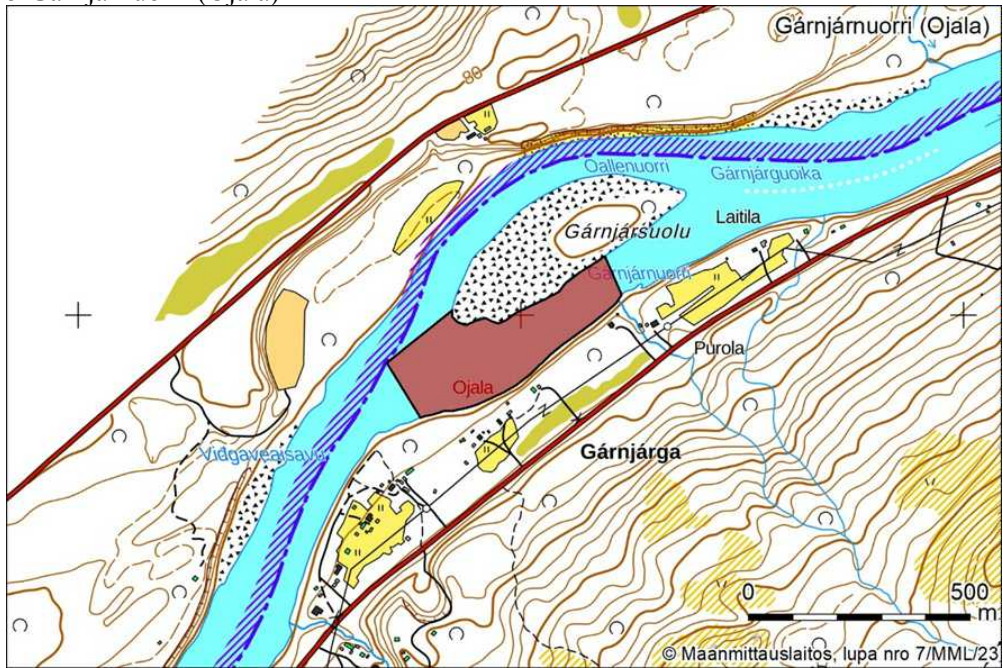
3 Veahčaguoika (Vetsikoski)

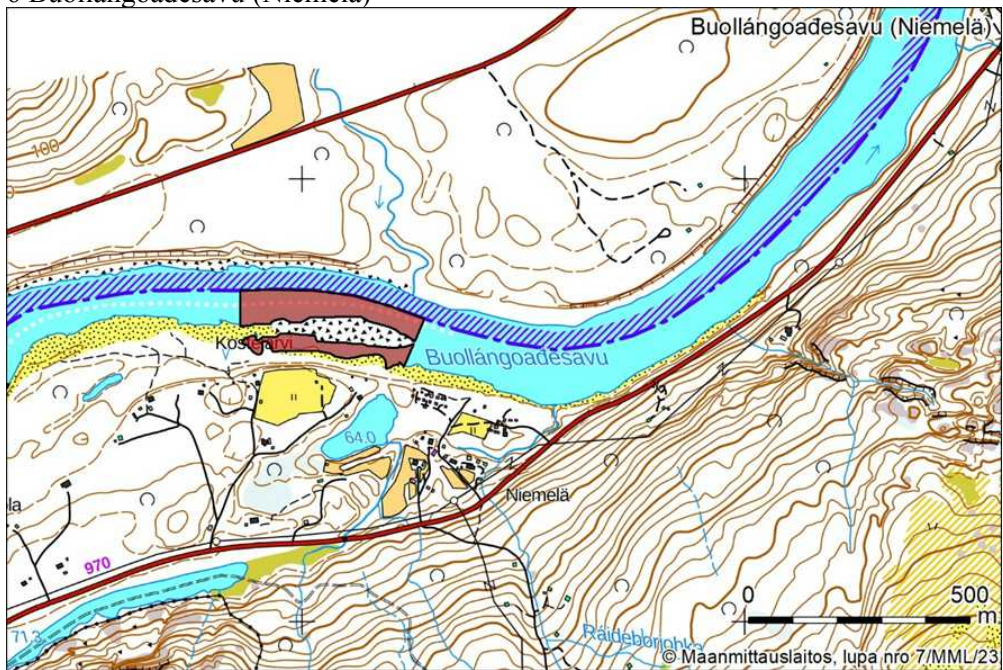
4 Čárranansavu

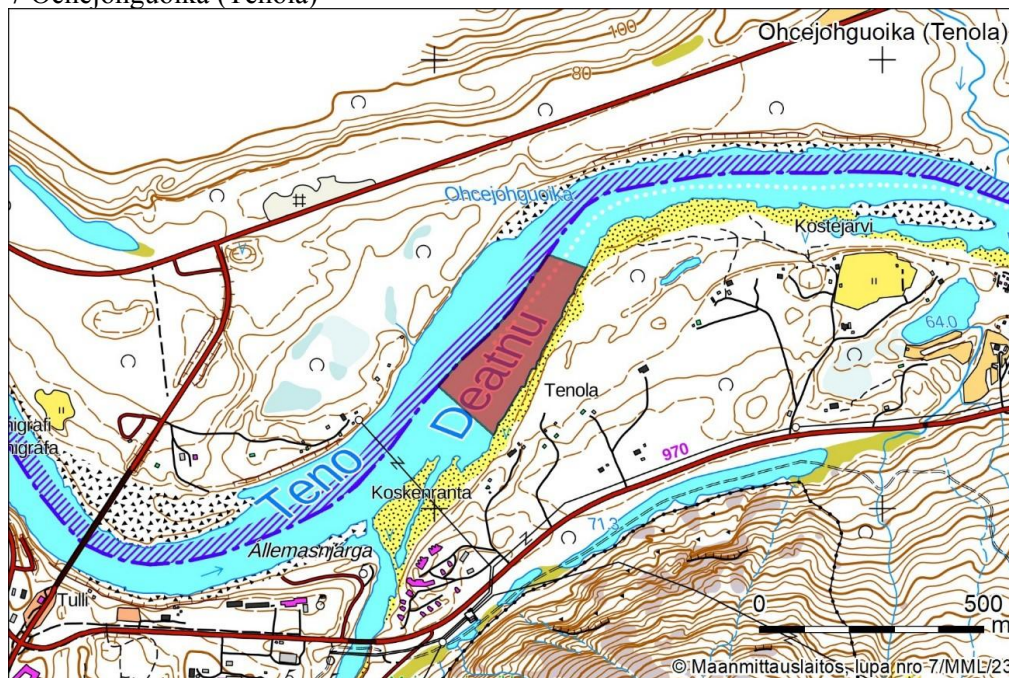
5 Gárnjárnmuorri (Ojala)

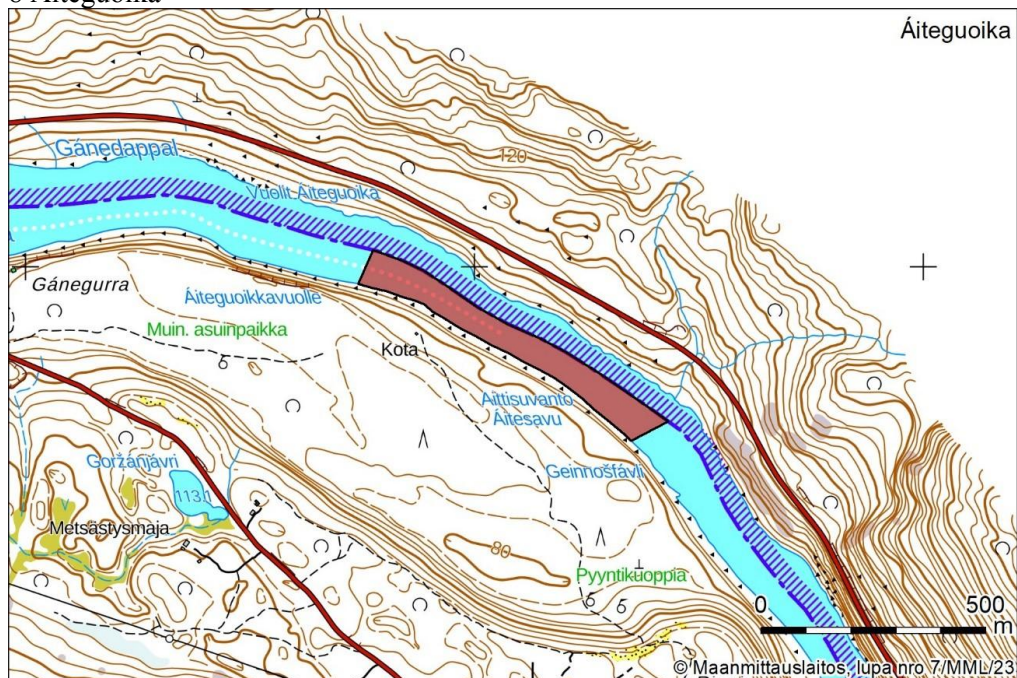
6 Buollángoadesavu (Niemelä)

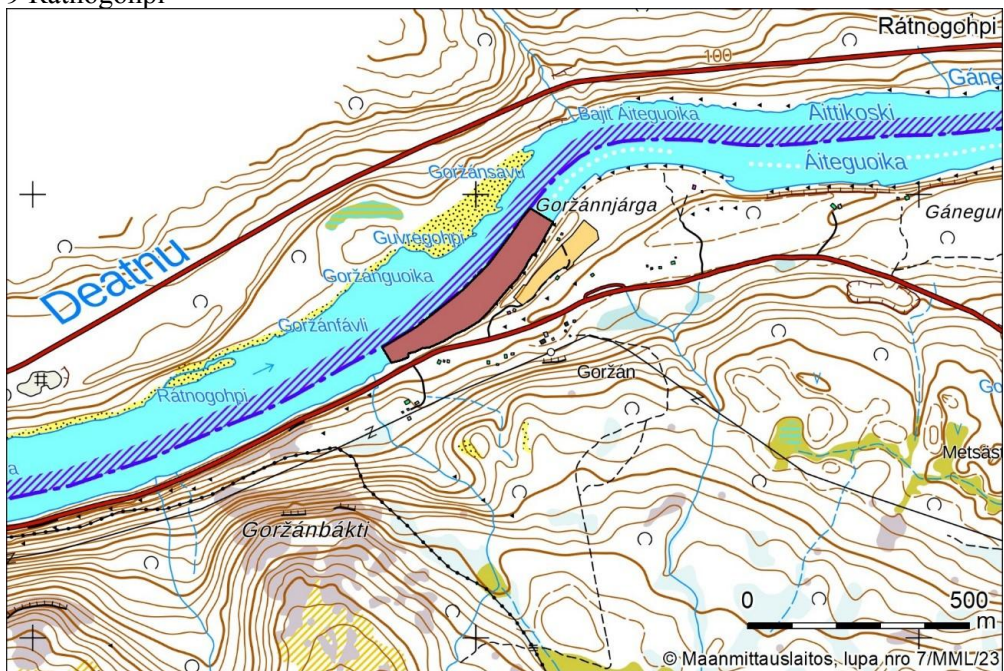
7 Ochejohguoika (Tenola)

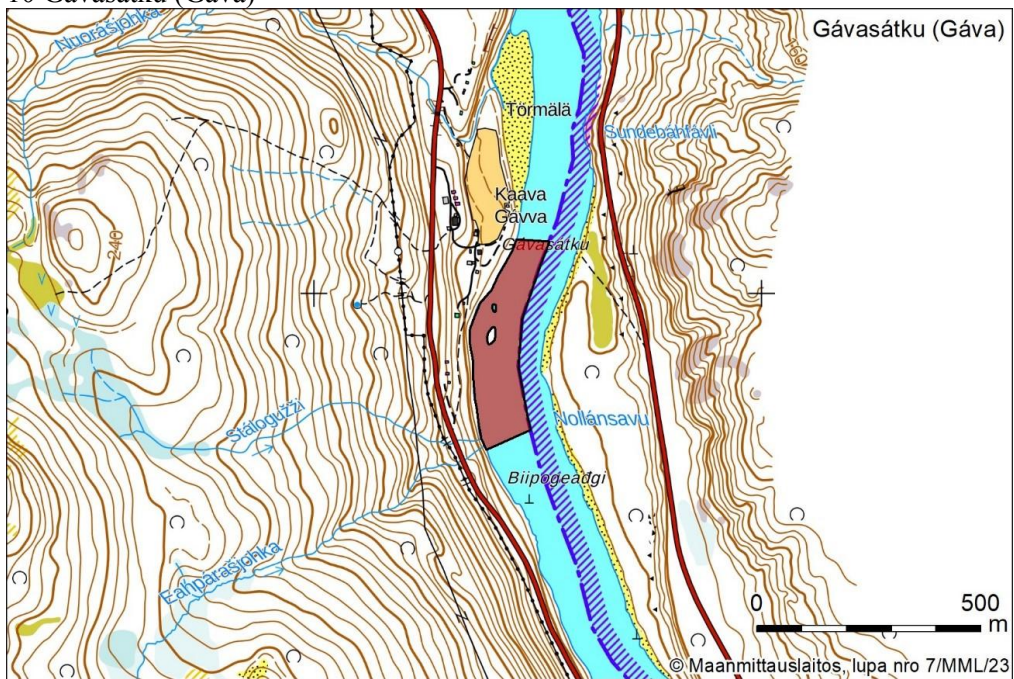
8 Áiteguoika

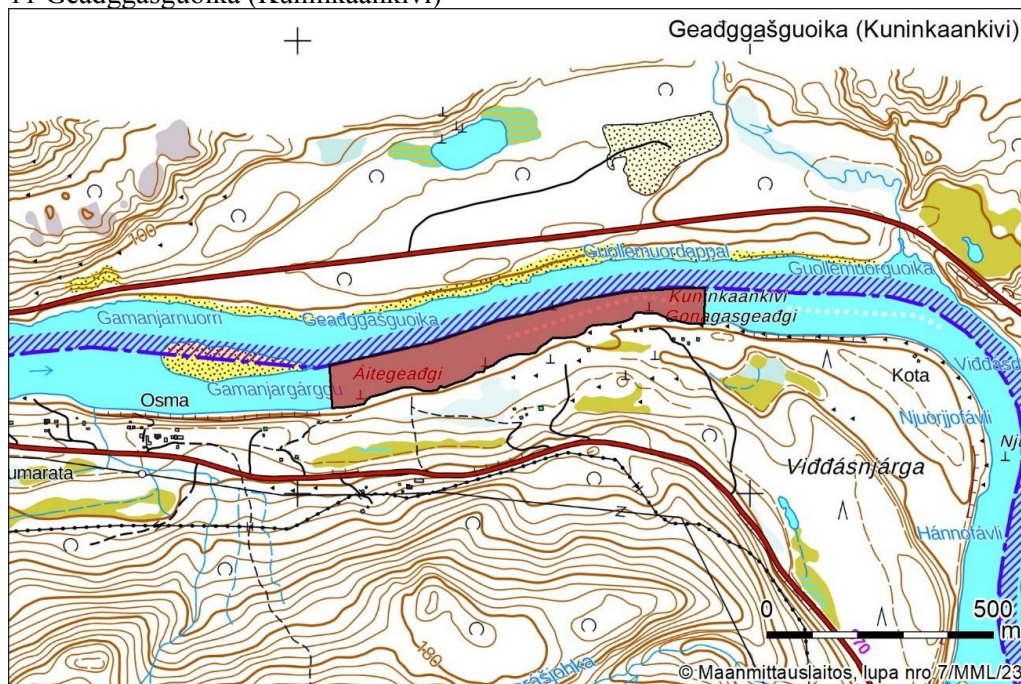
9 Rátnogohpi

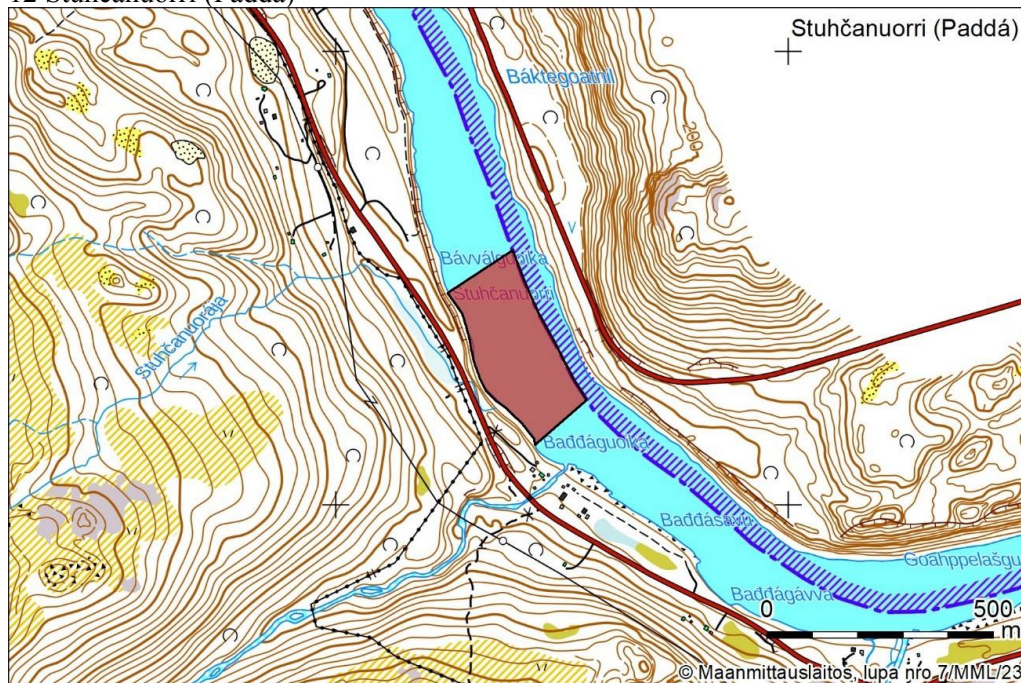
10 Gávasátku (Gáva)

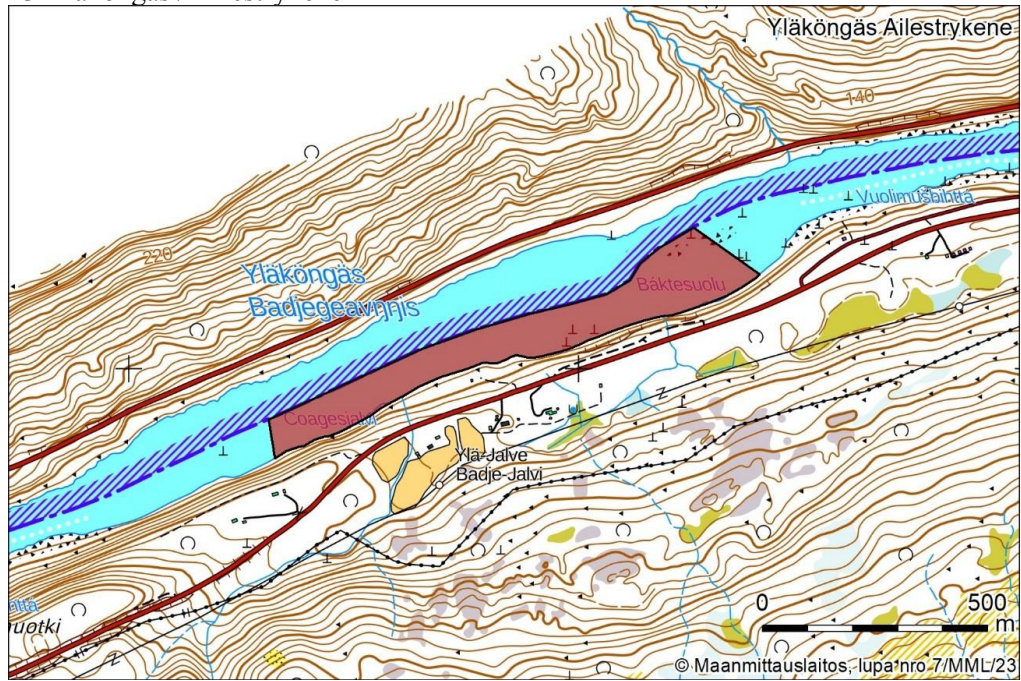
11 Geađggašguoika (Kuninkaankivi)

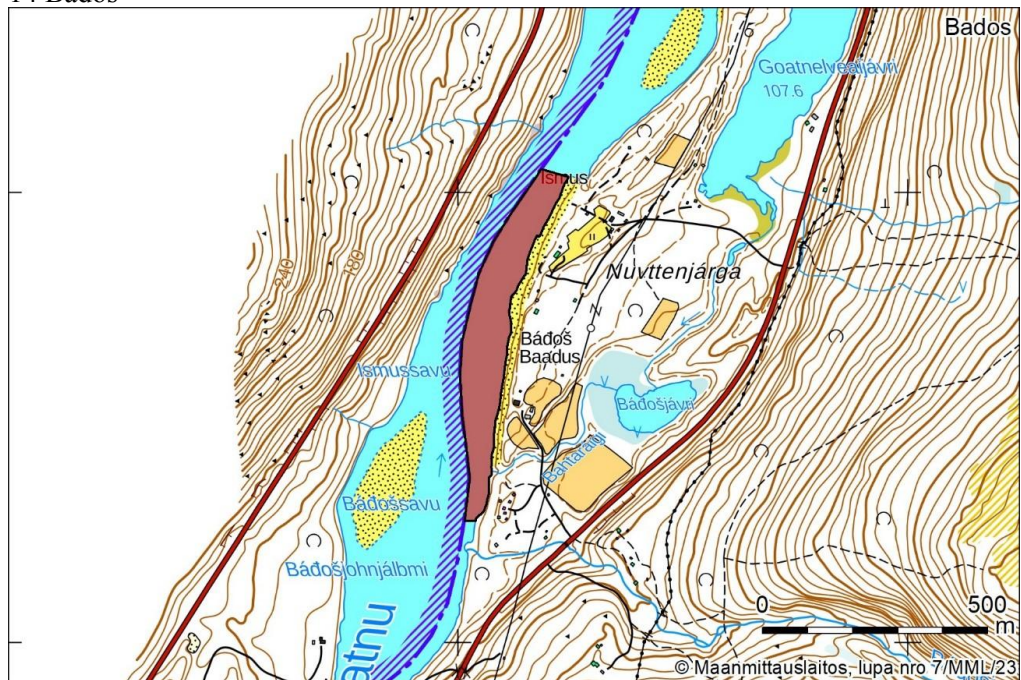
12 Stuhčanuorri (Paddá)

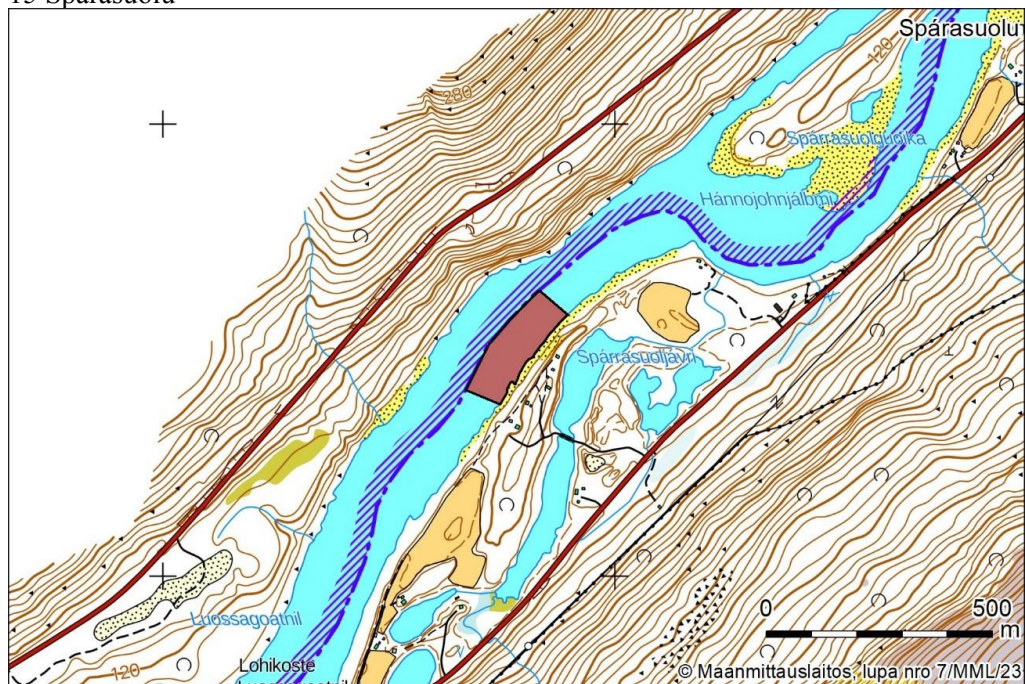
13 Yläkögäs / Ailestrykene

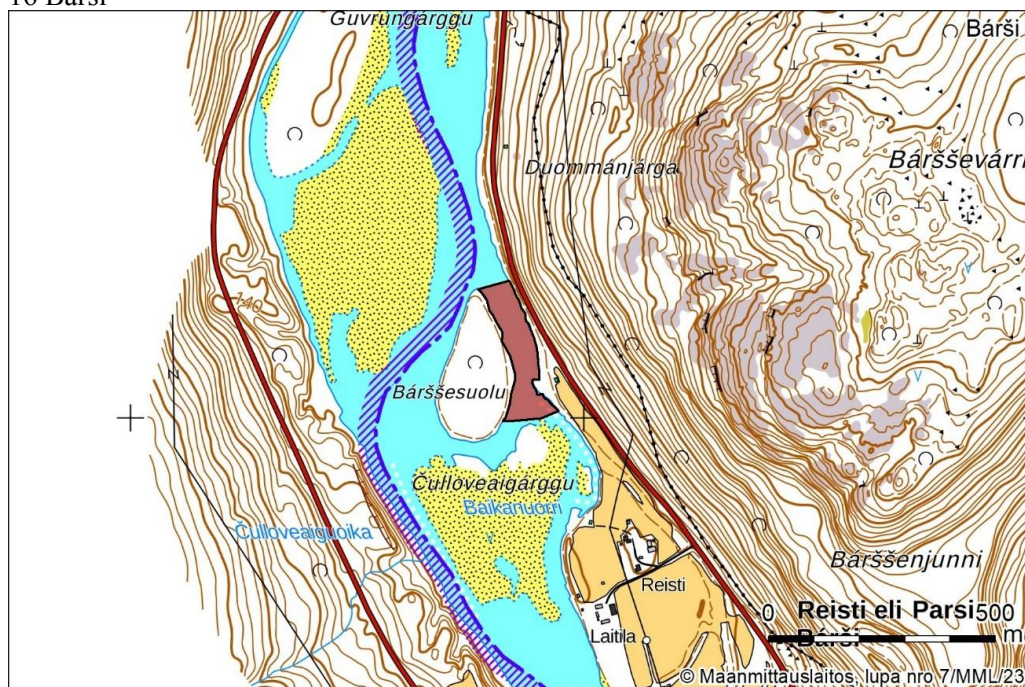
14 Bados

15 Spárasuolu

16 Bárši

FISKEREGLER FOR TANAVASSDRAGET

Republikken Finlands regjering og Kongeriket Norges regjering, som ønsker å erstatte fiskereglene tilhørende Avtale mellom Finland og Norge om fisket i Tanavassdraget av 30. september 2016 med nye fiskeregler,

har blitt enige om følgende:

Kapittel 1

Generelle bestemmelser

§ 1

Formålet med fiskereglene

Formålet med disse fiskereglene er å fremme økologisk, økonomisk og sosialt bærekraftig bruk og forvaltning av fiskebestandene i Tanaelva i samsvar med målsettingene i avtalen mellom Finland og Norge om fisket i Tanavassdraget, og å fremme samenes urbefolkningsrettigheter og lokale kulturtradisjoner.

§ 2

Virkeområde

Fiskereglene er en integrert del av avtalen mellom Finland og Norge om fisket i Tanavassdraget.

Bestemmelsene i fiskereglene gjelder på grenseelvestrekningen jf. avtalens artikkel 2 punkt 1. Kapittel 8 om beskyttelse mot biologisk påvirkning gjelder i hele nedbørfeltet til Tanavassdraget.

§ 3

Grupper av fiskere på grenseelvestrekningen

I Finland deles personer som er berettiget til å kjøpe fiskekort i følgende grupper:

- 1) fiskerettshaver etter lov om fiske (379/2015) § 4, første ledd, punkt 10, som er fast bosatt i Tanavassdragets elvedaler;
- 2) fiskerettshaver etter lov om fiske § 4, første ledd, punkt 10, som ikke er fast bosatt i Tanavassdragets elvedaler;
- 3) person som er fast bosatt i Tanavassdragets elvedaler;
- 4) person som ikke er fiskerettshaver etter lov om fiske § 4, første ledd, punkt 10, og ikke er fast bosatt i Tanavassdragets elvedaler.

I Norge deles personer som er berettiget til å kjøpe fiskekort i følgende grupper:

- 1) fiskerettshavere med rett til å fiske med alle redskaper etter § 4 i lov om fiskeretten i Tanavassdraget (*Tanaloven*);
- 2) fiskerettshavere med rett til å fiske med stang og håndsnøre etter § 5 i lov om fiskeretten i Tanavassdraget;
- 3) person som ikke er fiskerettshaver etter lov om fiskeretten i Tanavassdraget, og ikke er fast bosatt i Tanavassdragets elvedaler.

Kapittel 2

Bestemmelser om laksefisket

§ 4

Fiske etter laks og sjørøye

Fiskekvoter og -tider vil avtales årlig i samsvar med Tanaavtalen artikkel 6 og 7 og i henhold til fiskereglene § 5, med utgangspunkt i laksebestandenes status og høstbare overskudd.

Kvoten som fastsettes for laksefiske skal ikke overstige det estimerte høstbare overskuddet. Fiskekvoter skal fastsettes med hensyn til de ulike gruppene av fiskere fra begge land. Kvotene skal fastsettes i samråd med lokale rettighetshavere.

§ 5

Regulering av laksefisket

Utgangspunktet for reguleringen er den ukentlige prosentvise forekomsten av laks fra ulike bestander i Tanavassdragets hovedløp (jf. Vedlegg *Tabell 1*).

Denne prosentvise forekomsten sammenstilles med bestandsstatus fra den årlige statusrapporten for laksebestandene i Tanavassdraget. Til sammen gir disse dataene en oversikt over forekomsten av laks fra bestander som ikke har produsert et høstbart overskudd tre av de siste fire årene (røde bestandskategori). På denne bakgrunn legges følgende vilkår:

1) Når mer enn 20 % av laksen som befinner seg i elva i et gitt tidsrom tilhører laksebestander fra rød bestandskategori skal laksefiske ikke tillates.

2) I de ukene når mindre enn 20 % av laksen som befinner seg i elva tilhører laksebestander fra rød bestandskategori, tillates følgende laksefiske:

Fiske etter laks er tillatt med stang og håndsnøre, garn eller stengsel i to dager i uken.

All laks over 65 cm skal gjenutsettes. Det er kun lokale rettighetshavere jf. § 3 første ledd punkt 1 og 3 og annet ledd punkt 1 og 2 som kan delta i fisket, og fisket skal avsluttes når fangstkvoten er oppfylt.

3) I de ukene når mindre enn 10 % av laksen som befinner seg i elva tilhører laksebestander fra rød bestandskategori, tillates følgende laksefiske:

Fiske etter laks er tillat med stang og håndsnøre, garn eller stengsel i minst to dager i uken.

All laks over 90 cm skal gjenutsettes. Det er kun rettighetshavere jf. § 3 første ledd punkt 1, 2 og 3 og annet ledd punkt 1 og 2 som kan delta i fisket, og fisket skal avsluttes når fangstkvoten er oppfylt.

4) Når laksebestandenes status tilsier det, kan partenes ansvarlige myndigheter åpne fisket utover det som er fastsatt i punkt 3, og åpne for fiske for tilreisende fiskere jf. § 3 første ledd punkt 4 og annet ledd punkt 3.

Kapittel 3

Fiskeravgift og fiskekort

§ 6

Fiskeravgift

Plikten til å betale fiskeravgift ved fiske på grenseelvtrekningen følger lovgivningen i det landet hvor fiskekortet blir løst.

§ 7

Kategorier av fiskekort

Fiskekort for fiske på grenseelvtrekningen, jf. avtalens artikkel 10, inndeles i følgende kategorier:

1) *Generelt fiskekort for lokale fiskere* gir rett til å fiske med alle fiskemetoder som er tillatt etter disse reglene, med de begrensninger som nevnes senere, og i det omfang som fiskeretten nasjonalt bestemmer. Rett til å kjøpe generelt fiskekort for lokale fiskere har i Finland de personer som er nevnt i § 3 første ledd punkt 1, og i Norge de personer som er nevnt i § 3 annet ledd punkt 1. Generelt fiskekort for lokale fiskere gjelder for én fiskesesong.

2) *Stangfiskekort for lokale fiskere* gir rett til å fiske med stang fra strand og båt med de begrensninger som nevnes senere. Rett til å kjøpe stangfiskekort for lokale fiskere har i Finland de personer som er nevnt i § 3 første ledd punkt 3, og i Norge de personer som er nevnt i § 3 annet ledd punkt 2. Stangfiskekort for lokale fiskere gjelder for én fiskesesong.

3) Fiskekort for fiske fra båt (båtfiskekort) gir rett til å fiske med stang og håndsnøre fra båt, med senere nevnte betingelser og begrensninger.

4) Fiskekort for fiske fra strand (strandfiskekort) gir rett til å fiske med stang og håndsnøre fra strand, med senere nevnte betingelser og begrensninger.

5) Fiskekort for fiske etter andre arter gir rett til å fiske med de i § 10 nevnte betingelser og begrensninger. Med dette fiskekort får man ikke fiske laks eller sjørøye.

Til generelt fiskekort for lokale fiskere som nevnt i første ledd punkt 1 kan det knyttes deltakerkort. Deltakerkortet gir en navngitt person adgang til å delta i fisket med garnredskaper sammen med en person med generelt fiskekort for lokale fiskere. Deltakerkort gir ikke rett til selvstendig fiske.

Det er mulig å knytte ett eller flere barnekort til alle kategorier av fiskekort nevnt i første ledd. Barnekort gir et navngitt tilreisende barn rett til å fiske med inntil én stang eller ett håndsnøre av gangen. Barnekort inngår ikke i kortkvotene etter § 8. Partenes ansvarlige myndigheter kan gi nærmere bestemmelser for barnekort.

Alle fiskekort er personlige.

§ 8

Fordeling av fiskekort

Det maksimale antallet fiskekort for fiske fra båt og strand jf. § 7 første ledd punkt 3 og 4 avgjøres årlig mellom Finland og Norge.

Det maksimale antallet fiskekort for fiske etter andre arter jf. § 7 første ledd punkt 5 er 12 000 fiskedøgn per fiskesesong, som fordeles likt mellom Finland og Norge.

En kvote på høyst en tredjedel av fiskekortene nevnt i første og annet ledd som selges i Finland, kan reserveres for fiskerettshavere fast bosatt andre steder enn i Tanavassdragets elvedaler som jf. § 3, første ledd punkt 2.

Ved åpning av laksefiske etter § 5 punkt 3, skal en nærmede spesifisert andel av fiskekortkvoten tilsvarende laksefangstkvoten forbeholdes fiskerettighetshaverne som ikke er fast bosatt i Tanavassdragets elvedaler jf. § 3 første ledd punkt 2.

Partenes ansvarlige myndigheter har anledning til å utarbeide nærmere bestemmelser for anvendelse av fiskekortene for fiske etter andre arter.

Kapittel 4

Fiskeredskaper

§ 9

Tillatte fiskeredskaper for fiske etter laks og sjørøye

Tillatte redskap for fiske av laks og sjørøye er:

- 1) stengsel med kroggarn (joddu) og ruse (meardi);
- 2) settegarn;
- 3) drivgarn;
- 4) stang og håndsnøre.

De som har generelt fiskekort, jf. § 7 første ledd punkt 1, kan bruke redskapene nevnt i første ledd. Andre fiskere kan bare bruke stang og håndsnøre.

Andre redskaper og fiskemetoder enn de som er nevnt i første ledd, herunder oter, er forbudt. Personer med båtfiskekort jf. § 7 første ledd punkt 3 kan fiske med en sluk eller en flue.

Personer med strandfiskekort jf. § 7 første ledd punkt 4 kan fiske med flue uten dupp eller søkke. I følgende områder kan de også fiske med sluk og flue med dupp eller søkke:

- 1) i Matinköngäs i henhold til skilt oppsatt i terrenget, samt
- 2) i Anarjohka oppstrøms fra Matinköngäs og Skiehččanjohka.

Barn under 16 år med strandfiskekort kan fiske med flue og dupp.

§ 10

Tillatte fiskeredskaper for fiske etter andre arter enn laks og sjørøye

For fiske etter andre arter enn laks og sjørøye er følgende redskaper tillatt:

- 1) settegarn;
- 2) drivgarn og settegarn i målrettet fiske etter pukkellaks, jf. § 35;
- 3) stang og håndsnøre, det kan fiskes med sluk eller med flue med fluestang inntil klasse 6, fortomspiss inntil 0,25 mm og maksimal krokstørrelse 8. Sluken skal ha høyst én treblekrok eller opptil tre enkeltkroker;
- 4) stang og håndsnøre i målrettet fiske etter pukkellaks jf. § 35;
- 5) teine;
- 6) kastenot i innsjøer i Anarjohka ovenfor Matinköngäs.

De som har generelt fiskekort for lokale fiskere, jf. § 7 første ledd punkt 1, kan bruke redskap nevnt i første ledd.

Personer som har stangfiskekort for lokale fiskere jf. § 7 første ledd punkt 2, kan fiske med stang og håndsnøre jf. første ledd punkt 3 og 4.

Personer som har fiskekort for fiske etter andre arter jf. § 7 første ledd punkt 5 kan fiske med én stang og bruke fluefiskeutstyr inntil klasse #6. Den maksimale tykkelsen på fortomspiss er 0,25 mm og den maksimale krokstørrelsen er 8. Det skal brukes flytende fluefiskesnøre og maksimalt én enkel krok.

Personer som er fiskerettshavere jf. § 3 første ledd punkt 2 kan fiske med stang og håndsnøre i målrettet fiske etter pukkellaks jf. første ledd punkt 4.

Barn opp til 16 år kan fiske med flue og dupp.

Andre redskaper og fiskemetoder enn de som er nevnt foran, herunder oter, er forbudt.

Partenes ansvarlige myndigheter kan gi nærmere bestemmelser for fiskeredskap. Den andre parts myndigheter skal varsles ved fastsetting av slike nærmere bestemmelser.

§ 11

Generelle bestemmelser om tekniske presiseringer, agn og krokredskap ved stangfiske

Det er forbudt å bruke reker, fisk og mark som agn.
Det er forbudt å bruke krokredskaper på en slik måte og under slike forhold at fisken kan krøkes. Det er tillatt å bruke klepp, fiskeøks og håv som hjelpemiddel for å løfte en fisk som har satt seg fast i redskap, opp i båt eller på land.

§ 12

Isfiske etter lake

Lakekrok er kun tillatt ved isfiske etter lake for fiskere nevnt i § 3 første ledd punkt 1 og 3 og annet ledd punkt 1 og 2.

Det er tillatt å bruke død fisk fra Tanavassdraget som agn ved fiske med lakekrok.

Kapittel 5

Gjennomføring av fisket, fiskesesong og fisketider

§ 13

Generell ukefredning

I fiskesesongen er alt fiske forbudt fra søndag kl. 19 (18) til mandag kl. 19 (18). Unntatt fra dette er fiske i innsjøer etter andre fiskearter enn laks og sjørøye når fisket foregår mer enn 200 meter fra utløps- eller innløpsos.

§ 14

Fiskesesong for fiske med stang og håndsnøre etter andre arter enn laks og sjørøye

For personer som er fast bosatte i Tanadalen og som har generelt fiskekort for lokale fiskere eller stangfiskekort for lokale fiskere, jf. § 7 første ledd punkt 1 og 2, er fiske med stang og håndsnøre (*stangfiske*) tillatt mellom 1. juni og 20. august.

For personer med fiskekort for fiske etter andre arter angitt i § 7 første ledd punkt 5, er stangfiske tillatt fra 10. juni til 10. august.

I tillegg er stangfiske nevnt foran i første og annet ledd tillatt i særskilt angitte soner (vedlegg 2) til 20. august.

§ 15

Fiskesesong for garnfiske etter andre arter enn laks og sjørøye

Garnfiske etter andre fiskearter enn laks og sjørøye er tillatt fra isgangen til 20. juni. Fra 1. august til 20. august er det tillatt å fiske med garn fra Polmak og til nedre del av Storfossen, og fra Levvajohkkas munning til samløpet mellom Kárášjohka-Anárjohka.

I Anárjohka og Skiehččanjohka er fisket tillatt til fra isgangen til 20. august.

§ 16

Fisketid for drivgarn

Fiske med drivgarn er tillatt i perioden 1. juni til 15. juni, fra mandag kl. 19 (18) til onsdag kl. 19 (18).

§ 17

Fisketid for settegarn

Fiske med settegarn er tillatt i perioden 1. juni til 31. juli.

I fiskesesongen mellom 1. juni og 15. juli samt mellom 1. og 12. august er fiske med settegarn tillatt fra mandag kl. 19 (18) til onsdag kl. 19 (18).

I fiskesesongen mellom 16. og 31. juli er fiske med settegarn tillatt fra mandag kl. 19 (18) til torsdag kl. 19 (18).

§ 18

Fisketid for stengsel

Stengselfiske er tillatt i perioden 1. juni til 31. juli. Fra 1. juni til 15. juni er fisket tillatt fra mandag kl. 19 (18) til onsdag kl. 19 (18). Fra 16. juni til 31. juli er fisket tillatt fra mandag kl. 19 (18) til torsdag kl. 19 (18).

Når det ikke er tillatt å fiske skal garnene i stengslets tverrstengsel (doaris), ledestengsel (čuollu) og ledegarn (vuojahat) være heist over vannoverflaten eller bragt på land. Alle andre bundne deler av fangstredskapet, inklusive stengslets kroggarn (joddu) og ruse (meardi), skal oppbevares på land.

§ 19

Forbudsområder for stangfiske

Stangfiske er forbudt:

1) innenfor ledegarn i stengsel og innenfor et område nærmere enn 50 meter nedenfor stengsel eller 10 meter til siden;

2) nærmere enn 10 meter fra settegarn;

3) fra bro;

4) fra båt og strand utenfor elvemunningen i et område som strekker seg 50 m oppstrøms og 100 m nedstrøms fra sideelvas nærmeste elvebredder og ut til djupålen, unntatt følgende sideelver, hvor fisket er forbudt i følgende områder:

Kárášjohka (NOR) (samløpet mellom Anárjohka og Kárášjohka): et område som strekker seg 50 m oppstrøms i begge disse elvene, og 200 m nedstrøms i Tanaelva og på tvers av elveløpet;

Anárjohka (NOR) der Skiehččanjohka munner ut i Anárjohka: et område som strekker seg fra 50 m oppstrøms til 100 m nedstrøms fra sideelvas nærmeste elvebredder og på tvers av elveløpet;

5) på tvers av elveløpet i områdene:

Nedre Storfossen–Bildám

Borsejohka-Leavvajohtjálbmi.

Nøyaktige grenser for disse sonene bestemmes av partenes ansvarlige myndigheter.

I tillegg til de soner som er nevnt i denne bestemmelsen, kan ansvarlig myndighet i hver stat også innføre en fredningssone på strekningen Galbajohka–Veahččajohtjálbmi fra egen strand og ut til djupålen.

§ 20

Forbudsområder for garnfiske

Ved sideelv hvor laks går opp, må det i hovedelv på sideelvas side av djupålen, ikke brukes settegarn, drivgarn eller stengsel nedstrøms fra sideelva nærmere enn 200 meter fra samløpet av sideelv og hovedelv.

Kastenot må ikke brukes nærmere enn 200 meter fra elvers utløpsos, innløpsos, foss eller stryk.

§ 21

Antallsbegrensning for garnredskaper

Ved fiske etter laks og sjørøye med drivgarn, settegarn eller stengsel, kan det bare brukes ett redskap om gangen per eiendom med rett til slikt fiske i Finland og per fiskerettshaver i Norge.

§ 22

Fiske fra båt

Det er forbudt å fiske, inkludert utsetting av redskap, fra båt med motoren i gang, og fra båt som er ankret opp.

§ 23

Ulovlige tiltak

Alle slags tiltak som ikke har annen hensikt enn å skremme fisken eller hindre fiskens frie gang, er forbudt.

Kapittel 6

Tekniske bestemmelser om fiskeredskap

§ 24

Merking av redskap

Settegarn og stengsler som er satt ut i elva, skal merkes slik at andre som ferdes i vassdraget lett kan få øye på dem. Fangstredskapene skal merkes med en flottør som stikker minst 15 cm over vannoverflaten eller med et flagg festet på en stang som stikker minst 40 cm over vannoverflaten. Kortsiden av flagget skal være minimum 15 cm lang.

Redskapet skal være merket med fiskerens navn og kontaktinformasjon, samt navnet på den eiendommen som fiskeretten er tilknyttet. På settegarn festes merket på en godt synlig flottør i enden av redskapet. På stengsel settes merket på et skilt eller en flottør festet på den ytterste stolpen eller bukken i tverrstengselet (doaris).

§ 25

Maskevidde og trådtype

Ved fiske etter laks eller sjørøye er minste tillatte maskevidde i settegarn, drivgarn og krokarn i stengsel 58 mm, målt fra knutes midtpunkt til knutes midtpunkt når redskapet er vått.

I garn nevnt i første ledd er det bare tillatt å bruke tråd av hamp, bomull, nylonbindetråd eller spunnet nylon (nylon, perlon, terylene). Det er ikke tillatt å bruke gjennomsiktig materiale, som

monofilament nylon. Ved bruk av spunnet nylon skal tråd ha enkeltfilamenter som er 8 denier eller tynnere.

Det er forbudt å bruke metalltråd, wire eller tilsvarende materiale i fangstredskap.

§ 26

Stengsel

Stengsel skal ha tverrstengsel (doaris), eventuelt ledestengsel (čuollu) og ledegarn (vuojahat) av slik konstruksjon at disse deler av redskapet ikke fanger fisk. I tverrstengsel og ledegarn skal det være trebukker eller stolper med avstand på 3 meter eller mindre.

I tverrstengsel, ledestengsel og ledegarn kan det ellers bare brukes ris, garn, eller grunder med ris eller garn. Når det brukes garn i slike ledeanordninger, skal maskevidden være enten maksimalt 40 mm eller minst 150 mm. Det er forbudt å bruke garn av et gjennomsiktig materiale som monofilament nylon. Når det brukes garn i slike ledeanordninger, skal maskevidden være minst 58 mm, og det er kun tillatt å benytte tråd av spunnet nylon (tråd med enkeltfilamenter som er 8 denier eller tynnere) som er minst 1,1 mm tykk (210/8x3, norsk tråd nr. 8).

Den fangstende delen av stengselet skal være krokarn (joddu) eller ruse (meardi). I ett og samme stengsel kan man bruke inntil tre krokarn og/eller ruser. Krokarnet skal være formet som en spiss kile som kan være inntil 25 meter langt. Lengden på krokarnet måles på den lengste siden.

Sammen med krokarnet kan det stå et inntil 15 meter langt ledegarn og ett ledestengsel slik figur 1 viser. Funksjonen til ledegarnet og ledestengselet er å lede laksen til fangstdelen.

Krokarn nr. 1 skal være festet i den ytterste posestolpen som vist på figur 1.

Krokarn nr. 2 og 3 skal være festet på følgende måte:

A) i spissen av krokarnet (se figur 2, krokarn nr. 3)

B) i ledergarnet (se figur 2, krokarn nr. 2)

C) i ledestengselet (se figur 1, krokarn nr. 2), eller

D) i tverrstengselet (se figur 1, krokarn nr. 3).

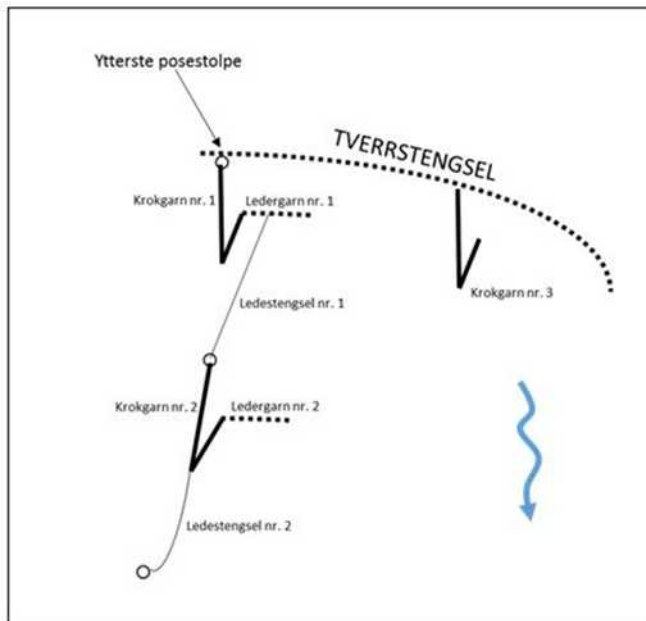
Ldestengselet skal stå nedenfor hvert krokarn/ruse, og være festet på følgende måte:

A) i krokarnet (se figur 1, ledestengsel nr. 2), eller

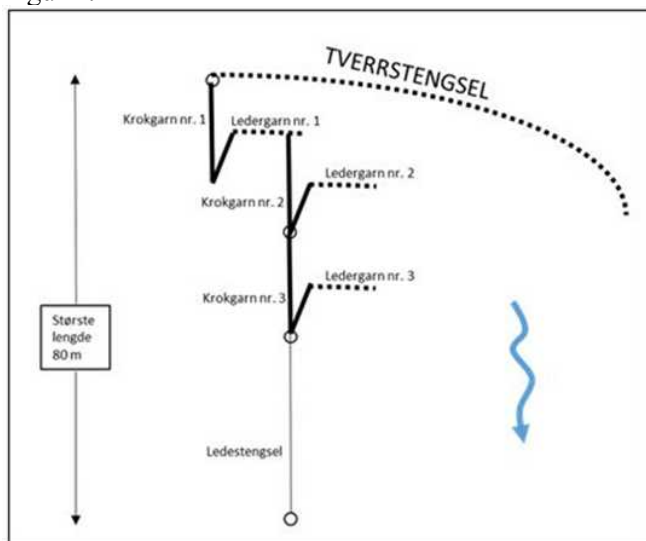
B) i ledergarnet (se figur 1, ledestengsel nr. 1)

Dersom det er flere krokarn ved siden av hverandre fra tverrstengselet (se figur 1, krokarn nr. 1 og 3), er det bare tillatt å ha ledestengsel fra det ytterste krokarnet.

Samlet lengde av krokarn og ledestengsel kan være inntil 80 meter, målt nedstrøms fra ytterste posestolpe som vist på figur 2.

Figur 1.

Figur 2.

§ 27

Settegarn for fiske etter laks og sjørøye

Settegarn for fiske etter laks eller sjørøye er et enkelt, rett garn med flottør i begge ender. Garnet skal ikke festes med stolper eller andre festeordninger på andre steder enn i endene. Festeordningen skal bare bestå av et enkelt søkk eller en enkelt stokk. Det er ikke tillatt å lage krok på settegarn.

Settegarn for fiske etter laks eller sjørøye kan være inntil 30 meter lang. To eller flere garn kan ikke lenkes sammen, hvis de sammen blir lengre enn 30 meter.

Ved fiske med settegarn er det forbudt å bruke kunstig strømbryter eller ledestengsel.

§ 28

Drivgarn

Drivgarn er et enkelt, rett garn uten pose. Drivgarn kan være inntil 45 meter langt. Ved drivgarnsfiske skal avstanden mellom to drivgarn være minst 200 meter.

Drivingen kan foregå inntil 500 meter om gangen. Under drivingen kan det bare brukes én båt.

§ 29

Garnredskaper til fiske etter andre fiskearter

Settegarn til fangst av andre fiskearter enn laks og sjørøye kan være et inntil 3 meter dypt bunngarn, som består av garn med én line, uten pose, laget av monofilamenttråd av inntil 0,20 mm tykkelse. Dybden på garnet skal ikke overstige vanddybden på fiskeplassens dypeste punkt.

Ved fiske med settegarn er det ikke lov å bruke kunstig strømbryter eller ledestengel.

Maskevidden i settegarn og kastenot skal være minst 29 mm og høyst 40 mm, målt fra knutes midtpunkt til knutes midtpunkt når redskapet er vått. Det er bare tråd av hamp, bomull, nylonbindetråd eller spunnet nylon som er lov å bruke i kastenoten.

§ 30

Djupål og avstand mellom redskap

Ingen del av stengsel eller settegarn må stå over djupålen i hovedløpet eller sideløp. Den ytterste delen av redskap skal ikke på noe punkt strekke seg nærmere enn 10 meter fra motsatt elvebredd. Med motsatt bredd menes også øyer, holmer og klipper som har egne løp mellom seg.

Ingen del av stengsler må være nærmere enn 120 meter fra annet stengsel.

Ingen del av settegarn og stengsel eller to settegarn må være nærmere enn 60 meter fra hverandre.

§ 31

Opptak av redskap

Fangstredskap skal tas på land straks etter at fiskesesongen for redskapet er avsluttet. Utstyr brukt til å merke og sette opp redskap skal tas på land innen to uker etter avsluttet fiskesesong.

Kapittel 7

Bestemmelser om fangst

§ 32

Minstemål og gjenutsetting

Laks, sjøørret og sjørøye som er mindre enn 30 cm skal settes ut igjen.

Lengden på fisk måles fra snutespissen til enden av halefinnen.

Det er forbudt å fiske vinterstøing.

Fisk skal alltid gjenutsettes i vannet, hvis den er

- 1) fanget utenom lovlig fisketid;
- 2) fanget med forbudt redskap eller fiskemåte;
- 3) vinterstøing;
- 4) mindre enn minstemålet eller større enn maksimum lengde;
- 5) eller fanget utenfor tildelt fangstkvote.

Fisk som settes ut i vannet igjen, skal behandles med maksimal forsiktighet.

§ 33

Fangstopp-gave til registret

Fisker er pliktig til å føre fangstdagbok (elektronisk eller på papir) og rapportere følgende opplysninger om hver enkelt fanget fisk av laks, sjøørret, sjørøye, pukkellaks og regnbueørret til et elektronisk fangstregister for Tanavassdraget:

- 1) område hvor fisket har foregått;
- 2) dato for fisket;
- 3) kjønn, lengde og vekt;
- 4) antall fisk som er gjenutsatt;
- 5) Fiskeredskap (stang/håndsnøre, drivgarn, settegarn, stengsel).

Ved gjenutsetting er det ikke påkrevd å opplyse om kjønn, lengde og vekt.

For pukkellaks fanget i målrettet fiske etter pukkellaks jf. § 35 skal det rapporteres antall pukkellaks samt opplysninger nevnt i første ledd, med unntak av de i punkt 3. Partenes ansvarlige myndigheter kan gi nærmere bestemmelser om fangstopp-gave for pukkellaks.

Den som har fisket uten å få fisk skal gi opplysninger om punkt 1, 2 og 5.

Fiskere med stangfiskekort for lokale fiskere og generelt fiskekort for lokale fiskere skal levere fangstopp-gave innen 1. september. Disse fiskerne skal i tillegg levere elektronisk fangstrapport eller rapport på papir innen mandag i uke 27 for fiske utført før uke 27.

Fisker skal rapportere alle sine fangster av laks, sjøørret og sjørøye før nytt fiskekort kan kjøpes.

Når fisket reguleres med kvoter, kan partenes ansvarlige myndigheter på årlig basis vedta at rapportering skal skje uten ugrunnet opphold etter at fisken er tatt til fangst.

Fangst av andre fiskearter kan rapporteres sammen med fangsten av laks, sjøørret og sjørøye eller etter endt fiskesesong. Rapporteringen for disse artene skal inkludere totalvekt for hver art.

Innehaver av fiskekort som har ett eller flere barnekort knyttet til seg, er pliktig til å rapportere barns fangst.

Kapittel 8

Beskyttelse mot biologisk påvirkning

§ 34

Fremmede arter

Pukkellaks, regnbueørret og eventuelle andre fremmede arter som fanges, skal avlives straks.

§ 35

Målrettet fiske etter pukkellaks

Ansvarlig myndighet kan gi lokale organisasjoner tillatelse til målrettede uttak av pukkellaks. Utfiskingen må ledes av en rettighetshaver. Tillatelsen gis av myndigheten i det landet der uttaket gjennomføres.

Partenes ansvarlige myndigheter kan angi særskilte soner hvor fiskeredskapene nevnt i § 10 første ledd punkt 2 og 4 er tillatt for målrettede uttak av pukkellaks. Den andre partens ansvarlige myndigheter skal informeres om dette fisket og det skal settes nærmere bestemmelser om slike uttak av pukkellaks. Behovet for målrettede uttak av pukkellaks vurderes årlig i forbindelse med vurderingen som nevnt i artikkel 7 punkt 2 i Tanaavtalen.

Hvis tiltak for å ta ut pukkellaks vurderes å hindre eller betydelig begrense laksens oppgang, skal den ansvarlige parten der tiltaket gjennomføres så langt det er mulig involvere og samarbeide med den andre parten i hvert trinn av prosjektet.

§ 36

Fisk som agn og rensing av fisk

Det er forbudt å ta med agnfisk fra andre vassdragsområder til Tanavassdraget.

Det er forbudt å bruke fisk som agn ved stangfiske i Tanavassdragets nedbørsfelt.

Innenfor vassdragets nedbørsfelt er det i umiddelbar nærhet av naturlige vann, ikke tillatt å rense fisk fra annet vassdrag.

§ 37

Tørking og desinfisering av fiskeredskap og båter

For å unngå innføring av blant annet *Gyrodactylus salaris* og vasspest (*Elodea canadensis* og *Elodea nuttallii*) i vassdraget, skal fiskeredskap og annet fiskeutstyr, båter og andre transportmidler som har vært benyttet i annet vassdrag være tørt før det kan benyttes i nedbørsfeltet. Alt fiskeutstyr og alle transportmidler skal i tillegg desinfiseres, når dette er mulig.

Partenes ansvarlige myndigheter kan gi utfyllende bestemmelser om desinfisering av fiskeredskap og båter.

Kapittel 9

Andre bestemmelser

§ 38

Båtregister

For registrering av båter i Tanavassdraget gjelder nasjonal lovgivning. Fastsetting av regler skal skje etter samråd med den annen parts ansvarlige myndigheter.

Fiske fra båt er bare tillatt med båt som er registrert i et båtregister for Tanavassdraget, og som har nasjonalitetsskilt og nummer.

Lokale personer med rett til å fiske med garn etter § 3, kan registrere inntil tre båter. Lokale personer med rett til å fiske med garn etter § 3 som driver turistnæring, kan registrere inntil 15 båter. Andre lokale fiskere, og fiskerettshavere etter § 3 første ledd punkt 2 kan registrere inntil én båt.

§ 39

Nærmere om fastsetting av grenser og fiskesteder

Partenes ansvarlige myndigheter fastsetter i fellesskap elveløpets bredde ved middels sommervannstand i hovedløp og biløp, samt djupål i biløp. Djupålen på grenseelvstrekningen fremgår av den til enhver tid siste grenseoppgang mellom Finland og Norge.

Ansvarlig myndighet i den enkelte stat kan fastsette:

- 1) grense mellom elv og innsjø;
- 2) grense mellom hovedelv og sideelv;
- 3) en ny plass for stengsel i tilfelle stengselsplassen blir uegnet på grunn av endringer i elvebunnen eller annen årsak;
- 4) tillatte kastenotplasser for fiske etter andre fiskearter i innsjøer i Anárjohka.

§ 40

Dispensasjon for enkelttiltak

Partenes ansvarlige myndigheter kan i enkelttilfeller gi organisasjoner dispensasjon fra bestemmelsene i fiskereglene når formålet er å fange fisk til vitenskapelig undersøkelse, praktiske forsøk eller fiskekulturtiltak. Tillatelsen skal være begrunnet med vern av fiskestammer eller fremme av bærekraftig utnyttelse og tiltaket skal være i samsvar med artikkel 1 i avtalen. Tillatelsen gis av myndigheten i det landet der virksomheten utøves.

I tillegg kan partenes ansvarlige myndigheter i enkelttilfeller gi organisasjoner dispensasjon fra bestemmelsene i fiskereglene i forbindelse med undervisningsfiske eller kulturelle arrangementer. Tillatelsen skal være begrunnet med videreføring av tradisjonell og lokal kunnskap om fisket og tiltaket skal være i samsvar med avtalens formål som nevnt i artikkel 1. Tillatelsen gis av myndigheten i det landet der virksomheten utøves. Minst én fiskerettshaver jf. § 3 første ledd punkt 1 eller annet ledd punkt 1 må delta i fisket.

Før tillatelsen gis, skal fiskerettshaverne og den andre partens ansvarlige myndigheter varsles. Den andre partens ansvarlige myndigheter skal varsles om tillatelser som er gitt.

Omfanget av tillatelser må tilpasses laksebestandenes tilstand.

Kapittel 10

Avsluttende bestemmelser

§ 41

Gyldighet

I henhold til Tanaavtalen artikkel 5 punkt 2 gjelder disse fiskereglene i sju år fra sin ikrafttredelse. Fiskereglene gjelder deretter i perioder på sju år, med mindre én av partene senest to år før utløpet av fiskereglenes gyldighetsperiode, anmoder om endringer.

§ 42

Ikrafttreden

Disse fiskereglene trer i kraft den første dagen i den første måneden etter at partene har meddelt hverandre gjennom diplomatiske kanaler at kravene som i henhold til statsforfatningen stilles for at avtalen kan tre i kraft, er oppfylt.

Ved ikrafttredelse av disse fiskereglene oppheves fiskereglene tilhørende Avtale mellom Finland og Norge om fisket i Tanavassdraget av 30. september 2016.

Til bekreftelse av foranstående har de undertegnende, som er gitt behørig fullmakt til dette, undertegnet disse fiskereglene.

Utferdiget i to eksemplarer i Oslo den 22.12.2023 på finsk og norsk. Begge tekster har lik gyldighet.

For Republikken Finlands regjering:

For Kongeriket Norges regjering:

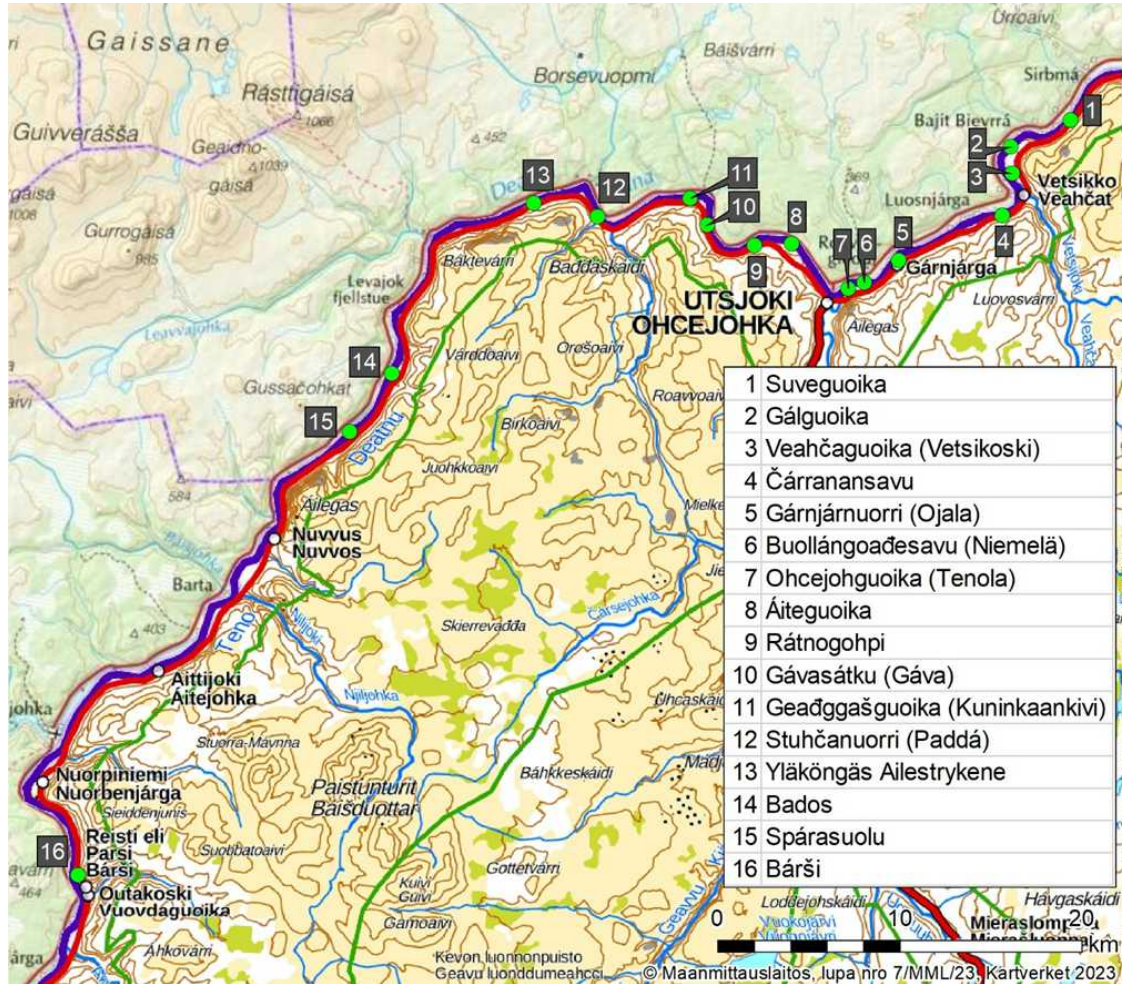
Vedlegg 1

Tabell 1. Ukentlige prosentvise andeler av ulike bestander i fisket på blandete bestander med alle redskap i hele Tanaelva. Tallene viser hvor stor andel laks fra hver enkelt bestand utgjorde i hver uke gjennom sesongen. Tallene er et gjennomsnitt fra alle de fem prosjektårene i Genmix-prosjektet (2006-2008, 2011-2012)¹ som tabellen er hentet fra.

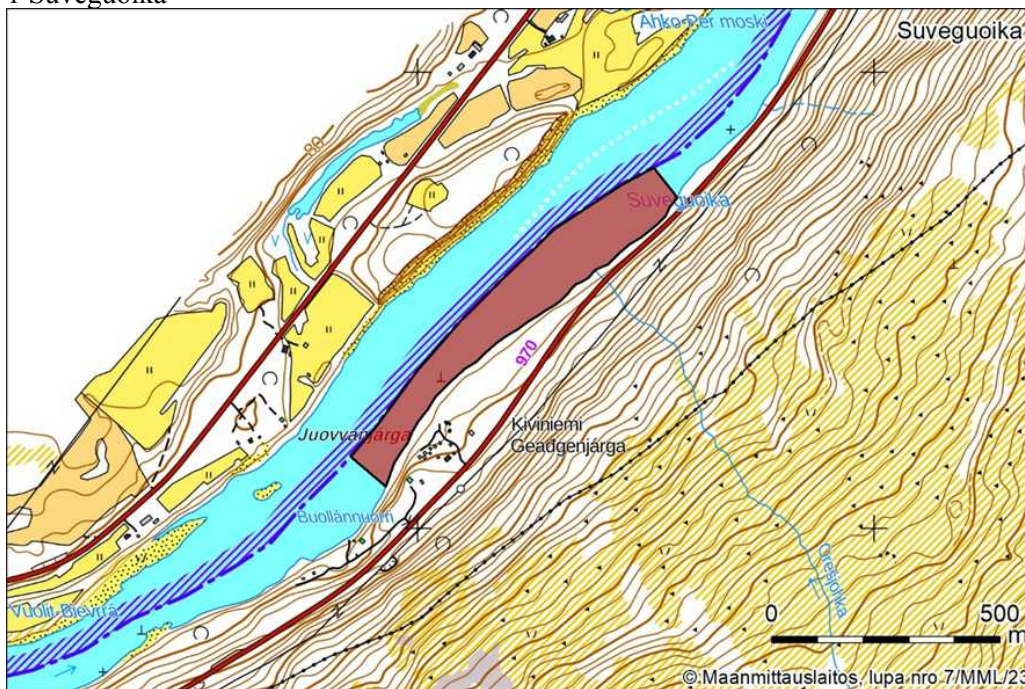
Uke	21-23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
Tanaelva	9 %	14 %	15 %	20 %	23 %	35 %	42 %	46 %	55 %	53 %	60 %	48 %	53 %
Máskejohka	1 %	0.4 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	0.2 %	3 %	0.4 %
Buolbmátjohka	2 %	2 %	1 %	1 %	0.3 %	0.1 %	0 %	0.1 %	0.1 %	0 %	0 %	0 %	0.4 %
Lákšjohka	5 %	3 %	2 %	1 %	1 %	0.3 %	0.2 %	0.1 %	0 %	0.2 %	0 %	0 %	0 %
Veahčajohka	7 %	6 %	6 %	4 %	3 %	3 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	0.5 %
Ohcejohka m/sideelver	7 %	11 %	11 %	6 %	5 %	4 %	3 %	3 %	1 %	2 %	1 %	0.3 %	0.4 %
Goahppelašjohka	2 %	5 %	3 %	4 %	2 %	2 %	1 %	1 %	1 %	0 %	1 %	0 %	0.2 %
Leavvajohka	2 %	4 %	3 %	3 %	3 %	2 %	1 %	1 %	1 %	0.1 %	1 %	0 %	0 %
Váljohka	10 %	7 %	5 %	4 %	2 %	2 %	1 %	1 %	1 %	0.3 %	0.4 %	1 %	0.2 %
Små sideelver i øvre del (Áhkojohka, Báisjohka, Njiljohka)	4 %	6 %	8 %	9 %	6 %	5 %	5 %	5 %	3 %	4 %	3 %	6 %	3 %
Karášjohka	24 %	14 %	12 %	13 %	14 %	10 %	8 %	8 %	6 %	3 %	3 %	2 %	1 %
Iešjohka	19 %	11 %	12 %	11 %	12 %	11 %	10 %	8 %	6 %	7 %	4 %	4 %	4 %
Anárjohka m/sideelver	10 %	16 %	20 %	24 %	27 %	25 %	27 %	25 %	23 %	28 %	26 %	34 %	37 %

¹ Falkegård, M., Erkinaro, J., Vähä, J.-P. & Kuusela, J. 2023. Genetisk bestandsidentifisering av skjellprøver fra fiske etter blandete laksebestander i Tana i 2006-2008 og 2011-2012 (Genmix). NINA Rapport 2309. Norsk institutt for naturforskning

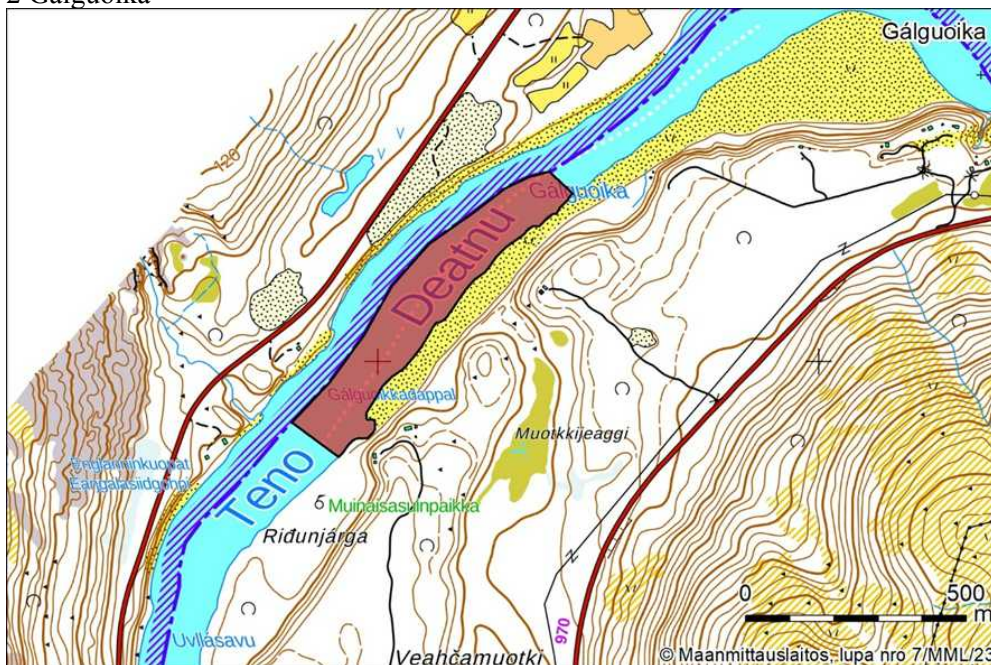
Vedlegg 2 Soner for sjørrrettsfiske

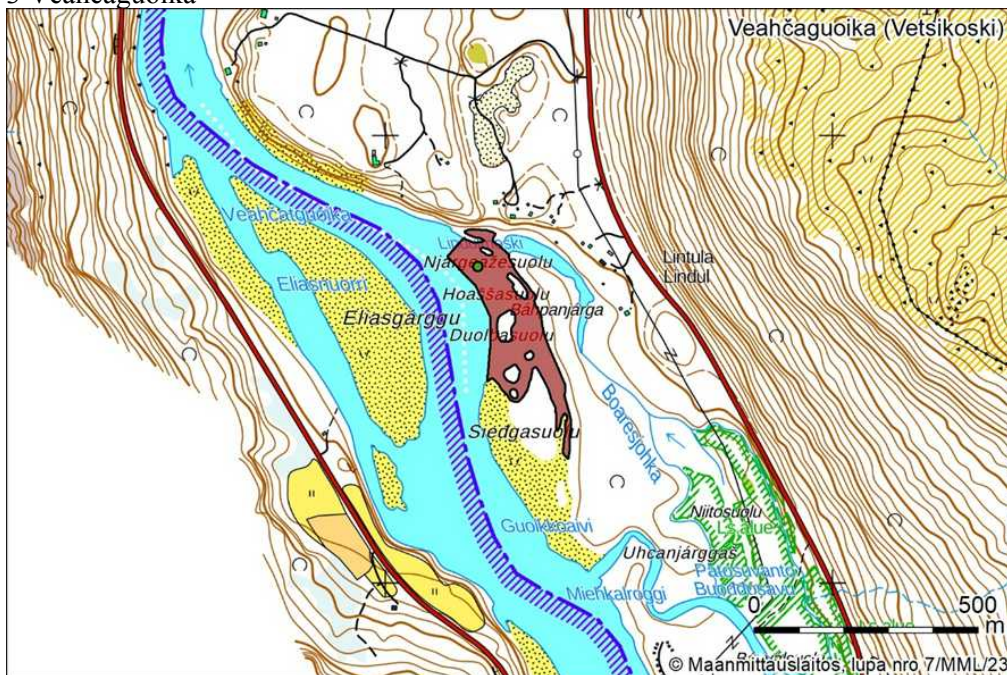
1 Suveguoika

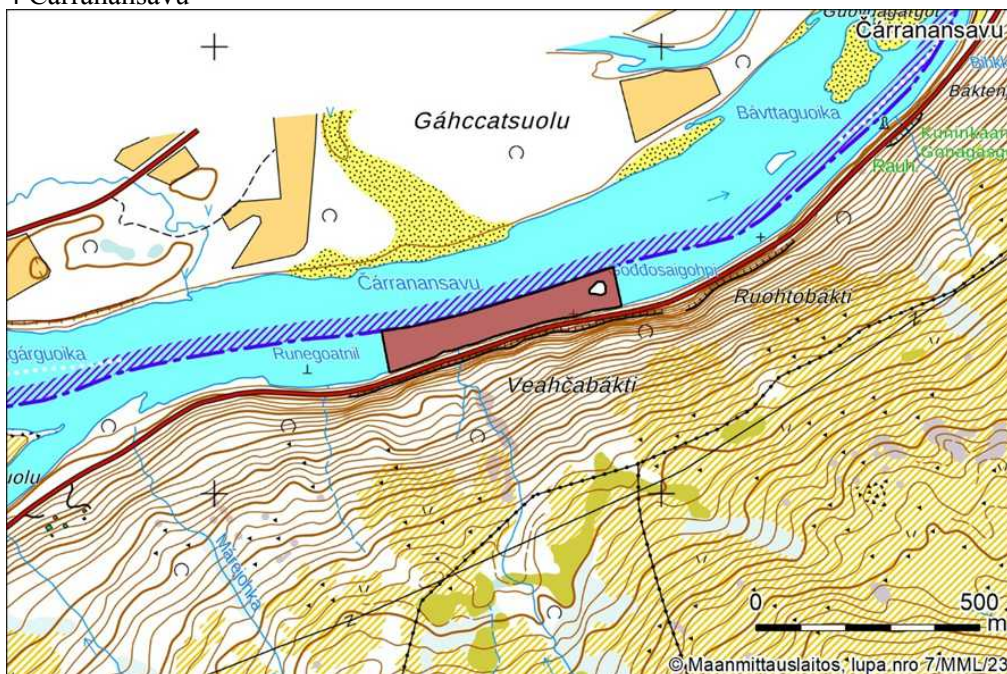
2 Gálguoika

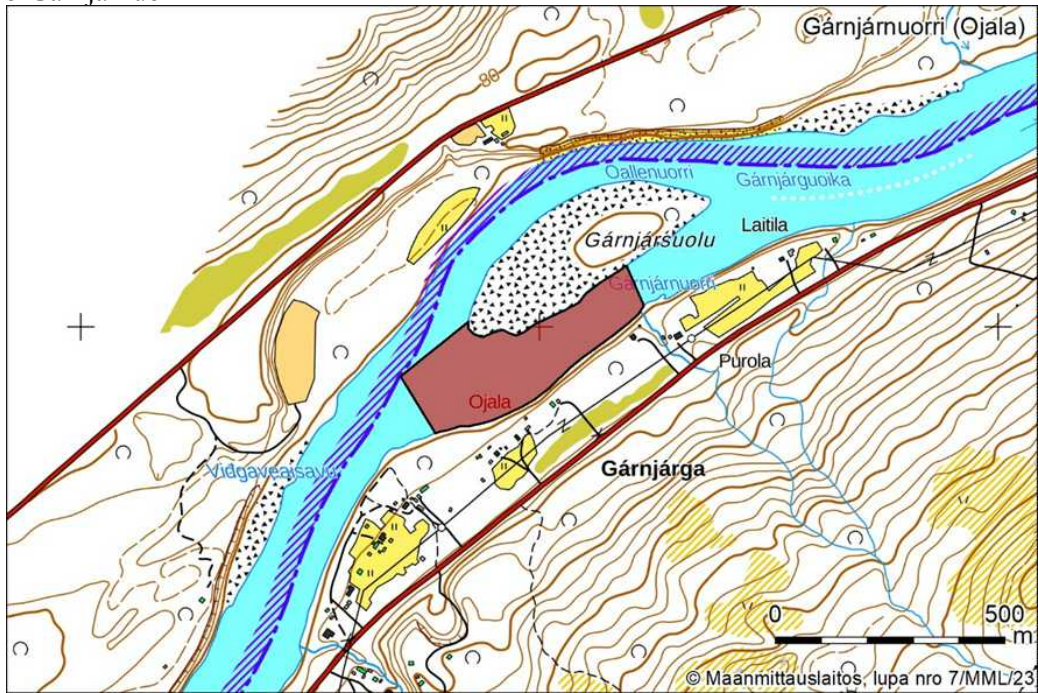
3 Veahčaguoika

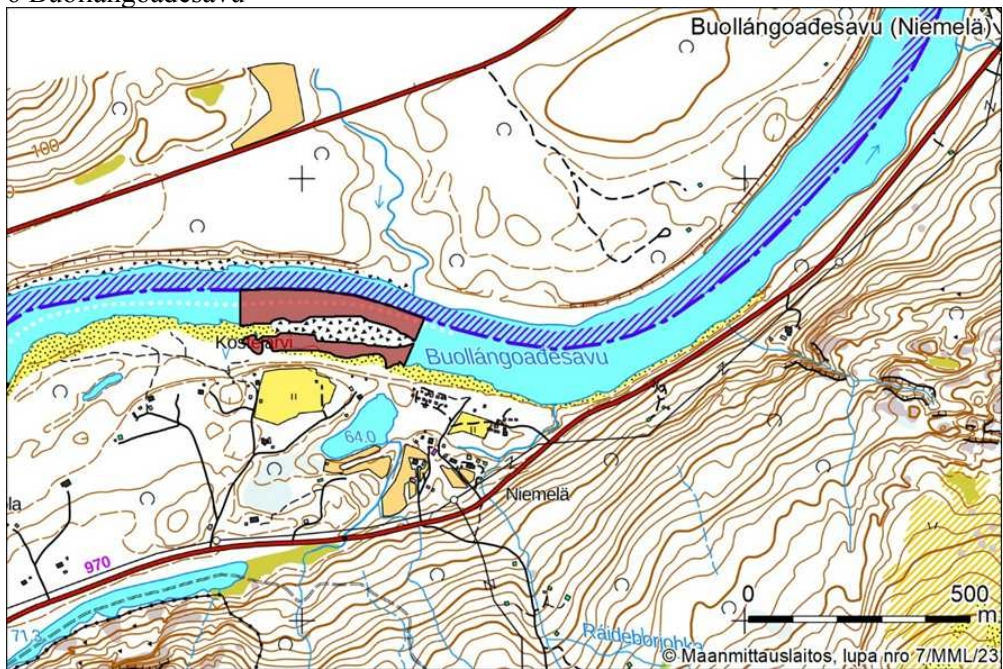
4 Čárranansavu

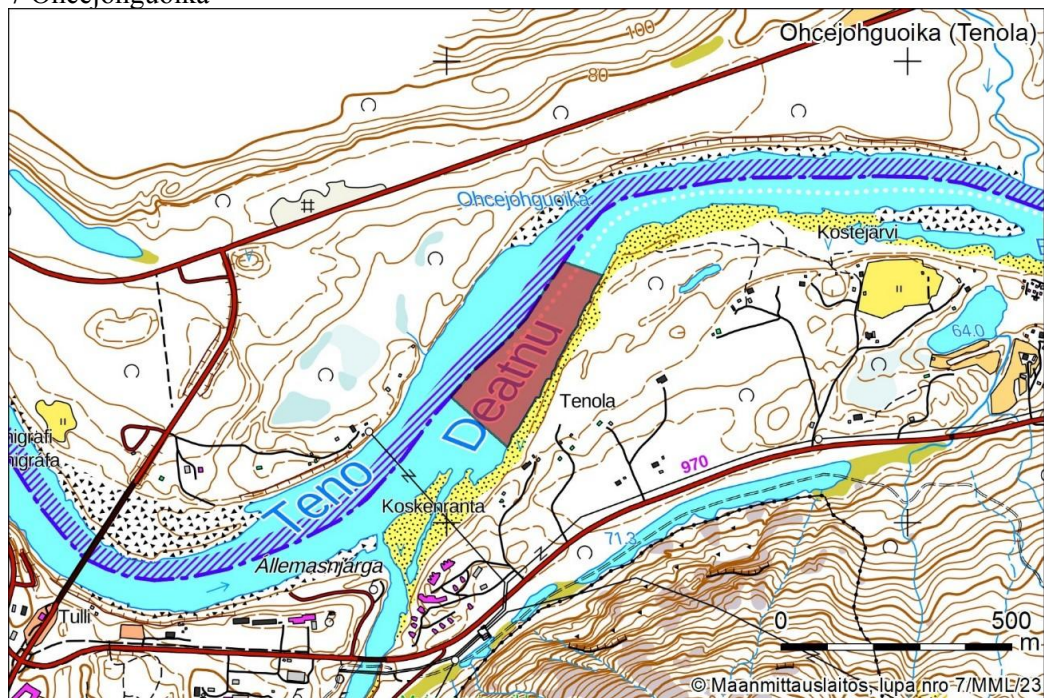
5 Gárnjárnmuorri

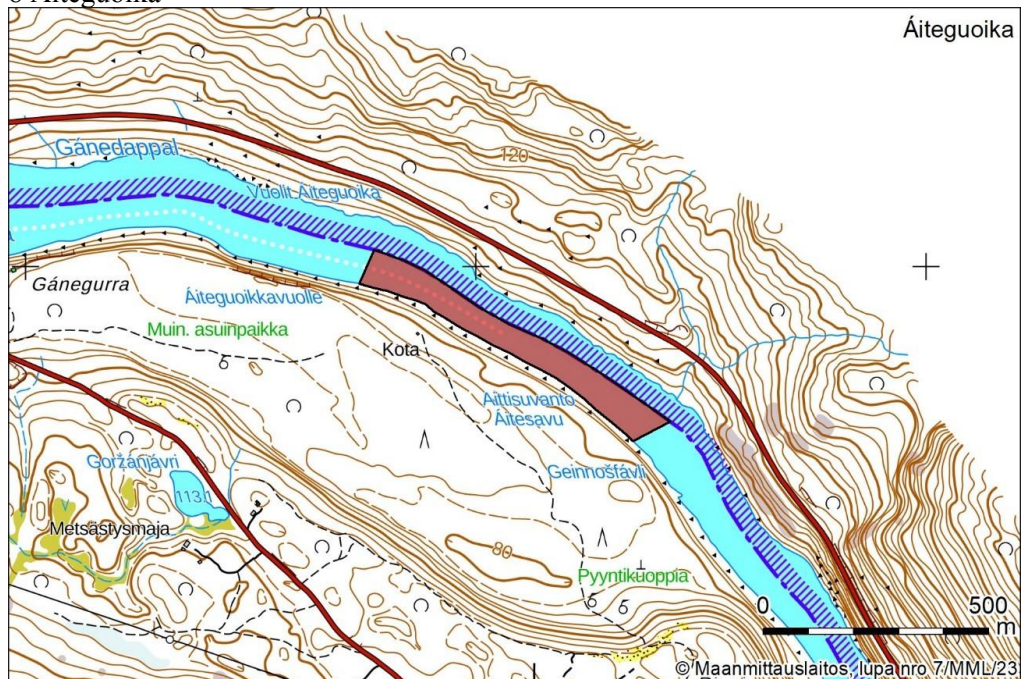
6 Buollángoadesavu

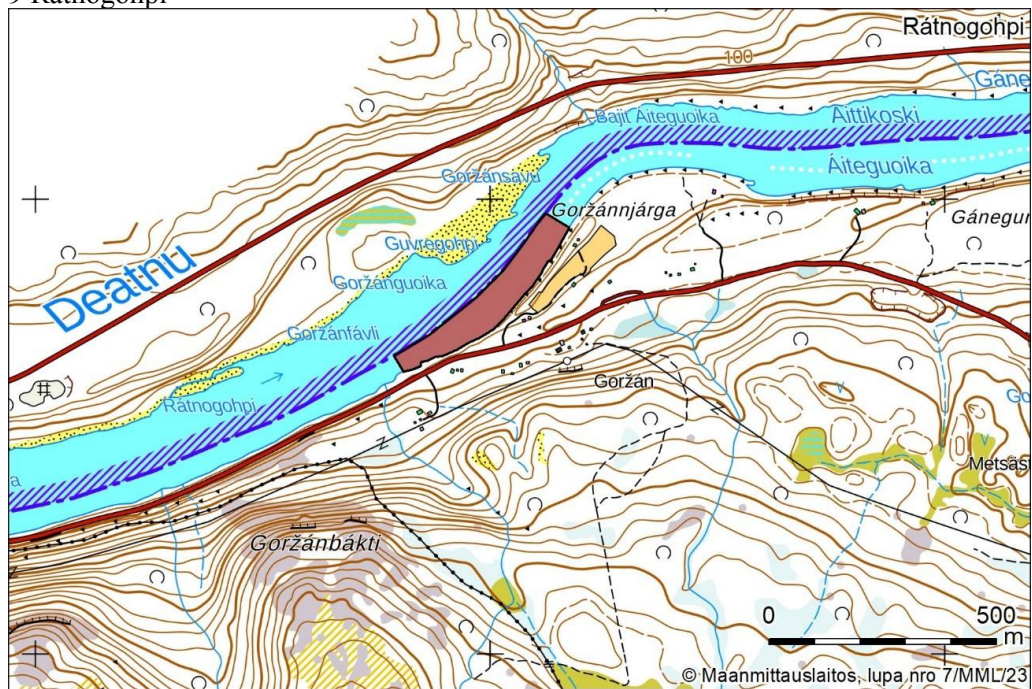
7 Ohcejohguoika

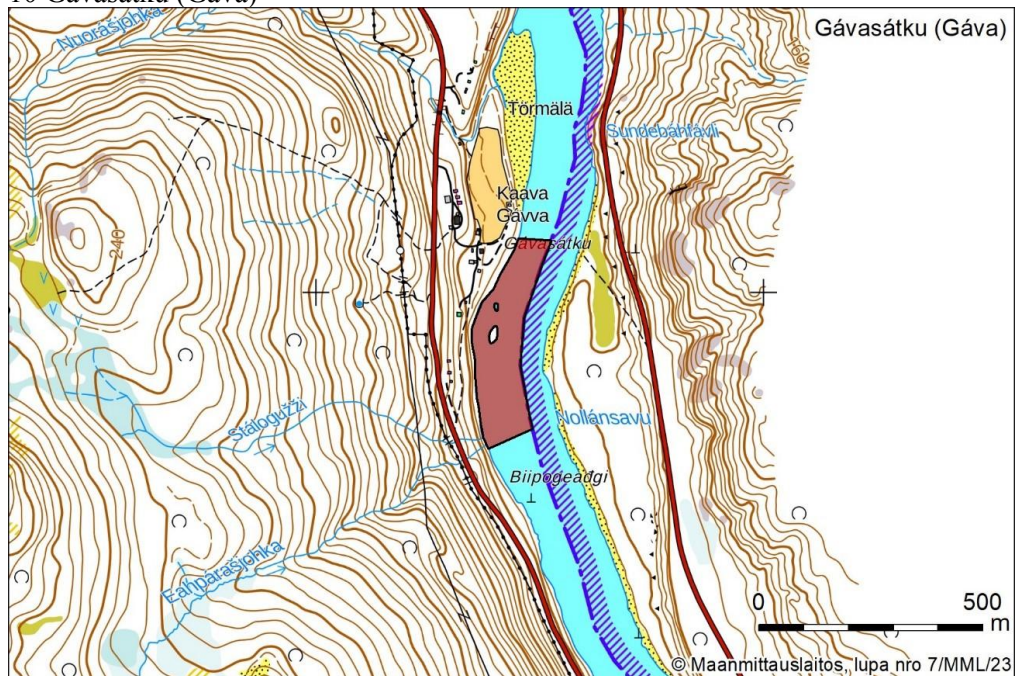
8 Áiteguoika

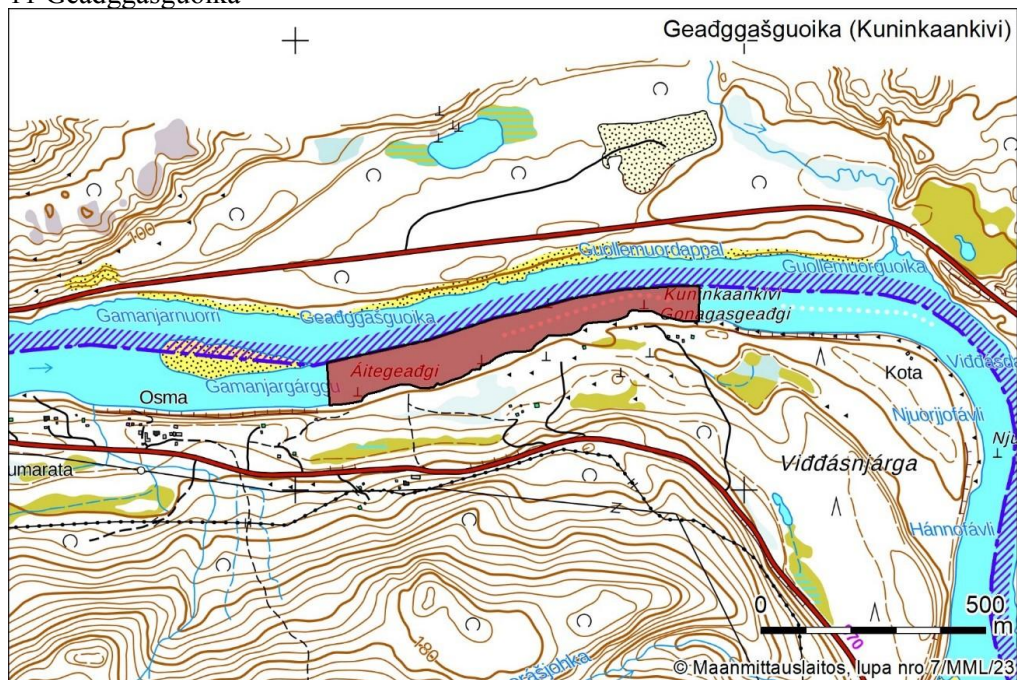
9 Rátnogohpi

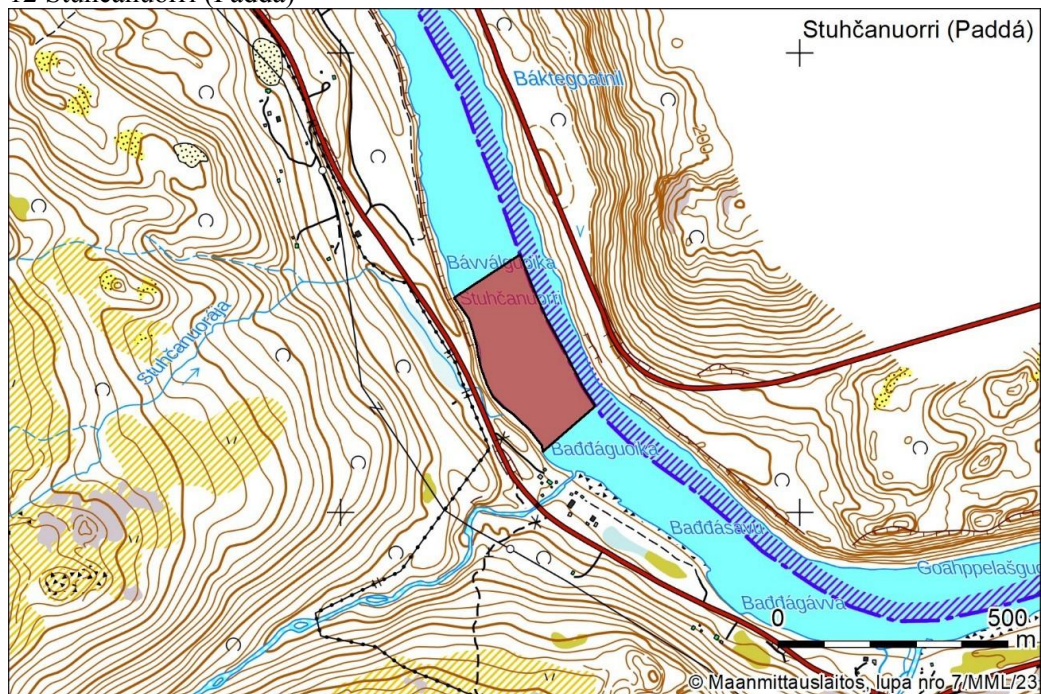
10 Gávasátku (Gáva)

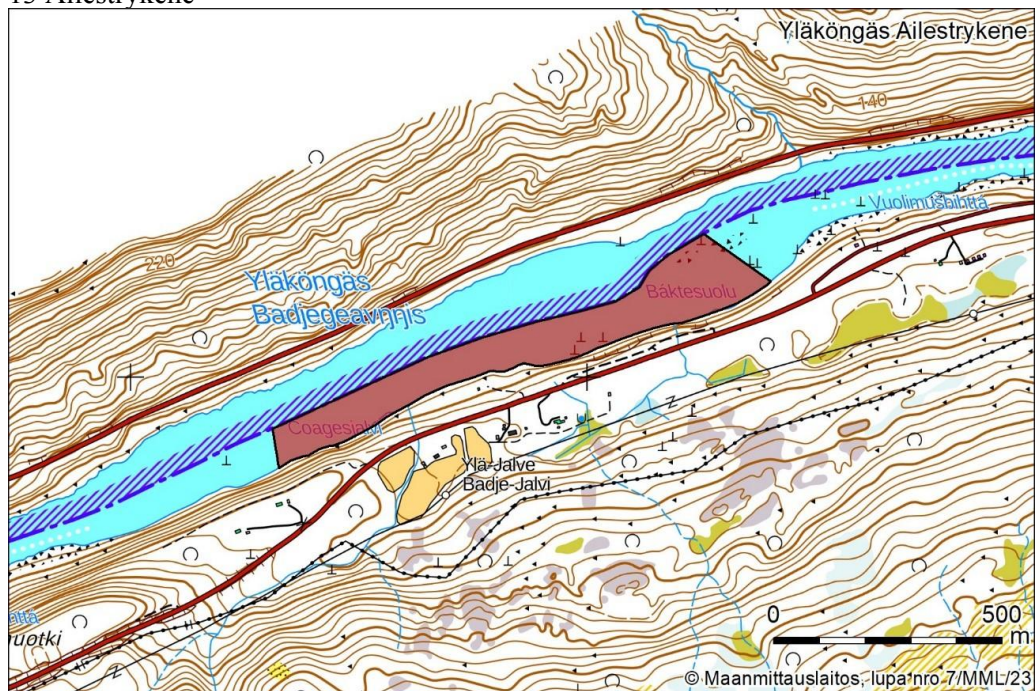
11 Geađggašguoika

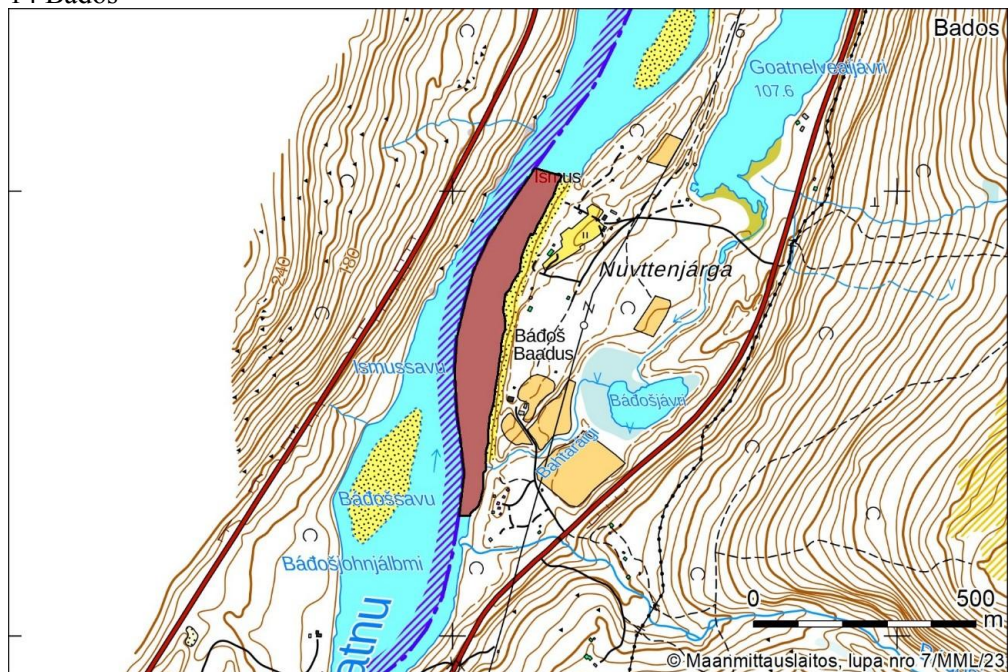
12 Stuhčanuorri (Paddá)

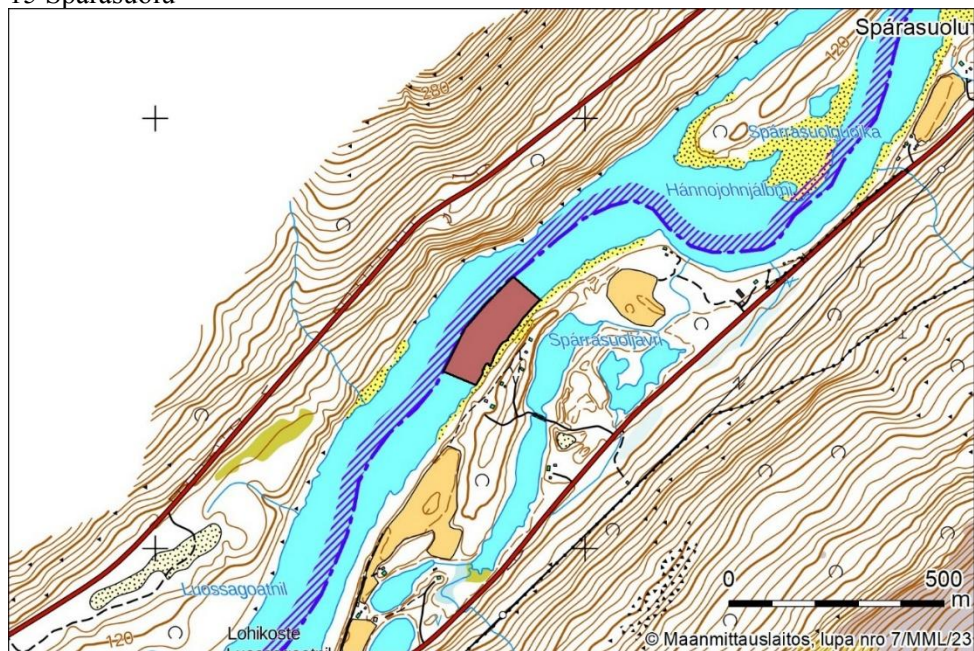
13 Ailestrykene

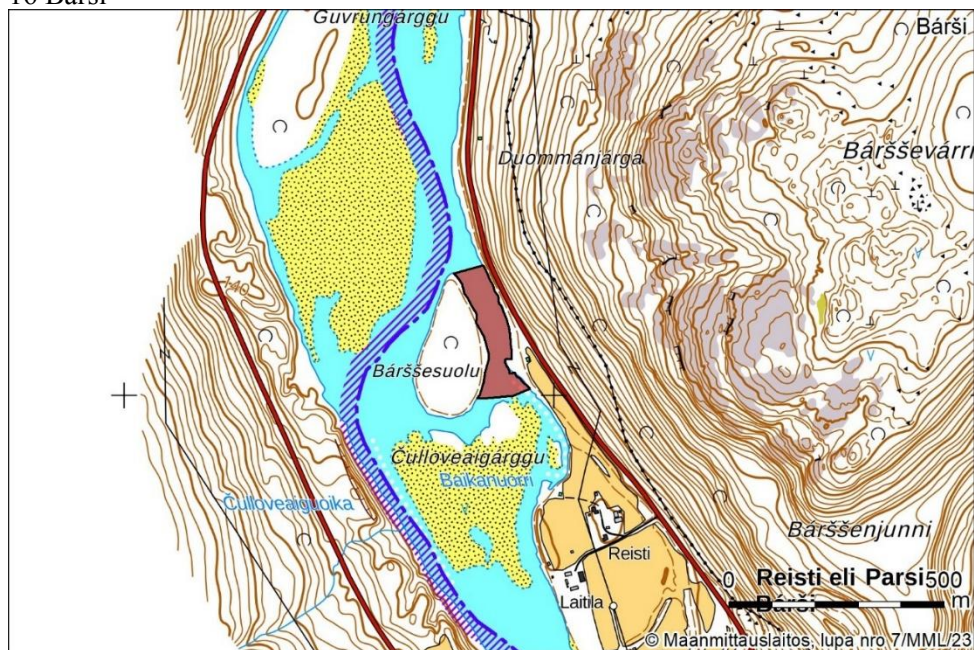
14 Bados

15 Spárasuolu

16 Bárši

Lag

om ändring av lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag (176/2017) 2 § 1 mom., 3 och 4 §, 6 § 2 mom., 7 § 2 och 3 mom., 8–12 och 14 §, av dem 7 § 2 mom. sådant det lyder i lag 97/2019, 8 och 12 § sådana de lyder i lag 322/2022, 10 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 232/2018 och 322/2022 och 14 § sådan den lyder i lagarna 322/2018 och 382/2019, samt

fogas till 1 § ett nytt 2 mom., till 2 § nya 3 och 4 mom. och till lagen en ny 5 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Ikraftträdande

Ikraftträdande

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Oslo den 22 december 2023 ingångna avtalet om ersättande av den fiskestadga som finns som bilaga till det avtal som avses i 1 mom. med en ny fiskestadga gäller som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem.

2 §

2 §

Avtal om avvikelse från bestämmelserna i fiskestadgan

Avtal om avvikelse från bestämmelserna i fiskestadgan

Jord- och skogsbruksministeriet gör med Norges regering eller den myndighet som utsetts av Norges regering upp ett i artiklarna 6 och 7 avsett avtal om avvikelse från bestämmelserna i fiskestadgan samt ett protokoll om uppfyllande av förutsättningarna enligt fiskestadgan för de på förhand överenskomna regleringsåtgärder som avses i artikel 5. När avtalet görs upp ska den förhandlingsplikt som avses i 9 § i sametingslagen (974/1995) iakttas.

Jord- och skogsbruksministeriet *ingår* med Norges regering eller den myndighet som utsetts av Norges regering *ett avtal om avvikelse från ett i artiklarna 6 och 7 avsett fiskeavtal om* bestämmelserna i fiskestadgan samt ett protokoll om uppfyllande av förutsättningarna enligt fiskestadgan för de på förhand överenskomna regleringsåtgärder som avses i artikel 5. *Bestämmelser om skyldigheten att förhandla med sametinget vid*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ingående av avtal finns i sametingslagen (974/1995).

Beslut om kvoter för i 4 och 5 § i fiskestadgan avsett laxfiske och tillåtande av laxfiske fattas årligen i enlighet med artikel 6 och 7 i avtalet.

Fiskeriområdet i Tana älv företräder lokala innehavare av fiskerätt genom att delta i det i artikel 6 och 7 i avtalet avsedda utvärderingsarbete som gäller kvoter för laxfiske och bestämmelser som avviker från fiskestadgan.

3 §

Myndighet som beviljar dispens

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland är den behöriga myndighet som avses i 38 § i den till avtalet hörande fiskestadgan.

3 §

Behöriga myndigheter enligt fiskestadgan

Jord- och skogsbruksministeriet är den behöriga myndighet som avses i 5 § i fiskestadgan.

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland är den behöriga myndighet som avses i 8, 10, 19, 33, 37, 39 och 40 § i fiskestadgan.

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland är den behöriga myndighet som avses i 35 § i fiskestadgan. I de projekt som avses i 3 mom. i den paragrafen är dock jord- och skogsbruksministeriet den behöriga myndigheten.

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland ska begära utlåtande av fiskeriområdet i Tana älv innan dispens enligt 40 § i fiskestadgan beviljas för undervisningsfiske eller kulturevenemang.

4 §

Myndighet som svarar för bekämpning av fisksjukdomar

Livsmedelssäkerhetsverket är den behöriga myndighet som avses i artikel 15.7 i avtalet.

4 §

Myndighet som svarar för bekämpning av fisksjukdomar

Livsmedelsverket är den behöriga myndighet som avses i artikel 15.7 i avtalet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a §

**Arbetsgruppen för förvaltning av
laxbestånden i Tana älv**

Jord- och skogsbruksministeriet avtalar med Norges behöriga myndighet om innehållet i uppdraget för arbetsgruppen för förvaltning av laxbestånden i Tana älv och utser myndigheternas företrädare i gruppen samt utser på framställning av fiskeriområdet i Tana älv företrädare för innehavare av fiskerätt. Arbetsgruppen för förvaltning av laxbestånden i Tana älv deltar i beredningen av den förvaltningsplan som avses i artikel 4 i avtalet samt i den årliga utvärderingen av de bestämmelser som avviker från fiskestadgan i enlighet med artikel 6 i avtalet.

6 §

*Utarbetande och fastställande av en
förvaltningsplan*

Naturresursinstitutet ska bereda planen i samarbete med Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland samt med det i området behöriga fiskeriområdet enligt 23 § i lagen om fiske (379/2015).

6 §

*Utarbetande och fastställande av en
förvaltningsplan*

Naturresursinstitutet ska bereda planen i samarbete med Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland samt med fiskeriområdet i Tana älv.

7 §

Fångstregister

Utöver de uppgifter som avses i 30 § i fiskestadgan ska även fiskarens namn och kontaktuppgifter samt använd typ av fisketillstånd föras in i fångstregistret. Uppgifterna i registret ska användas för de ändamål som avses i artikel 13.2 i avtalet. Trots sekretessbestämmelserna får uppgifter i fångstregistret lämnas ut till myndigheter utanför Finland för att fullgöra internationella förpliktelser som är bindande för Finland och anknyter till förvaltningen och skyddet av fiskresurserna. Trots

7 §

Fångstregister

Utöver de uppgifter som avses i 33 § i fiskestadgan ska även fiskarens namn och kontaktuppgifter samt använd typ av fisketillstånd föras in i fångstregistret. Uppgifterna i registret ska användas för de ändamål som nämns i artikel 13.2 i avtalet. Trots sekretessbestämmelserna får uppgifter i fångstregistret lämnas ut till myndigheter utanför Finland för att fullgöra internationella förpliktelser som är bindande för Finland och anknyter till förvaltningen och skyddet av fiskresurserna. Trots

Gällande lydelse

sekretessbestämmelserna får uppgifter även lämnas ut till fisketillsynsmyndigheterna för tillsynsändamål och till fiskerimyndigheterna för planering av förvaltningen av fiskresurserna. Personuppgifter i registret ska gallras ut fem år efter utgången av det år då den berörda personen gjorde sin senaste fångstanmälan. Om inte något annat anges i denna lag, tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) på sekretessbeläggning och utlämnande av personuppgifter och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och dataskyddslagen (1050/2018) på annan behandling av personuppgifter. På behandling av personuppgifter tillämpas dock inte det som anges i artikel 18.1 a och b i den förordningen.

Skyldigheten att rapportera uppgifter om fångst enligt 30 § i fiskestadgan ska också iakttas inom den laxförande del av Tana älvs vattendrag som avses i artikel 2.2 i avtalet. Närmare bestämmelser om förfarandet vid fångstanmälan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Ordnandet av försäljningen av fisketillstånd

Det i området behöriga fiskeriområdet svarar för ordnandet av försäljningen av fisketillstånd enligt artikel 10 i avtalet.

Fiskeriområdet kan avtala med en privat serviceproducent eller med ett sådant delägarlag för ett samfällt vattenområde som är innehavare av fiskerätt (*serviceproducent*) om skötseln av försäljningen av tillstånd för fiske från båt enligt 4 § 3 punkten i fiskestadgan och tillstånd för fiske från strand enligt 4 punkten i den paragrafen. Avtalet kan inte omfatta fisketillstånd som hör till en sådan kvot som avses i 5 § 4 mom. i fiskestadgan.

Föreslagen lydelse

sekretessbestämmelserna får uppgifter även lämnas ut till fisketillsynsmyndigheterna för tillsynsändamål och till fiskerimyndigheterna för planering av förvaltningen av fiskresurserna. Personuppgifter i registret ska gallras ut fem år från utgången av det år då den berörda personen gjorde sin senaste fångstanmälan. *Bestämmelser om sekretessen för personuppgifter och utlämnande av uppgifter finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och om annan behandling av personuppgifter i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och i dataskyddslagen (1050/2018). På behandling av personuppgifter tillämpas dock inte artikel 18.1 a eller 18.1 b i den nämnda förordningen.*

Skyldigheten att rapportera uppgifter om fångst enligt 33 § i fiskestadgan ska också iakttas inom den laxförande del av Tana älvs vattendrag som avses i artikel 2.2 i avtalet. Närmare bestämmelser om förfarandet vid fångstanmälan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Ordnandet av försäljningen av fisketillstånd

Fiskeriområdet i Tana älv svarar för ordnandet av försäljningen av fisketillstånd enligt artikel 10 i avtalet.

Fiskeriområdet kan avtala med en privat serviceproducent eller med ett sådant delägarlag för ett samfällt vattenområde som är innehavare av fiskerätt (*serviceproducent*) om skötseln av försäljningen av tillstånd för fiske från båt enligt 7 § 1 mom. 3 punkten i fiskestadgan, tillstånd för fiske från strand enligt 4 punkten i *det momentet och tillstånd för fiske av andra arter enligt 5 punkten i det momentet.* Avtalet kan inte omfatta

Gällande lydelse

En serviceproducent ska vara tillförlitlig och sakkunnig. Serviceproducenten ska ha sådan teknisk, ekonomisk och operativ beredskap som krävs för skötseln av uppgiften. Serviceproducenten har rätt att för utförandet av uppgiften ta ut en skälig avgift som betalas av tillståndsköparen och som får utgöra högst fem procent av tillståndets pris. Fiskeriområdet ska ingå ett skriftligt avtal med serviceproducenten om uppgiftens innehåll, redovisningen av tillståndsavgifter och annat som behövs för skötseln av uppgiften samt om avgiften.

Fiskeriområdet ska betala in intäkterna från försäljningen av fisketillstånd på jord- och skogsbruksministeriets konto. Redovisningstidpunkten anges genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Fiskeriområdet samt varje serviceproducent är skyldig att ordna åtkomst för fiskaren till det elektroniska fångstregistret för uppfyllande av skyldigheten att rapportera fångst. Samma skyldighet åligger andra som upplåter fisketillstånd inom den laxförande del av Tana älvs vattendrag som avses i artikel 2.2 i avtalet.

9 §

Fast bosättning i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag

En person anses vara fast bosatt i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag på det sätt som avses i 2 § 1 mom. 1 punkten i fiskestadgan, om personens hemkommun enligt 2 § i lagen om hemkommun (201/1994) den sista dagen av det kalenderår som föregick fiskesäsongen var Utsjoki eller Enare, och personen under det år som föregick fiskesäsongen de facto hade bott minst sju månader i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag.

10 §

Föreslagen lydelse

fisketillstånd som hör till en sådan kvot som avses i 8 § 3 och 4 mom. i fiskestadgan.

En serviceproducent ska vara tillförlitlig och sakkunnig. Serviceproducenten ska ha sådan teknisk, ekonomisk och operativ beredskap som krävs för skötseln av uppgiften. Serviceproducenten har rätt att för utförandet av uppgiften ta ut en skälig avgift som betalas av tillståndsköparen och som får utgöra högst fem procent av tillståndets pris. Fiskeriområdet ska ingå ett skriftligt avtal med serviceproducenten om uppgiftens innehåll, redovisningen av tillståndsavgifter och annat som behövs för skötseln av uppgiften samt om avgiften.

Fiskeriområdet ska betala intäkterna från försäljningen av fisketillstånd till jord- och skogsbruksministeriet.

Redovisningstidpunkten anges genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Fiskeriområdet och varje serviceproducent är skyldiga att ordna åtkomst för fiskaren till det elektroniska fångstregistret för uppfyllande av skyldigheten att rapportera fångst. Samma skyldighet åligger andra som upplåter fisketillstånd inom den laxförande del av Tana älvs vattendrag som avses i artikel 2.2 i avtalet.

9 §

Fast bosättning i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag

En person anses vara fast bosatt i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag på det sätt som avses i 3 § 1 mom. 1 punkten i fiskestadgan, om personens hemkommun enligt 2 § i lagen om hemkommun (201/1994) den sista dagen av det kalenderår som föregick fiskesäsongen var Utsjoki eller Enare, och personen under det år som föregick fiskesäsongen de facto hade bott minst sju månader i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag.

10 §

Gällande lydelse

Prissättningen av fisketillstånd

För fisketillstånd som avses i 4 § i fiskestadgan tas följande avgifter ut:

- 1) allmänt fisketillstånd för lokala fiskare 40 euro/fiskesäsong, *för personer under 18 år dock avgiftsfritt,*
- 2) spöfisketillstånd för lokala fiskare 150 euro/fiskesäsong, *för personer under 18 år dock avgiftsfritt,*
- 3) för innehavare av fiskerätt 10 euro/fiskedygn för sådant tillstånd för fiske från båt och 5 euro/fiskedygn för sådant tillstånd för fiske från strand som hör till tillståndskvoten enligt 5 § 4 mom. i fiskestadgan, dock högst sammanlagt 150 euro per fiskesäsong.

Priset för fisketillstånd enligt 4 § 3 och 4 punkten i fiskestadgan baserar sig på gängse pris, där marknadsläget för fisketillstånd av motsvarande slag beaktas när priset bestäms. Priset får bestämmas så att det varierar beroende på tillståndszonen, tillståndstypen och tidpunkten. Priset *är*

- 1) för tillstånd för fiske från båt högst 150 euro/fiskedygn,
- 2) för tillstånd för fiske från strand högst 150 euro/fiskedygn,
- 3) för tillstånd för fiske från båt och från strand i Enare älv ovanför Matinköngäs och i Kietsimäjoki högst 150 euro/fiskedygn.

Personer under 18 år kan beviljas ett sådant tillstånd som avses i 2 mom. till ett lägre än gängse pris eller utan avgift.

Närmare bestämmelser om priset för de fisketillstånd som avses i 2 mom. utfärdas genom förordning av jord- och

Föreslagen lydelse

Prissättningen av fisketillstånd

För fisketillstånd som avses i 7 § i fiskestadgan tas följande avgifter ut:

- 1) allmänt fisketillstånd för lokala fiskare 40 euro *per fiskesäsong,*
- 2) spöfisketillstånd för lokala fiskare 150 euro *per fiskesäsong,*
- 3) för innehavare av fiskerätt 10 euro *per fiskedygn* för sådant tillstånd för fiske från båt och 5 euro *per fiskedygn* för sådant tillstånd för fiske från strand *samt 5 euro per fiskedygn för sådant tillstånd för fiske av andra arter som hör till tillståndskvoten enligt 8 § 3 mom. i fiskestadgan, dock högst sammanlagt 150 euro per fiskesäsong.*

Priset för fisketillstånd enligt 7 § 1 mom. 3–5 punkten i fiskestadgan baserar sig på gängse pris, där *marknadspriset* för fisketillstånd av motsvarande slag beaktas när priset bestäms. Priset får bestämmas så att det varierar beroende på tillståndszonen, tillståndstypen och tidpunkten. Priset

- 1) för tillstånd för fiske från båt *är 0–150 euro per fiskedygn,*
- 2) för tillstånd för fiske från strand *är 0–150 euro per fiskedygn,*
- 3) för tillstånd för fiske från båt och från strand i Enare älv ovanför Matinköngäs och i Kietsimäjoki *är 0–150 euro per fiskedygn,*
- 4) för tillstånd för fiske av andra arter *är 0–150 euro.*

Personer under 18 år beviljas utan avgift ett sådant tillstånd som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten.

Personer under 18 år kan beviljas ett sådant tillstånd som avses i 2 mom. till ett lägre än gängse pris eller utan avgift.

Personer under 18 år som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag har rätt till ett sådant fisketillstånd för barn som avses i 7 § 3 mom. i fiskestadgan.

Närmare bestämmelser om priset för de fisketillstånd som avses i 2 och 4 mom.

Gällande lydelse

skogsbruksministeriet. *Närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av tillstånd som avses i 3 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.*

11 §

Grunder för användningen av fisketillståndsinntäkter

De medel som flyter in från de fisketillstånd som avses i 4 § i fiskestadgan ska användas för

- 1) ersättningar som betalas till ägare av ett vattenområde inom gränsälvområdet för användning som baserar sig på utnyttjande av tillstånden,
- 2) kostnader för fiskeövervakning och ordnandet av tillståndsförsäljningen, samt
- 3) kostnader för övervakning av och forskning om fiskebestånden samt drift och utveckling av fångstregistret.

Jord- och skogsbruksministeriet fastställer fördelningen av de tillståndsinntäkter som influtit föregående år mellan de användningsändamål som anges i 1 mom. Den som svarar för ordnandet av tillståndsförsäljningen i enlighet med 8 § fördelar tillståndsinntäkten från det föregående året som ersättningar enligt 1 mom. 1 punkten till ägarna av vattenområden inom gränsälvområdet. Om det belopp som en ägare av ett vattenområde skulle få vid fördelningen är högst 50 euro, delas medlen inte ut till ägaren, utan stannar hos fiskeriområdet. Ersättningarna anses inte vara sådana statsunderstöd som avses i statsunderstödslagen (688/2001). På preskription av ersättningsfordringar tillämpas 85 § i lagen om fiske.

Närmare bestämmelser om *grunderna* för användningen av *de* medel som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

12 §

Föreslagen lydelse

utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

11 §

Grunder för användningen av fisketillståndsinntäkter

De medel som flyter in från de fisketillstånd som avses i 7 § i fiskestadgan ska användas för

- 1) ersättningar som betalas till ägare av ett vattenområde inom gränsälvområdet för användning som baserar sig på utnyttjande av *fiskevatten*,
- 2) kostnader för fiskeövervakning och ordnande av tillståndsförsäljning, samt
- 3) kostnader för *övervakning och forskning som gäller* fiskebestånden samt drift och utveckling av fångstregistret.

Jord- och skogsbruksministeriet fastställer fördelningen av de tillståndsinntäkter som influtit föregående år mellan de användningsändamål som anges i 1 mom. Den som svarar för ordnandet av tillståndsförsäljningen i enlighet med 8 § fördelar tillståndsinntäkten från det föregående året som ersättningar enligt 1 mom. 1 punkten till ägarna av vattenområden inom gränsälvområdet. Om det belopp som en ägare av ett vattenområde skulle få vid fördelningen är högst 50 euro, delas medlen inte ut till ägaren, utan *de* stannar hos fiskeriområdet. Ersättningarna anses inte vara sådana statsunderstöd som avses i statsunderstödslagen (688/2001). På preskription av ersättningsfordringar tillämpas 85 § i lagen om fiske.

Närmare bestämmelser om användningen av medel som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

12 §

Gällande lydelse

Särskild fisketillståndskvot

Omfattningen av den fisketillståndskvot som avses i 5 § 4 mom. i fiskestadgan är högst 1 833 tillstånd för fiske från båt och 1 833 tillstånd för fiske från strand. Omfattningen fastställs genom förordning av statsrådet. När kvotens omfattning fastställs ska hänsyn tas till omfattningen av Finlands allmänna tillståndskvot (tillståndskvot för fisketurism) enligt 5 § i fiskestadgan och den andel av fiskerättigheterna som hör till sådana innehavare av fiskerätt som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag. Icke-reserverade och outnyttjade tillstånd som hör till den särskilda fisketillståndskvoten får överföras till köp inom ramen för den tillståndskvot för fisketurism som avses i 5 § i fiskestadgan.

Den särskilda fisketillståndskvoten får användas endast på basis av sådan på ägande grundad fiskerätt som innehas av personer bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag (icke-ortsbo).

En icke-ortsbo som innehar fiskerätt och vars andelstal av det samfällda vattenområde

Föreslagen lydelse

Fisketillstånd för sådana innehavare av fiskerätt som är fast bosatta annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag

Av sådana tillstånd för fiske från båt och tillstånd för fiske från strand som avses i 8 § 1 mom. i fiskestadgan är andelen fisketillstånd för sådana innehavare av fiskerätt som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag en tredjedel av båda tillståndskategorierna.

Av sådana tillstånd för fiske av andra arter som avses i 8 § 2 mom. i fiskestadgan är andelen fisketillstånd för sådana innehavare av fiskerätt som är fast bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag en tredjedel av tillståndskategorin i fråga.

De tillstånd som avses i 1 och 2 mom. får användas endast på basis av sådan på ägande av fastighet grundad fiskerätt som innehas av personer bosatta någon annanstans än i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag (icke-ortsbo).

En icke-ortsbo som innehar fiskerätt och vars fastighets andelstal av det samfällda

Gällande lydelse

som ligger inom gränsälvsområdet är 0,5 har per fastighet rätt att köpa ett tillståndsdygnet av den särskilda fisketillståndskvoten. Den koefficient som berättigar till följande fisketillstånd fastställs så att fiskerätt som överstiger det ovannämnda andelstalet berättigar till köp av ytterligare ett tillståndsdygnet för varje ökning av andelstalet med sex hela enheter.

En icke-ortsbo som innehar fiskerätt ska vid köp av tillstånd inom ramen för den särskilda fisketillståndskvoten visa omfattningen sin ägarandel. Lantmäteriverket ska årligen innan fiskesäsongen inleds lämna fiskeriområdet uppgifter om ägarna till fastigheterna i området, deras hemkommun och antalet fiskerättigheter som är kopplade till fastigheterna. Förändringar som skett i ägandeförhållandena efter detta beaktas inte under fiskesäsongen.

Vad som i 3 och 4 mom. föreskrivs om andelstal och påvisande av ägarandel tillämpas också på icke-ortsbor som äger ett

Föreslagen lydelse

vattenområde som ligger inom gränsälvsområdet är 0,5 har per fastighet rätt att köpa ett tillståndsdygnet av *de i 1 mom. avsedda tillstånd som berättigar till laxfiske*. Den koefficient som berättigar till följande fisketillstånd fastställs så att *det andelstal* som överstiger det ovannämnda andelstalet berättigar till köp av ytterligare ett tillståndsdygnet för varje ökning av andelstalet med sex hela enheter.

En icke-ortsbo som innehar fiskerätt och vars fastighets andelstal av det samfälliga vattenområde som ligger inom gränsälvsområdet är 0,5 har rätt att köpa tillståndsdygnet i enlighet med 2 mom. för tillstånd som berättigar till annat fiske än fiske av lax och havsröding till de priser som anges i 10 § utan begränsningar av den koefficient som berättigar till följande fisketillstånd.

De tillstånd som inte reserverats från de i 1 och 2 mom. avsedda kvoterna kan överföras för försäljning inom den tillståndskvot för fisketurism som avses i 8 § 3 och 4 mom. i fiskestadgan, om de inte före utgången av tidsfristen reserverats i tillståndsförsäljningssystemet. Tillstånd för fiske från båt och tillstånd för fiske från strand ska reserveras senast fredag kl. 15 den vecka som föregår fisket. Tillstånd för fiske av andra arter enligt 8 § 2 mom. i fiskestadgan ska reserveras senast den 15 juli kl. 15 eller, om dagen i fråga är en lördag eller söndag, den föregående fredagen senast kl. 15.

En icke-ortsbo som innehar fiskerätt ska vid köp av tillstånd *påvisa* sin ägarandel. Lantmäteriverket ska *på begäran* innan fiskesäsongen inleds lämna fiskeriområdet uppgifter om ägarna till fastigheterna i området, *ägarnas hemkommun och antalet fiskerättigheter per fastighet*.

Vad som i 4 och 5 mom. föreskrivs om andelstal och påvisande av ägarandel tillämpas också på icke-ortsbor som äger ett

Gällande lydelse

privat vattenområde som berättigar till motsvarande fiskerätt.

Genom förordning av statsrådet får det utfärdas närmare bestämmelser om storleken på den koefficient som berättigar till följande fisketillstånd, i det fall att den tillståndskvot för fisketurism som avses i 5 § i fiskestadgan eller dess geografiska fördelning ändras eller om användningen av den särskilda fisketillståndskvoten enligt dess syfte annars kräver det, samt om tidsfrister för reservering av fisketillstånd, beaktandet av ägarandel för icke-ortsbor som innehar fiskerätt per fiskezon och överföring av icke-reserverade tillstånd som hör till den särskilda fisketillståndskvoten för köp inom ramen för tillståndskvoten för fisketurism.

14 §

Båtregistret för Tana älv

Det båtregister för Tana älv som avses i 36 § i fiskestadgan är trafik- och transportregistret enligt 216 § i lagen om transportservice (320/2017).

På registreringen av fiskebåtar i Tana älv tillämpas lagen om transportservice med de undantag som föreskrivs i 15–17 §.

Föreslagen lydelse

privat vattenområde som berättigar till motsvarande fiskerätt.

Bestämmelser om den fisketillståndskvot för laxfiske som avses i 8 § 4 mom. i fiskestadgan utfärdas separat genom förordning av statsrådet. Vid fastställandet av kvoter ska hänsyn tas till det antal fiskeveckor under vilka villkoren enligt 5 § 2 mom. 3 punkten i fiskestadgan uppfylls, och till storleken på kvoten för laxfångst.

Genom förordning av statsrådet får det utfärdas närmare bestämmelser om *ovan i denna paragraf avsedda fisketillståndskvoters storlek, om storleken på den koefficient som berättigar till följande fisketillstånd, om tidsfrister för reservering av fisketillstånd och om överföring av icke-reserverade tillstånd som omfattas av fisketillståndskvoten till att köpas inom ramen för tillståndskvoten för fisketurism, ifall det antal tillstånd för fisketurism som avses i 8 § 3 och 4 mom. i fiskestadgan eller deras användningsområden ändras eller en ändamålsenlig användning av tillståndskvoterna annars förutsätter det.*

14 §

Båtregistret för Tana älv

Det båtregister för Tana älv som avses i 38 § i fiskestadgan är trafik- och transportregistret enligt 216 § i lagen om transportservice (320/2017).

På registreringen av fiskebåtar i Tana älv tillämpas lagen om transportservice med de undantag som föreskrivs i 15–17 § i *denna lag*.

Bestämmelser om sättande i kraft av de bestämmelser som inte hör till området för lagstiftningen i det avtal som avses i 1 § 2 mom. i denna lag och om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.
